

Tomka Ágoston S.T.:

PÁL
GÖRÖG

SALAMON KINCSE

Korda R.T. Kiadása Bpest.

SALAMON KINCSE

IRTA:

P. TOMKA ÁGOSTON S. J.

BUDAPEST, 1942

KORDA R. T. KIADÁSA

913/1942. Imprimi potest. Paulus Napholcz S. J. Praep. Prov. Hung.
A főegyházmegyei hatóság 7728/1942. sz engedélyével.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Bp., VIII., Csepregy-u. 2.

A Nagysúly-hegy

Trombita harsogott az utcán. Fűlsértően. Daltalanul. A befüggönyözött ablakok mögé gyűltek az emberek. Nem sokan, csak egyesek. Azok, akikben nagyobb volt a kíváncsiság, mint a bánat. Azok, akik fejletlen koruk vagy politikai rövidlátásuk miatt nem értették át egészen a történeteket.

A trombitálók közelebb jöttek. Egyre közelebb. Már feltűntek az utca hajlásában. Voltak vagy húszan. A magyar bakáénál hosszabb kürtöket fújtak, magyar fülnek össze-vissza. A trombitások után fegyveres had következett. Mintegy század. Bocskorban. Szegényes gúnyában. Rogyadozó térdrel. Vállukra dróton, madzagon akasztott rozsdás fegyver. Arcukon a félelem döbbenete. De mentek. Egész nap az utcákat járták és fújták a kürtöket, mert ők voltak a győztesek!

Árpi is hallotta a recsegő hangokat az utca felől a szobába szűrődni. Széket tolt az ablakhoz.

— Mit teszel, kisfiam? — kérdezte a szelíd lelkű asszony, aki háttal az ablaknak, karosszékeben ült és az elnyűtt harisnyákat foltozgatta.

— Katonák gyűnnek!

— Ne nézd őket, drága gyöngyöm! Nem szépek!

— Mér nem szépek?

— Mert nem magyarok!

— Hát milyenek?

— Ellenségek!

Árpi nem ellenkezett. A széket visszatolta a helyére, maga pedig anyja mellé kuporodott a padlóra. Keblében magyar fiú szíve dobogott, még kicsiny, de vitéz ősök leszármazottja. Első öntudata óta

szerelmese a csákónak meg kardnak. Kacagott, ujjongott, apró lábaival toporzékolt örömeiben, amikor egy-egy menetszázad ablakuk alatt elvonult. Persze még nem értette, hogy a harctérre mennek, ahol kevéssel máskép történnek a dolgok, mint náluk a kertben. Otthon ő volt az egyedüli hős. Vesszőparipán lovagolt, papírcsákoval fején és ha kis kardjával nagyokat kurjantva a Bodri felé döfködött, a hűséges házőrző jól tudta, hogy ilyenkor neki a gyáva ellenséget illik alakítani és legyőzést színélve bebújt a házába.

Azelőtt, nem is olyan régen, mindig anya volt az, aki őt az ablakhoz vitte, valahányszor dobpergés vagy trombitaszó hallatszott, hogy megmutassa neki a katonákat, akik mint mondogatta, bátrak meg vitézek, hősök és szépek. Most valami megváltozott. Nem állítja őt többé az ablakra, ha a trombita szól; nem mondja már, hogy a katonák szépek, hanem ellenkezően beszél. Hogy lehet ez? Ha azt kérdi, hogy miért nem szépek, azt mondja, mert eflenségek.

A harsonák ott recsegték ablakuk alatt. Árpi annyira szeretett volna kinézni. De korán megtanulta, hogy apának, anyának engedelmeskedni kell. Hallgatott tehát. Némán rakosgatta kockáit. Aztán anyjára nézett. Mi az? Valami nem tetszett neki. Felállott és közelebb lépett. Anyu arcát vizsgálta. Szemét. Az jobban csillogott, mint máskor . . . Nézte . . . Csendesen . . . Szótlanul . . .

Egyszerre két könny gördült végig arcán és a kezimunkára hullott. Árpi roppant nagyot csodálkozott. Anyu sír! Hogyan? Felnőttek is tudnak sírni? Eddig azt hitte, hogy ezt kizárólag a gyermekek teszik.

— Mi fáj, anyukám? — kérdezte. — Megszúrtad magad?

— Nem, drága fiacskám.

— Hát akkor mér sírsz?

— Mert fáj a szívem.

— Mér fáj?

Árpi csókot kapott arcocskájára, aztán azt mondta neki anyu:

— Azt te most még nem érted! Majd ha nagy lettél, megmondom neked.

A trombitászó elhalt és lassan leszállt az est. Anya elkészítette az egyszerű vacsorát. Aztán lefektette fiacskáját. Árpi tudta, hogy imádkozni is kell. Feltérdelt ágyában és összekulcsolta kezét. Anyja az ágy mellett ereszkedett térdre. És imádkoztak. Az Úr imádságát, utána Az angyali üdvözetet. Végezetül a kisfiú szokás szerint keresztet akart vetni, de anyja lefogta kezét.

— Ezentúl valamit még hozzá imádkozunk — mondta komolyan. Árpi kérdően nézett rá.

— Mondd szépen utánam: Magyarok Nagyasszonya, ne hagyj el minket!

És Árpi hűségesen utána mondta: Magyarok Nagyasszonya, ne hagyj el minket!

De meg nem állhatta, hogy keresztvetés után meg ne kérdezze:

— Miért imádkoztuk ezt?

— Hogy Nagyasszonyunk kiesdje számunkra a magyar feltámadást.

Árpi nem értette e szavak jelentőségét, mégis, mert anya mondta, minden imájához, reggel, délbén, este, hozzáfűzte ezentúl az újonnan tanult fohászt . . .

Hónapokkal később, egyik este, megérkezett apa. Messziről jött. A harctérről. De nem amint elment, katonaruhában, kitüntetésekkel a mellén, karddal az oldalán: hanem rongyosan, piszkosan. Minden frontot végigjárt. Először délen, később keleten, végül nyugaton volt ütegével. Ott érte az összeomlás. Nem tudta elhinni, hogy ennyi hősi-ségnek legyőzetés legyen a vége.

— Ha a világ összedül is, hazámat nem érheti baj! — mondogatta. — Mit akarnak tőlünk elvenni? Nekünk nincsenek gyarmataink!

Nem gondolt arra, mert ki is hitte volna, hogy ezeréves hazánkra agyarkodnak, hogy kicsiny országunkat akarják feldarabolni. Már a Tiszánál járt, amikor az Erdélybe rontó ellenségről hallott. Egy pillanatig sem habozott. Székely férfi volt: a székely hadosztályhoz csatlakozott. Ott harcolt Csúcsánál, az Ecsedi-lápnál és Szatmárnémetinél. Mikor azonban Nyiregyháza mellett hadosztálya két tűz közé szorult, kénytelen volt letenni a fegyvert. Ő is, meg bajtársai. Ez 1919 április 25-én történt. Tizenkét nappal később érkezett haza. Összetörtén, kimerülten. De csak testében volt gyenge, lelke az örökké élni akaró, minden bajjal dacoló, csak Istennek hódoló, kemény székely magyar lelke volt.

Napokig nem beszélt. Szótlatlanul üldögélt kis kertjének egyik sarkában és nézte a bokrok fakadó rügyeit. Egyedül akart lenni fájdalomával. Május vége felé végre legyőzte bánatát annyira, hogy megint munkához láthatott. Az egyik madárdalos, napsugaras reggel azt mondta feleségének:

— Elmegyek és megtudom, hogy visszavesznek-e állásomba?

— Jól teszed, Szívem, hiszen valamiből meg kell élnünk!

És elment. A postára. Mert ott dolgozott. Főtiszt volt.

Eléggé értett a megszállók nyelvén. Erre számított.

Az új főnök megörült jöttének. Kellett neki az ember. A szakavatott, az ő nyelvüket is beszélő tisztviselő. Visszakerült hát állásába. Biztosítottak látszott a mindennapi kenyér.

A nyár végén gyász érte. A Gyergyói havasok közt meghúzódó egyik kis községben meghaltak szülei. Először atyja, három héttel később anyja. Egyszerű, négyszobás, úri házuk lakó nélkül maradt. Azt gondolta akkor, hogy lemond állásáról és örökükbe lép: palackozza meg eladja a földjük-

ből oly bőven forrásozó borvizet. De tekintete Árpira esett. Mire egyet fordul az év, iskolába kell járattni, aztán meg majd gimnáziumba. Hogyan lesz az, ha ő messze minden várostól, sőt vasúttól, országúttól, az erdők mélyén tanyáz? Nem! Árpi miatt nem mehet oda! Majd csak rendbentartja a házat és tájékát az öreg Dénes Gergő, atyjának hű szolgája.

Felesége ugyanezt kívánta. A városban maradnak tehát, Dénes Gergő meg gondolja az erdei házat, árusítja a borvizet és törődik a hozzátartozó százötven holdas erdő minden bajával. Ez volt a terv, az elmélet. A gyakorlatba azonban beleszólt Banciulescu Terencius úr, akinek megtetszett az üresen álló úri kúria és ízlett a jó savanyúvíz.

1920 májusában írást kézbesítettek Árpi atyjának. Pescariu prefektus végzését. Ebben az állott, hogy az elhagyott birtokot meg házat Banciulescu Terencius úr részére lefoglalta. Természetesen nem ingyen. Jó áron. Örök áron. Százötvenezer leiért. Magyar pénzben ötezer pengőért. Százötven hold erdőt, szép tágas házzal, bővízü forrással.

Két héttel később a mondott pénzt meg is kapta, egy banival sem kevesebbet. Mit volt mit tenni? Árpi atyját kiforgatta a győztes örökségből.

Szegényebbek lettek. A huszadrészét sem fizették ki elrablott földjük értékének. És habár idegennek nyílt meg ezután az ősi ház kapuja, a szeretet és jog szálait nem tudta a kényszereladás széjjeltépni. Árpi atyja továbbra is változatlanul szerette ősei birtokát és érezte, hogy sértetlenül megmaradt hozzá való joga is.

A földgolyó pedig nem állt meg pályáján: tovább múlt az idő. Szeptember végén, egy borús, zimankós napon hivatalában azzal fogadták, hogy főnöke beszélni óhajt vele. Rosszat sejtve lépett eléje. Nem csalódott. Őt is utolérte a végzet, mint annyi magyar tisztviselőtársát már előtte. Nem

szorultak többé reá. Elbocsátották állásából. Röviden, hidegen közölték ezt vele, mint a legtermészetesebb dolgot.

Szó nélkül vette a kalapját és távozott. Minek is beszélt volna. Hazament. Árvának, szegénynek és kiforgatottnak, kitaszítottnak és ágrólszakadtnak, de magyarnak, székelynek és még mindig szabadnak érezte magát. Amióta Árpit imádkozni hallotta, az a szent meggyőződés vert gyökeret benne, hogy a Magyarok Nagymatyája nem hagyhat el minket! Mikor otthon kabátját, kalapját a fogasra akasztotta, röviden csak ennyit mondott feleségének:

— Kitették a szűrőmet!

— És most — kérdezte ijedten a felesége — mihez fognsz majd?

— Jó az Isten! Majd csak eszembe juttat valamit.

Először mint őrök próbálkozott. Sokat körmöltettek vele, kevés fizetésért. Felesége számolt, beosztott, a legszerényebbre, éppen csak a legszükségesebbre, a nélkülözhetetlenre szorítkozott, de nem futotta. Jobb állás után kellett nézni.

Az egyik kereskedőnél kopogtatott. Kísérletképen felfogadta. Azonban az áruk és árak ismeretlenek lévén előtte, sok kellemetlensége támadt. A kiszolgálóasztal mellett is meglátszott rajta, hogy nem ez a mestersége. A vevők panaszkodtak darabos modora, készségtelen kiszolgálása miatt. Felmondtak neki.

— Kitanulom az asztalos mesterséget — mondta nejeének.

— De hiszen az több évig tart. Miből élünk meg addig?

— Eladogatjuk értékeinket. Már kiszámítottam, két-három évig is eléldégélünk árukból. Ez alatt majd csak kitanulok.

— Nem bírom helyeselni szándékodat. Éksze-

reim és rejtegetett valutáink az utolsó, amihez nyúlunk szabad.

— Hát akkor mihez kezdjek?

— Költözzünk a szabad hazába. Ha magunk miatt nem is, Árpira való tekintettel. Milyen jövő vár itt rá?

— Nem megyek innét! Ez a föld a mienk, ha önként elhagyjuk, növeljük a megszállóknak hozzá való jogát. Küzdelem az élet. Nem férfi az, aki fél a harctól. Tanulja meg fiacskám is jó korán, hogy magyarságának tartozik, hogy hazája, Erdély ön-feláldozó munkát kíván tőle.

És ott maradtak. Ő beállott egy székely asztaloshoz inasnak, felesége pedig, hogy ne kelljen az értékekhez nyúlni, fehérneművarrást vállalt. Lassan, döcögősen megindult életük szekere.

December vége felé, karácsonyi ajándékot kézbesített címükre a lakáshivatal egyik kifutója. Azt írták benne, hogy nyolc napon belül adja át lakását Pop Nicanor úrnak.

Még csak ez kellett. Szaladt fűhöz-fához. A lakáshivatalba. A prefektúrára. De hiába. Futkosás közben tudta meg, hogy ugyanez a sors ért rajta kívül még vagy ötven családot. Azt mondták valamennyiüknek: nincs birtokuk, nincs állásuk. A foglalkozás nélküli elem pedig veszedelmes az új országra. A pályaudvaron egy vagon utaltak ki családjának. Azt a szíveséget is megígérték, hogy negyvennyolc órával a vonat indulása előtt a katonaság ingyen kifuvarozza ingóságait a vasútra.

Erdélyben akart maradni és íme: kiutasítják hazájából!

Fellebbezésnek nem volt helye. Csomagolni kellett. Megnézte a részére kijelölt vagon. Nagy kocsí volt. 15 tonnás. Ez még szerencse. Nem kellett jóformán mindent elkótyavetyélni. Elfért benne, ha szűken is, két szoba bútor, a konyha meg élesztár, egy apró kályha és vagy két öl tűzifa. Mert hiszen tél volt. A vagonnak meg csak egyszerű

deszkából van a fala, mindegyik oldalán rosszulzáró jókora ajtóval. Fűteni kellett.

Azt beszéltek a városban, hogy a pályaudvaron a titkos államrendőrség, a szigurancia emberei a legaprólékosabban átkutatnak mindent. A ládák és bőröndök tartalmát, a szekrények polcait, asztalok fiókját. Sőt X.-nek, Y.-nak még az ágyneműjét sem kímélték. Felhasogatták a párnákat és derékaljakat, lebontották a pamlag huzatát, mert valuta meg ékszerek, arany- és ezüstdíszek meg eszközök után kutattak.

— Mi lesz velünk? Hová rejtjük értékeinket? — aggódott az asszonyka. — Jobb lenne mindent eladni, mondta. Igaz, hogy csak potom árakat fizetnek majd érte, de legalább kapunk valamit, ami még mindig sokkal jobb, mintha csak úgy egyszerűen elkobozzák!

— Ne félj, Drágám! — vigasztalta őt ura. — Úgy elrejttem kincseinket, hogy soha meg nem találják.

Rákövetkező éjjel keményen dolgozott. A pincében. Előbb azonban minden ablakát, nyílását gondosan betömte. Aztán kiválasztott az udvaron vagy 10 darab jókora ölfát és levitte őket a pincébe. Ott elfelezte valamennyit a fűrészszel. Majd a vágás oldalán egy-egy arasz mély lyukat fűrt beléjük. A legbővebb fűrőjével. Valamennyi lyukhoz dugót is faragott. E megfűrt hasábfákba süllyesztette el a valutákat és ékszereket, tetejükbe pedig egy-egy dugót vert. És hogy az ölfákon észre ne vegyenek semmit, megfűrt és beékelte végükből még levágott egy ujjnyit. A fűrész észrevehetlenné tette a fűrés helyét. Másnap az udvaron lévő többi ölfát is kettévágta. Aztán baltájával, fel nem tűnő jellel megjelölte és a többi közé keverte a pincében lévő félhasábokat.

A berakodás simán ment. A katonák, akik a vagon végébe rakták az ölfát, nem sejtették, hogy némelyikben ezret érő kincs rejlik. A vámőrök

sem igen vizsgálták holmiját. Mert túlságos készséget mutatott. Minden szekrényét, fiókját, bőröndjét, ládáját kérelem nélkül kinyitotta. Megnézték. Nevettek rajta. És odébb álltak.

Következett a berendezkedés. Két szoba bűrtort, konyhát és kamrát, tűzifát meg kályhát egy vagonba elrendezni, mégha mindjárt nagy kocsi is az, nem könnyű feladat. A négy kis ablakot a kocsi oldalában és az egyik ajtót zsákokkal, pokrócokkal eltömték. A deszkák között mégis keresztülhúzott a szél. A vagon egyik végébe került a tűzifa meg a kályha, a konyha és a kamra, a másikba a csomagok és ládák, eléjük a két szoba berendezése, összetolva és egymásra halmozva.

— Szorosan tessék rakodni, — szólta be az egyik tapasztaltabb útitárs — mert tolatni is fognak és ilyenkor egymásra dől minden, ha nem eléggé megrögzítve áll.

— A kályhacsövet oda kell drótozni a kocsi fedeléhez, különben leesik! — mondta másvalaki.

— Jaj lelkem! Látom, hogy nem szegeztek a kocsi padlójához kályhájukat. Az első zökkenőnél feldől majd és felgyújtja holmijukat. Szaladok és szólok az uramnak, ő már többeknek ügyesen megcsinálta.

— Hadd lám, hogy akasztották fel a lámpájukat? . . . Nem jó lesz az! . . . Leesik majd a cillindere és összetörik . . . Nagyéknál láttam dróttal biztosítva . . . Nézzék meg, milyen nagyszerű. Aztán maguk is csinálják meg úgy!

— Az ajtó elé tegyenek két deszkát, mert különben kiesik az az édes kisfiú.

— Kancsóban akarják tartani a vizet? . . . Ó! Nem áll az meg abban. Mi locsolóba tettük és azt is a kályha mellé állítottuk, mert hogy másképpen megfagy.

— Lesz-e mit enniök? . . . Nálunk van bőven szalonna meg kenyér. Ha rászorulnának, szívesen adunk!

Nagyban folyt a készülődés. Mindenki szolgált jótanáccsal, készséges is volt és barátságos, szolgálatkész meg előzékeny. Bánatát és fájdalmát a mult, aggodalmát a bizonytalan jövő miatt elrejtette. Minek is keserítsük egymás sorsát, — mondta valaki — mikor úgylis elég nehéz az élet!

Este hat órára tűzték ki az indulást. Már csak percek voltak hátra, amikor egy melegszívű ember nagy erőlködéssel, kis kéziszánkót húzott a pályaudvarra: — tömve karácsonyfákkal.

— Az erdőből hoztam, — szolt a könnyes szemű székely — hogy a szentestére egy kis vigasztalásuk legyen.

Ó! De megköszönték! Még meg is csókolták a jó öreget.

Ez volt Székelyföld utolsó üzenete.

Aztán még egy ott maradó magyar futott végig a szerelvény mellett és leírta az egyes vagonokról a bennük utazók nevét. Emlékkül! — mondta. Nagy Antal tanító és családja. Gábor András jegyző és családja. Dávid Ferenc gyógyszerész és családja. Szabó Nándor, Kovács György, Péter Pál, Salamon Illés, Kiss József, Németh Andor stb., stb. orvosok, ügyvédek, tisztviselők a megyétől, várostól, vasúttól, postától, — magánzók és nyugdíjasok, mindegyik a családjával. Egy hosszú szerelvény. Otvenkét kocsi!

A vonatkísérő személyzet sípolt, jelzőlámpáit forgatta, a gép füttyült és nagy zörgéssel, rántó zökkenéssel megindultak az éjtszakába, a bizonytalanságba, de a szabad hazába. Az egyik kocsiban kisfiú térdelt és esti imáját mondta: Magyarország Nagyasszonya, ne hagyj el minket.

Szerelvényükkel tehervonat módjára bántak. Lassan jutottak előre. Az egyes állomásokon sokáig vesztegeltek. Ez csak fájdalmasabbá tette az elszakadást. Éjfélre érték el Székely-Kocsárdot, másnap délre Kolozsvárt. Éjtszaka volt, mire megint tovább

mentek. Reggelre dőcögtek be Nagyváradra. Onnan megint csak a sötétség beálltával indultak tovább.

— Rossz ezeknek a lelkiismerete — mondta a vagonjában valaki. — Úgy lopnak ki minket az országukból.

Debrecen, Püspökladány, Szolnok! Milyen más levegőt szívtak ott. Pedig szegény, lealázott, megcsonkított, kirabolt, kiszarolt országba jutottak. De itt nem volt senkinek sem rossz a lelkiismerete.

Elvesztettük a háborút. Nem rajtunk múlt. Érezte ezt mindenki.

Rútul elbántak velünk. De még élünk és van Isten az égben. Tudta ezt is mindenki.

Árpi már Debrecenben más imát tanult:

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában!
Hiszek egy isteni örök igazságban!
Hiszek Magyarország feltámadásában!

A következőkben e kis verssel bővült reggeli meg esti imája.

Újesztendőre érkeztek a fővárosba. A Keleti-pályaudvar egyik külső vágányára tolták szerelvényüket.

— Mi következik ezután? — mindenki ezt kérdezte.

— Állást! Lakást! — ez volt a jelszó.

Hatóságok és társadalmi szervezetek karöltve igyekeztek a kiutasítottakon és menekülteken segíteni. Aránylag legkönnyebb volt a helyzete azoknak, akiknek rokonai vagy hozzátartozói éltek a fővárosban. A nyugdíjasok és magánzók is hamar elhelyezkedtek, ha nem is Budapesten, úgy vidéki városokban.

A tisztviselőknek volt a legnehezebb. Az államtól várták jövőjük biztosítását, ámde az állam szegénnyé lett. Nem szaporíthatta az állásokat. Hetek, sőt hónapok eltelték, míg az utolsó vagonlakó is elhagyhatta a pályaudvart.

Keserves napok voltak. Télben, hidegben

vasonban lakni! Ha kinyitották az ajtaját, egy pillanat alatt kiszállt belőle az a kis meleg, amit a közepére állított apró kályha nagy igyekezettel kiadott magából. Pedig naponta sokszor ki kellett az ajtót nyitni. Kenyérért a pékhez, kevés krumplicért, zöldségért a piacra; vízért a közkúthoz. Lassan a tüzelő is elfogyott. Még jól járt, akinek megtakarított pénze volt, mert az vehetett, de akinek nem volt miből venni, az egymásután vágta fel a székeket, az asztalt, a szekrényt, majd az ágyakat. A szűk vasúti kocsi lassacskán tágas lett.

Az álláskeresés is sok futkosással járt. Rengeteg megaláztatással. Hány ajtót kellett kinyitni és becsukni! Hányszor kellett alázatosan meghajolni és bevallani: Szegény erdélyi menekült vagyok, bármilyen munkát vállallok. És hányszor kellett hallani: Nagyon sajnálom, igazán, őszintén sajnálom, de nem alkalmazhatom! Éppen most adtam oda valakinek az utolsó szabad helyet... Hányszor tért haza este holtfáradtan az apa, vissza t. i. a vagonhoz, hogy didergő gyermekeinek, fázó feleségének kénytelen legyen bevallani: sajnos, nincs állás. De talán holnap! Mert itt is, ott is biztatták. — Holnap aztán a biztatásból nem lett semmi, mert sajnos, az állást már másnak adták. És ez így ment hónapokig.

Árpi atyjának szerencséje volt. Február vége felé, éppen mire tüzelőjük végére járt, állást kínáltak neki. Mégpedig a postaigazgatóság. Nem valami elsőrendű állást, de mégis! Postamesterséget egy kis faluban. Budapesttől délre vagy 70 kilométerre, a Duna partján: Apostolfán. Természetes, hogy két kézzel kapott utána.

Feleségével szépen kitervezték. Valutáik, ékszereik még ott rejtőztek a fahasábokban. Naponta megnézték őket. Nem hiányzott egy sem. Ebből a pénzből vesznek majd szerény házat kis kerttel, szőlővel. Tartanak aprójószágot, tehenet, disznót. A szőlő is csak lead valami jövedelmet és akkor

szépen, egyszerűen és boldogan megélnék a postamesterségből. Árpit az ősszel már iskolába kell járatni. Bizonyára van Apostolfán jó tanító. Mire pedig gimnáziumba kerül, addigra remélhetőleg anyagilag egészen rendbe jöttek, megerősödtek és beköltözhetnek a fővárosba.

— Hála Istennek! — szólt feleségéhez — nem-sokára vége a vagonlakásnak! . . . és köhögni kezdett.

— Meghűtöttem magad, Drágám?

— Kicsit! Amikor a postaigazgatóság épületéből az utcára léptem, megcsapott a hideg szél. Ez az egész. Majd elmúlik.

— Nem fáj semmi?

— Kis szúrást érzek a mellemben . . . Na de éreztem én ennél már rosszabbat is!

Másnap reggelre nagy láza lett. Félrebeszélt. Meghűlt embernek halálos ítélet a vagonlakás. Felesége a mentőkért telefonált. Kórházba szállították. Súlyos tüdőgyulladást állapítottak meg nála. Elveszítette eszméletét. Napokig élet és halál között lebegett. Árpí a vagonban naphosszat ismételte az imákat apjáért. Azt is, hogy Magyarok Nagyasszonya, ne hagyj el minket.

A szakszerű kezelés, gondos ápolás és nem utolsó sorban ártatlan gyermeke buzgó imája talpra állították a beteget. Hat hét múlva elhagyhatta a kórházat. Feleségének azonban megsúgták, hogy kímélnie kell az urát, mert teljesen egészséges nem lesz többé soha.

Az állásról, postamesterségről a nagy izgalomban teljesen megfeledkeztek. Azóta bizonyosan másnak adták. Csak nem tartanak függőben hat hétig egy ilyen állást? Mikor annyian vannak, akik arra rászorulnak. Minden rosszra elkészülve ment az igazgatósági épületbe.

Örömmel fogadták. Gratuláltak felépüléséhez. — Őszintén megköszönte a testületi szellem ilyen nemes megnyilvánulását, biztosította érdeklődő kar-

társait, hogy most már jól érzi magát, mindenféle-
ről elbeszélgetett és csak nagysokára kockáztatta
meg félve a kérdést:

— Mi van az apostolfai postamesterséggel?

— Fenntartottuk, kedves barátom, számodra!

Azt hitte, álmodik. Pedig valóban így történt.
Betegségének tartamára helyettesnek ment oda
valaki. Az állás rendelkezésére áll, akár holnap el-
foglalhatja.

Nem győzött hálálkodni. Taxit fogadott. Úgy
roham az állomásra és közölte feleségével a jó
hírt. Elhatározták, hogy mindjárt másnap költözköd-
nek. Mivel Apostolfa a Duna partján fekszik, leg-
természetesebb lesz hajóval.

A vagon egész tartalmát teherautóra rakták
és a legközelebb induló hajóval feladták Apostol-
fára.

Szebb napok következtek. A közel négy hó-
napi vagonlakás és a súlyos betegség sok pénzbe
került, de a húsz félhasábból még tizenkilencnek
sértetlen volt a tartalma.

Apostolfán sikerült az elhelyezkedés. Csinos
házat kínáltak megvételre, melléképülettel, tágas
udvarral, kétholdas kerttel, öt hold szőlővel, prés-
házzal, mélyen a hegybe nyúló, hosszú pincével.
Kertje leért a Duna partjára. Megvették.

— Ha, ne adja a jó Isten, uram egészsége
rosszabbra fordul, — gondolta magában az asszony-
ka — itt, a Duna partján naphosszat elüldögél-
het, halászgathat. — De most még nem került a
sor erre. Árpi már a negyedik osztályt is kijárta,
— mindet csupa kitűnővel, jóval meg jelessel —
mire baja éreztetni kezdte magát. Köhécselt, fájdal-
makról panaszkodott. Az orvos nyugalmat írt elő,
sok tejet meg jó levegőt. Az asszony megértette,
hogy miről van szó: tbc. tuberkulózis. Kettős féle-
lem szállta meg: férje és gyermeke. Ura baja, jól
tudta, nem gyógyítható. A katasztrófát azonban el-
odázhathatja. Hogy kímélje, minden munkát magára

vállalt. A gyermeket pedig, bármennyire fájt, ki kellett adniok a házból. Megkönnyítette az áldozatot, hogy Árpit gimnáziumba akarják iratni. Nem messze volt a jezsuiták középiskolája, oda adták bentlakónak. Az első osztályból jeles és jó bizonyítvánnyal tért haza, csak az a latin ne volna — sóhajtott.

Atyja gyakran kérdezgette, vizsgáztatta. Gyönyörködött fia tudásában. Nagy-Magyarország földrajzáról beszélgettek legszívesebben. Ilyenkor a térképre tette kezét. Erdélyre. Mintha símogatná ezt az anyyra szívéhez nőtt vidéket. És mesélt róla, sokat meg szépet. A magas hegyormokról, égbenyúló sziklákról, rejtelmes barlangokról. Zúgó fenyvesekről, völgyek mélyén meghúzódó fekete tavakról, kristályvizű patakokról. A málnásokra járó medvékről, téli éjszakákon üvöltő farkasokról, felhők közt keringő ülükről, sasokról. Az éjszakák réméről, a huhogó fülesbagolyról.

Árpi meg hallgatta. Órákon át. Áhítatos arc, visszafojtott lélekzettel. Ó, be szép is lehet az az ország! Ó, ha egyszer ő is ott járhatna! Ha láthatná, ha magáénak, magunkénak mondhatná.

A beszélgetésnek rendszerint a köhögés vetett véget. Anyuka volt az, ki ilyenkor közbelépett. Szemrehányásokat tett urának, mert annyit beszél, holott tudja, mennyire kímélnie kell magát. Árpi is megkapta a részét, amiért aput folyton kérdegeti.

A negyedik gimnáziumot követő nyáron, egy balzsamos, illatos estén azt is megtudta Árpi, hogy nagyszüleinek Gyergyó-Magasfalván százötven holdas birtokuk volt. Csodálkozott, hogy atyja erről mindeztideig egy szót sem szólt.

— Nem akartam feltépni a legfájóbb sebet.

— Mi lett a birtokkal?

— Szép kis paradicsomunkból valami Banciulescu Terencius nevű ember forgatott ki minket.

Ettől kezdve Árpi egyre-másra e birtokról

kívánt hallani. És atyja egymásután elmondott mindent.

Azt, hogy a Tölgyes-hágó bátor védelméért egyik ősük kapta királyi adományként, az utolsó Árpádtól. Azt, hogy családi hagyomány szerint e birtokból kell kisarjadnia a szebb magyar jövőnek. Azt, hogy oda Maroshévízig vasúton kell menni, tovább egy darabig vicinálison, aztán már csak kocsin. Azt, hogy a vidék gyönyörű, de vad. Olyan, amilyennek Isten teremtette. Hogy volt birtokuk Magasfalván is túl fekszik, egészen az országhatáron, a Bor-patak völgyében.

— Nem jól mondtam, — igazította ki saját magát — mert a Bor-patak tulajdonképen a mi területünkön ered. Azért, ha Isten egykor oda elvezérel, menj a patak mentén felfelé. Amikor medre olyan keskenyre fog, hogy azon a kisgyermek is átléphet, kerítést találsz rajta keresztben. Az a mi földünk gyepe. Még ötven lépést kell menned az úton, hogy diszesen faragott kapuhoz érj. Az a mi portánk. Ott menj be bátran és keresd Dénes Gergőt, ha még él. Vagy a fiát, a Miskát, ki veled egyidős. Ők, ha ugyan ki nem vetették őket állásukból, mindent megmutatnak neked.

A Bor-patak forrását. Mert tudnod kell, hogy három sziklából fakad és közülük az egyik keresett, jóarú savanyúvizet ad. A mosóházat és palackozót, a raktárt és csomagolót, ahonnan naponta szállítottuk a vasútra a rendeléseket.

Ők az erdőbe is elvezetnek birtokunk másik nevezetességéhez, a Nagysúly-hegyhez.

Miközben beszélt, ujja tovasiklott a térképen, hogy megmutassa fiának az említett helyeket. A Nagysúly-hegyre is rámutatott. Árpi leolvasta magasságát. 1314 méter.

— Miért nevezetes ez a hegy? — kérdezte.
— Nem valami magas!

— Igazad van. Környezetéhez viszonyítva nem magas. Nem is venni észre rajta különöset, hacsak

azt nem, hogy magánosan áll a völgyben, mint valami óriási szénaboglya. És mégsem közönséges! Mert az a sajátsága, hogy rajta minden kicsinykét nehezebb.

— Nehezebb? Hogy értsem ezt?

— Ha felviszel rá például egy liter vizet, tetején az egy kilónál kevéssel súlyosabb lesz. Azt mondják, hogy innen a neve.

— Mennyivel lesz nehezebb?

— Nem tudom. Sohasem mértem meg.

— Biztos akkor, hogy nehezebb lesz?

— Sokan állították. Nagypám meg apám is bizonykodott mellette.

— Ők megmérték?

— Hogy mérték-e nem tudom. De határozottan mondták. Sőt régi népmeséről is beszéltek, mely szerint valami őskori manó e hegy titkos barlangjába hordta kincseit és e kincsek okozzák súlynövelő sajátságát.

— Találtál a hegy oldalában barlangot?

— Hogy őszinte legyek nem, de nem is kerestem. Mert a mesének nem tulajdonítottam jelentőséget.

— Pedig — azt hiszem — utána kellett volna nézned.

— Ma már, őszülő fejjel, magam is sajnálom, hogy nem tettem. Te, ha egyszer visszatérünk Erdélybe, okvetlen vizsgáld meg hegyünket. Geológusok mondják, tudós emberek, hogy valóban vannak hegyek, melyeken mindennek valamivel nagyobb súlya van, mint máshol. De nem e hegyekbe rejtett kincsek miatt, hanem mert azok kőzete sűrűbb, esetleg erősen fémtartalmú. Hátha a mi hegyünknek is ez a titka és még találsz benne valami bányát?

— Aranyat?

— Nem volna rossz!

— De mi lesz, ha Banciulescu közben kikutatta és kiaknáztatta a hegyünket.

— Hát bizony az nagy szerencsétlenség lenne.

Árpinak ettől kezdve sokat motoszkált fejében a Nagysúly-hegy. Hogy mi lehet a titka? Hogy mekkora oktalanság volt a dolognak utána nem járni . . . Vagy mégsem! . . . Okosan tették! . . . Így a dicsőség az övé lesz! . . . Igen, az övé! . . . Ha? . . . Ha az az idegen meg nem előzi! . . . Ez borzasztó volna!

Ettől kezdve mintha buzgóbban ismételtette volna magában a fohászimát: Magyarok Nagyasszonya, ne hagyj el minket!

A vérrel írt eskü

Árpi a gimnáziumban leginkább a kémia tanárához: Molnár atyához vonzódott. Lehet, hogy szak tárgya révén kedvelte meg, de az sincs kizárva, hogy a Páter szeretetreméltó egyénisége folytán lett a vegytan kedvenc tárgyává. Mellékes. Az a fő, hogy P. Molnár a szünnapokon és máskor is elég gyakran Árpit vitte magával rövid sétáira. Ilyenkor természetesen tudományos dolgokról beszélgettek, az ásványokról meg kőzetekről, a kristályrendszerekről meg ezek tengelyeiről, az atomokról, molekulákról és elemekről.

Különösen a halogén elemek: a fluór, klór, bróm meg a jód, továbbá az alkáli fémek: a litium, nátrium, kálium, rubidium és cézium érdekelték. Mindkét csoport azért, mert belőlük egy-egy elem, mint azt az elemek periódus rendszere kimutatja, még ismeretlen. Ez a két üres hely, az elemek rendszerében a 85. és 87. sokat foglalkoztatták. Többször kérdezte tanárától, hogy milyen sajátságuk lehet a kérdéses elemeknek, hogy mi a valószínű oka eddigi ismeretlenségüknek, hogy hol kell őket keresni és mit várhatunk felfedezésüktől?

— Téged, mint látom a hiányzó elemek izgatnak: a 85. és 87. Pedig éppenséggel nincsen kizárva, hogy még több elem ismeretlen.

— Hol illeszkednének azok a periódusrendszerbe?

— Az urániumon túl.

— De hiszen magas atomsúlyánál fogva ez az elem is szétesőben van!

— Igaz! De miért ne következhetnének mögötte csökkenő atomsúllyal elemek?

— Gondolom, azért nem, mert ha ilyenek volnának, azokat már felfedezték volna.

— És ha teszem ezen elemeknek bár kisebb az atomsúlya, de nagyobb a fajsúlya, akkor is olyan bizonyos, hogy már felfedezték volna őket?

— Nagyobb fajsúlya? Például milyen?

— Mondjuk az aranyénál, a platináénál vagy osmiuménál is nagyobb.

— Miért ne fedezték volna akkor fel őket?

— Mert Földünk lehülésekor, éppen nagyobb súlyuknál fogva mélyebbre süllyedtek, közelebb kerültek a középponthoz. Olyan mélyre, hogy a földkéregbe nem jutott belőlük. Igaz, hogy ilyenféle elemekből nem sok lehet a mélyben, — a Föld nem túl nagy fajsúlyából következtethetünk erre — de hogy kis mennyiségben se lehetnének csillagunkon jelen, azt sem állíthatjuk.

— Miből gondolja, Péter, hogy vannak ilyen elemek?

— Az asztrofizika beszél a víznél több ezer-szer nehezebb anyagokról. Egyes csillagok fajsúlya az ötvenezret is meghaladja. Márpedig, mint a színképelemzés mutatja, a világegyetem azonos anyagú. Azok az elemek, melyek Földünket alkotják, más csillagoknak is részei és fordítva: azok az anyagok, melyek a csillagokban megvannak, minden bizonynyal a Földön is feltalálhatók.

— Néhány évvel ezelőtt beszélte édesatyám, hogy valamikor régen, Erdélyben, családjuk birtokában volt egy hegy, melyen állítólag mindennek nagyobb súlya van.

— Nem tartom kizártnak. Nem kell hozzá más, minthogy belsejében olyan anyag rejtőzzék, melynek fajsúlya az átlagosnál jóval nagyobb. Talán éppen ebben a hegyben rejtőzik egyike az általam említett urániumon túli elemeknek, mondjuk például az ultrairridium vagy az ultraplátina, esetleg éppen az ultraarany!

Ilyen beszélgetések kapcsán érlelődött meg

Árpiiban az elhatározás, hogy vegyész-mérnök lesz. Ki fog találni módszereket az urániumon túli, a nehéz fajsúlyú elemeknek feltalálására.

Hetedikes korában a tavasszal történt. Egy sétán. Akkor is Molnár atyát kísérte. Két koldus jött velük szembe. Egészen lerongyolódott két ember. Fejüket nem fedte kalap. Széltépázta, hosszú, borzas hajuk az arcukba lógott. Foszlányokra szakadt ingük és kabátjuk alig takarta be testüket. Nadrágjukból térdük kilátszott. Lábukon már igen régen nem lehetett cipő. Egész testüket vastagon fedte a szenny, a piszok. Koldultak. Árpinak meg-esett rajtuk a szíve. Zsebébe nyúlt és diákhhoz mérten nagy alamizsnát juttatott nekik. Hálálkodva mentek tovább.

— Láttad ezt a két embert? — kérdezte Molnár atya.

— Láttam!

— És megnézted?

— Meg . . . Miért tetszik ezt oly nyomatékosan kérdezni?

— Mert gondoltál-e rá, hogy őket is a maga képére és hasonlatosságára teremtette az Isten?

— . . .

— Hogy nekik is örök életre hivatott lelkük van, egészen úgy, mint nekünk?

— . . .

— Hogy esetleg a nálunkénál különb tehetségeik vannak és nem rajtuk múlt, hogy nem lett belőlük tudós vagy felfedező?

— Őszintén szólva nem gondoltam rá.

— Ne csinálj magadnak e miatt lelkiismeret-furdalást. De ha egyszer módodban lesz, gondoskodj róla, hogy hatáskörödben a lehető legkisebbre csökkentsd a nyomort.

— Osszam ki pénzemet?

— Az alamizsna a legtöbb esetben nem segít a bajon. Több munkaalkalomra, jobban fizetett munkára és lényegesen behatóbb népnevelésre van

szükségünk. Erre törekedjél. Ezért ha teheted, létesíts munkaalkalmakat, fizess jól munkásaidat és gondoskodj mélyreható nevelésükről.

— De ha csak jelentéktelen tisztviselő lesz belőlem?

— Akkor persze vajmi keveset tehetsz.

— Miért nem létesítettek eddig is több munkaalkalmat, akiknek ez módjában áll és miért nem adnak jobb fizetést?

— Mert az emberiséget még nem járták át eléggé a kereszténység eszméi. Még nagyon kevesen érzik át, hogy mindnyájan Isten fogadott fiai vagyunk, és hogy nem a földön van maradandó lakásunk.

Az emberek túlnyomó többsége önközpontos és evilági beállítottságú, ezért nem tekintik embertársuk baját, hanem úgy igyekszenek berendezkedni a földön, mintha csak ők, és örökké itt élnének. Pedig a temetők hangosan és cáfolhatatlanul másról beszélnek: a hatalom és méginkább az arany, a gazdagság enyészeteről.

Úgy bizony, kedves fiam! Arravaló egyén kezében nagy áldás az arany, a gazdagság; de sokkal többen éltek és élnek, akik csak bajt és nyomorúságot, mérhetetlen szenvedést és könnyet zúdítottak ezek miatt az emberiségre.

Árpi lelkén e séta felejthetetlen nyomokat hagyott. Kitoröhlhetetlenül belevésődött a két koldus képe emlékezetébe és azok az igazságok, melyekről szeretett tanára velük kapcsolatban beszélt. Több napig gondolkozott, hogy mitévő legyen? Pünkösöd napján aztán papírt vett elő, zsebkésével felsértette balkarját és saját vérével szent esküvést írt: ha egyszer felnő és a társadalomban szerephez jut, értelmének minden élével, akaratának minden erejével, egész valóságának minden tehetségével, még szenvedések árán is azon lesz, hogy a kereszténység eszméi minél szélesebb körben és minél mélyebben az emberek lelkébe hatoljanak; továbbá,

hogy minél több munkaalkalmat létesítsenek és az emberi munkaerőt jobban megbecsüljék, illőbben fizessék.

Írását összehajtogatta és egy kis bőrtokba varrta, melyet azontúl mindig nyakában hordott.

Már a műegyetemre járt, amikor édesatyjának betegsége válságosra fordult. A haldokló a hazája iránti kötelességekre figyelmeztette fiát. Árpád kiérezte atyja szavaiból, hogy megnyugtatót, ha részéről, intését illetőleg, valami biztosítékot kapna. Előhúzta tehát inge alól a kis bőrtokot, felvágta varrását és felolvasta esküjét. Nem csalódott. Atyja láthatóan megnyugodott. Kis idővel később így szólt:

— Drága fiam! Köszönöm, hogy fogadalmadat felolvastad! Nyugodtan halok meg, mert az az érzésem, hogy belőled nagy ember lesz!

Árpád megsiratta atyját, ahogy egy szerető, hálás gyermektől telik. Fényképét széles, feketére fényezett keretben odaállította asztalára. Szabadidejében elég gyakran kilátogatott sírjához. Az idő azonban, ez a legjobb orvos, a halál-feltépte szívsebét fokozatosan begyógyította. Az élet pedig tovább rohant és szünet nélkül hordta lelkébe az újabb benyomásokat. Atyja emléke mint a halottakkal történni szokott, lassan háttérbe szorult.

Elvégezte a műegyetemet. Okleveles vegyészmérnök lett. Megélhetés, állás után nézett. 1938-at írtak ekkor. A világ forrongott. Mindenfelé egy újabb háború lehetőségéről beszéltek. A gyárak fokozták üzemüket. Keresték a mérnököket. A vegyészeket is. Őt is alkalmazták egy nitrogéngyárban. Eleinte boldog volt állásában, mert hiszen a nitrogénből műtrágyát készítettek és ezért annak szent öntudata fejlődött ki benne, hogy munkájával hozzájárul a többtermeléshez, a jobb aratáshoz, hogy munkája kenyeret ad az országnak.

Egy évvel munkábalépése után óriási rendeleseket kaptak. Általában azt mondták, hogy dicsé-

retreméltó módon terjed a földművesek között a műtrágya használata. — De ő, mint szakember, igen jól tudta, hogy a nitrogénre ekkora mennyiségben a robbanószer gyáraknak van szüksége.

Emberbaráti érzéseit nem tudta összeegyeztetni a háborús készülődéssel, mígnem régi, jó, Japánból idesodródott barátja eszébe juttatta a közmondást: Si vis pacem, para bellum, ha biztosítani akarod a békét, készülj a háborúra. Állásában maradt tehát.

Aztán következtek a szép napok. Visszajött a Felvidék, Kárpátalja és 1940 őszén Erdély egy része. Hacsak tehetette, a rádióhoz ült, hogy a különböző városokból leadott közvetítéseket meghallgassa. Mélyen megrázták az események. Erdéllyel ébredt, Erdéllyel álmodott és még munka közben is állandóan ott zsongott lelkében az erdélyi induló. Egyre dudorászta:

Elhangzott a szó, zeng az induló,
Győztesek megint régi zászlaink.
Nézd, a gúny-határ, széttiporva már,
Várnak újra mind, ősi bérceink.

Honvágyat érzett szívében, elfojthatatlan honvágyat. Érezte, hogy az ősi bércek várják. Ott a helyszínen szeretne volna énekelni:

Édes Erdély, itt vagyunk,
Érted élünk és halunk,
Győz a szittya fürgeteg,
A rohanó sereg.

Főnökénél jelentkezett és szabadságot kért, hogy Erdélybe utazhasson. A gyárigazgató csodálkozott.

— Ön szabadságot kér, amikor az egész ország kettőzött erővel dolgozik?

— Nem hagy nyugton a honvágy. Haza vágyódom Erdélybe!

— Ugyan kérem! Ne nevettesse ki magát. Férfiak vagyunk, kiket a kötelesség tudata és nem

a vágyak irányítanak. Legnagyobb sajnálatomra nem teljesíthetem kérését.

Szó nélkül meghajtotta magát, hogy munkahelyére távozzék. Bosszús volt. Lelkében visszhangzott a dal: Elhangzott a szó . . . de más értelemben. Valaki kacagott a távolban. Őt nevetik ki, gondolta. Kinevetik, mert: Elhangzott a szó és neki nem lesz induló!

. . . Indulatosan bevágta maga mögött az ajtót. Valaki énekelt: Nézd a gúny-határ . . .

Dehogy is van széttiporva, sziszegte fogai közt. Fogva tart! Pedig de mehetnék, mert: Várnak újra mind, ősi bérceink!

Csak sokára győzte le magát és tudta elvégezni a vegyvizsgálatot. Este a munkától és méginkább a lelki harctól fáradtan ment haza. Akaratlanul az induló dallamára lépdelt, ott rezgett képzetében:

Lépteink nyomán fenn a Hargitán,
Völgyeinkben lenn tornyok hangja zeng.
Már semerre sincs átkozott bilincs,
ÉnekeljeteK völgyek és hegyek.

Már semerre sincs átkozott bilincs? Hát őt mi tartja vissza? Miért nem énekelheti teljes tudóból:

Édes Erdély, itt vagyunk,
Érted élünk és halunk,
Győz a szittyá fürgeteg,
A rohanó sereg!

Úgyvan. Győzni fog benne is a szittyá vér. Rohanni fog, mint a sereg. Tenni fog valamit! Biztos. Nem marad itt! . . . De mit tegyen?

A hét végéig küszködött magával. Szombaton alig várta, hogy kijöhessen a gyárból. Motorbiciklijére kapott és hazahajtott Apostolfára, édesanyjához. Előadta neki szándékát: otthagyni állását, kilépni a gyárból. Erdélybe megy! Hívják a hegyek!

Az özvegy megijedt. — Most akarsz kilépni, — kérdezte — amikor már megismertek és becsül-

nek. Amikor egymásután kétszer tágitották hatás-
körödet és javították fizetésedet?

— Nem bírom azt az unalmas, egyhangú éle-
tet. Hogy mindig másnak engedelmeskedjem. A
magam ura akarok lenni!

— A biztosból a bizonytalanba mész? Ki tudja,
mit találsz Erdélyben! Várd meg, amíg némileg ki-
alakul ott a helyzet!

— Azonnal menni akarok, mégpedig Gyergyó-
Magasfalvára. Tudni akarom, mi történt őseink föld-
jével.

— Ezt másképp is megtudhatod. Írj a községi
jegyzőnek és kérdezd meg levélben. Csak nem
hagysz ott szeszélyedért egy kitűnő állást?

— Anyám, itt csak tisztviselő vagyok, ott a
magam ura lehetek. Itt nekem adnak munkát, ott
én adok majd másnak!

— Adsz, ha az ősi birtokba visszahelyeznek.
De ha nem?

— Ki van zárva! Azt a kényszereladást nem
tekinthetik érvényesnek.

— Igazad van. De ha az a föld azóta becsüle-
tes székely gazdának birtokába jutott? Csak nem
dobod ki őket, amikor itt mindened megvan?

— Megint csak azt mondom, ki van zárva!
Banciulescu nem adta el földünket székelyeknek.
Ha nem ő annak tulajdonosa, akkor csak idegenek.
Azokat pedig, akárkik, kiforgatom őseim örökéből.

— Helyes, amit tenni akarsz, de ezt megehe-
ted innen is. A hatóságok útján. A nélkül, hogy
állásodat otthagynád.

— Bocsáss meg, anyám, mennem kell, — szolt
és kihúzta a szíve fölé varrt mellényzsebéből a kis
bőrtokot a vérével irt esküvel. Oda nyujtotta anyjá-
nak. — Lásd anyám, ez az eskü kötelez!

Árpád anyja nem ismerte fia esküjének tartal-
mát. Nem is kérdezte. Az eskü szent. Az eskü köt.
Ezért csak ennyit mondott:

— Teljesítsd fiam esküdet, a jó Isten vezéreljen!

Árpád még az este összeszedte írásait meg okmányait. Egy finom rúgósmérleget is hátizsákjába tett és másnap korán reggel, motorján útnak indult. A révésszel átvitette magát a Dunán és keletfelé eltűnt a porfelhőben. Lelkében visszhangzott az erdélyi induló és a hála a magyarok Nagyasszonya iránt, amiért nem hagyott el minket.

A nitrogéngyárban egy hétig vártak rá. Mivel nem jött, sem életjelt nem adott magáról, törölték a tisztviselők sorából.

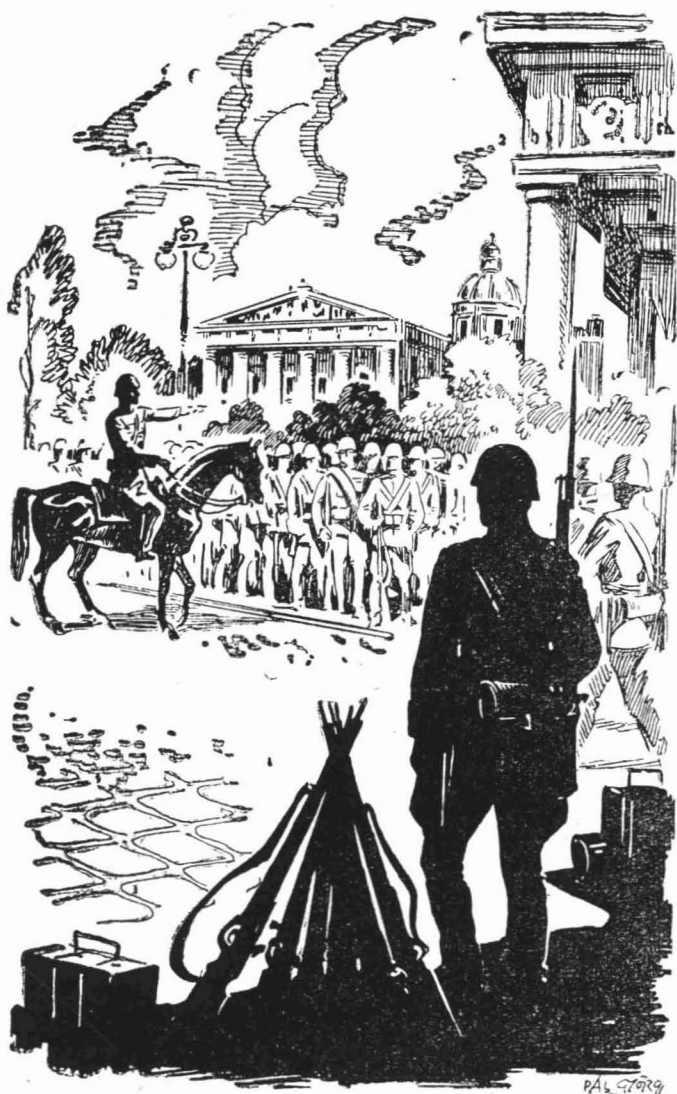
Csalás vagy tolvajlás?

Ausztrália fővárosában, Sidneyben, 1967 november hetedikén, a kora délutáni órákban váratlanul több század katonaság vette körül az állami jegybank palotáját. Egész környékét megszállták. Nemcsak az utcákat és tereket, hanem a szomszédos házakat is. Senkinek sem engedték meg, hogy a lezárt területre beléphessen vagy onnan távozhasson. A katonaság intézkedése teljesen megbénította e városrész életét. A kérdezősködőktől minden felvilágosítást megtagadtak. Valamennyi oda szóló telefont kikapcsolták.

Egy órával később a lezárt területre több rendőri bizottság érkezett és sorra járta a megszállt házakat. Mindenkit igazoltattak és ennek alapján megengedték, hogy az ott lakó, de történetesen távollévő egyének megfelelő igazolás mellett lakásukba visszatérhessenek. De a távozást továbbra sem engedélyezték. A lezárt terület élelmezését és gondozását a hatóság vette át.

A jegybank és környéke hallatlan szigorú lezárásának híre villámgyorsan elterjedt a városban annak ellenére, hogy sem a délutáni, sem az estéli lapok, de még a rádió sem hozott erre vonatkozólag semmit.

Mendemondák kaptak lábra. Többen tudni vélték, hogy a bankban betörést fedeztek fel, és a tetteseknek még a lezárt területen kell lenniök. Mások szerint a bankóprést lopták el. Voltak, akik határozottan állították, hogy a forgalomban lévő papírpénznek több mint 50%-áról kiderült, hogy hamis és a katonaság a közönség rohamától van hivatva megvédeni a pénzintézetet. Akadtak pesz-

szimisták, akik azt regélték, hogy az egész arany-alapot kirabolták. A legsötétebben látók pedig egyenesen állámcsődről beszéltek és még sok más rémesnél rémesebb dologról.

A mendemondákra a hatóság azzal válaszolt, hogy hazaárulónak jelentett ki minden fecsegőt és rémhírterjesztőt. Rengeteg titkos rendőr vegyült a közönség közé és ezrével állította elő az embereket. Másnap hajnalban az egész városra kihirdették az ostromállapotot. A legszigorúbb sajtó-, levél- és telefoncenzúrát vezették be. Sidneyből távozni vagy oda beutazni csak útlevéllal lehetett.

Ezalatt a bankban óriási izgalom uralkodott. Az alantasabb tisztviselőkön és altiszteken pánik-szerű félelem vett erőt. A végsőkig fokozta az ijedelmet, hogy mindenki mellé fegyveres katonát állítottak azzal a megbízással, hogy minden érintkezést akár szóban, írásban vagy jelekkel a tisztviselők és alkalmazottak között akadályozzanak meg, az engedetlenkedőkkel szemben pedig azonnal használgák fegyverüket.

Az igazgatóság helyiségeiben az ország legelső nyomozói és vizsgálóbírái dolgoztak. Egymásután mindenkit, aki a lezáráskor a bankban volt, kihallgattak. Írásban kellett a feltett kérdésekre válaszolni. Vallomása végén megeskették az illetőt, hogy a hallottakból és mondottakból egy szót sem árul el. A vallatást minden egyes személynél háromszor megismételték. A vallomásokat a leggondosabban összevetették és még a legkisebb eltérést vagy ellentmondást is újólag kivizsgálták.

Közben a rendőrség átkutatta az egész bankot a padlástól a pincéig. Leggondosabban a földalatti pánclészobákat vizsgálták meg. Később a szomszédos házak pincéiben is szemlét tartottak, sőt egy mérnöki bizottság a csatornahálózatba is leszállt, hogy annak a jegybank közelében elvonuló szárnyvezetékeit átvizsgálja.

A pánclékamrákban szigorú felügyelet és nyo-

masztó ellenőrzés mellett a fémjelző intézet tisztviselői dolgoztak. Munkájukat az ország legelső kémikusai, az egyetem leghíresebb vegyésztanárai vizsgálták felül.

November tizedikén aztán váratlanul az egész készültséget visszarendelték. A katonaság és rendőrség visszatért kaszárnyaiba. A rádió röviden csak annyit jelentett be, hogy szerencsére vaklárma volt az egész. A bankban mindenki lelkiismeretesen és szabályszerűen végezte dolgát. A tisztviselőket és alkalmazottakat, valamint a hatósági személyeket és közegeket az esetre vonatkozó titoktartási esküjük alól azonban nem oldották fel, sőt halálos büntetéssel fenyegették meg azokat, akiknek révén a történetekből bármi is kiszivárognék.

A közönség csodálkozott. A zárlat feloldásakor jobban, mint amikor elrendelték. Az igazságügyi palotában azonban tovább folytak a tárgyalások és az egész ország érezte, hogy valami nincs rendjén.

Tizenötödikén, a kora délelőtti órákban, egyik autó a másik után érkezett az igazságügyi palota elé. Több irányból jöttek, és a palota közelében a rendőrség jó eleve megakadályozta a csoportosulást. A közönség így nem vett tudomást róla, hogy a legmagasabb állami tisztviselők: miniszterek és pénzügyi szakemberek, jogászok és bírák gyűltek össze.

Valamivel tizenegy óra után együtt voltak a meghívottak. Csupán három kivételesen idős úr, úgymint Smith Eduard a jegybank másodelnöke, Thomson Henrich a rendőrség közbiztonsági osztályának helyettesfőnöke és Wirth Rudolf a kikötőkapitányság ügyvezető alelnöke maradtak távol, törődött korukra, állandó gyengélkedésükre hivatkozva.

Féltizenkettőkor lépett a terembe a jegybank elnöke, első titkárának és az államügyésznek társaságában. Élénk morajlás futott végig a jelenlévőkön. Mindenki elfoglalta kijelölt helyét és a minisz-

terelnök felkérte a pénzügyintézet elnökét, hogy jelenlétét tegye meg.

A bank elnöke, Mac Miall Stephen, — sovány, közepmagas, egészen őszbeborult hajú úr, borotvált ajakkal, de két, annál hosszabb, ugyancsak fehér pofaszakállal, — kimért mozdulatokkal az előadó emelvényhez lépett. Felnyitotta a hóna alatt hozott iratokat, feltette orrára csiptetőjét és meghajtotta fejét a jelenlévők felé. Rövid üdvözlés után a következőket mondotta:

— Az urak előtt nem lehet ismeretlen, hogy városunknak Tokióval szemben fizetési kötelezettségei vannak.

— Úgy van! Úgy van!

Bizonyosan azt is tudják mindannyian, — mert hiszen sohasem csinált kormányzatunk titkot belőle — hogy e törlesztések tizedrésze aranyban eszköz-lendő.

Helyeslés morajlott végig a termen.

Kötelezettségünknek mindezideig akadálytalanul eleget tehattünk, még az aranyban történő fizetéseket is beleértve, — jóllehet magas összegekről volt szó — mert államháztartásunk egyensúlyban lévén, mindig többet bevételteztünk, mint amennyivel külföldnek tartoztunk.

— Nagyon helyes! — zúgott a gyülekezet.

Az elmúlt két, feltűnően rossz gazdasági év hozott először abba a kellemetlen helyzetbe, hogy tartalékalapjainkhoz nyúlni kényszerültünk.

Mozgás a terem minden részében.

A legerősebben megalapozott államháztartásban is előadhatja magát hasonló eset. Nem is látszott szükségesnek a nyilvánosságot e felől értesíteni. Bőséges tartalékok álltak rendelkezésünkre.

Az elmúlt évben mind a négy negyedévben pontosan fizettünk, és egész közgazdaságunk egyetlen területén sem vált érezhetővé, hogy ez, legalább részben, tartalékjaink rovására történt.

A folyó év első három törlesztése sem okozott fennakadást.

Október elején, amikor az esedékes összeg törlesztéséhez a fizetési eszközök összeállítása megkezdődött, sem a devizák, sem az értékpapírok körül nem mutatkozott nehézség. Csak az aranyosztály intézett kérdést hozzám, hogy a hiányzó félmillió dollárt a tartalékok melyik részének terhére folyósítsák.

Az uraknak tudniuk kell, hogy a jegybank az aranyalapot három páncélszobában őrizi: az úgynevezett Dárius, Croesus és Salamon teremben. A Dáriusban helyeztük el a kivert érméket, a Croesusban a 24 karátos aranyat rudakban, a Salamonban a különféle, 24 karátosnál kevesebb finomságú aranyrudakat.

Tókió $\frac{9}{10}$ finomságú aranyrudakban kívánja a fizetést. A Salamonból a kilenctizedes aranyrudak már az előző törlesztésnél elfogytak, kivéve a már két évtizede egy összegben sértetlenül megőrzött 150 millió dollárt érő, intézetünk elszámolásaiban mint Salamon kincse szereplő gyűjteményt. Meg kell jegyeznem, hogy ez tizenötezer darab, teljesen egyforma öntésű és eredetű, egyenkint kereken tízezer dollár értékű rúdból áll. Éppen ez a szabályossága készítette a bank vezetését arra, hogy Salamon kincséhez mindezideig ne nyúljon hozzá.

Az igazgatóságunk gyűlésén élénk vita tárgyat képezte, hogy a jelen esetben hozzányúljunk-e Salamon kincséhez vagy inkább készítettessünk a Croesusban őrzött összeg rovására a 24 karátos aranyból szükséges mennyiségű kilenctizedes aranyrudat.

Az igazgatóság több, igen súlyos ok beható megfontolása után úgy döntött, hogy Salamon kincseiből oldjunk fel harminc millió dollárnyi összeget, azaz 3000 darab aranyrudat, hogy velük különféle fizetések zavartalanul eszközölhetők legyenek.

Az igazgatóság döntésével összhangban adtam

ki az utasításokat, és ezért a megállapított időben, folyó hó hetedikén, a kora reggeli órákban az illetékes tisztviselők jelenlétében felnyitottuk a Salamont.

Mac Miall ismertette az ide vonatkozó jegyzőkönyvet, melyet ott a helyszínen vettek fel. Kítűnt ebből, hogy a páncélajtókat lezáró pecsétek kivétel nélkül sértetlenek voltak, hogy a második és harmadik ajtó páncélján sem volt semmiféle zavaró körülmény észrevehető.

Azok a tisztviselők tehát, mondotta Mac Miall emelkedett hangon, akiknek a Salamon-terem ellenőrzése, felügyelete és őrzése kötelessége, — és ezt az esetünkkel kapcsolatban lefolytatott hallatlanul szigorú vizsgálat is igazolta — a legpontosabban töltötték be hivatalukat.

Élénk helyeslés a terem minden részében.

A Salamon páncélajtóinak felnyitása után a biztosító és vészjelző készülékeket vizsgálták meg. Valamennyit rendben találtak. Érzékenyek és a legkisebb zavaró behatásra működőképes állapotban voltak. A páncélterem falait is gondosan végigvizsgálták és a legkisebb sérülésnek sem akadtak nyomára; olyasminek t. i., ami kívülről jövő erőszakos behatolásnak vagy ilyen kísérletnek lehetett volna nyoma vagy maradványa.

A Salamon-termet tehát utolsó felnyitása óta, mely folyó év első napjaiban az alapszabályoknak megfelelően, az előírt módon történt, nem nyitotta ki senki, de nem is tett erre semmiféle kísérletet.

E tényeknek leszögezése után megállapítást nyert, hogy a teremben minden azon a helyen van, ahol azt a terem utolsó felnyitásakor hagyták. Az aranyrudak elhelyezésében sem történt változás.

Salamon kincse ezerötyszáz kazettában fekszik. E kazetták mindegyikében tíz darab, egyenkint tízezer dolláros aranyrúddal. Az igazgatóság rendelkezésének megfelelően háromszáz kazettát helyeztünk külön, az előre kiszemelt helyre.

Már ennél az áthelyezésnél jelezte az egyik tisztviselő, aki harmincéves szolgálata alatt jókora tapasztalatot szerzett, hogy a kazettákat szokatlanul könnyűeknek találja.

Felszólalását nem vették komolyan, egyrészt mert a kazettákat lezáró pecsétek kifogástalan állapotban voltak, másrészt mert úgyszólván állott a kazetták felnyitása.

A háromszáz kazetta átrakása után ötöt a Salamon közepén álló tölgyfaasztalra helyeztek. Tartalmukkal akartuk tókiói tartozásunk hiányzó részét törleszteni. A kazettákat lezáró pecsétek sértetlenségének megállapítása után az egyik kazettát felnyitottuk és tartalmát, az aranyrudak értékének ellenőrzése végett, mérlegre helyeztük. Nem akartunk hinni a szemünknek. A megmért rúd a megkívánt 16,718 gramm helyett mindössze 8,117 grammot nyomott.

Megvizsgáltuk a mérleget. Teljesen kifogástalannak bizonyult. Ismételten megmértük a kiemelt rudat, minden mérlegelés egyformán 8,117 grammot eredményezett.

Ellenőriztük az aranyrúd köbtartalmát. Mert felmerült az a vélemény, hogy esetleg tévedésből egy kisebb rúd keveredett a többi közé. A rúd a megkívánt nagyságú, $5 \times 5 \times 38.7$ cm nagyságú, azaz 969.5 köbcéntiméteres volt. De nem is lehetett kisebb, mert tökéletesen beleillett a kazettában számára készített helyre.

Érthetetlen rejtély előtt állottunk. Sorban megmértük a felnyitott doboz egész tartalmát. Mind a tíz rúd külön-külön 8,117 grammot nyomott.

Elrendeltem a vegyvizsgálatot. Ekkor kitűnt, hogy a felnyitott kazetta egész tartalma arany helyett rossz minőségű sárgaréz.

A pénzügyminiszter szót kért. Miután elnyerte az engedélyt, így szólt:

— Az elnök úr azt állította, hogy a kazettát lezáró pecsétek sértetlenek voltak.

- Úgy van! Ezt állítom!
- Mikor történt a kazetta lezárása?
- A kazetta fedelére szabályszerűen fel van vezetve a lezárás kelte, 1950 jan. 1.
- Ellenőrizték ezen a napon a rudak súlyát?
- Minden bizonnyal. Legalább a fedélre felírva találtuk: tíz darab aranyrúd, egyenkint 16,718 gramm súlyú.
- Kik végezték akkor az ellenőrzést?
- Harding William, intézetünk akkori elnöke, Cadman John a másodelnök és Philips Samuel vezértitkár.

- Kihallgatták ezeket az urakat?
- Sajnos nem tehattük, mert az élők világából már mindhárman elköltöztek!

A pénzügyminiszter leült a nélkül, hogy egy további szót szolt volna. Mac Miall Stephen folytatta előadását:

Természetesen elrendeltem a Salamon kincséhez tartozó valamennyi kazetta felbontását és ellenőrzését. Megtörtént. Az izgalom e közben a jelenlévő tisztviselőkön nőttön nőtt, mert a kazetták kivétel nélkül rezet tartalmaztak. Azonnal értesítettem a rendőrséget. A főkapitányság intézkedései közismertek.

Parancsot adtam aztán a Salamonban őrzött teljes aranykészlet felülvizsgálására. Több hibát nem találtunk.

A Dáriusban és Croesusban is rendben volt minden. Éppen csak Salamon kincsének helyén találtunk rezet.

Mindezt ideig megoldatlan rejtély előtt állunk. Betörésről, tolvajlásról szó sem lehet. Eltekintve attól, hogy páncéltermeinkbe behatolni roppant körülményes, — palotánknak ez a része az idegenek előtt teljesen el van zárva, ha valaki oda mégis eljutna, amíg a páncélszobák ajtajához ér, ötszörös őrségen kell keresztülhatolnia, az ajtók acélból készültek, mindegyik teremnek egymás mögött

három, egyenkint háromféle kulccsal nyíló zárja van, ha szabálytalanul történik a felnyitás, a biztonsági berendezések egész sora lép működésbe, villanycsengők, vészlámpák, gázosítók stb. — a betörésnek legkisebb nyomát sem találtuk sehol az egész épületben.

A termék földalatti megfűrése sem lehetséges. A páncéltermeket három méter vastag vasbeton burok védi. Faluk kettős, egyenkint 105 milliméter vastag vaslemezről készült. Közöttük ciángáz van. Ez a gáz, amint azt időről-időre ellenőrizzuk, öt légkörnyomású. A megfűráskor tehát hevesen tódul ki a nyíláson és megmérgezi a betörőket, hacsak gázálarccal nincsenek védve. De a gáz kiáramlásánál okozott nyomáscsökkenés működésbe hozza a vészjelző berendezések egész sorát. Mindezt ki kellett volna játszani a betörőknek, ami emberileg szólva kizárt dolog.

És végül miért vitte el a tolvaj éppen csak Salamon kincsét? A Dáriusban kivert aranyérmékhez juthatott volna, sokkal nagyobb értékben; a Croesusban pedig színaranyhoz. Egyik sem kellett neki? Miért? Miért éppen csak Salamon kincse? És még ebben a teremben sem nyúlt egyetlen másféle rúdhhoz? Miért?

Ime, uraim ez a probléma. Eddig sem én, sem a tőlem megkérdezett szakértők nem tudtak feleletet adni a rejtélyre. Azaz mégis. Mert a dolognak csak egy megoldása van. Az t. i., hogy Salamon kincse sohasem volt arany.

Látom az arcukon, hogy meglepte önöket feltevése. Mindannyian azt kérdezik tőlem, hogy ha nem volt arany, hogyan kerülhetett akkor az arany közé? Hogyan magyarázható, hogy annyi éven át mint aranyat kezelték? Hogy annyian igazolták aláírásukkal aranyvoltát?

Minde kérdésekre az a válaszom, hogy Salamon kincséhez intézetünkben történt elhelyezése óta mindössze egyszer nyúltak, 1950 január elsején.

Tették ezt ugyanazok az emberek, akik azt a bank részére három évvel előbb elfogadták. Ezek az egyének ma már nem élnek. Igaz, megbízhatóságuk ellen mindeztideig nem merült fel ok, de miért ne volna lehetséges, hogy valaki életében csak egyszer botlik, akkor azonban annál nagyobbbat?

Feltételezzük tehát, hogy Harding William, Cadman John és Philips Samuel megtévedtek. Egy bizonyos ismeretlentől 150 millió dollár arany helyett pár ezer dollár értékű rezeset fogadtak el a bank, illetőleg az állam részére, a tulajdonképeni pénzzel vagy annak egy részével pedig nem tudjuk, mit műveltek.

A kereskedelmi miniszter kért szót:

— Milyen tranzakcióból fizették be államunk javára azt a 150 millió dollárt?

— Kontinensünk északnyugati részén sivatagot vásároltak!

— Hát ha a pénzügyi intézet három tisztviselője már nem él, miért nem idézik meg azt az embert, aki a sivatagot megvette vagy akitől a fizetést elfogadták?

— Mert bizonyára nyugtákkal igazolni tudja, hogy valódi arannyal fizetett!

— Biztos ez?

— A szerződés teljesítésekor bizonyosan fedte magát megfelelő iratokkal. Ha pedig a fizetési eszközök egyszer a mi pénzügyi intézetünk pincéjében vannak, akkor az eladót többé nem terheli felelősség!

— Mégis az a nézetem, hogy az illetőt kihallgatás végett meg kell idézni.

Nagy vita keletkezett ebből. Több órán át tanácskoztak, vitatkoztak a tennivalók felett. Végre szótöbbséggel felhatalmazták az igazságügyminisztert, hogy belátása szerint intézkedjék. A nyilvánosságot pedig, mint elhatározták, a történetekről értesíteni kell.

Árpád-földje

Hosszan, vontatottan felbúgott egy hajó kürtje. A kikötőig azonban csak foszlányai jutottak el hangjának. A rakparton ténfergő munkások közül néhányan irányába néztek. A felkelő nap fényében fehéren ragyogó, karcsú, a szokottnál valamivel hosszabb gyorsnaszád teste bontakozott ki a tenger felett alacsonyan lebegő ködből. Az egyik munkás oldalba lökte a mellette állót:

— Amerikai ágyús!

— Megvakultál? — kérde valamivel később fölényesen a másik és beleharapott az éppen lehántolt banánba.

— Tán nem? — védte magát az első, miután maga is elővett zsebéből egy hasonló gyümölcsöt.

— Bámulj oda! Sem amerikai, sem ágyús! — vágta vissza keleti nyugalommal és tele szájjal a másik.

— Hát?

— Mit tudom én! — zárta be a vitát a fölényeskedő és a tengerbe vetette a megmaradt banánvéget.

A naszád gyorsan közeledett. Ágaskodó orra két jókora hullámba vágta szét a vizet, fara pedig majd hogy bele nem merült a tengerbe. Egyetlen vékony árbócán kicsiny zászló és rádióantenna. Rövid, széles kéménye elárulta, hogy olajmotor hajtja, de ágyú vagy más hadiszerszám sehol sem látszott rajta.

— Na? Hadi? — érezte magát igazolva a másik.

— Hát láttál már gyorsnaszádot civilben? — pattogta vissza az első.

Közben az érkező hajó többek figyelmét magára vonta. Találgatták, hogy milyen nemzetiségű lehet és hogy mit tesz majd? Kiköt-e vagy áthalad a szoroson?

A kikötő elé ért. Kürtjéből mégegyszer bűgött, aztán lassított és csendesen megállt. A partról a révkapitányság motoros csónakja indult feléje. A bámészkodók a naszád nevét betűzgették: Bélbor.

— Mi az Bélbor? — kérdezte valaki az ott állók közül, de nem kapott feleletet.

— Csak fújna egy kis szél, hogy a zászlaját megláthatnók! — nyilatkozott meg másvalakiből a közőhaj. A szélnek azonban nem volt kedve fújdogni, és a zászló továbbra is fáradtan csüngött a rúdján.

Végre, nagysokára, visszaindult a révkapitányság motorosa.

— Miféle náció? — tudakolták a motorvezetőtől, miután a tisztek kiszálltak.

— Magyar! — sziszegte pipája mellől a vén tengerész és sanda tekintetéből kilátszott a kérdés: Többet tudtok-e, hogy megmondtam?

— Magyar? — ismételték a bámészkodók. — Miféle nemzet ez? Soha még Banjuvangi-ban nem fordult meg magyar hajó!

Közben a révkapitányság intézkedett: a Bélbor pedig az északi móló felé közelített, hogy kikössön.

A parton állók hamar megértették mozgásából a hajó szándékát és néhány forint napszám reményében a nevezett hullámgát felé igyekeztek. Azonban csalódtak, mert a Bélbor nem rakott ki árut, csak egy hatalmas, Csepel gyártmányú túrakocsi gördült ki róla a hajóhídon.

— K-sz-é-p-é-l — betűzgették a munkások az autó cégjelzését.

— Kszépél a nagyapátok — morgott a volán mellől a kocsivezető. A magyar szóra azonban csak értelmetlen arcok vigyorogtak rá és ha a ki-

pödrött bajuszú soffőr szavát nem is, autóját annál inkább méltányolták. Tisztelettel helyet adtak a lassan haladó nagy kocsinak, csak miután a mólón megállt, vették szorosabban körül. Benéztek ablakán. Az üléseket mustrálgatták és a műszertáblát, a pótgumikat tapogatták, a világos szürkére fényezett karosszériát simogatták és azt találgatták, hogy a balfelől kimeredő hosszú vékony fém pálcá mi lehet. Az egyik merészebb kíváncsiskodó hozzá is nyúlt és görbíteni próbálta, de megjárta, mert a kocsiból feléje dörgött a vezető:

— Hé! Mórél! Ne bánts! az antennát!

A megkiabált ember visszahúzta kezét, bár bizonyos, hogy egy szót sem értett. Vagy mégis? Mert némi mosoly jelent meg arcán és kérdő tekintettel ismételte:

— Antenna?

Két tengerész közeledett a Bélborról. Bőröndöket cipeltek. Az autóhoz érve megkérdezték:

— Hová tegyük a csomagokat, Miska?

— Szíjjazzátok a csomagtartóra! — rendelkezett a kérdező.

A matrózok teljesítették az utasítást. Mikor elkészültek vele, kezüket nyújtották a soffőr felé:

— Isten áldjon meg, Miska! A viszontlátásig! Aztán rendre elbeszélj nekünk, hogy mit láttál ebben a görbe országban!

— Majd igyekszem! — válaszolta kezüket megrázva, aztán hozzáfűzte: Soká jön-e az elnök úr?

— Mán gyün is! — vetette oda a tengerész és távozóban még visszakiáltott:

— Aztán bele ne fordítsd az uraságot valami tűzhányóba!

— Az eszed tokjába! — morogta bajusza alatt Miska, miközben kiszállott a kocsiból, hogy gazdájának az ajtót kinyissa.

A hajóról három napbarnított, középtermetű, szikár, sovány férfi lépett a kikötőgátra. A középső a kettőnél valamivel magasabb, jóval idősebb, bo-

rotvált, kemény vonású, jellegzetes arcú, kora ellenére határozott járású egyéniség volt, nyilván őt nevezte a kocsivezető elnök úrnak. A másik kettőt a serdülő koron túljutott fiainak nézhette az ember. Mikor a túrakocsihoz értek, a soffőr a nyitott ajtó mellett meghajtotta magát.

— Áron, ülj előre és mutasd az utat! — rendelkezett az idősebbik — Gida meg én majd kényelmeskedünk.

A két fiatalember szó nélkül engedelmeskedett. Az elhelyezkedés nem sokáig tartott. Az önindító közben beugratta a motort. Miska megnyomta a villanydudát és gázt adott: az autó végiggördült a mólón. Áron a kezében tartott térképről irányította a soffőrt. Banjuvangi házai gyorsan maradoztak, bár az utcákon rengeteg ember sürgött-forgott. Mindegyik vitt valamit, ki a kezében, ki a hátán. A legtöbb azonban vállán mérleg karjához hasonló rudat tartott egyensúlyban, két végén egy-egy gyékénykossárral, telve Jáva ezerfajtájú gyümölcsével. A módosabbak ökröskocsin vagy ponnilovakkal vont társzekéren ültek, a gazdagok teherautókon szállították áruikat. És ebben a rengeteg forgalomban az autó mégis jó harmincas sebességgel haladhatott.

A virágok terhe alatt roskadozó villapaloták után egyszerűbb házacsok következtek, aztán csak bambuszból, pálmaháncsból összerótt kis viskók. Az országút ekkor már erősen emelkedett és mire Banjuvangi utolsó házai is elmaradtak, magasan jártak a hegyoldalban.

Az egyik kanyarból kilátás nyílt a tengerre.

— Álljunk meg és nézzünk széjjel! — indítványozta Gida. Atyja engedett fia kérésének. Megálltak és az országút kőkorlátjához léptek. Áron kiteregette a térképet.

— Hol állunk most? — érdeklődött Gida. Bátyja megmutatta neki.

— Mintegy ezerkétszáz métert emelkedtünk

eddig. Éppen szemben állunk Bali-szigettel. Egyformán látjuk a tengert tőle északra meg délre.

— Csuda keskeny ez a Bali-szoros. Mit gondolsz, van egy kilométer?

— Ha szélesebb, akkor nem sokkal! Milyen kúposan emelkedik a Batukao!

— Melyik az?

— Ott előttünk, Bali legmagasabb hegye. A térkép szerint 2300 méter!

— Mennyi út van még hátra?

— Vagy huszonöt kilométer!

— Mutasd!

Áron odanyújtotta neki a térképet. Gida figyelemmel vizsgálta az Idjen hegység oldalában kígyódzó utat, mely a mindig füstölő, 3332 méter magas tűzhányó, a Raung oldalában épült menházhoz vitt. A csúcsot magát innen nem láhatták, elfedték azt a közelben előtte emelkedő alacsonyabb gerincek. Csak a tengerről gyönyörködhetek benne, amikor kelet felől Jávához közeledtek.

— Gyerünk, fiúk! — mert ránk esteledik — sürgette fiait az elnök.

Az autó megindult. Sűrű lomberdők között kanyargott az út. Nem serpentineken, hanem szégyesen össze-vissza csavarodó kanyarulatokban. Egyik forduló követte a másikat és a soffőr minden éberségére szükség volt, hogy le ne forduljanak a mélybe.

A vad szakadékok között fokozatosan megszűnt a kultúra minden jele, csupa bozót és áthatolhatatlan cserjék közt rohantak tova. Minden talpalatnyi helyet zöld szőnyeg vont be, egyetlen csupasz szikla sem került a szemük elé.

Minél magasabbra értek, annál színesebb virágdíszbe borulnak a hegyoldalak. Ragyogó vörös és sárga hybiskuszok tömege meg bugenviliabokrok szegélyezték az országutat s ami különösen jellemző képet adott e vidéknek, az a sűrű bokrokban viritó datúra.

Magasabbra érve örömmel látták a hazai bodzát. De milyen nagy fává fejlődik az itt. És mekkora csokrokban lóg rajta a virág! Aztán egész mezők következtek tűzpiros szalviákból, majd feltűnt egy-egy karcsú ciprus, feljebb narancs meg citromfák és köztük csodák-csodája: vérpiros muskátlik teljes virágzásban. Áron hátraszólt a kocsiba:

— Már kétezer méteren is túl vagyunk!

— Hogy állunk a hűtővízzel? — érdeklődött soffőrjénél az elnök.

— Alig melegebb a langyosnál!

— Pedig meredeken kapaszkodunk felfelé!

— Mi ez a pár száz méter a száz lóerős Csepelnek!

Hűvös levegő csapódott arcukba: a Raung első üdvözlete. Előkerültek a felöltők. Kétezer méteres magasságban még az egyenlítő közelében is hűvös tud lenni.

Az autó tovább ette a kilométereket. A fák ritkultak. Majd tisztásra értek. Ott emelkedett előttük a tűzhányó óriáskúpja 7—8 kilométernyire légvonalban. Röviddel később megálltak. A Raung-hotel teraszán voltak.

Pincérek hada rohamozta meg a kocsit. Mindenféle nyelven, a magyart leszámítva, kérdezősködtek. Egy elegáns úriember közeledett és angolul bemutatkozott.

— Salamon Árpád vagyok! — válaszolta neki az elnök.

— Nagyon örülök uram, hogy hotelomban üdvözölhetem. A radiógrammot megkaptam és már vártam önre. — Aztán a pincérekhez fordult és utasításokat osztogatott.

— Salamon úr szíveskedjék az irodámba fáradni!

A megszólított és két fia követték a szállodást a főépületbe. A tulajdonképeni szálloda a kert közepén kiemelkedő dombon áll és csak a tulajdonos lakosztályát meg a közös helyiségeket, ét-

termet, társalgókat foglalja magában. Ezt az épületet lejjebb a domboldalon függőkertszerűen két szép széles terasz veszi körül, mindegyiken hétényolc fehérre meszelt roppant sok ablakkal és minden oldalon üvegezett verandával ellátott házikóval.

Egy ilyen házacska jelölt ki vendégeinek a szállodás. Négy kis szobája és verandája a trópusi kényelem minden kellékével fel volt szerelve. Gyékényszőnyegek, nádfonatú nyugvó- és karosszékek, ruhaszekrény meg íróasztal, folyóvíz, villanyvilágítás és európai szokás szerint megvetett ágyak!

Ide hordták a pincérek a csomagokat. Az autó külön színt, a soffőr szobát kapott.

Közvetlenül vacsora előtt felkereste újonnan érkezett vendégeit a szállodás, hóna alatt a vendégkönyvvel. Salamon Árpád beírta nevét és foglalkozását: Árpád Földjé-nek elnökispánja. Az évszámot már a szállodás írta hozzá: 1967 november 8. Aztán meghívta őket a vacsorához.

A földszintes főépület közepét az étterem foglalta el. Két hátsó szegletében óriási kandallóban pattogott a tűz. A mennyezetről függő csillárok pazar fénybe burkoltak mindent. Az asztaloknak talán csak felénél ültek. A tulajdonos az elnökispánt az egyik kandalló közelében fenntartott helyhez vezette.

— Parancsoljanak! — fordult feléjük udvariasan. — Ezt az asztalt üdülésük egész idejére az önök részére tartottam fenn!

Mialatt a két fiú az étlapot tanulmányozta, atyjuk a vendégeket figyelte. Érdekelte őt, hogy kiknek társaságában tölti majd el szabadságát. Amint tekintetével egyik asztaltól a másikhoz siklott, feltűnt neki a terem túlsó oldalán egy magánosan ülő férfi. Arcáról azonnal látta, hogy japán, de ezen túl is roppant ismerősek voltak vonásai. A japán már evett, de azért újra meg újra találko-

zott tekintetük: nyilvánvalóan ő is érdeklődött. Salamon azzal foglalkozott, hogy megkérdezi a szállodástól, ki az illető, amikor az felállt és asztala felé közeledett. Ebben a pillanatban megismerte. Felugrott székeről, feléje tett néhány lépést és a két régi jóbarát megrázta egymás kezét.

— Hogy itt kell találkoznunk!

— És annyi év után!

— Már azt hittem, hogy soha ebben az életben nem látjuk egymást!

— Hogy kerültél Jávára?

— Nyaralni, helyesebben pihenni jöttem hat hétre, a Raung magányába. És te?

— Engem ugyanez a szándék vezetett.

— Honnan jöttél?

— New-Yorkból. Hát te?

— Árpád-földjéről!

— És a két fiatalember?

— Fiaim. Jertek, hadd mutassalak be Ogishama Félix barátomnak, akiről annyit beszéltem már nektek.

Idősebbik fiam, Áron. Most érettségizett. Talajmérnöknek készül. Ez meg az öccse, Gedeon, most járja a hetediket.

— És feleséged?

— Meghalt szegény már vagy tíz éve. Látom, te csak magadban vagy itt?

— Nőtlen maradtam. A diplomácia nem való nők embernek.

A japán odaintett egy pincért és áthozatta vacsoráját Salamonék asztalához. Ott folytatták tárgyalásukat.

— De hisz a legtöbb diplomata nő!

— A hivatalos diplomaták igen, de én titkos diplomata vagyok, hogy magunk közt maradjon, olyan kémféle! Mit szólsz a magyar beszédemhez?

— Tökéletes!

— Megérezni rajta, hogy vagy húsz éve nem beszéltem?

— Cseppet sem!

— Ti is apátok véleményén vagytok? — fordult a fiúkhöz.

— Mi nem tudjuk, hogyan tetszett beszélni húsz év előtt — válaszolta szerényen Aron.

— Úgy, mint most! Egészen úgy! Legfeljebb kevesebb idegenszerűség volt kiejtésedben. Azóta, hogy az élet elválasztott, nem volt alkalmad magyarul beszélni?

— Sajnos nem! Akkor, mint tudod, a nagy háború miatt hazahívtak. Azt hittem, hogy vegyész létemre valami fontos gyárba, talán hadiüzembe akarnak beosztani, de csalódtam. Amerikába küldtek azzal a megbizatással, hogy mint munkás hol itt, hol ott dolgozzam és ennek-annak az anyagnak gyártási titkát ellessem. Mondanom sem kell, hogy mennyi veszéllyel járt ez az élet! Volt úgy, hogy évekig nem élhettem művelt emberhez illő módon. Még újságot sem olvashattam, mert analfabétaként szerepeltem. De most, hála Istennek, nemsokára vége. Megválok ettől a pályától. Veszélyes foglalkozásomnak egy előnye volt: tekintélyes vagyonhoz jutottam. — Most önállósítani akarom magam. Majd még megbeszéljük, hogy mi volna megfelelőbb. Gondolom, a petróleumfinomítás terén tehetnék hazámnak legjobb szolgálatokat. És te? Mi lett a bélboriumból?

— Arany!

Ogishama kérdőleg nézett barátjára:

— Hogy érted? Jól bírtad értékesíteni?

— A szó szoros értelmében aranyat csináltam belőle!

— Ne tréfálj már!

— A legkomolyabban mondom. Emlékszel még kísérleteinkre?

— Hogyne!

— Nemde amikor elváltunk, a bélborium ötvöztetésével próbálkoztunk?

— Úgy van! Előzőleg azt találtuk, hogy vegyi-

teni egyetlen elemmel sem sikerült. Magában pedig semmire sem való, mert felette lágy . . .

— Ez az! De ötvözni sem engedte magát a betyár! Már-már kétségbe estem. Úgy látszott, hogy álmaimból semmi sem lesz, amikor rászántam magam, hogy a bélboriumtól vegyileg annyira messze fekvő alumíniummal is kísérletet teszek. De hogyan? Tudod, hogy az alumínium olvadáspontja 659 fok. És talán emlékszel még, hogy a bélborium 2400 fokon olvad. Hogy ötvözzem ezt a két fémeket? Mindenfelét megkísérletem: eredménytelenül. Végre az alumíniumoxiddal próbáltam szerencsét.

— Nem féltél, hogy az oxigén jelenléte zavarólag hat majd?

— Ellenkezőleg. Tudtam, hogy a bélborium nem oxidálható. Abban bíztam, hogy elúzi az alumínium oxigénjét.

— A nélkül, hogy maga felvenné?

— Úgy van!

— És?

— És nem csalódtam!

— Kolosszális!

— De ami a legérdekesebb!

— Valóban izgatottá tesz!

— Emlékszel, hogy a bélboriumnak zöldesbe játszó sárga színe van!

— Emlékszem.

— Hosszas kísérletezés után találtam olyan keverési arányt, melyben az ötvözet a legtisztább aransárga lett és még az arany fajsúlyával is bírt!

— Kolosszális!

— Gondolhatod, hogy egyszerre dúsgazdag embernek éreztem magam. Pár hétig azon töprengtem, hogy mitévő legyek. Végre is elhatároztam, hogy gyarmatot vásárolok hazámnak.

— Gyarmatot?

— Azt!

— És akadt állam, mely szóbaállt veled?

— Egy pillanatig sem kételkedtem azon, hogy mindenhol kidobnak majd, ha kultúrterületet akarok venni. Azért sivatagot vásároltam.

— Sivatagot!?

— Úgy van! Ausztráliában vettem mintegy 160 ezer négyszögkilométer homoksivatagot és azt légcsatornákkal már részben termékennyé tettem.

Ogishama a fejéhez kapott.

— Emlékszem! Annakidején, talán három-négy évvel elválásunk után, a lapok is írtak róla. Valami magyar ember — olvastuk New-Yorkban — óriási összegben a sidneyi kormánytól sivatagot vett, melyet fantasztikus módszerrel termékennyé kíván tenni.

— Örültnek, bolondnak, mindenfélének elmondtak akkor. Ma hála Istennek, mások a vélemények. Mintegy ötvenezer négyszögkilométer már termőföld.

— Kolosszális! Hogy érted ezt el?

— Nem tudom, emlékszel-e még, mert magában véve roppant jelentéktelen epizód volt életünkben, hogy boldogult technikus korunkban olykor a meteorológusok előadásait is meghallgattuk?

— Hogyne emlékeznék. Sok érdekes dolgot hallottunk ott!

— Az egyik ilyen előadáson a sivatagképződés okairól volt szó. Utána inkább tréfálkozva, mint komolyan azon vitakoztunk, hogy miképen lehetne a sivatagokat termékennyé tenni. Te mindenáron, a sivatagok közepén, tengervízzel táplált tavakra gondoltál, melyek párolgása felhőképződésnek és így esőnek volna megindítója. Én ezzel szemben arra hivatkoztam, hogy az ilyen elpárolgó, tengervízzel táplált tavak csak ideiglenes megoldást nyújtanak, mert az elpárolgó tengervíz után sótelepek maradnak vissza, melyek végre is megtöltik a tavak medrét. Márpedig a víz kiszáradásával újra elkezdődik a sivatagképződés. Azért a páradús tengeri levegőt nagy légcsatornák segé-

lyével akartam a sivatagok belsejébe elvezetni és ott kibocsátani, hogy az abban lévő párák felhőkké sűrűsödve esőben hulljanak le a sivatagos földre. Te akkor azt kérdezted, hogy honnan veszem a hajtóerőt, mellyel a tengeri levegőt a sivatagok belsejébe eljuttatom. Erre viszont én nem tudtam felelni. A helyszínén azonban ártézi kút fúrása közben gazdag olajmezőkre találtunk és így egyszerre korlátlan mennyiségű energia állott rendelkezésemre.

Képzeld mármost magadnak egy több száz kilométer hosszú és körülbelül tíz méter átmérőjű csövet, mely a tengerpartról a sivatag belsejébe vezet és melyben minden ötszáz méterre egy-egy ezer lóerős villanymotor óriási légcsavart hajt . . .

— Honnan vették az anyagot ekkora vezeték felépítéséhez?

— A helyszínen.

— Betongyárat építettél?

— Szó sincs róla.

— Importáltátok a cementet?

— Egyáltalában nem használtunk kötőanyagot.

— Mi tartja akkor össze a csővezetékét?

— A nehézkedési erő!

— Nem értem!

— A vezetéknek mintegy kétharmadrészét egyszerűen kiástuk.

— Nem omlott be a homok?

— Nem, mert az altalaj eléggé köves, márgás. A helyszínen kitermelt kövekből aztán csak úgy nyersen raktuk össze a boltozatot, és hogy légmentesen zárjon, a csatornából kiásott többi anyagot, követ, törmeléket és homokot a tetejébe hordtuk.

— Tehát tulajdonképpen alagutakat ástatok, közel a felszín alatt.

— Úgy van. És alagutunkban forognak légcsavarjaink, hogy sok ezermillió köbméter paradús tengeri levegőt szállítsanak a sivatag belsejébe.

Az első két esztendőben szakadatlanul jártak

a gépek. Munkájuk nyomán megindult a felhőkép-ződés és egyik zápor követte a másikat. Hamarosan kizöldült a kietlen pusztaság. Marhacsordákkal legeltették a kisarjadt roppant sok fűvet. Közben jobban kiképeztük légcsatornáink rendszerét. Egyre több területet hódítunk el a sivatagtól. Ma már az egész területnek egyharmada termőföld, és a legjobb úton haladunk, hogy a következő évek folyamán a még terméketlen részeket is művelhetővé tegyük.

— Kolosszális!

— Így lett belőlem gyarmatos. Gyarmatunkat Árpád-földjének neveztük el. Fővárosa a tenger-part közelében épült Újbuda!

— Kolosszális! . . . Kolosszális! . . . És mennyi lakosa van?

— Újbudának tízezernél jóval több, az egész gyarmaton pedig körülbelül félmillió ember él.

— Magyarok?

— Jól mondd! Csak elenyészően kevés más nemzetiségű van közöttünk.

— Miből él ez a rengeteg ember?

— Gumit, kakaót, banánt, datolyát, borsot és a trópusok egyéb százféle növényét termesztjük, azonkívül marhacsordáink, juhnyájaink, sőt némi iparunk is van.

— Kolosszális! Árpád, Árpád! Hogy belőled gyarmatos lett! Technikus korunkban akármibe fogadtam volna, hogy belőled tudós lesz és életed napjai valamelyik laboratóriumban peregnek le! És íme, gyarmatos lettél! Aztán ki veszi meg termé-nyeiteket?

— Kizárólag hazám számára termelünk. Min-denből azt és annyit, amire és amily mértékben Magyarországnak szüksége van.

— Nagyon bölcs! Legalább nincsenek irigyei-tek és vetélytársaitok. Melyik hajósvállalat dolgo-zik nektek?

— A MFTR.

- Hogy-hogy? Vannak tengerjáró hajói?
- Csak ezer tonnások. Olyanok, hogy a Dunán jár hassanak.
- Nagyon kis hajók!
- Kis hazánk igényeit kielégítik és nem keltik fel egyetlen hatalom féltékenységét sem.
- Kolosszális! Hogy én az egész dologról semmit sem tudtam?!
- Ezen ne csodálkozz! Mi magunk saját jól megfontolt érdekünkben nem reklamíroztuk gyarmatunkat, mégkevesbbé az azon elért sikereket. Másnak meg nem állott érdekében a világ figyelmét reánk irányítani.
- Okosan tettétek. Budapesti tartózkodásom alatt sokszor igazat adtam tókiói öreg tanáromnak, aki számtalanszor hangoztatta előttünk, hogy a japán után a magyar a világ legszívósabb, legélénia-
 akaróbb népe. Elbeszéléseid újból csattanós bizonyítékát adja ennek. És mit szól mindehhez Sidney?
- Hallgat!
- Kolosszális! . . . És érthetetlen!
- Nem annyira! Akkor t. i. a nagy háború után borzalmasan el voltak adósodva. Kapva-kaptak tehát ajánlatomra. Ők adtak nekem 160 ezer négyszögkilométer homoksivatagot, és kaptak érte tőlem 150 millió aranydollárt. Természetesen azzal a feltétellel, hogy a megvásárolt területen Magyarország felségjogát elismerjék.
- És elismerték?
- El!
- Csodálkozom!
- Te japán vagy, és saját nemzedet szemével nézed a világot. Japán felségjogát bizonyára nem ismernék el Sidneyben, de Magyarország Ausztrália számára nem komoly ellenfél.
- Igaz! Még ma! De évek múltán?
- Ausztrália is erősebb lesz!
- Ez is igaz! . . . Kolosszális! . . . Kolosszá-

lis! . . . Nem hittem volna! . . . Hol is fekszik Árpád-földje?

— A déli szélesség huszadik fokától délre és a keleti hosszúság 122 és 127 foka között. Régi térképeken nagy homoksivatagnak nevezték ezt a pusztaságot. Csak keskeny, alig száz kilométer széles kijáratunk van a tengerhez. Többet nem adtak. Nekünk viszont ennyi elég. Légcsatornáink, vasútvonalunk, autósztadánk kényelmesen elférnek benne, a többire nézve meg talán jobb, ha nincs a tengerparton; legalább nincs úgy szem előtt.

— Bölcsen megcsináltátok! . . . Katonaságtok van?

— Amennyi a rendfenntartáshoz szükséges.

— És a közigazgatás?

— Eddig öt főispánságra osztottuk a területet. Az egész gyarmat élén pedig az elnökispán áll!

— Ki az, ha szabad érdeklődnöm?

— Csekélységem!

— Banzáj! — kiáltotta oly hangosan a japán, hogy valamennyi még az étteremben tartózkodó vendég Salamonék asztala felé fordult. Az elnökispán barátja karjára tette kezét:

— Drága Félix, ne csinálj nekünk reklámot! Ismeretlenül, mondjuk rangrejtve akarunk húsz esztendei kemény és megerőltető munka után pihenni!

— Igazad van! Látszik rajtad a fáradtság. Sajnálom, hogy eddig is tartóztattalak, hiszen a következő napokban bőségesen lesz még alkalmunk a beszélgetésre.

Úgy is lett. A fiúk a hegyeket mászták, Salamon pedig japán barátjával a kertben kihelyezett fekvőszékeken vagy a kis ház egyik teraszán heverészett, ha a trópusi eső a tető alá kergette őket.

Közelép a rendőrség

Tíz nappal később Áron és Gida a Raung megmászására indultak. Izgatta őket a tűzhányó-óriás. Oreg törökhöz hasonlóan állandóan pőfékelte magából a füstöt, lustán, mozdulatlanul.

Apró hegyi lovakon indultak neki a mintegy tizenöt órás útnak. Atyjuk csak estére várta vissza őket. Japán barátjával, a mindennapos déli zápor elől bérelt házacskájának teraszára vonult vissza. Ogishama jövőjének alakításával kapcsolatban a petróleumfinomítás eshetőségeit tárgyalták.

— Nem jönne Árpád-földjére kőolaj után kutatni?

— Ahhoz az enyémnél nagyobb tőke kellene.

— A fúrások költségeit viselem. Te csak akkor fizetsz, ha a petróleumot megtaláltuk.

— Bizonytalanra menjek? Ehhez már nem vagyok elég fiatal. A mi korunkban . . .

— Bélbor . . . Bélbor . . .

— Bélbor . . . Bélbor . . .

— Bélbor . . . Bélbor . . .

— Ha nem csalódom a szomszéd szobában beszél valaki.

Salamon felkelt és kinyitotta az ajtót . . .

— Bélbor . . . Bélbor . . .

— Bocsáss meg egy percre, a naszádom jelentkezik — szolt az elnököspán és betette maga mögött az ajtót. Néhány perccel később komor arccal jött ki a teraszra.

— Külön rádiód van? — érdeklődött Ogishama.

— Mivel húsz év óta először vagyok ilyen hosszú időre távol, úgy intézkedtem, hogy Árpád-

földje minden fontosabb dologról rádió útján értesítsen.

— Több ezer kilométerre tudsz beszélni? Nem láttam szobádban ehhez való készüléket.

— Árpád-földje és a Raung-hotel között nashárom, a Bélbor közvetít. Itt lévő rádióm csak négy-ötszáz kilométeres körzetre való, de a Bélbor akár az egész világgal beszélhet.

— Úgy látom kellemetlen hírt közöltek veled.

— Miből gondolod?

— Mert arcod elborult.

— Még nem tudom, miről van szó és azért bővebb felvilágosítást kértem Újbudától. — Miközben ezt mondta, kimért léptekkel járkált fel s alá. Majd cigarettára gyújtott és idegesen fújta magából füstöt.

— Sajnálom a fehéreket — szólalt meg némi szünet után a japán.

— Miért?

— Mert minden izgatja őket. Pedig az izgatottság semmivel sem járul hozzá a dolgok tisztázásához. Minket japánokat nem tud kihozni a sodrunkból semmi.

— De ha most azt közölnék veled, hogy Tókiót romba döntötte a földrengés, csak felugranál a helyedről?

— Nem tenném. A rombadőlt város sorsán ez mitsem változtatna.

— Nem mondanád, hogy rettenetes, hogy borzasztó?

— Legkevesebbé!

— Hát mit?

— Majd felépítjük újra!

— Csodálatos emberek vagytok ti japánok!

— Csodálatosak? . . . Nem! . . . Csak természetesek!

— Bélbor . . . Bélbor . . .

— Hála Istennek, hogy végre jelentkezik!

Salamon nehezen türtőztette magát. Szinte

remegett a keze, amikor maga mögött betette az ajtót. Negyedórával később halásápadtan jött ki a szobából. Ogishama tágranyílt szemmel bámult rá. Az elnök először csak maga elé meredt. Aztán vontatottan tett néhány lépést, rágyújtott egy szivarra és barátja mellé leült egy székre. Ogishama megkérdezte:

— Földrengés?

— Ha csak az volna! . . . Most én is azt mondanám, amit az előbb te, hogy majd felépítjük! . . . De e percben azt kezdem hinni, hogy az irigység fúriái törtek ránk!

— Hogy-hogy?

— Sidney elfogatási parancsot adott ki ellenem. Az egész város, mint értesültem, forradalmi lázban ég. Azt írják az ottani lapok, hogy én vagyok a világ legnagyobb szélhámosa, mert Árpád-földjét nem aranyon, hanem aranyozott rézen vettem. Népgyűléseken követelik elfogatásomat és az egész gyarmat lefoglalását.

Évek óta zavart már ennek sejtelve. Félttem, hogyha a sivatagból kultúrterületet varázsolok, a nálunknál nagyobb hatalmak irigysége kiforgat tulajdonunkból. De sohasem engedtem magamban felszínre ezt a gondolatot. Nem akartam hinni, hogy létezzék ekkora gonoszság az emberek között. És most íme! Azt állítják, hogy rézzel fizettem arany helyett. Hogy becsaptam őket. És mert én nem tartottam meg a szerződés feltételeit, őket sem kötelezi ígéretük és Árpád-földjét Ausztrália tulajdonának jelentik ki.

— Nincsenek meg a nyugták, melyekkel elismerték a kikötött értékek átvételét?

— Dehogy nincsenek. De mit használ az írott papiros, ha . . .

— Bélbor . . . Bélbor . . .

— Pardon! Hajóm ismét hív! — Salamon felkelt és eltűnt az ajtó mögött. Amikor visszajött, így szólt barátjához:

— Kedves Félix, kénytelen vagyok segítséget igénybevenni.

— Ez csak természetes! . . . Allok a rendelkezésedre!

— Bélbor arról értesített, hogy a bangjuvangi rendőrség fedélzetén keresett. Mert Banjuvangiban fogták Sidney ellenem kiadott rádiókörözését. A révkapitányságon emlékeztek a névre. Az iratokban hamarosan megtalálták, hogy tizenegy nap előtt a Bélbórral érkeztem Jávába. Most keresnek. Hajómon megtudták, hogy a Raung-hotelben tartózkodom. Ha gyorsak, három-négy óra múlva itt lehetnek, hogy letartóztassanak. Mit gondolsz, mit tegyek? A diplomáciánál szolgáltál, mit tanácsolsz?

Ogishama talán tíz percig gondolkozott, aztán nyugodtan csak ennyit mondott:

— Menekülj!

— Hagyjam veszni életem munkáját?

— Ellenkezőleg. Nincs más módod a megmentésére.

— Hogy-hogy?

— Ha elfognak, rövidesen eltesznek láb alól és akkor mindennek vége. Ha ellenben megszöktél, biztos helyről, például Japánból, még mindent visszanyerhetsz!

— Tehát meneküljek?

— Feltétlenül.

— Mikor?

— Azonnal!

— És a fiaim!

— Róluk gondoskodom!

Salamon az óráját nézte. Csengetett. A jelentkező inasnak meghagyta, hogy Miska az autóval álljon elő. Aztán Ogishamával a térkép fölé hajoltak. A menekülés legvalószínűbb útját keresték. Közben értesítették a Bélbort, hogy amilyen gyorsan képes, észak felé haladva hagyja el Banjuvangi kikötőjét és várja a további utasításokat.

— Hol vannak az igazad bizonyításához szükséges okmányaid?

— Újbudán, magánlakásom páncélszekrényében.

— Biztos-e az a hely?

— Ha Árpád-földjét elfoglalják, semmi sem biztos.

— Hol vannak páncélszekrényed kulcsai?

— Itt.

Ogishama átvette a kulcsokat.

— Fiaid kiismerik magukat irataid között?

— Nem!

— Sebaj!

Miska jelentette, hogy az autóval előállt.

— Várjon! — vetette oda kurtán Salamon.

A japán egy darabig még gondolkozott, majd lassan, vontatottan beszélni kezdett:

— A legfontosabb, hogy te biztonságban légy. Valószínű, hogy Banjuvangi rendőrsége itt keres. De az sincs kizárva, hogy meglegszenek Jáva összes kikötőinek ellenőrzésével. Ha az első esetet vesszük, a Raung-hotelhez kelet felől érkeznek, azon az úton, amelyen te jöttél. Ezért neked nyugat felé kell elmenekülnöd.

— Azon a rossz úton menjek?

— Az út Djemberig minden bizonnyal igen rossz. Ez a körülmény azonban a versenyben mindkét fél számára egyforma tényező. Azért nem kell vele törődnünk.

— De ha nehéz túrakocsim összetörik?

— Óvatosan haladjatok és nem érhet baj! Djember-en túl kitűnő út következik. Mindenütt a vasútvonal mentén visz Probolinggóig. Aztán a tengerparton haladjatok Besukin át Panarukanig. Mindez összesen 410 kilométer. Tekintve a sok kanyart, átlagban hatvanasnál nem mehettek gyorsabban. — Ogishama az óráját nézte. — Ha egy óra múlva indultok, éjjélre Panarukánban lehetsz. Ennyi idő a Bélbornak is elég, hogy Banju-

vangiból odakerüljön. Utasítsd azért, hogy ehhez — a térképre mutatott — az 57-es magassági pont-hoz Panarukan előtt, küldjön csónakot és várjon ott rád. Amint a Bélbor fedélzetén vagy, meg vagy mentve.

Rádiódat átvitetjük az én lakásomba, hogy a naszáddal továbbra is összeköttetésben maradjasunk. Autódon nincs rádió?

— De van!

— Leadó is?

— Az sajnos nincs.

— Sebaj! Neked, amíg a hajódig érsz, nem lesz mit mondanod, én viszont mindenről értesítelek. Autódat, ha csónakra szálltál, visszaküldöd. Fiaiddal a körülményekhez képest viselkedünk.

Salamon a megbeszélés szerint utasította hajóját; rádióját Ogishama lakására vitette; néhány sorban kérte fiait, hogy japán barátja iránt bizalommal legyenek, aki majd elbeszéli nekik mindazt, ami távollétükben történt. Aztán elbúcsúzott és este félhét órakor autójára szállt. Már sötét volt. A trópusok alatt hamar és hirtelen, szürkület nélkül jön az éjszaka. Miska bekapcsolta minden lámpáját és az autó kigördült a szálloda kertjéből. Röviddel később megeredt az eső.

Ogishama elgondolkozott a történeteken. Japán kapcsolatait szerette volna valamiképpen összefűzni magyar barátja ügyével, akinek még ifjúkora óta annyival tartozott. Éppen azon tündődött, hogy miképpen léphetne érintkezésbe a tókiói diplomáciával, amikor autó érkezett a hotel elé.

Felkelt, hogy az új vendégek kiléte felől érdeklődjék. Japánlétére is egy kis izgalmat érzett benne. Nyugtalanította a két fiú hosszas elmárádása.

Ogishama hamar megtudta, hogy a rendőrség emberei jöttek és Salamont keresik. Hirtelen távozása a telepről nem maradt rejtve előttük. A szálló személyzete közül többen látták a távozó autót.

Csak azt nem tudták megmondani, hogy az elnökispán merre ment. A rendőrök nem sokáig törték ezen a fejüket. Feljövet nem találkoztak autóval. A Raung-hoteltől pedig még csak egy irányba visz út. Bizonyosnak látszott tehát, hogy Salamon nyugat felé, Djember irányába menekült.

Az egyik rendőrtiszt azonnal autójukba ült, hogy az abban felszerelt rádió segélyével érintkezésbe lépjen a djemberi kirendeltséggel. Felhívta figyelmüket a Raung-hotel felől érkező Csepel-gyártmányú ÁF jelzésű, I—001 rendszámú autóra. Utasította őket, hogy a kocsit tartóztassák fel és utasait vegyék őrizetbe. Ogishama a közelben állott és bár a beszédből semmit sem értett, veszélyes pályáján kiélesedett eszével sejtette, miről van szó. Egy pillanatig sem habozott a tennivalók felett. Szobájába sietett és az ott lévő rádióval értesítette barátját a veszélyről. Alighogy ezzel elkészült, érkeztek meg a Salamon-fiúk. Mítsem sejtve, lakosztályukhoz mentek. Amikor a kivilágított házacska ablakán át a lakásba néztek és az abban vizsgálódó rendőröket látták, azt hitték, hogy a sötétben eltévesztették a házat. De ismételt körültekinvés után meg kellett győződnie, hogy az ő lakásukban vannak az idegenek. Nem sokat fontolgattak, hanem a tolakodáson felháborodva, benyitottak és angolul rákiáltottak a rendőrökre:

— Mit keresnek itt?

Az egyik a legnagyobb nyugalommal válaszolta:

— Kötelességünket teljesítjük! Önök kicsodák?

Áron nem hederített a kérdésre, hanem az előbbinél is erélyesebb hangon kiáltotta:

— Tiltakozom az ellen, hogy a mi lakásunkat felforgassák. Mit keresnek itt?

Aztán Gidához fordult és magyarul mondta:

— Eredj gyorsan és keresd meg apát. Bizonyára Félix bátyánknál van.

Gedeon távozni akart, de az egyik rendőr elállta útját:

— A fiatalember maradjon itt és mindketten igazolják kilétüket.

— Mi jogon igazoltatnak minket? — kérde felháborodva Áron.

— Mi a jávai rendőrség emberei vagyunk és kötelességünket teljesítjük. Kik önök?

Az utóbbi két szót olyan nyomatékkal mondta, hogy Áron jobbnak látta szó nélkül engedelmeskedni.

— Mi — válaszolta szerényebb hangon — Salamon Árpád fiai vagyunk. Itt az útlevelem, több igazolványom nincs.

Gedeon is előadta passzusát.

— Hol az atyjuk?

— Hogy hol az atyánk? — kérde Gedeon módfelett csodálkozva. — Miért, hát nincs a szálloda területén?

— Hol voltak? — érdeklődött a rendőr a nélkül, hogy a fiú kérdésére válaszolt volna.

— Éppen most érkezünk vissza a Raung csúcsáról.

— Azt akárki állíthatja.

— Hát nem látja, hogy milyen vizesek és piszkosak vagyunk?

A rendőr figyelmesebben nézett végig rajtuk, aztán társához fordult és csendesen mondta:

— E miatt ugyan máshol is lehettek.

— Ha nem hisz nekünk, — vágta oda ingerültem Áron — kérdezze meg vezetőnket és a lovászt, akik velünk voltak.

— Tehát nem tudják, hogy hol van az atyjuk?

Mielőtt még felelhettek volna, nyitott a szobába Ogishama. A két fiú azonnal feléje sietett, de ő megelőzte őket és magyarul szólt hozzájuk:

— Ne izguljatok, majd mindent rendre elbeszélek! — Azután angolul a rendőrök felé fordult.

— Salamon barátom két fia az én vendégem,

remélem nincs kifogásuk az ellen, hogy lakásomra távozzanak?

— Kihez van szerencsénk?

— Ogishama Félix vagyok és a japán császári diplomáciához tartozom.

— Tudja ezt igazolni uraságod?

Ogishama előmutatta iratait.

A rendőrök tisztelegtek. Néhány pillanatnyi szünet következett. A japán éppen a fiúkhöz fordult, hogy elvezesse őket, amikor a rendőrök egyike, nyilván a rangidősebb, előlépett és udvariasan kijelentette:

— A két fiú távozásába nem egyezhetünk bele, míg Salamon úr kézre nem kerül.

— Én viszont kijelentem, hogy mindketten a császári japán kormány védelme alatt állanak és tiltakozom az ellen, hogy őket túszokul letartóztassák!

— Utasításunk van!

— Hogy mer ilyet állítani? A bangjuvangi rendőrséget senki sem utasította, hogy Salamon barátom fiait letartóztassák vagy akár őrizetbe is vegyék!

Ogishama határozott szavainak megvolt a hatása. Azonkívül érezte a rendőrtiszt, hogy alul maradt, mert valótlanságot állított. Mentegetődni próbált, szolgálati szabályzatára és főnöke szándékára hivatkozott, de mikor a japán mindezzel nem törődve egyre erélyesebben követelte, hogy azonnal engedjék távozni a fiúkat, csak azt kérte, hogy addig maradjanak itt, amíg Banjuvangitól erre vonatkozó utasítást kérnek.

Ogishama nem engedett.

— Csináljanak, amit akarnak, — mondta erélyesen — én a két fiút lakásomra viszem. Ezzel sarkon fordult és magyarul csak ennyit mondott:

— Jertek!

A rendőrök nem mertek ellenkezni. Parancsnokuk autójukhoz sietett és beszélni kívánt főnöké-

vel. Banjuvangi azonban nem jelentkezett. Legalább tíz percre ismételte a hívást, hiába. Az óráját nézte: tizenegyre járt az idő. Nem tudta, mit tegyen. Tétova léptekkel ment vissza társaihoz. Együtt aztán elhátározták, hogy szemmeltartják a japánt és vendégeit, míg reggel főnökségükkel beszélhetnek. Éppen kiosztották a szerepeket, amikor a rendőrtiszt a fejéhez kapott.

— Az ördögbe! — sziszegte bosszúsan fogai között. — Itt vesztegeljünk, a helyett, hogy a szökevény üldözésére mennénk?

— Kit akarsz üldözni? . . . Hiszen több mint négy óra előnye van!

— Igaz! Ha Djember-ig utól nem érjük, el nem foghatjuk őt, mert Djemberben százfelé ágazik az út.

— Érdeklődjünk Djemberben. Talán már elfogták, és akkor nyugodtan hazamehetünk.

Tetszett a rendőrnek alattvalója bölcsesége és mindjárt rádiózni kezdett. Djemberben véletlenül nem aludt az ügyeletes. De Salamon elfogatásáról mitsem tudott. Mindezideig, mondta, még nem jött vissza az a járőr, melyet a Raung felől jövő országút elzárására kiküldtek. Ő maga is csodálkozik, hogy a keresett autó még nem érkezett meg. Bizonyára valami baja támadt, defekt vagy baleset, ami azon a rossz úton nem ritkaság. Salamon autója pedig, mint a leírásból véli, éppen nem való ilyen vad utakra. Amint valami bizonyosat tud, azonnal felhívja a Raungon lévőket. Most pedig ajánlja nekik a jó éjtszakát.

Ogishama közben elbeszélte a fiúknak a történeteket. Olyan ügyesen tette ezt, hogy atyjuk és az ügy iránt minden aggodalmat kivett lelkükből. Amikor látta, hogy valóban megnyugodtak, még hozzátette:

— Amint hírt vettük, hogy apátok a Bélborra megérkezett, azonnal Batáviába megyünk, hogy az

első hajóval Japánba utazzunk. Egyébként itt van: olvassátok el atyátok levelét.

Alighogy ezzel megvoltak, jelentkezett a Bélbor. Közölte, hogy az éj sötétjében, melyet a zuhogó eső még növelt, sikerült észrevétlenül elhagynia Banjuvangi kikötőjét és most teljes erővel északnak tart. Reméli, hogy három óra körül Panarukan magasságában lesz és ugyanakkor motorosa a megadott helyen, közel a parthoz tartózkodik.

— Nagyszerű! — állapította meg a japán. — A Bélbor üzenetét minden bizonnyal apátok is fogta és hozzá igazodik.

Salamon valóban hallotta hajójának bemondását, de akkor azzal is tisztában volt, hogy hajnali három órára semmi szín alatt sem lehet a megadott helyen.

Sötét volt, amikor a szálloda kertjét elhagyták. A rossz karban lévő, inkább kétkerekű kordéllyal, mint autóval járható úton csak lépésben haladhattak. Meredeken tartottak lefelé. Mind a négy lámpájuk fényére szükségük volt, hogy az előttük heverő köveket és vízmosta gödröket kerüljék. Az eső pedig csak zavarta a tiszta látást. Körülbelül egy órája döcögtek így völgynek le, — kilométerjelzőjük Raung óta csak hússzal mutatott többet — amikor az eső záporrá, sőt valóságos felhőszakadássá fokozódott, az út meg rohanó hegyi patak medrévé változott.

A rádió megszólalt. Salamon hallotta, miként óvja őt barátja, hogy Djemberen keresztül haladjanak. Ezért a térképet akarta tanulmányozni, hogy merre kerüljön, amit azonban a kocsi rázása lehetetlenné tett.

— Álljunk meg! — rendelkezett az elnökipán. Miska is ezt szerette volna, de a hegyről lezuhanó víz sodorta az autót. Jobbnak ítélték tehát, hogy óvatosan haladjanak. Így legalább maguk kormányozták kocsijukat. A kilométerjelző bosszantó lassan emelkedett. Az idő viszont rohamosan múlt.

Három órája mentek már és Salamon az izgalomban megfeledkezett Ogishama figyelmeztetéséről. Djemberből pedig még nem látszott semmi.

— Nem értem! — jelentette ki végre az elnököspán. — A térkép szerint a Raung-hotel és Djember között nem hosszabb az út hatvanöt kilométernél. Távolságjelzőnk szerint már hatvannyolcat tettünk meg és még nyoma sincsen városnak! — Alig mondta ezt ki, nagyot zökkent a kocsi és mindjárt utána hatalmasat puffant az egyik hátsó kerék.

— Hogy a fészkes fülemüle vinné el! — szaladt ki a keresztény káromkodás Miska száján. — Dúrdefekt!

Az autó megállt. A bennülők vakarták a fejüket. De mit volt mit tenni? . . . Miska nekifogott, hogy levetkőzzék.

— Mit csinálsz? — kérdezte nem minden ijedtség nélkül gazdája.

— Hát már kérem alássan, — válaszolta fejcsóválva a soffőr — csak nincs kedvem ebbe a vízbe ruhástul kimenni.

— Igazad van! — hagyta rá Salamon, azzal maga is elkezdett nekivetkőzni.

Sötétben, vízben, rossz úton, mezítláb kereket cserélni nem élvezet. Borzasztó vesződéssel járt a kocsi tengelye alá elhelyezni az emelőt. Háromszor is lebillent róla a nehéz autó. Mikor végre felemelték, akkor a kerék leszerelése okozott bajt.

Az ehhez való csőkulcs beleesett a vízbe és nem tudták többé megtalálni. Az állítható franciákulcs viszont nehezen fogta a csavaranyákat.

Tizenegy óra múlt, mire tovább mehettek. Az eső közben elállt, az útról meg lassan lefolyt a víz. Bátrabban haladhattak. Végre a távolból egy lámpa halvány fénye csillogott feléjük. Soká tartott, míg a közelébe értek.

— Mi lesz, — vetődött fel az elnököspánban a kérdés — ha csak bennszülöttekkel találkozunk?

A jávaiak nyelvét nem érti. Hogy értesse meg magát velük? Miközben ezen tündődött, látta, hogy autójuk reflektora távíróvezetékét világít meg. Majd egy házra esett lámpájuk fénye.

— Hová jutottunk? — kérdezte sofförjétől a nélkül, hogy feleletet várna tőle. Az út a ház közelébe vitt és megkerülte. Szerencsájuk volt, hogy lassan haladtak. Sorompó zárta el az átjárást. Salamon kiszállt, hogy körülnézzen. Vad kutyaugatás verte fel a csendet. Miska megnyomta a villanydudát. A fogait vicsorító és dühösen ugató házörző elől alig bírt az elnökispán a kocsiba menekülni. Miska folytatta a dudálást. Az éktelen zajra nagysokára előkerült a házból egy ember. Rákiáltott kuttyájára és az autóhoz lépett. Amikor látta, hogy idegenek érkeztek, angolul kérdezte, hogy mit kívánnak.

— Djemberbe szeretnénk jutni!

— Honnan jönnek?

— A Raung-hoteltől!

— Akkor eltévesztették az utat.

— Vissza kell talán mennünk? — érdeklődött aggódva Salamon.

— Visszamenniök éppen nem kell, csak kerültek valamit. Azonkívül sokkal rosszabb úton jöttek.

— Merre menjünk?

Majd felhúszom a sorompót és akkor, ha a vaspályán áthaladtak, forduljanak balra. Mindíg a sínék mentén haladva többé el nem tévedhetnek.

— Messze van még a város?

— Huszonhat kilométer.

— Milyen az út?

— Kitűnő.

— Mint eddig?

— Hová gondolnak. Mondom, hogy kitűnő!

Elköszöntek. Nyikorogva, recsege-ropogva emelkedett fel a sorompó. Igaza volt a pályaőrnek, elsőosztályú országútra jutottak.

— Alljunk meg egy percre! Hadd nézem meg a térképet.

Ebben a pillanatban jelezte a Bélbor, hogy elhagyta Banjuvangi kikötőjét. Salamon az óráját nézte. Fél-tizenkettő. Djemberig huszonhat kilométer. A Djember-Klakah-Probolinggó-i darab 215. Probolinggó-Besuka-Panarukan pedig 154. Összesen 395. Ha átlagban nyolcvanassal mennek, akkor is öt óra. Erre azonban nem számíthat. Legjobb esetben tehát hat óra út áll még előttük, ami azt jelenti, hogy virradat előtt nem érkezhetnek a tengerpart megbeszélt pontjára. A csónaknak három órát kell majd várnia! Csak aztán várjon! Mert mi lesz, ha elunva a várakozást, visszatér a hajóhoz? De megnyugtatta magát. Majd csak akad a parton egy másik csónak, mely a naszádhoz elviszi.

Mindez pillanatok alatt villant át Salamon agyán. Aztán még a térképet nézte. Az út, melyen most majd haladnak, az alsó végét érinti Djembernek. Szerencse. Nem kell áthaladniok rajta.

— Hát akkor Isten nevében menjünk! — szólt soffőréjéhez és bevágta maga mögött az ajtót. Félórába sem telt és túljutottak Djemberen. A jókarban tartott országúton egyik falu a másik után maradt el mögöttük. Hajnali négy órakor villogtak feléjük Probolinggó lámpái.

Probolinggó élénk forgalmú kikötőváros. Vajon tud-e a helybeli rendőrség az ellene kiadott intézkedésről? Akár tud, akár nem, valami belső hang azt súgta neki, hogy vegye át ő az autó vezetését.

— Alljunk meg! — mondta csendesen. — Majd helyet cserélünk. Te már fáradt vagy, én viszont Djembertől idáig jócskát aludtam.

Miska szívesen engedelmeskedett.

— Ide figyelj! — szólt hozzá valamivel később az elnökpán. Ha Isten is úgy akarja, két órán belül hajóra szállok. Ha ez sikerült vagy bármi más történjen is, visszatérsz a Raungra.

— Ezen az úton? — kérdezte ijedten.

— Nem! Hanem a tengerparton. Mindig a part mentén mész. Ott végig jól kiépített utat találsz. Egészen Banjuvangi-ig. Onnan azon az úton, melyet már ismersz, felmész a szállóhoz fiaimért és mindenben japán barátom utasítása szerint viselkedel! Értetted?

— Igenis kérem alássan!

Salamon elismételtette Miskával feladatát és miután meggyőződött, hogy mindent jól megértett, több gázt adott kocsijának.

Probolinggó főutcájára értek. A hosszú, széles, egyenes úton égtek a lámpák. Fényüknél észrevette, hogy mintegy négy-ötszáz méterrel előtte néhány ember áll az úton és a vele egyirányból jövő autókat feltartóztatja. Azonnal megértette, hogy miről van szó. Banjuvangi vagy talán Djember rendőrsége eléje telefonált és most ellenőrzik az ebből az irányból érkező kocsikat.

Mit tegyen? Egy pillanatig arra gondolt, hogy visszafordul. Igen, de aztán merre? Bizonyos, hogy a többi útvonalat is figyelemmel tartják. Talán egy mellékutcába kanyarodjék, hogy kikerülje a kordont? De mi lesz, ha ott is feltartóztatják? Nincs más választása: át kell törnie, lesz, ami lesz.

Most mutasd meg, Csepel, hogy mit tudsz! Teljes gázt adott! Mint egy prédájára éhes párduc, úgy ugrott autója előre. Repülő motorjához hasonlóan bűgött fel gépje. A sebességmérő 180-ra lendült. Pillanatok alatt elérte a rendőröket. Ketten is eléje álltak és megállásra emelték fel kezüket. Salamon válaszul csak a dudát nyomta. A két rendőr ész nélkül ugrott félre. Salamon tovább nyomta a gázpedált és a villanydudát. Mindenki letisztult az útról. Öt perccel később lassított. Probolinggó bérpalotái elmaradtak mögötte.

A tengerhez ért. Jobbra, Besuki felé kanyarodott. Probolinggó és Besuki között 115 kilométer a távolság. Az út végig a tengerparton visz és

követi ennek szeszélyes kanyargását. Hajnalodott. A forgalom is megélénkült. Előtte és szembe vele mind többen igyekeztek napi dolgukra. Átlagban ezért csak hatvanassal haladhatott. Mire Besukiba ért, hirtelen megvirradt. Kelet felől felragyogtak a nap sugarai. Arra számított, hogy Besukiban is útjába állnak a rendőrök, azért jóval előtte az egyik dűlőútra tért és meglehetősen ívben elkerülte a várost. Baj nélkül sikerült. Panarukánig már csak 39 kilométer volt előtte. Félóra múlva az egyik magaslatról megismerte a Bélbor körvonalait. Megállt, kiszállt és szeméhez emelte látcsövét. Valóban az ő hajója horgonyzott ott és várt reá. Nagyszerű! Akkor a csónak is ott lesz még. A következő dombon újra megállt. A terepet vizsgálta. Az 57-es magassági pontot kereste. Látcsövével vizsgálódott.

Hoppl! Megvan! Az a sziklás kiszögelés mintegy 7–8 kilométerrel előtte a megbeszélt pont. Úgy van! És az a pont ott a tengerben lesz a reá várakozó csónak. Megelégedetten ült vissza autójába és indította el a gépet. Hét perccel később megállt. Látcsövével ismét a távolba kémlelt. Semmi kétség: a Bélbor csónakja ringott a vizen. Szemét erőltetve nevét is olvasni vélte. Meglobogtatta zsebkendőjét a levegőben. A kis motoros megmozdult és a part felé közeledett. Salamon kiszállt és átadta helyét Miskának.

— Tehát a tengerparton mész Banjuvangi-ig és onnan fel a Raung-hotelhez!

— Megértettem!

— Pénzed van?

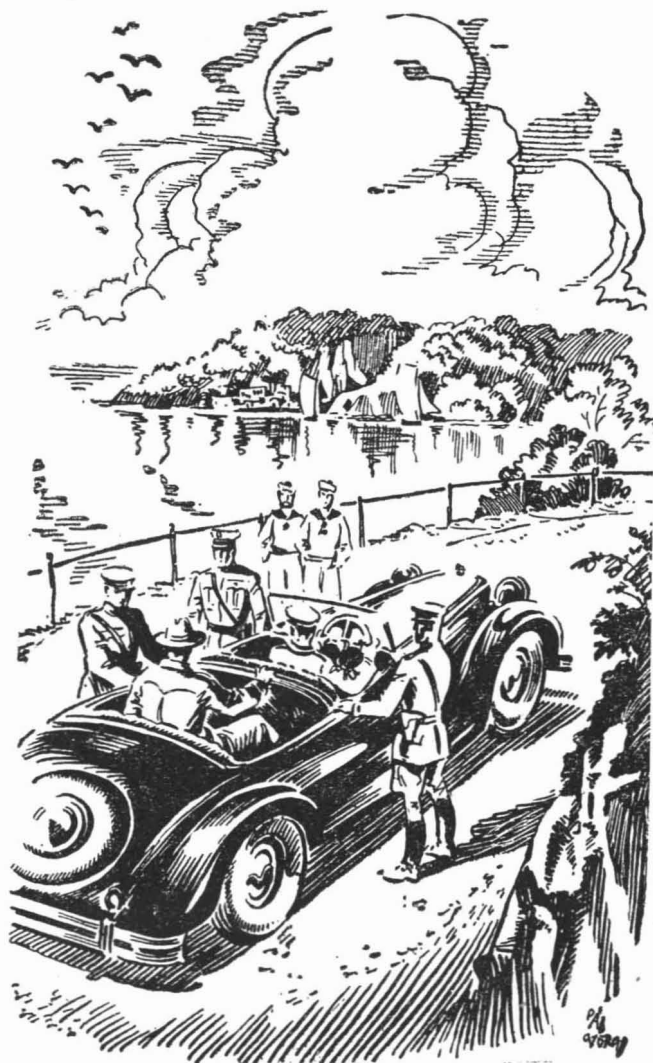
— Igenis kérem!

— Mennyi?

— Ötvenhét dollár!

— Minden eshetőségre adok még százat. Itt van.

Ebben a pillanatban egy autó közeledett sebesen Panarukán felől. Miska már gázt adott, amikor az közelükbe ért és keresztben megállt az úton.

Gyors mozdulattal három rendőr ugrott ki belőle. Salamon a csónak felé indult. Pár száz méter választotta el a parttól. Az egyik rendőr feléje kiáltotta:

— Állj!

Az elnökispán nem ellenkezett.

A másik ezalatt a Csepel jelzéséről és rendszámáról kaparta meg törülte le a sarat.

— Ez az! — kiáltotta diadallal. — ÁF I—001.

Salamon a rendőrökhöz lépett:

— Mit kívánnak tőlem? — kérdezte.

— Ön, nemde, Salamon Árpád?

— Nem tagadom!

— Ön a Raung-hotelből váratlanul eltávozott?

— Ez kizárólag az én dolgom!

— Ön ügyesen kikerülte Djembert és Probo-linggó-ban nem állt meg a rendőrség figyelmeztetésére.

— Sürgős volt az utam!

— Besukit is elkerülte?

— De jól vannak értesülve az urak!

— Most hajóra akart szállni, olyan helyen, ahol nincs kikötő?

— Saját csónakomra ott ülök fel, ahol akarok!

— Ön mindezt azért tette, mert menekülni akart!

— Ki elől?

— Ön jól tudja, hogy Sidney elfogatási parancsot adott ki ön ellen!

— Tudom!

— Akkor tehát letartóztatom!

— Tiltakozom az erőszak és az igazságtalanul kiadott elfogatási parancs ellen!

— Kifogásait adja elő a törvényszéknek!

A szóváltásra a motoroscsónak két tengerésze a helyszínre sietett. Ők is meg Miska tudtak annyit angolul, hogy megértsék, miről van szó. Az egyik tengerészből kifakadt a magyar virtus:

— Ne hagyja magát, elnök úr! — Mi négyen

vagyunk! — Úgy elintézzük ezt a három nyálaszajút, hogy öregségükig megemlegetik találkozásukat a magyarokkal!

— Csend legyen, fiúk! Ne csináljatok bolondságot! Ugyemben az igazságnak és nem az erőszaknak kell győznie!

— Mi lesz?! — kiáltotta türelmét veszve a rendőrtiszt. — Jön? Vagy azt akarja, hogy megkötözzük?

— Megyek! — szólt és a rendőrökhöz lépett. Aztán emberei felé fordult: — Isten veletek, fiúk! Nemsokára viszontlátjuk egymást! — Remélhetőleg, — autóm és hajóm elmehet?

— Azokhoz semmi közünk!

— Tehát menjetek!

Az elnököspán a jávai autóba szállt. A rendőrtiszt követte és bevágta maga mögött az ajtót. A gépkocsi megindult Panarukan felé. Mihály a Csepellel száz méterről követte.

Egy órával később a Raung-szállóban Ogishama szobájában megszólalt a rádió. A Bélbor jelentette, hogy Salamon Árpádot, abban a pillanatban, amikor az előre megbeszélt helyen csónakba akart szállni, a panarukani rendőrség három embere őrizetbe vette.

A vasajtó

A következő napon a szenzációra éhes közönség a világ minden riportlapjában a legkülönfélébb címek alatt olvashatott Salamon Árpád elfogatásáról. A komoly lapok rövid hírben közölték, hogy Salamon Árpádot elfogták. A népujságok reklámbetűkkel írtak az aranycsaló kézrekerüléséről, az izgalmas hajtóvadásatról és versenyfutásról a világ legnagyobb szélhámosával. Jávában a rendőrséget dicsérték. Ugyességét, gyorsaságát emelték ki. Milyen elsőrendű szolgálatokat tesz a kultúrának a rádió, mondták mindenfelé. Teljesen kizárt dolog, hogy napjainkban bárki kivonhassa magát az igazságszolgáltatás alól. Csak két napja, hogy kiadták Sidneyben Salamon ellen az elfogatási parancsot és íme, ma már zár alatt ül Jávában. Hát ez derék! Majd meglátjuk, mi lesz a folytatása? És a hírhiénák kíváncsiságuk túlfűtötte képzelettel vették meg a következő napokban ujságjukat, de Salamonról többet már nem olvastak. Először bosszankodtak, később megnyugodtak a gondolatban, hogy bizonyára az egészből egy szó sem igaz. Megint valami óriási kacsát tálaltak fel az ujságok. Aztán feledésbe ment a világ legnagyobb aranycsalója, mint annyi sok más. Ezek az emberek még mindig nem tudták, hogy a világ sorsa másképp folyik, mint ahogy azt az ujságok írják. Salamon ügyében is másképp folyt. Őt magát még a héten kiadták az ausztráliai hatóságoknak, akik Sidneyben a törvényszék fogházának egyik különzárkájában helyezték el szigorú felügyelet mellett.

A különféle hatalmi csoportok külképviselőik révén informáltatták magukat. A diplomaták

mérlegelték a helyzetet. Árpád-földje két évtized óta egy új sakkfigura volt a világtérkép sakktábláján. Most nyílt először alkalom kiütésére. Már t. i. azoknak, akiknek útjában volt. Az ellentábor viszont éppen olyan lázasan azt fontolgatta, miképpen lehetne ennek a figurának állását megvédeni. Elég-e csak egy gyalogot mögéje tolni vagy pedig könnyű tisztre, huszárra, futóra van szükség? És habár egyelőre csak a gyalogosokkal meg könnyű tisztekkel megjátszható küzdelmet mérlegelték, mégis szemmeltartották már a bástyákat, sőt a vezért is.

Tókió a legudvariasabb formában közölte, hogy Árpád-földjének lefoglalása nem tenne jó benyomást a császárság területén. Sidney mérlegelte Tókió kívánságát. Nem tenne jó benyomást? — kérdezték. Mi ez? Gyalogos vagy már könnyű tisz?

New-Yorkban úgy vélték, hogy a világgazdaságot nem éri kár, ha a sivatagok öntözésére tett kísérletek abbamaradnak. Ebből Sidneyben azt olvasták ki, hogy Észak-Amerikában éppen az ellenkezőjét látnák jó szemmel.

Kairó külképviselte öthasábos cikket helyeztetett el a sidney-i közgazdasági sajtóban a kelet-ről jövő és a Dunára irányuló hajózás fejlesztésének szükséges voltáról.

Bombay a gyarmatok felszabadítása mellett kardoskodott.

Budapest kérdést intézett Sidneyhez a november 15-én lejártszódott tüntetéseket illetőleg. Azt a választ kapta, hogy a kormányzat nem azonosítja magát a felelőtlen elemek megmozdulásával és Árpád-földjének területi hovatartozandóságát nem szándékoznak vitássá tenni, legalább a per befejezéséig, sőt feltéve, hogy megnyerik azon túl sem, megfelelő kártalanítás esetén.

Sidneynek Budapestre adott válaszát, 24 órán belül, minden állam diplomáciája ismerte és mert

azt eléggé határozottnak minősítették, további lépésektől egyelőre tartózkodtak.

Ogishama, Salamon két fiával, ezek atyjának elfogatása után negyven órával, a Bélbor fedélzetén megjelent Újbuda előtt. A fiúk bementése alapján a hajóra vitette barátja minden iratát és egész levéltárát, továbbá a lakásában álló három páncélszekrényt és ismeretlen irányban, az éj leple alatt elhajózott.

Három héttel elfogatása után, elkészült Salamon Árpád ellen a vádirat. Silliman Maurice vizsgálóbíró maga elé vezettette őt és ismertette előtte a vádat.

— Megértette, miről van szó? — kérdezte végül.

— Meg! — válaszolta Salamon.

— Ont tehát azzal vádolják, hogy 1947 augusztusában, a kontinensünk északnyugati részén vásárolt 160 ezer négyszögkilométer sivatag ellenértéke képen, nem mint a megállapodás szólt, aranyat, hanem rezet adott.

— Határozottan tagadom, hogy rezet adtam arany helyett.

— Mivel tudja tagadását bizonyítani?

— A bizonyítás nem az én kötelességem, hanem az önöké. Bizonyítsa be a vád, hogy rezet adtam.

— A főtárgyaláson majd beterjeszti a vád bizonyítékait. Nekem most az a feladatom, hogy kivizsgáljam a tényállást. Mit tud ön védelmére felhozni?

— Kezemben vannak a jegybank nyugtái. Ezekből világosan kitűnik, hogy mit adtam át.

— És mit szól ön hozzá, ha e nyugták valódiságát kétségbe vonjuk?

— Milyen tehetik ezt, mielőtt azokat látták?

— Mert elég okunk van kételkedni azok megbízhatóságában, akik e nyugtákat kiállították.

— A vád tehát azzal gyanúsít engem, hogy

a jegybank főtisztviselőivel összejátszottam és együttesen csaptuk be az államot?

— Valahogy így kellett történnie a dolognak.

— Igazán érdekelne, hogy mit szól e gyanúsítás ellen Harding William úr, Cadman John úr és Philips Samuel úr?

— Érdeklődése sajnos kielégítetlen marad, mert a nevezett urak nincsenek már az élők sorában.

Salamon összeráncolta homlokát és jobb tenyerével végigsímított arcán.

— Értem már, — mondta aztán. — Önök megvárták, hogy a jegybank képviselői meghaljanak és csak aztán emelték ellenem a vádat. Nem baj. Így is megvédem magam . . . A jegybank nyugtáit tehát nem fogadják el bizonyítéknak ártatlanságom mellett?

— Legalább addig nem, míg a nevezett három úr megbízhatósága bebizonyítva nincs.

— Rendben van, akkor tehát megvárom ezt.

— Úgy sokáig kell várnia, mert nevezettek egész életét, jellemét fel kell kutatnunk, hogy megbízhatóságuk, illetőleg ennek ellenkezője tisztázva legyen.

— Értem! A nevezett egyének ellen mindeideig nem merült fel gyanú. Csak most akarnak életükben foltot keresni, hogy annál könnyebben bebizonyíthassák vádjukat ellenem. Nem sikerül majd. Bizonyítékaim minden rágalomnál erősebbek!

— A nyugtákon kívül tehát más bizonyítékoknak is birtokában van? Melyek azok?

— Önök azt állítják, hogy rézzel fizettem arany helyett. Tizenötezer rézrúd óriási mennyiség.

— Igaza van. 121,755 kilogramm.

— Ha a vád szerint ennyi rezet adtam, akkor a vádnak tisztáznia kellett azt is, hogy honnan szereztem be ezt a mennyiséget?

— Úgy van! Ezt a kérdést még nem tisztáz-

tuk, de tisztázni fogjuk. Nem gondolja azonban Salamon úr, hogy az aranyra vonatkozólag ugyan-ezt a kérdést tehetjük fel önnek? Sem ön, sem családja sohasem szerepelt a multimilliomosok névsorában.

— Elismerem. Őseim sohasem aknázták ki gazdagságukat:

— És ön mégis, hirtelen, mint szédületesen gazdag ember jelent meg a láthatáron és 250,770 kilogramm aranyon egy országra való területet vásárolt. Amikor azt kérdezték öntől, hogy honnan van ennyi pénze, ön a kezeink közt lévő jegyzőkönyvek tanúsága szerint kijelentette, hogy erről a kérdésről nem óhajt nyilatkozni. Ön hozza és átadja az aranyat, de alázattal kéri, hogy eredetét ne kutassák. Így történt?

— Nem tagadom. És vádlóimnak ez most, húsz év után gyanúsnak tűnik fel!

— Talán nem az?

— Nincsenek Amerikában emberek, akiknek 150 millió dollárnál nagyobb vagyonuk van?

— Vannak! Még gazdagabbak is.

— És szívesen felvilágosítást adnak vagyonuk eredetéről?

— Más kérdés, hogy szívesen és más kérdés, hogy igen-e vagy nem? Ön pedig megtagadott minden felvilágosítást!

— Tévedés. Én is csak azt mondtam, hogy mint minden gazdag ember, nem szívesen beszélek gazdagságom eredetéről, de egyszer sem állítottam, hogy nem vagyok hajlandó arról beszélni.

— Úgy?! Ön tehát hajlandó feltárni gazdagságának eredetét?

— Amennyiben az ügy, továbbá három tisztességes ember hírében meghalt úr emléke és a magam becsülete úgy kívánja, minden bizonnyal.

— Nagyon helyes. Arra azonban figyelmeztetem, hogy minden állítását ellenőrizzük.

— Ennek semmi akadályja sem lesz.

— Akkor tehát kérem, adja elő védekezését.

— A vizsgálóbíró úr kérdésének e pillanatban nem tehetek eleget. Igen nagy horderejű kérdésekről van szó. Nem merek egyedül emlékezetemre hagyatkozni. Szükségem van emlékirataimra és feljegyzéseimre.

— Hol vannak ezek?

— Újbudán. Levéltáromban.

— Helyes! Majd intézkedünk, hogy iratait megkapja.

Salamon kihallgatása ezzel végetért. Amikor cellájába visszavezették, fejéhez kapott. — Jaj, de nagy oktalanságot követtem el! — kiáltotta magyar nyelven. — Megmondtam nekik, hogy hol vannak írásaim! Nem kell mást tenniök, mint hogy megszerezzék azokat és ha egyszer feljegyzéseim kezeik között vannak, azt tehetik velük, amit akarnak. Akár el is égethetik. Ebben az esetben ki leszek nekik szolgáltatva . . . Egész éjjel nem tudott aludni. Azon törte a fejét, hogyha netalán a bél-borium felfedezésének egész történetét rekonstruálni kellene, miképen tehetné? Kik lennének tanúi? . . . Reggelre megnyugodott. Úgy látta, hogy jó, ha megvannak iratai, de azok nélkül sincs elveszve minden.

Másnap szokatlan időben a vizsgálóbíró elé vezették. Amikor szobájába ért, már ült bent valaki, háttal a belépőnek.

— Ismeri ön ezt az urat? — kérdezte Salamon-tól a vizsgálóbíró. Egymásra néztek.

— Hogyne ismerném. Ogishama Félix vegyész-mérnök, aki jelenleg a japán császári diplomácia szolgálatában áll. Ifjúkori jóbarátom.

— Bizonyos közléseket akar tenni önnek. Amennyiben ezt jelenlétemben és előttem ismert nyelven teszi, az engedélyt megadom.

A két jóbarát megszorította egymás kezét.

— Hogy vagy? — érdeklődött szeretettel a japán.

— A körülményekhez képest jól. Mi hírt hoztál?

— Fiaid, irataid és egész levéltárad itt vannak a közelben, a Bélbor fedélzetén. Hajódat a császárság oltalma alá helyeztem.

— Csodálkozom.

— Amint Miska elfogatásod után autóddal a Raungra ért, azonnal útrakeltünk. Panarukánba mentünk, hogy felszálljunk a Bélborra. A leggyorsabban Újbudán termettünk. Ott magunkhoz vettünk mindent, amit ügyedre nézve fontosnak tartottam, és hogy semmi se hiányozzék, felrakattam egész levéltáradat meg mindhárom páncélszekrényedet. Így felpakkolva Tókióba hajókáztunk, hogy jelentést tegyek ügyedről. Kérésem nélkül azt a megbízatást kaptam, hogy legyek segítségedre. Itt vagyok tehát és érintkezésbe léptem ügyvédeddel. Fiaid látogatására is szereztem engedélyt.

— Köszönöm, Félix! — mondta meghatottan. Aztán a bíróhoz fordult:

— Mint bíró úr hallotta, irataimat barátom ide hozta a kikötőbe. Tekintve, hogy irattáram nagy, — sokezer darabból áll — az egészet a törvényszékre hozni bajos, de felesleges is. Arra kérem ezért, engedje meg, hogy a hajómra távozzak és kiválogassam az ügyemre vonatkozó szükséges iratokat.

— Bízsa a kiválasztást barátjára meg az ügyvédre.

— Sajnos, nem tehetem. Át kellene nézniök az egész gyűjteményt, ami többnap munkát jelent, és még ez esetben sem biztos, hogy minden nélkülözhetetlen darabot megtalálnak és kiemelnek. Ezt a munkát csak magam végezhetem.

— Akkor elrendelem az egész levéltár ide szállítását!

Salamon és barátja hallani sem akartak erről. Viszont Silliman Maurice sem engedett álláspontjából.

— Ön attól fél, hogy megszököm? — kérdezte a vádlott.

— Milyen biztosítékot ad, hogy ez nem következik be?

— Én vagyok a biztosíték! — szólt hirtelen elhatározással a japán.

— Hogy-hogy? — kérdezte meglepetten a vizsgálóbíró. — Ön hajlandó magát Salamon úr helyett lecsukatni?

— Ha a sidney-i bíróság annyira nem bízik a japán-magyar becsületben, hogy az adott szón túl biztosítékot kíván, igen!

— Az írott törvények követelik a biztosítékot, — válaszolta hidegen a bíró — s ez ellen én mitsem tehetek.

— Azért maradok! — mondta határozottan Ogishama.

— Mennyi időre van szüksége, hogy az igazolásához szükséges okmányokat összegyűjtse? — kérdezte nyersen Silliman.

— Azt hiszem, két nap alatt megleszek . . .

Igy történt, hogy Salamon három detektív kíséretében a Bélbor fedélzetén tölthetett két napot, Ogishamát pedig őrizetbe vették ennyi időre.

Az elnökpán nagy örömeire mindent megtalált a hajón, amire perében szüksége lehetett. Nemcsak feljegyzéseit, a szerződéseket, levelezést és a jegybank nyugtáit, hanem idevonatkozó más elfelejtett fényképeit is.

Az iratok összerendezésénél fiai segédkeztek. Megnyugtatta őket ügyének kimenetelét illetőleg, és kioktatta Áront a teendőkre vonatkozólag, ha esetleg szükségessé válnék egy magyarországi utazás. E végből rádióon Újbudáról a sidney-i kikötőbe rendelte hárommotoros hidroplánját, a HGA XX-t. Aztán két jól megrakott irattáskával visszatért a törvényszékre.

Ogishamát szabadlábra helyezték a nélkül, hogy barátjával beszélhetett volna. Hidegen, nyugodtan,

amilyen volt, ment vissza a hajóra. A fiúk részletesen elmondtak neki mindent, amiről atyjukkal beszélgettek.

Három nappal később folytatta Silliman Salamon kihallgatását.

— Önnek arra a kérdésemre kell válaszolnia, — kezdte a vallatást — hogy miképen jutott annyi arany birtokába?

Salamon engedélyt kért, hogy ügyvédje mellé az asztalhoz ültesse. Miután a bíró igenlőleg intett, helyet foglalt, kirakta maga elé iratait és beszélni kezdett:

— Őseimnek Erdélyben jelentéktelen birtoka volt. 1920-ban kiforgatták atyámat örökéből. Röviddel Erdély visszatérése után hazakiváncsoztam. Mire Gyergyó-Magasfalvára értem, ellenségünk már nem volt ott. Könnyen és símán visszakaptam atyáim örökét. Ezen a földdarabon emelkedik egy hegy, az úgynevezett Nagysúly-hegy. Engem mint kémikust, mindenekelőtt ez a hegy érdekelt. Ugyanis azt beszélték róla, hogy rajta minden súlytöbblet nyer.

Még nagyapám tette meg a birtok gondnokává Dénes Gergőt. Az öreget nem kis öröömre életben találtam. Állásából ugyan kiforgatták, de a faluban maradt és meglehetősen szegénységben tengette életét. Természetesen visszahelyeztem állásába, annál inkább, mert életerős fiára, Mihályra szükségem lehetett. Ez a Dénes Mihály vezetett el a nevezett hegyhez.

A hegy maga aránylag kicsi. Alig hetven méterrel emelkedik ki a völgyből és egymagában áll egy tőfenékhez hasonlítható mélyedésben. A Nagysúly-hegy a körülötte húzódó völgygel és az ezt szegélyező hegykoszorúval leginkább a holdhegységekhez hasonlítható. A szakértő előtt egy percig sem lehetett kétes, hogy vulkánikus alakulatról van szó.

Alátámasztja megállapításomat az a tény, hogy

a hegy lábánál a sziklából egy bőségesen szénsavas, sőt némileg kénes forrás bugyog, továbbá hogy a hegyet alkotó kőzet gránit, mely . . .

— Figyelmeztetem önt, hogy a tárgynál maradjon.

— Kérem! Fejtegetéseimre a tényállás megértése miatt szükség van. Tehát mint mondtam, a hegy anyaga gránit. Ez a kőzet plutói és mint ilyen, vulkanikus őskőzet, másszóval a föld legősibb és ezért legmélyebben fekvő rétegeiből való, ahonnet vulkanikus erők emelték a felszínre. Ennek a már magában érdekes hegynek mint a néphagyomány tartja, az a sajátsága, hogy rajta . . .

— Igen, ezt már mondta; — rajta minden nehezebb!

— Természetesen kezdet óta elhatároztam, hogy megmászom a hegyet. Nem gondoltam azonban, hogy ebbéli szándékommal komoly akadályokba ütközöm. Kísérőm pl. azonnal és kereken kijelentette, hogy nem jön velem, mert a hegynek rossz híre van, az meg van babonázva és mindenkit felfalnak a medvék, aki felmerészkedik rá. Azonkívül lejtői oly meredek, hogy valóságos istenkísértés a megmászása. Mit volt mit tennem, visszafordultam.

A következő napokban előkészületeket tettem, hogy szándékomat magam hajtsam végre. Elsősorban fegyver után néztem. Szerencsémre találtam a községben hadviselt embereknel régi rendszerű katonai fegyvereket. Kiválasztottam a legjobbat és vagy ötven töltényt vettem hozzá. Aztán kötelet, csákányt szereztem és a már előzőleg magammal hozott rúgós mérleget több hitelesített rézsúllyal a felszereléshez tettem. Így felkészülve indultam neki a legközelebbi szép őszi napon.

— Gyakorolta azelőtt a turisztikát?

— Némileg.

— Hol?

— Technikus koromban Kárpátalján.

— Hol tanult bánni a fegyverrel?

— Diákkoromban mint levente és később önkéntes koromban.

— Folytassa elbeszélését!

— A hegylejtőt valóban meredeknek találtam, de nem járhatatlannak. Vadnak vagy éppen medvének nyomára azonban nem akadtam. A hegy teteje eléggé lapos, fűvel és nem sűrű tölgyfával benöve. Az egyik fára felakasztottam mérlegemet és egymásután ráfüggesztettem a magammal hozott hitelesített súlyokat. Nem akartam hinni szememnek. Már egy kiló félgrammal nehezebbnek mutatkozott. Több órán át különféle helyeken ismételtem és ellenőriztem a méréseket. Nem maradt kétségem: a Nagysúly-hegyben valami nagyobb fémtömegnek kell rejtőznie, mert különben nem magyarázható meg a súlynövekedés.

— Mit szólna hozzá, ha vallomását véleményezés végett szakembereknek adnám ki?

— Ebben az esetben előadásomat még több szakszerű adattal kiegészíteném!

— Kérem, folytassa!

— Összeszedtem holmimat és lefelé indultam. De nem azon az oldalon, melyen feljöttem, hanem az ellenkezőn. A község felől jöttem fel és most az országhatár felé indultam. Nem kell külön kiemelnem, hogy a hegynek ez az oldala az előbbinél vadabb, elhagyottabb. Körülbelül az út felét tehettem meg, amikor tőlem balra a hegyoldalban mozgásra lettem figyelmes. Megálltam és ösztönszerűen egy vastag fatörzs mögé húzódtam. A mozgás közeledett. Határozottan kivehettem vékony, száraz ágak ropogását. Letettem hátizsákomat és készenlétbe helyeztem fegyveremet. Néhány percig némán vártam még, amikor az áfonyabokrok közt jólfejtett medvét vettem észre. Ette a bogyót és közbe-közbe szimatolt a levegőben. Ügylátszik, megérezte közellétemet, mert mind határozottabban felém figyelt. Nem soká gondolkodtam. A fához támasztottam a fegyvert és

torkára céloztam. A lövés eldördült. A vén mackó hörgött egyet és összeesett.

Diákéveimben ismételten hallottam, hogy a medve igen szívós állat és egy lövés csak szerencsés esetben oltja ki életét. Nem mozdultam tehát helyemből, hanem vártam . . .

— A medvekaland lényegesen hozzátartozik az események megértéséhez?

— Tulajdonképen az egész eseménysorozat kulcsát adta a kezembe.

— Akkor kérem folytassa!

— Tehát nem mozdultam. Ez volt a szerencsém. Mert alig, hogy elhalt a lövés visszhangja, másik medvét látok a bokrok közül felemelkedni. Arra is leadtam egy lövést. Kezem azonban már remegett. A lövés talált, de nem halálosan. A medve morgott és felém közeledett. Amikor odaért, ahol az első medve összeesett, lehajolt. Bizonyára azért, hogy — mint gondoltam — a hullát megszagolja. A lombok közé löttem ekkor, oda, ahol a második medvét sejtettem. Amint a fegyvert leeresztettem, rémülten látom, hogy az első medve is magához tért és most ketten támadnak rám. Hamar mindegyikre leadtam egy-egy lövést, aztán gyorsan újra töltöttem fegyveremet. A két vadállat bőszerűen, hörögve, fújva közeledett.

Átláttam a helyzetet! Menekülnöm kell, mert a fa mögött beérnek. Gyors elhatározással nagyot ugrottam lefelé a lejtőn és visszaneéztem. A fenevadakat meglephette nem várt mozdulatom. Csak bámultak utánam. Ezt a pillanatot használtam ki. Egy fa mögül mindegyikre ismét rálöttem, aztán gyorsan tovább ugrottam le a völgy felé.

Csapást éreztem lábam alatt. Megleپödtem. Vadászösvény itt? — kérdeztem magamtól. De sietnem kellett, mert hallottam a medvék csörtetését. Négy-öt hatalmas ugrást tettem az ösvényen előre. Akkor látom, hogy az sziklák közé visz. Gyors elhatározással felkapaszkodtam az egyik sziklára.

Közben a két medve is leért a csapásra. Szaglászta a nyomomat. Aztán utánam indultak. Füttentyenttem. A hangra megálltak és felfigyeltek. Nem késlekedtem. Felülről homlokon lőttem az egyiket. Ez azonnal felfordult. A másik odament hozzá és szaglászni kezdte. Ekkor az is megkapta a kegyelemlövést.

Amikor meggyőződtem, hogy már egyik támadóm sem mozdul, újra töltve fegyveremet, lejöttem a szikláról. A medvéknél is jobban érdekelt az ösvény. Hogy ugyan ki jár erre? És hogy a csapás hová visz? Elindultam. Hamarosan sziklafalhoz értem, melyet sűrűn benőtt valami, előttem ismeretlen, előzőleg sohasem látott futónövény. Az ösvény a sziklafal oldalába vitt és fokozatosan úgy megkeskenyedett, hogy végre két ember sem fért volna el rajta egymás mellett. Óvatosan mentem előre. A csapás a folyondár mögé kanyarodott és eltűnt egy barlangban, melynek száját a futónövény függönyhöz hasonlóan elfödte.

Egy percig sem kételkedtem: a medvék oduját fedeztem fel. Ők járták ki a csapást. Nem volt nálam lámpa, sem fáklya, de még csak egy szál gyufa sem. Nem mertem a barlangba behatolni. Különben is esteledett már. A hegyen maradt felszerelésemért is el kellett még mennem. Visszafordultam tehát. Hazaérve elujságoltam Déneséknek a medvék esetét. Nagyot bámultak és alig akarták elhinni.

Másnap a fiatal Dénes leszaladt a faluba. Rövidesen ötödmagával tért vissza, hogy az elejtett vadat lehozzák. Amíg ők a zsákmánnyal vesződtek, én fáklyát gyújtottam és beléptem a barlangba. Jól gyanítottam előző nap: évtizedek vagy talán évszázadok óta ragadozók tanyája volt ott. Mindenféle állati csontmaradvány hevert szanaszét.

Engem azonban a barlang geológiai alkata érdekelt. Hamar felismertem, hogy nem vízmosta üregbe jutottam, hanem sziklahasadékba, melyet talán ősrégi földrengés repesztett bele a hegybe. Feneke mérsékelten lejtett lefelé. Vigyázva indul-

tam előre. Húsz-harminc métert tehettem meg, amikor egyszerre a végére értem. Amint a hátsó falát vizsgálgattam, valami szabályosságot fedeztem fel rajta. Csaknem függőlegesen emelkedett és másféle kőből állt, mint az oldalfalak. Azonkívül aránylag kis kövekből, akkorákból, hogy emberi kéz is odahalmazhatta azokat. Roppantul elcsodálkoztam. Eszembe jutott az a népmese, melyet még gyermekkoromban atyámtól hallottam, hogy állítólag valami manó vagy őszemete rengeteg kincset hordott e hegy rejtett barlangjába és megátkozta azokat, akik hozzányúlnak. Egy darabig még vizsgálódtam, aztán elhatároztam, hogy másnap egyedül jövök vissza, de falbontáshoz alkalmas szerszámokkal.

Igy is történt.

— Ön vadregényes dolgokat mesél nekem a helyett, hogy a jegybanknak átadott arany eredetét ismertetné.

— Ha elhallgatom az előzményeket, hihetetlennek tűnik majd az aranyra vonatkozó közlésem.

— Az eddig elbeszélt események is hihetetlenek.

— Könnyen meggyőződhet szavaim igazáról. Utazzék Gyergyó-Magasfalvára és nézzen személyesen utána.

— Mindenesetre kérdést intézünk az ottani hatóságokhoz. Tudja előadását tanúkkal igazolni?

— Dénes Mihály fia, a Miska sofföröm, aki itt a kikötőben a hajómon tartózkodik, reá hivatkozhatom. De nem lesz rá szükség. Jelentékenyebb és jóval közelebb található tanúkkal rendelkezem. Ime, itt vannak a helyszínen készített felvételeim.

Silliman Maurice átvette a feléje nyújtott fényképeket. Több közülük Gyergyó-Magasfalvát ábrázolta, a Borvíz-patak völgyét, az évszázados Salamon-kúriát. A savanyúvíz-forrást, az elejtett medvéket, a keskeny ösvényt a barlanghoz és magát a barlang-üreget. Láthatta a képeken az öreg

Dénes Gergőt, Mihály fiát és akkor még kisgyermek unokáját, a Miskát.

A vizsgálóbíró figyelemmel végignézte a képeket. Különösen a barlangot elzáró falról készült felvétel érdekelte.

— Mikor történt ez a felvétel? — kérdezte.

— Másnap. Mielőtt a bontáshoz hozzáfogtam.

— Ön azt állítja, hogy Gyergyó-Magasfalva a világ hátamögött fekszik és most kisé, hogy kitűnő fényképezőgép, magnézium, falbontó szerzőszámok, szóval minden, amihez a meseszövéshöz szüksége van, megtalálható ott!

— Ausztráliában talán szokatlan, hogy mérnökember, ha útra kél, fotografus-gépet és néhány darab magnéziumszalagot vigyen magával? Azonkívül hazámban a legutolsó faluban is több kultúrát lelünk, mint e kontinens közepén, a sivatagokban. És mégis, úgy vélem, bíró úr igen merész kijelentésnek minősítené, ha valaki azt merné állítani, hogy például Alice-Springs-ben nem találni lőfegyvert, kötelet, csákányt, kalapácsot és más efféle közönséges eszközöket. Ha Magasfalva mindjárt a Gyergyói-havasok egyik legszélső völgyében fekszik is, mégis vagy ezeréve élnek már ott emberek, ma már írni-olvasni tudó, ujságot járató, rádiót hallgató emberek, akik közül nem egy világot is látott. Ezért visszautasítom gyanúsításait. Hallgassa türelemmel végig előadásomat és aztán, ha majd tárgyi bizonyítékaimat is látta, mondjon ítéletet.

A vizsgálóbíró megglepte Salamon visszavágása. Egyet-kettőt nyelt, majd szerényebb hangon csak ennyit mondott:

— Kérem, folytassa előadását.

— Másnap tehát visszatértem a barlangba.

— Egyedül? — ha szabad érdeklődnöm.

— Úgy van!

— Miért nem akarta, hogy felfedezésének tanúja legyen?

— Világéletemben óvatos ember voltam. Nem tudhattam, mire bukkanak. Azonkívül, mint már említettem, a nép elátkozottnak hitte a hegyet. Nem könnyen találtam volna segítőtársat munkámhoz. Idegent, értem, más falubelit pedig a helyi szokások miatt nem látszott tanácsosnak odahozni.

— Mit gondolt, amikor a fal bontásához hozzáfogott?

— Gazdag érctellért gyanítottam a hegy belsejében. Ennek közelébe akartam jutni. A barlang pedig a hegy belsejébe vitt. A bekövetkezőkről akkor még sejtelmem sem lehetett.

— Tehát bontani kezdte a falat?

— Úgy van.

— Nehezen ment?

— Az első követ kivenni valóban roppant nagy fáradságba került. A második jóval könnyebben ment. Estére áttörtem a körülbelül egy méteres falat.

— És mi következett a fal mögött? Folytatódott az üreg?

— Lazán egymásra halmozott köveket találtam. Amint az első nagy bajjal kiemeltem, felülről lezuhant egy következő. Azt is eltávolítottam. Újabb esett a helyére. Hamar beláttam, hogy a barlang mennyezetéig kell kibővítenem a bontott lyukat, hogy a fal mögötti köveket baj nélkül és gyorsabb ütemben eltávolíthassam. Háromnap kemény munka után akkora rést nyitottam, hogy azon az ember kényelmesen ki-bejárhatott. További három nap után a fal mögött felhalmozott kövekből is kihánytam annyit, hogy vagy öt-hat méterre a fal mögé behatolhattam.

Roppantul izgatott, hogy miért falazták el és hányták mögötte kővel tele a barlangot?

— Nem érdeklődtek a házbeliek, hogy hová jár és mit csinál?

— Megelőztem kérdezősködésüket. Azt mondtam, hogy vadászni megyek. Hogy addig nem nyug-

szom, amíg a környéket akár egy medve is bizonytalanná teszi. Ebben megnyugodtak. Helyesebben, mint később megtudtam, biztosra vették, hogy egy szép napon nem térek vissza, mert széjjeltépnek a vadállatok.

— Nem próbálták lebeszélni?

— Éppenséggel próbáltak, de én csak nevettem. Azt mondtam nekik, hogyha két medvével elbántam egyszerre, majd csak elbánok hárommal is.

Hat napi munka után egy második falra akadtam, mely párhuzamosan az elsővel, keresztben zárta el a barlang üregét.

— A két fal köze, ha jól értettem, ki volt töltve kőtörmelékkel?

— Törmelékkel? Igen, ha az emberfejnél kivétel nélkül jóval nagyobb köveket még törmeléeknek nevezhetjük.

— Hová hordta a két fal közül azt a rengeteg kömenyiséget?

— A barlang előterébe.

— Ön vegyész-mérnök volt. Tehát nem szokott kemény testi munkához. És most azt kívánja velem elhíttetni, hogy hat nap alatt többszáz köbméter követ mozgatott ki a helyéből?

— Többszáz köbmétert? Talán ezt állítottam? A két fal távolsága egymástól kevesebb hat méternél. Sehol sem bontottam ki egy méternél szélesebb utat. És magassága sem volt több két méternél. Számításom szerint ez nem több tizenkét köbméternél.

— A lazán behányt kövek nem omlottak le?

— Aránylag kevés beomlással volt bajom.

— Tehát a második falhoz ért.

— Úgy van. Megállapítottam róla, hogy gondosabban van falazva, mint az első. Kibontása is nagyobb, nehezebb munka volt. Először csak kis lyukat nyitottam rajta. Mögötte sötét üreg tátongott. Bevilágítottam fáklyámmal. Csodálkozásomban hangosan felkiáltottam . . . Nem sokkal beljebb harmadik

falat világított meg fáklyám, középen vasajtóval, keresztben vaspánttal és jókora lakattal. Legjobban szerettem volna azonnal tovább bontani a második falat, hogy a harmadikhoz férközhessenek és az ajtót közelebbről megvizsgálhassam, de már késő volt és igen fáradtnak éreztem magam. Abbahagytam ezért a munkát és hazatértem.

Otthon Dénes Miska azzal fogad, hogy vendégem érkezett.

Nevét nem tudta közölni velem, mert mint mondta, idegen hangzású.

Várakozással léptem a szobába. Elképzelheti csodálkozásomat, amikor japán barátomat, Ogishama Félixet látom az asztal mellől felkelni.

Benjamin Barna levele

- Mióta ismeri ön Ogishama urat?
- Ifjúságom óta.
- Lényeges szerepet játszik a következőkben?
- Lényegeset.
- Akkor, kérem, eredetétől kezdve ismertesse barátságukat.
- Ötödikes gimnazista voltam . . .
- Melyik évben?
- 1930—31-ben. Tehát 1930 őszén, V-es koromban bélyegeket kezdtem gyűjteni.
- Miért tette ezt?
- Mert divat volt az osztályunkban. A fiúk közül többen beiratkoztak a bélyeggyűjtők nemzeti egyesületébe. Csatlakoztam hozzájuk. Nevünk az egyesület hivatalos közlönyének decemberi számában már megjelent. Alatta állott címünk is és azok a nyelvek, melyeken leveleztünk. Nevem után a magyaron, németen, latinon kívül ott állott az angol is. Februárban kaptam az első levelet, mégpedig Japánból. Ogishama Félix írta angol nyelven. Arról értesít benne, hogy 15 éves és a világtörténelemben Magyarország dicsőséges harcait tanulják. Büszkéek ránk, a nyugatra szakadt, legműveltebb, hősi, mongol (?) törzsre. Ha megengedem, levelezni fog velem. Kért, hogy küldjek neki magyar bélyegeket és írjak a magyar életről. Ő majd viszonzozza szívességetemet japán bélyegekkal és hírekkel. Így kezdődött.

Nem kell külön kiemelnem, hogy milyen büszke voltam japán levelező barátomra. Hamarosan több levelet váltottunk. Kölcsönösen megküldtük egymásnak fényképünket is. Ogishama annyira érdeklő-

dött a magyar ügyek és élet iránt, hogy három évvel később már magyarul írt. Megtanulta a nyelvünket. Érettségi után pedig Budapestre jött kémiát tanulni. Természetesen együtt jártunk az egyetemre.

Elsőéves korunk végén Félixet nagy csapás érte. Egy földrengéssel kapcsolatban elveszítette szüleit és minden vagyonát. A szegény fiúnak csak annyi pénze maradt, hogy hazautazhatott. Tanulmányait így nem folytathatta. Megegett rajta a szívem. A húsvéti szünet köszöbén álltunk. Hazahívtam szüleimhez. Megkértem halálosan beteg atyámat, hogy tegye lehetővé szegény barátomnak tanulmányai folytatását. Atyám nemvárt bőkezűséggel engedett kérésemnek.

Úgy éltünk ettől kezdve, mint testvérek. Együtt laktunk, tanultunk, vizsgáztunk, pályáztunk és jutottunk állásba. Amikor Erdélybe indultam, röviden búcsúztam tőle. Csak anyám nyugtalankodott. Nehezen engedett mennem és mint Félixől megtudtam, nap-nap után várta, hogy életjelt adjak magamról. Tíz napig győzte türelemmel, aztán utánam küldte barátomat.

Nagyon megörültem jöttének. Éreztem, hogy igazi, őszinte segítőre és jóbarátra van az elkövetkezőkben szükségem. Részletesen elbeszéltem neki minden eddigi tapasztalatomat, aztán ketten írtunk anyámnak és igyekeztünk őt megnyugtatni.

Másnap együtt mentünk a barlanghoz. Kibővítettük a második falon bontott nyílást és leereszkedtünk mögötte az üregbe. A vasajtót bámulatosan jókarban találtuk. Roppant erős kovácsolt vasból. Közepén kidomborított halálfejjel és alatta keresztben két lábszárcsonttal. Túláságosan erős vaspánt feszült előtte, hatalmas, gyermekfej nagyságú lakattal leszorítva. A vaspántba évszámot találtunk vésve: 1235. Tehát több, mint hétszáz évvel előbb zárták el az üreget.

Nem tudtuk, mihez fogjunk. Akkor nem volt velünk az ajtó felnyitásához alkalmas szerszám,

viszont nem akartuk erőszakosan felfeszíteni. Azért beértük azzal, hogy nézelődünk, tanácskoztunk. Amint e közben a mennyezet felé világítok, szabályos kis üreget fedezünk fel a falban, talán kétméteres magasságban. A nálam erősebb Félix felfelelt. Bevilágítottam az üregbe és nem kis csodálkozásomra lepecsételt üveget találtam benne. Némi vesződséggel sikerült az üveget éppen kiemelni. Szája valami ragadós, gyantaszerű anyaggal volt lezárva. Hazavittük. Otthon óvatosan fenyitottam. Pergament tekercs volt benne. Írását egyikünk sem tudta elolvasni. Ekkor elhatároztuk, hogy egyelőre nem bontjuk ki az ajtót. Tudni akartuk előbb, mit mond az írás.

Másnap mindketten Maroshévízre mentünk. Félix, hogy az ajtó felnyitásához alkalmas szerszámokat és a régi helyébe új lakatot szerezzen, én hogy az írást valakivel elolvastassam. Az én feladatom volt a nehezebb. Félix bármely vaskereskedésben megkaphatta, amit keresett, de kihez forduljak én?

A község házára indultam felvilágosításért. Útközben idős ferencrendi baráttal találkoztam. Elmondtam neki, hogy mijáratban vagyok.

Rám nézett. Ejnye — mondta — milyen érdekes a sors!

— Miért? — kérdeztem.

— Hogy éppen velem hozza össze!

— Főtisztelendő atyám talán ért a régi iratokhoz?

— Régész vagyok!

— Engedje akkor, hogy kedves szívességét igénybe vegyem!

— Hogyne, — hiszen ez természetes!

Megmutattam neki az iratot. Forgatta, nézegette.

— Régi írás, de aránylag jól olvasható — mondta végre.

— Sürgős? — kérdezte aztán.

— Bizony mi tagadás! — jegyeztem meg szerényen — szeretném tudni, mi van benne!

— Jól van! — válaszolta. — Jöjjön velem az állomásra! Vonatom indulásáig van egy óram, ennyi idő elég, hogy elolvassam és lefordítsam.

— Milyen nyelvű az irat? — kérdeztem.

— Milyen volna? 1235-ből? Akkoriban minden valamire való okmányt latinul írtak.

Őszintén szólva bosszantott, hogy a latinnal mindig hadilábon álltam. Milyen jó lenne most, ha érteném. Magam is kiböngészhetném okmányom értelmét.

Közben a pályaudvarra értünk. A váróteremben foglaltunk helyet. Papírt vétetett velem elő és ő diktálni kezdett.

Salamon most az asztalon fekvő irományai közül papírlapot vett elő és arról olvasta fel a palackban talált irat tartalmát.

Ember megállj! — így szólítja meg a pergament írója olvasóját. Aztán folytatja:

A barlangban a második halál angyala vár! A kísértő! A mammon!

Gazdagságot, hatalmat és tiszteletet ígér, cserébe azonban elrabolja nyugalmadat, békédet, boldogságodat.

Elvárja, hogy imádd!

De ne feledd az Írás szavát: Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!

Fontold meg Jézus tanítását: Könnyebb a tévnek a tű fokán átmenni, mint gazdagnak bemenni a mennyek országába!

Imádkozd buzgón az Úr imádságát: Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma . . . és ne kívánj ennél többet!

Elmélkedjél a bölcs fohászáról: Ne adj Uram se nyomort, se gazdagságot, csak a megélhetésemhez szükségeseket juttasd nekem!

Jegyezd meg magadnak, hogy mérhetetlen keserőséget, bünt, nyomort és szenvedést hoztak már

a világra a kincsek, az arany önzővé, kegyetlenné, vakká tesz, gyűlöletre tanít és haragot szít — célját téveszti, aki kapzsi kézzel utánuk kap!

Fontolgasd Jézus Krisztusnak, az emberiség Megváltójának, az Istenembernek tanítását, melyet a hegyen adott nekünk:

Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol rozsda és moly megemészti, és hol tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem rozsda, sem moly meg nem emészti, és ahol tolvajok ki nem ássák és el nem lopják. Mert ahol a kincsöd vagyon, ott leszen a szíved is!

Azért él az ember, hogy lelkében gazdagodjék!

Ó, ember hallgass rám, ki hatvan évig remetéskedtem ebben az üregben, megvetettem és legyőztem a Sátánt, mint Krisztus Urunk a kísértés hegyén. Gondold meg, hogy boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.

Kövessd a példámat és ne menj tovább!

Lelked üdvét szolgáltam, amikor elzártam és elfalaztam előled a mammont.

Gondolj a halálra! Az les ott bent rád!

Tested halála, az első halál, hamar elragad, — ne rohanj vakon a második halálba, lelked örök romlásába!

Ember! — Mondom neked: megállj!

Az Úrnak 1235. évében, karácsony napján.

Benjamin Barna.

Amikor az utolsó szót is leírtam, megkérdezett:

— Hol szerezte ezt a pergamentet?

Nem akartam elárulni titkomat, azért csak azt feleltem, hogy most vettem át őseim örökét, ott a családi okmányok közt találtam.

Benjamin Barna levele egyet napnál világosabbá tett előttem, hogy igaza van a népmesének, mely a Nagysúly-hegybe rejtett kincsekről regélt. Mint természettudományokban jártas ember azon-

ban azt is azonnal megértettem, hogy a barlangba roppant mennyiségű kincset, talán aranypénzt kellett felhalmozni, hogy az képes legyen a hegyen a súlyviszonyokat megváltoztatni.

Természetesen nagyon megköszöntem a ferences atyának szíveségét és megígértem, hogy pontosan elvégzem érte azt a három rózsafüzért, amit ellenértékképen tőlem kért. Aztán elkészöntem tőle és siettem az étkezőbe, ahol Félixszel találkatadtunk egymásnak.

Barátomat éppen úgy meglepte a remete írása, mint jó magamat. Természetesen egyetértettünk abban, hogy a legnagyobb óvatossággal végére járunk a hegybe rejtett kincseknek.

— A remete levelét nem tudja felmutatni?

— Sajnos nem hoztam magammal, csak a róla készített fotokópiát. Azonkívül itt van még a vasajtóról készült felvételem, melyet felnyitása előtt készítettem róla. Japán barátom áll a lakat mellett a fémfűrésszel kezében. Elég jól felismerhető.

Silliman Maurice átvette mindkét fényképet és hosszasan, gondosan nézegette.

— Valóban érdekes! — mondta végre. Valamivel később hozzáfűzte: Kérem, folytassa.

— Amikor másnap a barlangba értünk, Félix hozzám lépett és megfogta mindkét kezemet. Árpád! — szólt ünnepélyes hangon — nem szeretném, ha barátságunkra az arany homályt vetne vagy éppen a veszekedés és gyűlölködés ékjét verné közibénk. Azért ide figyelj: holnapután vissza kell térnem, hogy mire szabadságom lejár, munkahelyemen lehessenek. Igénybe akarod venni továbbra is segítségemet?

Azt feleltem neki: Természetesen! Hiszen éppen azon voltam, hogy táviratozok érted.

— Rendben van, — mondta — de ha itt maradok, mi lesz az állásommal?

— Mondj le! Megélünk abból, ami itt reánk vár!

— Helyes, lemondok, ha a mostani fizetésem háromszorosát biztosítod számomra!

Némán néztem a szeme közé. Nem tudtam, mi vár a vasajtó mögött. Ogishama havi 900 pengőt kért! Vállalhatok-e ekkora terhet? Gondolkoztam egy darabig, aztán így válaszoltam:

— Azt ajánlom, osztozzunk! Annak, amit találunk, a fele a tied!

— Nemeslelkű vagy! — felelte — de ajánlatodat nem fogadom el. Te vagy e hegy tulajdonosa. Nem tudhatod, mi rejtőzik benne. Nem ismered még az arany varázsát. Nem akarom, hogy az irigység vagy a megbánás vagy bármi más rendezetlen indulat megfertőzze úri lelkedet. Maradjunk örökre barátok. Azért jutalmazd segítségemet meghatározott összeggel. Ez tiszta üzlet. Ha valamelyikünknek nem tetszik, szétválunk harag és gyűlölködés nélkül. Jó lesz?

Még mindig gondolkoztam. Eszembe jutott egykori kedves tanárom intelme: Ha majd módodban lesz, — szólott egy séta alkalmával hozzám — gondoskodj róla, hogy hatáskörödben a lehető legkisebbre csökkentsd a nyomort . . . Jobban fizetett munkára van szükség . . . Aztán eszembe jutott a véremmel írott esküm! . . . Legyen! — mondtam ezért — és megszorítottam kezét. — Segítségédért azonban arra kérlek, hogy fogadj el ellenértékképen havonta ezerkétszáz pengőt!

— Elfogadom, — mondta röviden — aztán még hozzátette: régi barátságunk legyen megállapodásunk pecsétje.

Ebben maradtunk.

— Őn nem tudta, hogy mi van a barlangban, és mégis magára mert vállalni oly óriási terhet? — kérde fürkésző tekintettel a vizsgálóbíró.

— Mertem!

— Hogy tehette ezt?

— Bármiféle nemes fém legyen is a hegyben, — gondoltam — még ha mindjárt csak réz is, sok

ezer métermázsának kell lenni, különben nem idézhetne elő akkora súlygyarapodást.

— A . . . réz . . . gondolata is megfordult e pillanatban fejében?

— Úgy van! A réz-é is!

— Jól van! Kérem, folytassa!

— A lakat lefűrészelése símán ment. A vaspánt eltávolítása és utána az ajtó felnyitása nem okozott különösebb nehézséget. Visszafojtott lélekzettel és dobogó szívvel léptük át a durván falazott kőküszöböt. Az altalaj mérsékeltlen lejtett. Mintegy harminc métert haladtunk befelé. A barlang vagy jobban mondva, a sziklarepedés egyre tágult, majd hirtelen teremmé szélesedett. Egy hajszálon múlt, hogy mindketten szerencsétlenül nem jártunk.

— Mi történt? — szólt gyorsan közbe a bíró, amivel elárulta, mily izgatottan hallgatja Salamon előadását.

— Mindketten a barlang egyre szélesbülő falát meg magasba szökő mennyezetét figyeltük és nem vettük észre, hogy ugyanilyen hirtelenséggel a fenéke viszont a mélységbe vész. Ogishama rántott vissza. Magunk elé tartottuk fáklyáinkat: koromsötét feketeség ásítozott felénk.

Mi mást tehattünk? Visszafordultunk a kötelekért. Aztán erősen beékeltünk a barlang fenekébe egy csákányt, hozzáhúrkoltuk a kötelet és óvatosan leereszkedtem a mélybe.

— Ogishama úr pedig?

— Ő fent maradt, hogy a kötelet biztosítsa.

— Függőlegesen ereszkedett a mélybe?

— Nem, csak meredeken. Lábamat nekifeszítettem a barlang falának. Elég könnyen ment.

— Látott?

— Maroshévízen előző nap villanyzseblámpákat vásároltunk két tucat elemmel, hogy ahol a fáklyát nem használhatjuk, legyen mivel világítanunk. Elővigyázatosságunk máris előnyömre vált.

A huszonöt méteres kötél még nem ért véget,

amikor az üreg aljába jutottam. Körben megvilágítottam a barlangot. Amint a fénykéve körülnyalta az üreget, lekiáltott hozzám Félix:

— Világíts csak mégegyszer balra!

Világítottam. Újra leszólt:

— Méginkább balra!

Engedtem felhívásának. Most magam is láttam, hogy mit vett észre. Bizonyára a remete építette azt is. Keskeny lépcső vezetett felfelé a sziklafal mellett és attól a ponttól, ahonnan leereszkedtem, hét-nyolc méterrel balra ért a felső szintre. Azonnal kipróbáltam, hogy járható-e. Ogishama ugyanezt kísérelte meg felülről. Középen találkoztunk. A lépcső tökéletesen megfelelt céljának.

Visszafordultunk a mélybe, hogy alaposan átvizsgáljuk az üreget. Mire a bejáratától legtávolabb eső részébe értünk, lámpáink fénye két kúpalakú halmazt világított meg. Egy kisebbet balról és egy jóval nagyobb jobbról. Mindkettő fémes fényű gömbökből állt.

— A remete kincse! — szólt hozzám csendesen Félix!

— Az! — hagytam rá. — Vajjon mi?

Először a kisebb halmazhoz mentünk. Lehajoltunk. Vizsgáltuk. Csupa apró, szemelláthatólag természetes alakú gömböcske csillogott előttünk, a diónagyságtól egészen borsószem nagyságig. Felmarkoltunk néhány szemet. Közelről néztük, mérlegeltük.

— Semmi kétség! — mondtam végre. — Arany!

— Magam is ammondó vagyok! — erősítette nézetemet Félix.

— Lehet vagy tíz mázsa!

— Úgy van, ha nem több!

Elgondolkozva mentünk a másik halmazhoz. Ez is fémgömbökből állt. De jóval nagyobbakból. A legkisebb tyúktojásnyi, a legnagyobb a görög-dinnyét is meghaladta.

- Mi az?
- A görögdinnye?
- Úgy van.
- Hazám egyik kedves gyümölcse. Átmérője
25–30 centiméter.
- Arany volt az is?
- Micsoda? A dinnye?
- Nem. Hanem a második halmaz.
- Nem!
- Réz?
- Az sem!
- Hát akkor mi?
- Azt még magunk sem tudtuk. Nem lehetett arany, mert színe zöldebe játszó sárga volt, azonkívül nehezebbnek találtuk az aragnál.
- Mit csinálunk? — érdeklődött Félix.
- Mit tanácsolsz? — kérdeztem én.
- Vigyünk magunkkal mindkét fémből próbát és végezzünk rajtuk vegyvizsgálatot.
- Nincs velünk semmiféle vegyszer, sem eszköz.
- Utazzunk Budapestre.
- Mi történjék távollétünkben a barlanggal?
- A vasajtót lezárjuk, a felbontott falat pedig a lehetőség szerint újra berakjuk. Amint eddig nem járt itt senki, remélhetőleg a jövőben sem jár.
- Ebben maradtunk. Két nap alatt tűrhetően eltorlaszoltunk mindent és visszaindultunk a fővárosba.
- Izgatott voltam. Alig aludtam valamit. A vonaton úgy, amint távolodtam Magasfalvától, erősödött nyugtalanságom. Akaratlanul is igazat kellett adnom a remetének. A mammon gazdagságot ígér, de elrabolja a nyugalmat. Szó szerint valóra vált nálam.
- Figyelmeztetem uram, hogy reflexióit hagyja el és térjen vissza a tárgyhoz.
- Reflexióim szorosan a tárgyhöz tartoznak és a következőkben még sokkal többször kell ki-

térnem megfontolásaimra, különben nem tudom okát adni, miképen jutottam gondolatára annak, hogy Ausztráliában sivatagot vegyek.

— Engem inkább érdekel, hogy mi volt a vegyvizsgálat eredménye?

— Vallomásom erre vonatkozó részét csak egy kikötés mellett vagyok hajlandó megtenni.

— Mégpedig?

— Hogy amit mondok, azt négyszemközt mondhassam és annak sehol semmi írott nyoma ne maradjon.

— Ilyen kikötést törvényeink nem ismernek.

— Akkor nem beszélek a vegyvizsgálatról.

— Szabadságában áll hallgatni, mi viszont befolyástól mentesen hozzuk majd meg ítéletünket.

— Sem a burkolt, sem a nyílt fenyegetések meg nem ijesztenek. Ártatlanságomat bebizonyítom és önöknek el kell azt ismerni.

— Amint felmentették, én leszek az első, aki gratulálok önnek, — válaszolta nyomatékkal Silliman és ajkai körül könnyed, gúnyos mosoly cikázott. — Azonban térjünk vissza a tárgyhoz!

— Ogishama a mellett kardoskodott, hogy vegyészeti műtermünket rendezzük be a fővárosban. Én viszont mindenáron Apostolfára akartam menni. Nem jó, mondtam, ha szem előtt vagyunk. Érvelésem győzött. Apostolfán a szüleim szőlőjében épült présházát az alatta mélyen a hegybe húzódó pincével szemeltük ki kísérleteink színteréül.

— Egy korszerű vegyi műterem berendezése sok pénzbe kerül. Honnan volt birtokukban az ehhez szükséges összeg?

— A Magasfalváról magunkkal hozott arany-
szemcsékből öt kilót értékesítettem a zugpiacon.

— Mennyit kapott kilójáért?

— Ötezer pengőt.

— Nem kérdezték, hogy honnan van ennyi aranya?

- Nem! Mert nem egy helyen adtam el.
- Mit felelt volna, ha az arany eredete után érdeklődnek?
- Hogy nagyszüleim örökében találtam.
- Tehát máról-holnapra huszonötezer pengőhöz jutott?
- Úgy van. A mondott pénzből valóban korszerűen berendezkedhettünk, még olvasztókemencére is tellett.
- Mit akartak olvasztani?
- A Magasfalván talált fémeket, hogy rudakba önthessük.
- Mi módon történt a fém szállítása?
- Sehogyan?
- Hogy-hogy?
- Mert nem volt nyugtom Apostolfán. Napról-napra jobban éreztem, mily rettenetesen igaza volt a remetének. Nem leltem a helyem. Almatlanság gyötört. Nem tudtam nyugodtan dolgozni.
- Mi bántotta?
- Féltem kincsemet. Állandóan azon járt az eszem, hogy mi történik távollétemben Magasfalván. A tolvajlás gondolata nyugtalanított. Attól remegtem, hogy amíg én Apostolfán kísérletezem, addig Erdélyben zavartalanul eltalicskázzák aranyomat. Egyenesen át a határon. És mire visszatérek, nem lesz min érvényesíteni kísérleteim és felfedezéseim eredményét.
- Almatlanságom következtében fáradttá lettem, ez türelmetlenné, idegessé tett. Rémképeket kezdtem látni. A második halál gondolata ijesztett. Lelkiismeretfurdalások gyötörték, hogy miért is kaptam a kincsek után? Milyen megelégedetten és boldogan éltem előbb! Máskor megint Benjamin Barnát láttam lélekben, amint javamat akarva elfalazza az aranyat. Bánkódtam, hogy miért nem állottam ellen a kísértőnek és hagytam békében a barlangot! Már azon voltam, hogy felhagyok mindezzel.

Félix barátomhoz mentem, hogy még egyszer beszéljek vele, amikor eszembe jutott, hogy nem messze Apostolfától él az én kedves öreg tanárom: Molnár atya. Elhatároztam, hogy vele beszélem meg ügyemet. Szándékomat tett követte. Másnap kopogtam ajtaján. Az öreg nagy szeretettel fogadott. Leolvasta arcomról, hogy valami lelki bánat gyötör és még mielőtt bármit is mondtam volna, már bátorítani kezdett, hogy csak adjam elő fesztelenül aggályaimat, mert minden lelki baj első gyógyszere az őszinteség. Természetes, hogy őszinte voltam. Annál könnyebben tehettem ezt, mivel Péter Molnár maga is kémikus. Jól emlékezett a beszélgetésekre, melyeket bizonyos elemekről velem folytatott.

Silliman közbeszólt: Közölje kérem, Molnár atya nevét és pontos címét, hogy kihallgatása céljából felkérhessem az illetékes törvényszéket.

— Péter Molnár mindabból, amit neki elmondtam, egyetlen szót sem árulhat el, mert őt a gyógyási titok köti. Én meg nem vagyok hajlandó őt e titoktartás kötelezettsége alól felmenteni.

— Nem gondolja ön, hogy merev elzárkózása csak gyanúsabbá teszi önt?

— Eleinte talán. De végül igazam napnál fényesebben bebizonyosodik . . . Molnár atyának tehát előadtam kételyeimet. Figyelemmel meghallgatott, aztán három pontban megadta válaszát.

Először helyeselte, hogy felnyitottam az üreget. A földi javak és kincsek — mint mondta — nem arra valók, hogy elásva hevertessük őket. A remete még megtehetette, azt amit tett, mert az ő idejében sokkal kevesebb ember élt a földön. Kevesebben kevesebből is gazdagabbak voltak, mint mi ma. Kincsekre, gazdagságra tett szert, — mondta továbbá — jól van. Nem éri baj, ha — és ez a második, amit mondott:

Ha a gazdagságot nem *öncélúan* használja. Mert a gazdagság csak akkor árt lelkünknek, ha

annak áldásaiból kapzsi módon kizárjuk embertársainkat. Ha ellenben vagyonunkkal a közjót szolgáljuk, akkor az csak lelkünk nagyságának istápolója.

Szent István jobbjára emlékeztetett. A nagy király jobbkezét megkimélte Isten az enyészettől, hogy ezzel a világ végéig hirdesse és tanítsa, miképen kell a gazdagságot felhasználni, hogy az a Teremtő szándékaival megegyezzek.

— Osszam szét alamizsnának a barlangban talált kincset? — kérdeztem bátortalanul.

— Semmiképen! — válaszolta igen nagy nyomatékmal. — Az alamizsnát a legkevesebb ember használja fel helyesen. Könnyen kapta, könnyen elszórja. Nem alamizsnálkodással kell az emberek szükségén segíteni, hanem amint ezt egyszer régen már kifejtettem: munkaalkalmak teremtésével és jobban fizetett munkával.

— Mégis mit tanácsol?

— Fogjon valamibe, amiből egész nemzetünknek haszna lehetne! Talán kiviteli, külkereskedelmi vállalatba. Vagy próbálja meg valahol a földgolyón nagyobb földterület megvásárlását. Vegyen hazájának gyarmatot . . .

— Azt hiszi, Főtisztelendő Atyám, — kérdeztem kételkedve — hogy akad Földünkön olyan terület, melyet gyarmat céljaira eladnának?

— Kultúrterületet bizonyára nem. De hol van az megírva, hogy értékes, művelés alatt álló földeket vegyen?

— Hát mit vegyek? — kérdeztem ijedten. — Sziklát, sivatagot?

— Azt! — felelte a legnagyobb természetességgel. — Minden bizonnyal megadta a Teremtő a módját, hogy a sziklát és sivatagot is a magunk céljaira alkalmassá tehessük. Ilyen területeket bizonyosan szerezhetsz. Ezeket tegye művelhetővé. Ezzel dicsekedjék. Ez méltó diadala az emberi észnek.

És végül, hogy nyugtalan? Ezen a baján a

legkönnyebben segíthet! Menjen Magasfalvára dolgozni.

— Költöztessen át laboratóriumomat?

— Miért ne? Hol van az megírva, hogy minden gyárnak és ipartelepnek, minden műhelynek és kísérleti állomásnak a főváros közelében kell lenni? Könnyebb a műszereket és gépeket Magasfalvára vinni Budapestről, mint a nyersanyagot onnan ide. Vagy nem?

Igazat kellett adnom volt tanáromnak. Tökéletesen megnyugtató. Új tervektől duzzadó lélekkel búcsúztam tőle. Ogishama mindenben egyetértett. Édesanyám pedig bármennyire örült jöveletemnek, nem ellenezte távozásomat. Így történt, hogy 1941 januárjában vegyészeti felszerelésünkkel megérkeztünk a gyergyói hegyek közé.

— Köszönöm! — szólt udvariasan Silliman. Kihallgatását egyelőre felfüggesztem. Vallomását tanulmányozni fogom. Ha ezzel elkészültem, majd hívatom. Addig bőségesen lesz ideje gondolkodni, hogy kísérleteinek eredményét továbbra is titokban tartsa-e vagy sem.

A kazetták tanúsága

Silliman Maurice elmélyedt Salamon Árpád vallomásának tanulmányozásába. Mindenáron belső ellentmondást szeretett volna felfedezni, ami azonban nem sikerült. Az elnökpán ellen egyetlen bizonyíték sem volt ezideig a kezében. A gyanú magában pedig nem elég.

Újra meg újra végiggondolta az ügyesség vádiratának eszmemenetét. Kiindult a tényből, hogy a jegybank Salamon-termében tizenötezer rézrudat találtak, mégpedig azoknak az állítólagos aranyrudaknak helyén, melyeket a vádlott adott át húsz év előtt.

Igaz, Salamon kereken tagadja, hogy a réz tőle származik. De ha nem tőle, akkor kitől? A bankban lefolytatott szigorú vizsgálat kiderítette, hogy minden tisztviselő a legpontosabban teljesítette kötelességét és látta el szolgálatát. De hogyan is lehetne ezeröt száz nehéz ládát észrevétlenül a bankba be- és kicipelni?

Továbbá kinek állhatott érdekében ez a lopás? Miért éppen csak az úgynevezett Salamon kincsét lopták el? Akárhogyan is forgatta a dolgot, mindig ugyanaz maradt a végkövetkeztetése: Nem lehet más a bűnös, mint maga Salamon meg azok a banktisztviselők, akikkel összejátszott és akik — ez a szerencséje — ma már nem élnek!

Hogy foghassa azonban meg a vétkest? Kivel bizonyítson ellene? Dénes Miskát hallgattassa ki? A vádlott azt állítja róla, hogy hű szolgálja, aki nem látott semmit! Ogishamát kérdezze? Jó barátja, aki bizonyára részesedett az üzletből, nem vall tehát

ellenel! És Páter Molnár? Azt meg ha igaz, a gyógyási titok köti!

Tény, ami tény, nagyszerűen kiagyalt mesét adott elő. Látszik, hogy ráért gondolkodni: Húsz évig készült perére! Mert természetes, hogy amilyen okos ember, gyanította, hogy egyszer felfedezik csalását. Iratokat, fényképeket, egyszóval mindent jó előre elkészített. És hogy még véletlenül se szólja el magát, mindent írásokból ad elő!

Silliman komoly szemrehányásokat tett magának, hogy Salamont a hajóra engedte, hogy japán barátjával beszélni hagyta. Dehát nem is sejthette, hogy mekkora ravaszsággal dolgozik ez a két mammutszivány! Mit tegyen most?

Tovább tanulmányozta Salamon vallomásait. Valami rejtélyes fémről beszélt. Egy ízben, igaz, hogy csak feltételesen, de azt mondta, *még ha réz is volna*, meggazdagodnék belőle.

Réz, réz! Abban a barlangban rezet talált! Azt is mondta, hogy zöldes fénye volt! Persze a patina! A réznek oxidációja zöld.

Silliman magához kérte az egyetem ásványtani professzorát.

Az öregúr az idézésre pontosan megjelent.

— Ismer-e a tudomány termésréz-előfordulásokat? — kérdezte tőle a vizsgálóbíró.

— Ismer! — válaszolta röviden a tudós.

— Lehetségesnek tart tanár úr olyan barlangot, melyben a réz tisztán, nyersen, nagy gömbökben fordul elő?

— Lehetségesnek.

— Milyen színe van a termésréznek?

— Leggyakrabban patinás, zöld. Oxigéntől elzárva, száraz helyen sötétbarna vagy fekete.

— Milyen okra vezethetők vissza a termésréz-előfordulások?

— Földünk történetében számtalan ok játszhatott közre, hogy a réz oxigéntől, kéntől mentesen megmaradhatott vagy e kísérő anyagoktól ter-

mészetes úton-módon megszabadulhatott. Nem utolsó sorban működtek közre ezek között a vulkánikus erők, pl. földrengések, melyek a különféle tisztító anyagokat a réz mellé hozták. Mivel azonban ez a fém különféle elemekkel könnyen alkot vegyületeket, a termésréz-előfordulások elég ritkák.

— Lehetségesnek tartja tanár úr, hogy valamely hegy belsejében rejtőző nagymennyiségű réz megváltoztassa azon a heggen a súlyviszonyokat?

— Lehetségesnek! Ehhez azonban szükséges, hogy igen nagy mennyiségben legyen jelen.

— Más fémnek is megvan ez a tulajdonsága?

— Minden anyagnak, melynek fajsúlya a Föld átlagos fajsúlyánál nagyobb.

Silliman udvariasan megköszönte a tanár felvilágosításait és miután ez távozott, tovább tanulmányozta a bűnügyet.

Lassacskán úgy gondolta, némi világosságot sikerült már belehoznia. Salamon a barlangban aranyat és rezet talált. Az elsőt nyíltan bevallotta, az utóbbit sejteti. Az arannyal megvesztegette a jegybank főtisztviselőit, hogy a sivatag vételára fejében fogadják el tőle a rezet. Valószínűleg így történt.

Hogy pedig a rézrudakat hosszú ideig fekve hagyják és ezáltal csalárd összejátszásukat későbbi tisztviselők hanyagsága folytán elkövetett lopásnak tüntessék fel, eszelték ki a csinos csomagolást. A valódi aranyrudak csupaszon fekszenek a páncéltermek acélpolcain. Az úgynevezett Salamon kincset elsőrendű csomagolásban, finom gyártású kazetákban őrizték.

Érdekes az elnevezés is. Salamon kincse. Miért éppen Salamon? Talán azért, mert a Salamon-teremben őrizték? Vagy azért, mert Salamon Árpád-tól kapták? Bizonyos, hogy szándékosság van az elnevezésben. Megállapodtak Salamonnal, hogy a rézrudakat finom ládikákban szállítsa. Ezzel vált lehetségessé ennek az állítólagos aranszállítmány-

nak kiváltságos helyzete, elnevezése és háborítatlan őrzése húsz éven át . . .

Gondolatait papírra vetette. Később azon gondolkodott, hogy milyen kérdéseket tegyen fel a vádlottnak. Valami meglepőt, valami váratlant akart tőle kérdezni. Olyat, amire előzőleg el nem készülhetett. Azt remélte, hogy ily módon belezavarodik vallomásaiba és ellentmondásba jön önmagával. Mindenáron ezt akarta elérni. Más módot nem látott a való tényállás kibogozására.

Egy hivatali szolga lépett be és jelentette, hogy a törvényszéktől bűnjelként lefoglalt ezeröttszáz ládát a rézrudakkal a jegybank épületéből hiánytalanul átszállították és elhelyezték a bíróság egyik földszinti helyiségében.

Silliman felkelt, hogy a szállítmányt megsemmisítse. Jóllehet tudta, miről van szó, az ezeröttszáz ládika így felhalmozva, rendesen összerakva, egy tömegben, roppant soknak tűnt fel előtte. A nagy terem közepét egészen kitöltötték. Harminc kazetta állott egymás mellett, tíz ilyen sor egymás mögött és öt egymáson. Óriási tömb. A ládikákat nézte. Felcsillant a szeme. Egy gondolat villant át agyán. A mentő gondolat. Megvan!

Szobájába sietett és telefonon felhívta az ipar-testületet. A legelső asztalosmestert és bútorszakértőt kérte. Egy órával később mindkét megidézett ember megjelent előtte. Egyenesen levitte őket abba a terembe, ahol a lefoglalt ládikákat tárolták. Amint beléptek, felszólította őket, vizsgálják meg tüzetesen a ládikákat. Mondjanak szakvéleményt, hogy milyen fából készültek és ha lehet, arról is, ki volt az előállítójuk.

A szakértők mintegy félóráig vizsgálták a kazettákat. Egybehangzó véleményüket írásba foglalták. A ládikákat a cukorjuhar fájából készítették. Tekintve, hogy e fa Észak-Amerika különlegessége, nagyon valószínű, hogy az Egyesült Államok valamelyik bútorgyárából valók. A ládikák oxidált

acélveretei és a reájuk szerelt zárok ugyanezt bizonyítják, mert mindannyi amerikai gyártmány.

Silliman dörzsölte a kezét, amikor az asztalosok jelentését elolvasta.

— Az urak szerint tehát biztos, hogy a ládák Amerikában készültek?

— Nem biztos, csak igen valószínű.

— Miért nem biztos?

— Mert utóvégre mind a fát, mind a vasalásokat feldolgozatlan állapotban is importálhatta valamely más világrész gyára, hogy saját üzemében állítsa elő belőlük a ládikákat.

— Nincs a ládáknak valami olyan jellege, ami kizárólag az amerikai eredet mellett vallana?

— Nincs!

Ugyanígy vizsgáltatta meg rézőntőkkel a rézrudakat. Ők azonban az előállítás helyére vonatkozólag semmit sem tudtak megállapítani. Az öntvények bármelyik gyárból származhattak.

A következő napokban Silliman Amerika, Ausztrália és Ázsia jelentékenyebb bútorgyáraihoz és rézőntődéihez köriratot intézett. Azt kéri ebben, hogy jelentkezzék a sidney-i törvényszéknél az a gyár, amely huszonöt éven belül bármilyen névre cukorjuharból, a kérdőívben megadott méret és rajz szerint ezerötszáz ládikát, illetőleg tizenötezer rézrudat szállított.

— Miért nem küldünk az európai és afrikai gyárakhoz is hasonló kérdéseket? — tudakolta tőle a gépirókisasszony.

— Afrikában nincs olyan gyár, mely akár a ládikákat, akár a rézrudakat szállíthatta volna. Európa pedig nem importál ilyenféle célra asztalosiparához Amerikából fát.

— Nem tehetjük fel, hogy a jelen esetre megtevesztésből hozattak Amerikából fát?

— Majd meglátjuk, mit válaszolnak a felszólított cégek.

Két hónapig tartott, amíg valamennyi kérdő-

ívre válasz érkezett. Salamont ezalatt várni hagyta. Okvetlenül föléje akart kerekedni és azt remélte, hogy a ládikák révén olyan adatok birtokába jut, melyek az igazság bevallására vagy legalább első-
lásra bírják az elnökipánt.

Két hónap hosszú idő és az emberek nehezen várnak. Sillimant is sokat zaklatták, kérdezték a Salamon-ügyre vonatkozóan. Voltak, akik csak kíváncsiságból érdeklődtek. Ezeket könnyen lerázta magáról: egyszerűen a perrendtartás törvényére hivatkozott. Nehezebben boldogult azokkal, akik valami érdekből sürgették az ügyet. Az ilyeneknek a bűnügy kolosszális méreteivel hozakodott elő. Négy világrészben folyik a nyomozás — mondta nekik. Valóban kellemetlenül érezte azonban magát, amikor valamely állam diplomatái jelentkeztek nála. Ezeknek a legsürgősebb elintézészt ígérte, azt, hogy már napokon belül jelentős eredménnyel szolgálhat.

Végre együtt volt minden válasz. Valahányszor egyet felbontott, bosszankodva olvasta el és helyezte az iratok közé. Nem, nem, nem! Csupa nemleges felelet érkezett. Már igazat akart adni gépirókisasszonyának, aki az európai és afrikai üzemek megkérdezését is ajánlotta, amikor San-Francisco-ból levelet kapott. Az Egyesült Bútor-gyárak R. T. értesíti, hogy huszonöt éven belül, de előbb sem szállított senkinek mondott számban, de még jóval kisebb mennyiségben sem, a megadott méretek és rajzok szerint kazettákat. Az a tisztviselő azonban, akinek e levelet hivatalból el kellett intéznie, személyes jóindulatból, magánlevelet adott fel a sidney-i ügyészség címére. Ebben írja, hogy körülbelül tíz év előtt számolt fel városukban a Famegmunkáló R. T. Még ezt előzőleg beszélte neki annak egyik tisztviselője, hogy Sanghai érdekes rendelést adott le nekik. Ezerötszáz finom kivitelezésű ládikáról volt szó. A méretekről nem beszéltek. Így most nem áll módjában pontosabban

meghatározni, hogy ugyanarról a szállítmányról értesült-e, melynek eredetét Sidney most keresi. A továbbiakban szolgálatára áll. Cím. Aláírás.

A levél keveset mondott és Silliman mégis nagyon megörült közléseinek. Végre egy adat. San-Francisco-ban gyártottak hasonló ládikákat és Sanghai-ba továbbították azokat. Természetes! Ogishama! Itt a japán kezenyoma! Mindjárt gyanította, hogy benne van a játszmában.

Alaposan meggondolta, hogyan fogja San-Francisco-t és Sanghai-t Salamon előtt kijátszani. Szobájába hozatott egyet a ládikák közül. Tartalmát, a tíz rézrudat kirakatta melléje az asztalra. Oda készítette az iparosok szakvéleményét és a sanfranciscoi tisztviselő levelét. Azután felkérte magához Salamont.

A hosszú várakozás, az egyes-zárka egyhangúsága és unalma, az aggodalom Árpád-földjének és fiainak jövője miatt, a kényelmetlen fekhely és szokatlan koszt láthatóan megtörték a nem túl erős szervezetű elnökipánt. Fáradtan, nehézkes léptekkel jött a szobába.

— Utolsó kihallgatásakor — kezdte a vizsgálóbíró — azt vallotta, hogy abban a bizonyos magasfalvi barlangban kétféle fémeket találtak. Így volt?

— Így!

— Önnek, mint szakembernek mi a véleménye? Hogyan kerülhetett ennyi termésfém oda?

— Az üreget gondosan átvizsgáltuk, nemcsak én, hanem Félix barátom is. Mindkettőnknek az a véleménye, hogy vulkánikus eredetű hasadékkal van dolgunk. Valamely a közelben működő vulkánal kapcsolatban, esetleg egy erős földrengés repesztette meg a hegyet és e repedésbe nyomult be az a lávaszerű tömeg, mely magával hozta a mélyből a nevezett fémeket. Mert azonban mindkét fém a nemes fémek közé tartozik, tiszta, azaz termésállapotban maradtak meg a forró és folyé-

kony lávában. A kohéziójuk formálta őket gömbökké. Amikor később, valamilyen ismeretlen okból a láva elmállott, ezek a termésfémgömbök kiváltak és könnyűszerrel összehordhatókká lettek. Az utóbbi valószínűleg a remetének munkája.

— Tehát kétféle fém, vukánikus eredettel?

— Úgy van.

— És milyen fémekről van tulajdonképen szó?

— Kisebb mennyiségben aranyat találtunk, a nagyobbik mennyiségben talált elem az én titkom marad.

— Nézze Salamon úr! Miért nem könnyít lelkén? A hosszú fogság már láthatóan megtörte. Tegyen őszinte vallomást. Meglátja, milyen megkönnyebbülésben lesz része. Az igazságot úgysem titkolhatja soká. Egyes adatok máris a kezem kö-

zött vannak. Ha őszintén megmond mindent, enyhébb ítéletre számíthat.

— Teljes tudatában vagyok igazamnak és ezért nem félek az ítélettől.

— Teljes tudatában van igazának? Szép! Tehát feleljen röviden, világosan kérdéseimre!

— Árpád-földjének vételára fejében aranyat adott a sidney-i jegybanknak? Igen vagy nem?

— Nem!

— Rezet?

— Azt sem!

— Hát mit?

— Az az én titkom!

— Jól van! Nem adott aranyat. Ennyit már beismert! És nekem ez elég. Ezzel ugyanis beismerte a csalást.

— Milyen csalást?

— Nézze kérem, ne tetesse magát. Nem olyan tudatlan ön! Azokon a nyugtákon, amelyeket a jegybanktól kapott és melyeket a vizsgálat kezdetén felmutatott, de melyek hitelreméltóságát nem vagyok hajlandó elismerni, százötven millió dollár értékű aranyrúd átadását ismerik el. És ön most bevallotta, hogy nem adott át aranyat. Röviden: aranyat nyugtáztak és ön mást adott! Igaz?

— Igaz!

— Tehát íme, itt a csalás. Ön beismeri, hogy csalt. Aranyt adott át nem aranyt.

Salamon elnevette magát.

— Hogy-hogy? Ön még nevet?

— Hogyne nevetnék, amikor vizsgálóbíró úr nagyszerűen kigondolt következtetéseit egyetlen szóval semmitmondókká tehetem.

— Mégpedig? — kérdezte Silliman és szaván valami bizonytalanság vált érezhetővé. Mindenáron Salamon fölé akart kerekedni, de tapasztalatból tudta, hogy ez az ember szellemileg erősebb nála. Úgy játszik vele, mint macska az egérrel.

— Csal, — válaszolta nyugodtan az elnök-

ispán — aki hitványabb dolgot ad annál, mint amit mondott vagy ígért. Én viszont az aranynál értéke-
sebb fémmel fizettem.

— Mivel fizetett? — hebegte a vizsgálóbíró.
— Aranynál értékeesebb fémmel? — és miközben
alig hallhatóan e szavakat mondta, a kétségbeesett
ember minden erejével megfeszítette idegzetét, agyá-
nak minden sejtjét, értelmének minden életét, hogy
szellemi ellenfelével szemben még fenntartsa magát.
Mert úgy álltak egymással szemközt, mint ellen-
felek. Ő támad, Salamon védekezik. De az elnök-
ispán védekezése tulajdonképpen támadás, olyan erős
támadás, mely őt minduntalan elsöpréssel fenyegeti.
Egypár pillanatig dobolt ujjaival az asztalon, aztán
megismételte a kérdést:

— Mit adott? Aranynál értékeesebb fémet? —
de hangja remegett.

— Azt! — csattant el Salamon ajkán a szó,
mint éles kard vágása.

— Értékeesebb anyagot! — ismételte harmad-
szor a bíró, ezúttal keményen és kifejezett gúnnyal.
— Nevetséges kifogás!

— Miért nevetséges? — kérdezte abszolút
förlényének tudatában az elnökispán.

— Mert önmagát fogta meg vele!

— Én önmagamot? — és ajkai körül gyengéd
mosoly játszott. — Hogyan?

— Ha értékeesebb volt az az anyag az arany-
nál, miért nem vitte akkor nyíltan a piacra? —
kérdezte Silliman — és szeméből lelkének egész
győzniakarása a vádlottra nehezedett.

— Miért vittem volna?

— Hogy előbb értékesítse és az értéktöbbletet
megtartsa magának!

Silliman azt hitte, hogy letéperte ellenfelét.
De csalódott. Mert az elnökispán régóta kész volt
az ide vonatkozó felelettel.

— Általában — szólt a legnagyobb nyugalom-
mal — olyan árut viszünk a piacra, melynek van

piaca. Az én fémemnek pedig nem volt és mai napig sincs.

— Akkor honnan tudja, hogy értékesebb az aragnál? . . . Láthatja kérem, hogy mindjobban belekeveredik saját hazugságainak hálójába. Beszéljen világosan és őszintén!

— A hazugságra vonatkozó vádját a leghatározottabban visszautasítom. Igazat beszéltem és minden szómért vállalom a felelősséget. Azt kívánta, hogy világosan és őszintén beszéljek. Tehát így beszélek:

Felfedezésem értékesítésének két módja állott előttem. Az egyik hosszabb és kétségesebb, a másik rövidebb és eredményesebb. Az emberi élet rövid és előttem hosszú út állott. Természetes tehát, hogy a gyorsabban célbavivő utat választottam. Annál inkább ezt kellett tennem, mert a másiknál biztonságban járhatónak ítélttem.

— Csupa rejtély! Minden szava érthetetlen! És ön világos beszédet ígért?

— Homályos szavaimat készséggel megmagyarázom. Gondolja bele magát bíró úr az én helyzetembe. Tegyük fel, hogy az arany mindeztideig ismeretlen. Helyette rezeset használnak. Rézből verik a pénzt. És gazdag embernek érzi magát, akinek sok van birtokában. Tegyük fel másodszor, hogy bíró úr vegyész és feltalálja az aranyat. Mint szakember azonnal látja, hogy a réznél jóval értékesebb anyag birtokába jutott, melyet azonban önön kívül még senki sem ismer és éppen ezért nem keres, nem értékeli. És tegyük fel harmadszor, hogy önnek sürgősen szüksége van igen sok pénzre. Reze nincs, de van sok aranya. Mit tesz majd?

Kilép a piacra az arannyal?

— Minden bizonnyal!

— Szó sincsen róla! T. i., ha okos ember. Más esetben lehet, hogy kilép. De ha okos ember, aki jól ismeri embertársait és jól tudja, hogy a használati értéken túl becsérték is van, nem kí-

nálja nyíltan az aranyat. Nem kínálja pedig, mert az emberek — mint feltettük, még soha nem láttak aranyat — azt kérdik majd öntől, hogy az mire való? És ekkor önnek ismertetnie kell az aranyát. Az emberek egy része hisz és próbát tesz. Más része saját üzletét látja veszélyeztetve; félti a réz egyeduralmát és ellenakcióba kezd. Megrágalmazza az ön aranyát. És mert a rezet addig sokan ismerték és használták, sok ember érdeke fűződik hozzá, akik mind az ön ellenfelei lesznek és elhatalmasodnak ön felett. Elszedik öntől az aranyat és még jó, ha meg nem ölik.

Hogy ezt a sok és hosszú, bizonytalan kimentelű vesződséget elkerülje, mit tesz ön, ha okos? Pénzt veret az aranyból, kiviszi a piacra és kínálgatni kezdi az embereknek mint valódi rezet.

Az emberek hamar észreveszik, hogy az ön által forgalomba hozott rézpénz jobb minőségű az eddig használt pénznél. Szívesen és örömmel eladnak önnek és ön hamar túlادott rézpénz címén az aranyán. Közben természetesen az emberekre bízta, hogy az aranyat mint aranyat felfedezzék és a réznél többre értékeljék.

Ime, egészen hasonló dolog történt velem és ez az egyszerű oka, hogy miért nem vittem találmányomat a piacra, hanem adtam túl rajta aranygyanánt.

Salamon elhallgatott. A vizsgálóbírónak pedig be kellett látnia, hogy ismét elvesztett egy csatát. Erre a lehetőségre nem gondolt. Néhány percig szótlánul maga elé bámult. Ceruzájával az előtte fekvő iratok szélén firkált, aztán nagyot dobbantott öklével az asztalra.

— Jól van! Elfogadom, amit mond. Ön azt állítja, hogy az aragnál értékesebb fémet talált. Elhiszem. Ezt a fémet rudakba öntötte és ezerötszáz csinos ládikába csomagolva szállította Sidney-be.

— Így történt!

— Adjon kérem felvilágosítást arra nézve, hogy hol csináltatta e ládikákat?

— A legnagyobb készséggel. — Az elnökpán egy darabig keresgért az irattáskájából az asztalra tett okmányok között, aztán elővett egy köteg levelet. — Itt van a ládikákra vonatkozó egész levelezésem. Kitűnik ebből, hogy a Székely Faiparosok Termelő Szövetkezetével álltam összeköttetésben. Tőlük rendeltem a ládikákat és ők húsz pengőért szállították darabját.

A vizsgálóbíró intett a tolmácsnak, hogy nézen az iratokba és ellenőrizze a vádlott állítását.

— A ládikák vörösfenyőfából készültek. $20 \times 35 \times 47$ cm külmérettel. Két hüvelykes falvas tagsággal. Futtatott acélverettel. Két-két erős zárral — olvasta a tolmács az iratokból. — A rendelést feladták Gyergyó-Magasfalván 1945 januárjában. A ládikák szállítása kezdődött ugyanez év márciusában és befejezést nyert augusztusban. Fizetve a szövetkezet csekkszamláján 1945 szeptember elsején, tizenötödikén és harmincadikán. A postabélyegző, az aláírások és pecsétek hitelesnek és valódiaknak látszanak.

— Szép! És mit szól ehhez a levélhez? — Silliman átadta a San-Fancisco-ból kapott írást.

— Nem tudom, miről van szó benne — válaszolta nyugodtan az elnökpán, miután a levelet elolvasta. — Az én ládikáim vörösfenyőből készültek és nem cukorjuharból. A két fa között igen nagy különbség van. Továbbá én húsz éve fizettem, az itt említett szállítás pedig valószínűleg jóval későbbi.

— Nézze meg azt a ládikát ott az asztalon. Öntől való?

Az elnökpán az asztalhoz lépett, egy futólagos pillantást vetett a ládikára, aztán felkiáltott:

— Szó sem lehet róla. Tessék! Itt van a fénykép az átadásról. E felvételen igen jól kivehető az én ládikáim fájának síma erezete.

Silliman átvette a képet. Annakidején a Salamon-teremben készült. Ott állottak Harding William, Cadman John és Philips Samuel az egyik oldalon, a másikon az elnökpán és közöttük sorjában egymásra halmozva a ládikák. Az éles felvételen tisztán látható volt a ládák természetes színben pácolt fájának erezete.

A vizsgálóbíró nem tudta, mit szóljon. Salamon igazát nem vonhatta kétségbe. Hosszasan nézte a felvételt, aztán csak ennyit kérdezett:

— Van az átadásról egyéb felvétele is?

— Tessék.

Az elsőn az egyik ládikát nyitottan láthatta. Az állítólagos álaranyrudak megkülönböztethetők voltak benne. Fedelének belső oldalán szintén jól látszott a vörösfenyő deszkájának erezete. Silliman odament az asztalhoz, melyen a cukorjuhar ládika állt. Összehasonlította vele a felvételen látható fát. A különbséget még az avatatlan is a legkönnyebben felismerhette. A cukorjuhar fája széprajzú, szemcsés, madárszemű, a vörösfenyőé síma, hosszú erezetű.

A többi képet már csak futólagosan nézte meg. Vissza akarta adni őket Salamonnak, de az elnökpán felhívta a figyelmét a rudak mérlegeléséről készült felvételre.

— Tessék ezt a képet jól megnézni. Esetleg nagyítóval. Tisztán látni a mérleg súlyfokozatán a serpenyőben fekvő rúd súlyát.

Silliman engedett a kérésnek. Felvette az asztalról a nagyítót és a világosság felé fordulva vizsgálta a képet.

— 16,718 gramm! — mondta tagolva.

— Nagyon helyes. Egy ilyen nagyságú rézrúd azonban csak 8117 gramm. Másszóval a mérleg az arany súlyát mutatja! Tehát nem adtam át rezet!

Salamont visszavezették a cellájába. Ügyvédje azt mondta neki, hogy ügye jól áll: az ügyész kénytelen lesz elejteni az ellene emelt vádat.

— Hála Istennek! Csakhogy vége szakad ennek a kálváriának!

— Nem hagyjuk abba! Elnök úr igazságtalan meghurcolásáért kártérítési perrel fogjuk megtámadni az államot!

— Örülök, hogy megszabadulok innét! — szólt fáradtan Salamon. — Nem perelek én be senkit.

— Akkor Árpád-földje perel!

— Azt pedig majd még meglátjuk.

A kis tükör

Salamon egy hétig várta, hogy szabadlábra helyezték. Hiába. Egyik nap múlt a másik után és börtönének ajtaja csak nem akart felnyílni. Nyolcadnap végre a vizsgálóbíró elé idézték. Örömmel ment. Amint a börtön folyosóján végighaladt, búcsút intett a celláknak. Jókedvűen szólt a börtönőrökhöz és arra gondolt, hogy miképen öleli meg fiait.

Silliman előszobájában várakoznia kellett. Sokáig. Lassan türelmetlenség vett rajta erőt. Miért nem intézik ügyét gyorsabban? Egyáltalában mit akarnak még tőle, ha a vádat elejtik? Végre megnyílt az ajtó és a bíró elé vezették. Ott állott mellette az államügyész is. Utóbbi iratot tartott kezében.

Salamon megállt az asztal előtt, az ügyész pedig olvasni kezdett. Fennhangon. Hosszan. Az elnökpénztár előtt lassan összekúszálódott minden. Szédült. Aztán fekete lett körülötte a szoba, a bútorok, az emberek, az ablakok és csak azt érezte, hogy jó volna valahol feküdni. Tovább nem tudott semmiről.

Amikor felnyitotta szemét, fehér teremben találta magát. Tőle jobbra-balra rendesen megvetett ágyak. Mellette betegápoló nővér. Az ágy végében börtönőr! Lassan eszébe jutott minden. Borzasztó kegyetlennek érezte maga iránt a sorsot. De mit tehetett? Milyen rettenetes lény is az az arany! Ó, Benjamin Barna! Miért nem hallgattam rád? Ha akkor megáll, ma nem fekszik itt! Az arany, a gazdagság szenvedést és gyötrelmet hozott rá, pedig nem is nyúlt utána kapzsi kézzel. Nem nyúlt ott a barlangban és nem nyúlt érte a bankban sem! Nem!

Mert őt a legjobb szándék vezette. Hazájának, nemzetének java és nem öncélúság. És most mégis azzal vádolják, hogy közönséges tolvaj, hogy ő lopta ki a bank pincéjéből az egész Salamon-kincset. Ó! Miért? Kapzsiságból, öncélúságból, gonosz-ságból . . . és a jó ég tudja még, mi mindenféle okból . . .

Feje szédült . . . Szemét alig tudta kinyitni . . . Pedig nézni szeretne. A távolba. Oda, ahol az a sötétlelkű ember rejtőzik, aki a rablást elkövette, hogy odakiálthassa vádlóinak: íme, ő az! Őt fogjátok meg és kötözzétek meg és zárjátok be, engem ellenben hagyjatok elmenni békében.

De fáj a feje meg a szeme. Pedig látni szeretne: visszanézni a múltba, éles tekintettel, falakat, sötétséget, időt és teret átmetsző éles szemmél, hogy meglássa, miképen hatoltak be a Salamon-terembe és világgá kürtölhesse annak a gonosz rablóbandának minden ravaszságát, ügyességét . . .

Egy tündér szállt az ágyához. Hófehér ruha lengett tagjairól. Könnyedén jött, mint a szellő és áttetsző volt, mint a kora tavaszi köd. Haja dús fürtökben omlott vállára. Arca fénylett, mint a szelíd hold. Szeme kék volt, mint a felhőtlen ég és hangja csengett, mint az ezüstharangok. Megfogta kezét és hívta:

— Jer velem és láss!

Messzire nézett. És ott hegyet látott. Erdő borította, medvék járta hegyet. Olyat, mint egy felfordított üst, mint frissen kaszált szénából rakott boglya. A hegy oldalában arc formálódott. Homloka felett gyémántkorona, az egyik szeme angyali jó-sággal nézett, a másikkól ördögi gonoszság csillogott. Szája szélesre tágult. Fogai olyanokká lettek, mint a vasajtó. Nyelvét kiöltötte az országútra és torkának mélységéből gurulni kezdett az arany. Óriási tallérok, mint egy-egy malomkerék. Gurultak-gurultak, sebesen, szerteszét a földre.

Ő meg ott állt a távolban és bámulta, nézte.

Még a lélekzete is elállt belé. Az arany tallérok meg gurultak-gurultak, ezer és millió és százmillió. Amint gurultak: elváltoztak. Elváltoztatta őket a hegynek angyali szeméből kisugárzó enyhe meleg fény.

Tégla lett belőlük. A téglák meg egymásra feküdtek, mint télen a hópihék, szépen, csendesen, hangtalanul . . . Csak szabályosabban . . . És amint egymásra hullottak, házak nőttek ki a földből, falvak, városok, iskolák, templomok, gyárak és kórházak . . .

Az aranytallérok másik része vasdarabbá formálódott. Gírbé-gurba, hegyes, szegletes, vékony és vastag, kicsiny meg nagy vasdarabbá. A vasdarabok egymáshoz illeszkedtek, egymásba meg egymás mellé, és lett belőlük mozdony meg hajó, vasút meg híd, gépek meg szerszámok.

Látott aranyat rudakká merevedni és eltűnni a föld alá, bankok sötétségébe, hogy máshol ismét előjőve, termőföldre tegyék a sivatagot.

Aztán tovább gurult az arany. A házakból, gyárakból, gépekből, szerszámokból, erdőből, mezőből, vetésből, kertekből, mindenhol arany jött elő, hogy eltűnjék az emberek zsebében. Nyomában jólét fakadt és örömök, kultúra és emberekhez méltó élet . . . Ahová meg nem jutott el az arany, ott pusztaság maradt, őserdő, vadon és sivatag.

Sötétedett. A hegy lassan behúnyta angyali szemét, melyből a jótékony meleg fény áradt: a nap lebukott az égről. A másik, a sanda sátáni szeme azonban tovább pislógott. Kísérteties, kékes félhomály szüremlett elő belőle, hogy láthatóvá tegyen egy fekete hadat, mely az éj leple alatt lopakodott elő.

Rémes társaság. Álarcosok meg rongyosok között rendes külsejű emberek. Álkulcsokkal, fűró szerszámokkal, tollal, tintával, méterrel, mérleggel . . .

A tolvajok, csalók, sikkasztók, pénzhamisítók

és rablógyilkosok serege. Az aranyra vetették szemüket. Azt keresték. De másnál és jogtalanul.

Dolgoztak. Az álkulcsokkal és fúrókkal, tollal és tintával, rövidebb méterrel és szűkebb űrmértékkel. De munkájuk nyomán nem áldás fakadt és kultúra, hanem ijedelem és bosszúság, gyász meg nyomorúság, félelem és rettegés . . . Rengeteg bűn.

Elnézte őket. Bár borzongott látásuktól. Egyet keresett soraikban. Azt az egyet, aki az ő fogságának okozója volt. Száz arcot látott. Rémesnél-rémesebbet. De egyikben sem ismert arra, akit keresett. Foszladozott már a sötétség: közelgett a hajnal. Azt kezdte hinni, hogy a tündérben csalódní fog, amikor a háttérből egy ördögi arcot látott elővállni. Sárgát és mandulaszeműt, széles orrút és keskeny szájút . . . Kiáltani akart, hogy ő az, hogy ott szalad, hogy fogjátok meg . . . amikor felébredt.

Eltűnődött az álmon. Eszébe jutottak Molnár atya szavai: Arra való egyén kezében nagy áldás az arany, a gazdagság. De sokkal többen vannak, akik a pénzzel öncélúan bánnak, csak a maguk hasznát, javát, élvezetét, gondtalan életét szolgálják vele.

Csudálatos lény az arany. Földi jólétet és boldogságot, romlást és szerencsétlenséget egyformán fakaszt . . . az ő életében is!

Állapota javult. Visszavezették a börtönbe. Később a vizsgálóbíró elé. Silliman kérdezte tőle:

— Megértette a vádat?

— A vádat meg! — felelte fáradtan. — Csak azt nem tudom felfogni, hogy milyen alapon illetnek azzal éppen engem.

— Az alap egyszerű és világos. A Salamon-teremből csak a Salamon kincsét vitték el. Azt, amit ön odahozott. Azt, amiről ön azt állítja, hogy értékesebb anyag volt az aranyból. Önön kívül senki más nem tudta, hogy a Salamon kincse az aranyból értékesebb. Nem is nyujthatta ki ezért feléje kezét.

— A bíróság tehát arra alapítja gyanúját, hogy rajtam kívül senki sem ismerte Salamon kincsének aranynál értékesebb voltát?

— Úgy van! . . . Emlékeztetem ez alkalommal önt az átadásnál tett kijelentésére.

— Mit mondtam akkor?

— Csodálattal nyilatkozott a páncélszoba biztonságát védő rendszabályokról.

— Igen, emlékszem!

— Harding William kifejezte erre meggyőződését, hogy a jegybank páncélszobái abszolút betörésbiztosak. Önnek viszont az volt a véleménye, hogy ilyet nem szabad állítani. Mert mint mondta, amit emberek biztosítanak, azt emberek bizonytalanná is tehetik. Amit emberek őriznek, azt emberek el is vihetik. Nincs az a gondosan elzárt kincs, amit tolvajok el nem lophatnának.

Harding William nevetett és az ön szavait szellemes szójátéknál nem tartotta egyébnek.

Erre válaszolta ön, hogy ha betörés volna a mestersége, megajánlana egy fogadást! Emlékszik? . . . Nos, ha a betörés nem is, de a tolvajlás megtörtént! Nem lát ön itt összefüggést?

Salamon fáradtan felnevetett, aztán szomorú hanglajttal ezt válaszolta:

— Bámulom a bíróság éleselméjűségét, de egyben őszinte sajnálatot érzek iránta rövidlátása miatt. Mert okfejtésében két lényegesen fontos szempontot figyelmen kívül hagyott!

— Mégpedig?

— Először, hogy jellememből semmiképpen sem következethetnek ekkora gazságra; másodsor, hogy ha a jegybank épületében valóban lopás történt, az csak sokak közreműködésével lehetséges.

— Mindkét körülményt alaposan megfontoltuk.

— Érthetetlen akkor, hogy mégis engem tartóztattak le.

— Gondolja?

— Állítom!

— Önt tartóztattuk le, mert a bankban lefolytatott szigorú vizsgálat alkalmával senkire sem háramlott gyanú. Nevezze meg tehát bűntársait. Másodszor igazolja életét, hogy jelleme valóban olyan feddhetetlen-e?

— Bűntársaim nem voltak és nincsenek. Nem nevezhetek meg tehát senkit. Ami pedig jellememet illeti, eléggé nyilvános életet éltem. Vizsgálják meg szereplésemet. Magamról nincs mit mondanom.

— Egy sötét pont mégis van életében.

— Melyik az?

— Amikor barátjával, Ogishama Félixszel Apostolfáról Gyergyó-Magasfalvára ért, mihez fogtak?

— Vizsgálóbíró urat ismét felfedezésem érdekli? Hiába! Arról nem beszélek. Egy mozzanatot azonban elmondok életemből.

Félix barátom akkor már nem volt ott.

— Hová ment?

— Visszahívták hazájába. Néhány hónappal később történt. Egy szép nap délutánján arra eszméltem, hogy szédületesen gazdag vagyok. Abbahagytam minden munkát, hogy ezt a gondolatot el bírjam viselni. Latolgattam, mérlegeltem vagyonomat. Mennyi lehet? Száz, esetleg kétszázmillió dollár!

Hazám viszonyai között példátlanul sok. Természetesen felvetődött bennem a kérdés, hogy mihez fogjak? Azt hiszem bíró úr egyetért velem, hogy a pénz, a gazdagság kétféle irányban hasznosítható?

— Mégpedig?

— Közcélúan vagy öncélúan!

— Harmadik esetet is tudok. Amikor valaki pénzét részben a maga, részben a köz javára fordítja.

— Erről az esetről nem beszélek. Mert a legönzőbb ember pénze is végeredményképen a közé lesz. Vásárol rajta; elmulatja; elveri; vagy bármi mást tegyen vele, pénze másokhoz jut, végső sorban a közé lesz. Hasonlóképen a közcélra fordított

vagyonból a nemes adakozónak vagy alapítónak is van haszna, ha más nem is, nemes lelkének megnyugvó boldogsága: az elismerő, jutalmazó lelki ismeretének szava.

— Helyes! Tehát hagyjuk a harmadik esetet. Ön azon töprengett, hogy szédületes vagyonával mihez fogjon.

— Úgy van. Katolikus nevelésben részesültem. Számtalanszor hallottam, hogy a földi javakat a Teremtő nem kizárólagos céllal, egyedül az egyén, a tulajdonos javára, hanem rajta keresztül a köz céljaira alkotta. Számtalanszor hallottam azt is, hogy a keresztény tökéletesség a bölcs mértékletességben áll. Annyit fordítsunk magunk hasznára, amennyi örök célunk eléréséhez szükséges; a többit juttassuk embertársainknak. Benjamin Barna szavai, melyeket a Szentírásból idézett, ugyancsak ott zsongtak lelkemben: „Ne adj Uram nekem se nyomort, se gazdagságot, csak a megélhetéshez szükségeseket juttasd nekem!” Elég sok nyomort láttam magam körül. Régi, gyermekkori esküm is kötelezett. Mihez fogjak? Tanácstalanul álltam. Igen nehéz helyzetben voltam.

— Miért nem fordult gazdasági szakértőkhöz?

— Azért, mert az én gazdagságom elméleti alapon nyugodott! Ha a birtokomban levő kincset értékesíthetem, gazdag vagyok, másképen nem.

— Lássa kérem, ez az a homályos pont életében, melyre az előbb utaltam. Ha ön valódi értékek birtokába jutott, akkor gazdag volt és nem kellett ravaszkodnia. Ha ellenben hamis pénzzel rendelkezett és ezen a hamis értéken adott túl valódi gyanánt, akkor csalt és akkor joggal megérdemli, hogy lesujtsa önre a büntetőjog keze!

— Az első pillanattól kezdve tisztában voltam azzal, hogy helyzetem a világgazdasági életben egyedülálló. Éppen azért nem csodálkozom, hogy bíró uram oly nehezen ért meg. Valódi érték volt a kezemben, de ezt az értéket nem ismerte még

rajtam kívül más. Ha nyíltan kilépek vele és azt mondom, aranyat találtam, azonnal számtalan törvény rendelkezését vontam magamra és elveszítettem szabadságomat, jogomat a szabad rendelkezéshez.

— Nem értem!

— Az arannyal senki sem rendelkezhet tetszése szerint. Az aranyat be kell jelenteni, be kell szolgáltatni, az aranyra kiviteli tilalom áll fenn, az aranyra egy egész sor nemzetközi megegyezés érvényes és amit ennyi korlát között még tehet vele a szerencsés tulajdonos, az vajmi kevés. Azért szerencsésebbnek éreztem magam, hogy az én kincsem nem arany!

— Hát mi?

— Az aragnál, mint már mondtam, értéke sebb fém!

— Platina?

— Nem!

— Irridium?

— Az sem! . . . Ne tessék tovább kérdezni, mert úgysem nevezem nevén. Az én kincsem jobb az aragnál, de egyelőre csak a szakértő szemében.

— Helyes! Elismerem! De miért nem írt akkor róla a szaklapokban.

— Mert amint nyilvánosságra hozom felfedezésemet, azonnal állást foglalnak vele szemben a tudományos, majd gazdasági, társadalmi és végül államhatalmi tényezők, és ugyanaz a sors ér utol, mely az arany birtokosainak osztályrésze.

Mindezt átláttam ama napokban és azért elhatároztam, hogy felfedezésemet titokban tartom.

— Egyáltalában senkinek sem szólt?

— Határozottan állítom, hogy senkinek!

— Látja kérem! Itt van a jogosultsága annak, hogy a jegybankban történt lopással önt és csakis önt gyanúsítsjuk!

— Amint az első gyanú alól tisztáztam magam, úgy a második alaptalanságának is ki kell

derülnie. Éppen ezért mondom el azt, amiről most beszélni szándékom.

Tájékozódni akartam a világgazdaság helyzetéről. Megrendeltem a legtekintélyesebb szaklapokat. Tanulmányoztam a világpiacot. A részvények árfolyamát. Sorra vettem valamennyi világországban az éppen alakulóban lévő és tőkét kereső vállalkozásokat. Nem került el figyelmemet az Óceántúli Személyforgalmi Repülőgépgyár r. t., tudomást szereztem az Interkontinentális Mammuthajók építési tervéről, értesültem az Európát Afrikával és Ázsián keresztül Amerikával összekötő fővasút építkezéseiről, olvastam a luxussziget tervéről és nem tévesztettem szemem elől, hogy ez utóbbi mily mérhetetlen jövedelemmel kecsegtet. De egyikhez sem éreztem magamban kedvet.

— Miért?

— Lelki beállítottságom miatt. Én nem magam akartam gazdag emberré lenni. Nekem megvolt mindenem. De csak úgy általában az emberiséget sem akartam gazdagítani. Tudtam és éreztem, hogy nemzetem a népek között szegény. A huszadik század kultúrájához sok minden kell, amivel másokhoz hasonlóan mi nem rendelkezünk.

— Például?

— Tengerrel, szabad területtel a népesedési többletünk elhelyezésére, gyarmatárakkal, úgymint gyapot, gumi, rizs meg kávé, hogy többet ne említsek.

Eszembe jutott Molnár atya szava: „Szerezz nemzedednek gyarmatot.” Akármilyen álomszerűnek látszott az akkor, most, kincsem birtokában, megvalósíthatónak tűnt fel. Végy sziklát, sivatagot, mondta nekem az öreg pap, mert hiszem, hogy a Teremtő megadta a módját, hogy e ma még terméketlen területeket is bevonjuk szolgálatunkba.

Párizsba utaztam. A Szaharából reméltem valamit. Előadtam kérésemet a gyarmatügyi minisztériumban. Kinevettek. Kairóban próbáltam szerencsét.

Ott több megértéssel találkoztam. Hajlandók lettek volna harmincezer négyszögkilométert ötven esztendőre bérbe adni, azzal a kikötéssel, hogy a bérlet lejárta után minden beruházott vagyonunk és az egész felszerelés Egyiptom birtokába menjen át. Természetesen ajánlottam magam. Nem akartam másnak dolgozni. Ankarában tettem látogatást. Az arábiai sivatagra gondoltam. Szívesen fogadtak. Kísérleti célra ingyen akartak átengedni százezer négyszögkilométert. Csak akkor kell fizetnem, ha elgondolásom sikerül. A kívánt összeg sem volt sok. Vasutat is építettek volna. Egyszóval minden megfelelt, csak éppen az előttem legfontosabb pontban nem tudtunk megegyezni: Hazám felségjogát semmiképen sem akarták elismerni a művelés alá vont területen. Már-már elvesztettem a kedvem. A Góbi-sivataggal próbálkozzam? Igen! De hogy jutok oda? Gyarmatot alapítani megközelíthetetlen helyen: oktalan vállalkozás.

Mint utolsó lehetőség kínálkozott Ausztrália. Sidneybe hajóztam. Előadtam tervemet. Fantasztának néztek. Nem törődtem vele. Azt kérdeztem, hogy mennyit fizetek. A pénz hallatára felfigyeltek. Amikor meghallották, hogy arannyal akarok fizetni és nem részletekben, hanem egy összegben, belementek a tárgyalásokba. A többi ismeretes bíró úr előtt. Ennyit is csak azért mondtam el, hogy lelkütembe egy pillantást vethessen. És most engedje meg, hogy egy kérdést intézzek önhöz!

— Kérem!

— Ön mint büntetőjogász lehetségesnek tartja azt, hogy egy ember, akinek fő jellemvonása az önzetlenség, máról-holnapra önzővé legyen?

— Megvallom, hogy bírói gyakorlatomban még nem fordult elő ilyen eset.

— Én többet kérdeztem! Én azt szeretném tudni, hogy lélektanilag lehetségesnek tartja-e, hogy valaki, aki hosszú éveken át minden vagyonát önfeláldozással embertársai javára fordította,

egyszerre a gonoszság felé tegyen páfördulást és önzetlenből önzővé, adakozóból tolvajjá, nagylelkűből betörővé válják?

— Megengedem, hogy rendes körülmények között nem változik meg így az ember. Nem merném azonban állítani, hogy rendkívüli csalódásoknak ne lehetne ily gyászos következménye.

— Kivételesen nagy sorscsapásoknak, csalódásoknak tulajdonít ily jellemromboló hatást? ... Jól van! ... Nekem ennyi is elég!

De mit gondol bíró úr, akinek jellemében a felvett törés bekövetkezett, annak életmódja is megváltozik vagy az előbbi marad?

— Minden bizonnyal megváltozik!

— Magam is ezt gondolom. Azért engedje meg, hogy még egy harmadik kérdéssel is terheljem!

— Tessék!

— Ismer a büntetőjog emberbaráti célból elkövetett lopásokat és betöréseket, csalásokat és sikkasztásokat?

— ... ?

— Hallott vagy olvasott ön tolvajokról, akik a jogtalanul szerzett összeget kizárólag emberbaráti intézmények létesítésére fordították?

— Valóban ilyenekről nem hallottam!

— Látja kérem! És engem mégis megvádoltak a jegybankban történt lopással!

— Nem értem!

— Csodálom! Azt hittem, elég világos az okfejtésem. Utóvégre eléggé látható helyen álltam eddig. Életem nem folyt le sötét odúban, rejtett lebújokban. Árpád-földjének elnökispánja vagyok. Húsz év óta töltöm be ezt a hivatalt. Hogy hogyan miképen jutottam hozzá, azt is kifejtettem, elbeszéltem. A legkönnyebben meggyőződhet a sidney-i bíróság róla, hogy életemet az emberbaráti törekvések jellemzik. Életemben hála Istennek nem voltak súlyos sorscsapások, rendkívüli csalódások.

Semmi okot sem találhatnak tehát nálam, ami egy jellembeli törést megmagyarázna. Én ma is éppen olyan önzetlenül gondolkozom és érzek, mint harminc év előtt. Altruista tolvajokról, rablókról, mint elismerni tetszett, a büntetőjog mitsem tud. És engem az altruistát, a kifejezett emberbarátot mégis a világtörténelem legnagyobb tolvajlásának elkövetésével vádolnak! Nem képtelenség ez?

— Igaza van, ha!

— Feltételtől teszi függővé okoskodásom helytálló voltát?

— Úgy van!

— Melyik az a feltétel, ha szabad kérdeznem?

— Ez az én titkom marad! . . . A vizsgálat érdekében nem mondhatok többet.

Salamont visszavezették cellájába. Úgy érezte magát, mint akit elevenen eltemettek. Menni akart, dolgozni akart, élni akart és nem tudott. Cellájának falai szorosan körülvették, akárcsak holtat a koporsója. Bármerre nézett, fal és fal. Szűk, szürke falak. Az ablakon sűrű rács. Csak az égből látott rajta keresztül kis kockányit. Ha felállt az asztalra, akkor az utca másik oldalán épült háznak tetejéből is látott egy kis darabot. Mást semmit. Senkivel sem beszélhetett, ügyvédjével is csak a vizsgálóbíró jelenlétében. Könyveket nem adtak neki. Ujságokat még kevésbbé. Örökké tennivágyó, munkás, alkotó életének a magánzárka egyhangúsága valóságos pokollá lett. Érezte, hogy nem bírja soká!

Egyik este a börtönőr kis kezitükröt adott be neki. Egy szót sem szólt, csak beadta. Kérdésére, hogy miért, nem kapott választ. Nem tudta, mire vélje a dolgot. Belenézett. Megijedt magától. Fogságának féléve alatt mennyit öregedett. Tudta már, hogy mit akarnak a tükörrel. Hogy nézze magát, hogy e látványtól előbb megtörjön. Azt hiszik tehát, hogy nem beszélt igazat. Hogy ő a tet-

tes! És hogy nem kell más, mint őt lelkileg összetörni és ha ez megtörtént, beismeri az igazat és magára vállalja a lopást! Borzasztó! Hogy tudná meggyőzni vádlóit ártatlanságáról?

Egész éjjel nem aludt. Rágódott a maga során. Bármit mondjon magáról, nem elég ahhoz, hogy lazítson a reá háramló gyanún. Azt állítják, rajta kívül senki sem tudta, hogy a Salamon kincese aranynál értékesebb. Nem is lehet ezért más a tolvaj, mint ő! Hiába beszél! Ezzel az előítélettel szemben erőtlén minden okoskodása, érvelése.

Tehetetlenül hánykolódott fekhelyén. Fiaira gondolt. Vajjon hol vannak, mit tesznek? Árpád-földjére. Ki tudja, mi történik ott? Nehezen várta a reggelt. Unatkozott egész nap. Iratait nézte, olvasta. Emlékiratokat készítené, ha papírt, íróeszközt adnának, de hiába kéri, nem kapja meg. Az unalom pedig borzasztó szenvedést okoz. Ogishama sem hallat magáról! Talán el is hagyta már? Utóvégre ő csak egy szegény rab! A rabokat pedig hamar elfelejtik. Mert ugyan ki törődik a társadalom söpredékével?

Leült az ágyra és a falra bámult. A ragyogó napnak egy pajzán sugára végigfutott a falon. Egyszer . . . kétszer . . . háromszor. Aztán összevissza. Eleinte mitsem törődött vele, de aztán . . . ? Átvillant agyán egy gondolat: az ő cellájának ablaka északra néz! Hogyan téved be hozzá a nap-sugár? És még hozzá ilyen fürge mozgékony-sággal!

Újra a falra nézett. Oda, ahol az előbb az a sugárkéve játszott. Egyszer csak megjelent a fénylő pont. Megjelent és eltűnt . . . Megjelent és eltűnt. Hosszabb és rövidebb időközökben. Figyelte.

-- - - --- .. - . .
-- - - --- .. - . .

Érdekes! Gondolta. Mi ez? Morze betűk? És még hozzá magyarul. Kisujjában volt az ábc. Nem csoda! Postás volt az atyja. A jelek ismétlődtek. Félhangosan olvasta: apa itt gida. Mi ez? Csak

nem 'a fia hívja? Tovább figyelte a felvillanó fényjeleket. Távirati rövidséggel beszélt hozzá valaki.

— Tükröt küldtem neked — villogta a nap-sugár.

— Megkaptad?

— Válaszolj!

— A hosszú fényből beszélj vissza!

Minden mondatot háromszor ismételt, majd a stopp jelet adta, aztán hosszan szünet, illetőleg megszakítás nélkül világított be a fénynyaláb. Salamon megértette, miről van szó. Elővette a kis kézitük-röt, beletartotta a fénykévébe, néhány másodpercig irányította, hogy a sugár ugyanazon az úton térjen vissza, amelyen jött, aztán balkezevel hosszabb-rövidebb ideig elfedte a tükröt. Azt kérdezte: Gida fiam, te vagy? Honnan beszélsz? Egy pár másod-percig várt.

Nem tévedt. A fénykéve villogni kezdett és újra beszélt:

— Igen, api, én vagyok. A börtönöddel szem-közt épült ház padlásán vagyok. Az egyik padlászlyukból morzézok. Ezentúl minden nap délelőtt itt leszek. Hacsak a nap süt. Hogy vagy?

Ugyes fiúl gondolta magában az elnökispán. Jelzi, hogy többet nem mond.

És valóban. A fénykéve villogása megszűnt, ismét nyugodtan, hosszan esett a falra a fény. Akkor tehát rajta a sor.

— Hogy vagytok? Mit csináltok?

— Áron mindennap felkeresi ügyvédedet és megtudja a legújabb fejleményeket. Ezeket délután rádión leközli Félix bácsinak. Én tanulok. Félix bácsi idehozatta házitánítómat. . . .

— Hol van Félix bácsi?

— Amerikába ment. Azt mondta, addig nem nyugszik, míg elő nem keríti, ha mindjárt a pokol-ból is az igazi tolvajt. . . .

— Miért ment éppen Amerikába?

— Mert megtudta az ügyvédedtől, hogy San-

Franciscoban rendelték meg a lopáshoz szükséges ládákat.

— Régen elment már?

— Körülbelül egy hónapja.

— Mivel utazott?

— Tókióból kért repülőgépet.

— Hogy tudtad a tükröt beküldeni hozzám?

— Húsz dollárt adtam egy börtönőrnek.

— Nagy jót tettél velem. Először bizony rosszra gondoltam!

— Sajnálom, hogy nem beszélgethetünk sokáig.

— Mi akadályozza ezt?

— Egynéhány perc múlva az egyik felhőkarcoló mögé megy a nap és többé nem süt ide a padláslyukhoz.

— Hogy jutottál a padlásra?

— Megismerkedtem annak az embernek a fiával, akié ez a ház. Ottónak hívják. Nagyon kedves fiú. Megígérte, hogy mindig lehetővé teszi nekem, hogy ártatlanul becsukott atyámmal beszélhessek.

— Honnan tudtad, hogy melyik ablak az enyém?

— Az ügyvédedet . . .

A fénykéve elsötétedett. Salamon várt még egy darabig, de hiába. Bizonyára bekövetkezett az, amit fia előre jelzett és a felhőkarcoló mögé csúszott a nap. Nem baj. Holnapig kibírja. Aztán úgyis megtudja, hogy mi történt.

Boldog volt. Egy fél éve most beszélt először szabadon. Úgy érezte magát, mintha angyal látogatta volna. Egyszerre sokkal könnyebb lett neki a börtön. Elismételgette magában, amit fia betáviratozott. Derék dolog, Félix! Mégsem feledkezett meg róla! Japán repülőgépen ment Amerikába, hogy nyomába jusson a valódi tolvajnak. Csak aztán sikerüljön is az neki!

Szertefoszlott ábrándok

Másnap a fekvőhelyén ült az elnököispán és várta Gida napsugarait. Nehezen várta, mint vízben fuldokló a mentőövet. Lomha lépések kopogtak végig a folyosón. Máskor, idegőrlő unalmában azt leste, figyelte, hogy hová megy a kopogó és mindannyiszor fellélekzett, valahányszor ajtajában hallotta megcsikordulni a kulcsokat. De most csak félfüllel vett tudomást a folyosó egyhangú zajáról. Lelkének egész erejével a falat figyelte. A tegnap távozott napsugár visszatérését várta, és hogy fiának hamar felelhessen, kezében szorongatta a kis tükröt.

A folyosó gyalogosa közeledett. Mind élesebben hangzottak léptei. Elhaladt ajtaja előtt. De csak öt koppanással. Visszafordult és megállt cellájánál. Zörögtek a kulcsok. Felnyílt az ajtó és ugyanakkor felvillant a falon a napsugár.

— A vizsgálóbíróhoz! — mordult rá az őrmester.

Elfutotta a méreg. E pillanatban oda kívánta a bírót meg börtönőrt, ahol a bors terem. Máskor mindig örvendett, ha a törvényszéki épületbe vezették, most azonban kedve lett volna dacosan odakiáltani: Menjen a pokolba és hagyjon magamra sorsommal. De nem tehette. A rabnak engedelmeskedni kell. Az senkinek sem parancsolhat. A társadalmi ranglétrán ő áll legalul. Neki mindenki parancsolhat, neki viszont csak egyet szabad: szó nélkül szót fogadni. Hallgatott tehát. Felkelt, egy szomorú tekintetet vetett a falon táncoló fénykévére és némán követte az őrmestert.

Silliman előszobájában szokás szerint alapo-

san megvárakoztatták. Bosszankodott. Haszontalanul tölti itt az időt, amikor cellájában édes fiával beszélgethetne. Végre kinyílt az ajtó: beléphetett.

— Salamon úr, — szól hozzá a vizsgálóbíró — az ügyvédje kíván beszélni önnel!

— Parancsoljon!

— Elnök úrral sajnálattal kell közölnöm, hogy a nyomozás minden oldalon holt vágányra jutott. Ez, mint tudja, azt jelenti, hogy a gyanú mindjobban önre háramlik.

— Szóval még mindig én vagyok az egyedüli gyanúsított?

— Úgy körülbelül!

— Valóban rettenetes! . . . Csak azért hivatott, hogy ezt velem közölje?

— Még kérni is szeretném valamire!

— Kérem!

— Fedje fel titkát!

— Ügyvéd úr ismeri akaratom hajthatatlanságát és tudja, mily szilárdan elhatároztam, hogy titkomat magammal viszem a sírba.

— Tudom. És most mégis arra a meggyőződésre jutottam, hogy meg kell önt erre kérnem.

— Mi indította rá?

— Nem látok megmentésére más lehetőséget.

— Komolyan azt hiszi, hogy elejtik velem szemben a gyanút, ha felfedezésemmel a nyilvánosság elé lépek?

— Azt hiszem!

— Legyen szíves véleményét megokolni!

— Elnök úr azt állítja, hogy Salamon kincse értékesebb az aranyból. Akárki volt is a tolvaj, tisztában kellett lennie ezzel. Különben nem érthető, hogy miért éppen ezt lopta el? Bizonyos, hogy a kincset nem azért szerezte meg magának, hogy haszon nélkül rejtegesse. Értékesítette tehát vagy arra vár, hogy értékesíthesse.

Ha értékesítette, akkor az ma már nem a tolvaj birtokában van. Ez a rosszabbik eset.

— Rosszabbik? Miért?

— Ha a tolvaj túlادott Salamon kincsén, nem tehette ezt az aranyénál magasabb árfolyamon. Mert hiszen senki sem tudta, hogy az az aranytól többet ér. Neki meg nem állhatott módjában ezt bebizonyítani. Így Salamon kincse aranyáron, mint arany szivárgott széjjel a földön. Ha ön nyilvánosságra hozza, hogy azt a bizonyos fémet miképpen lehet felismerni, ezer és ezer ember tesz majd próbát a tulajdonában lévő arannyal, hogy nem tartozik-e ő is azon szerencsések közé, akiknek az ön féméből, az aranytól értékesebb fémből egy kis mennyiség birtokába jutott. Bizonyos, hogy előbb-utóbb akad néhány, aki megtalálja a maga aranyában azt, amit mi keresünk, az ön fémjét, azt a bizonyos, hogyan is nevezzem hamarjában, ultraaranyat és örömeiben, meg hogy drágábban eladhassa és ezzel nyereséghez jusson, nyíltan előáll vele. A rendőrség feladata lesz aztán kinyomozni, hogy az illető kitől és mi módon szerezte meg magának azt a bizonyos ultraaranyat.

Rosszabbnak pedig azért nevezem ezt az esetet, mert ebben az ultraarany nincs már egy kézben és csak hosszas nyomozással lehet majd megállapítani, kitől került a forgalomba.

A jobbik esetben a tolvaj mai napig nem adott túl zsákmányán.

— Miért ne adott volna túl rajta?

— Éppen mert eddig az ultraaranyat nem ismerik, nem is értékelik. Ő maga nem léphet fel vele nyíltan, mert ezzel elárulná magát. Várja tehát, hogy tolvajlása kiderüljön; hogy a sajtóban foglalkozzanak az esettel; hogy mások ismertessék és felhívják erre az aranytól értékesebb fémre a nyilvánosság figyelmét. Azt várja, hogy ily módon közvetve megteremtsék neki a piacot és ő fáradság nélkül jusson a maga nyereségéhez.

— Képtelen következtetés!

— Képtelen! Miért?

— Mert azon percben, amikor a tolvaj előáll lopott ultraaranyával, elárulja magát.

— És azt nem tehetjük fel, hogy az illető pl. azt hirdetné, hogy önhöz hasonlóan ő is talált egy barlangban hasonló fémet? Természetesen a barlangot is mutogatná. Hosszan elbeszelné, geológusok meg tudósok előtt ismertetné felfedezésének történetét.

— Tegyük fel, hogy így történne. Mennyiben volna ez az eset számomra a kedvezőbb?

— Mert még mindig maradna számtalan körülmény, melyből tolvajlása kétséget kizáró módon kimutatható volna.

— Például?

— Feltételezem, hogy elnök úr ultraaranyával számtalan kísérletet végzett . . . mit tudom én . . . keverési arányok stb. efféle, amiből könnyűszerrel megállapíthatná, hogy az a fém, amivel a tolvaj előállt, az ön kezei között volt egyszer? Vagy nem jól gondolom?

Salamon hosszan elgondolkozott. Ügyvédjének véleménye sok szempontból valószínűnek látszott előtte. Nem tudott dönteni. Három napi gondolkodási időt kért. Silliman és az ügyvéd azonban sürgették, újra meg újra rábeszéltek.

Az elnökipán azonban hajthatatlan maradt. Ügyvédje végre azt kérdezte, hogy mely okok készítetik ekkora titoktartásra.

— Ügyvéd úr tudni akarja, hogy miért hallgatók? Helyes. Erre a kérdésére könnyen megfelelhetek.

Nemde, ma a forgalomban lévő pénznek túlnyomó részét aranyalapok fedezik? A papírbankókat elfogadjuk, mert tudjuk, hogy azokat arany helyett hozták forgalomba. Nem nehéz elképzelni azt a rettenetes gazdasági krízist, amely előállana, ha egyszer kétségkívül kiderülne, hogy az arany egy tekintélyes része hamisítva van! Senki sem bíznék többé az aranyban. E bizalmatlanság óriási

áresést idézne elő az arany árában, rettenetes drágulást minden másban. Elképzelhetetlen infláció állana elő: a drágaság következtében a jegybankok kénytelenek lennének végnélküli mennyiségben papírpénzt forgalomba hozni. Azonban hiába tennék, mert senki sem lenne hajlandó azt névértékében elfogadni. Végre is kényszerülnének az államok más valutára áttérni. Természetes, hogy e gazdasági megrázkódtatás rengeteg érték pusztulásával, vállalatok csődjével, számtalan ember elszegényedésével járna, aminek viszont öngyilkosságok tömege lenne a következménye. Miképen kívánhatják tőlem, hogy vallomásommal a világra ekkora csapást zúdítsak?

Silliman szeme felcsillámlott. Salamon elszólta magát. Nem akarta elárulni, hogy ezt észrevette, azért csak óvatosan kérdezte:

— Elnök úrnak igaza van, de csak abban az esetben, ha az aranyat hitványabb anyaggal pótolták. Másszóval, ha valóban aranyrontás következett be. De hiszen az ön esetében éppen az ellenkezője történt! Ön az aragnál értékesebb anyagot adott a jegybanknak. A világ tehát az ön vallomásából nem arról értesülne, hogy az arany hamisítva, hanem éppen ellenkezőleg arról, hogy javítva lett. Ennek viszont az lenne szükségszerű következménye, hogy megerősödnének az aranyalapok. Az arany értékelése növekednék és általános olcsósodás állana be. Vagy nem jól következtetek?

Salamon zavartan nézett a bíróra. Egy darabig a torkát köszörülte. A homlokát törülte.

— Érthetetlen, — mondta végre — hogy miképen csúszhatott be elgondolásaimba ekkora tévedés! Rendben van! Holnap reggel vallani fogok!

Az elnökipánt visszavezették cellájába. Silliman pedig a világ legboldogabb emberének képzelte magát. Sokszor győzedelmeskedett felette ez a vádlott, de a végső csatát mégis csak ő nyerte meg! Alig várta, hogy az államügyésszel közöl-

hesse a nagy ujságot: Megtört a vádlott, holnap vallani fog. Végre valahára fény derül a világ legnagyobb bankrablására.

Büszkén ment haza. Arra a szenzációra gondolt, melytől holnapután hangos lesz a város, a tartomány, a földrész és a világ. Ennek a világszenzációnak pedig ő áll majd a központjában. Mert neki sikerült a mammutrablásnak háttérét kideríteni — és most már biztosra vette, hogy tetteseit is leleplezi.

„Silliman Maurice: a világhírű vizsgálóbíró!” Milyen jól esett lelkének e gondolat. Bizonyosnak látszott előtte, hogy ezek után hamarosan előléptetik. Csak nem maradhat közönséges törvényszéki bíró, akinek ekkora sikere van? Hol is volna az ő helye? A legfőbb állami bíróságnál? Úgy van! Ez kétségtelen!

Mi lesz még, ha sikerül az ellopott 150 millió dollárt, legalább részben, visszaszerezni? Pénzjutalomban is részesül. Mennyire számíthat? Százezerre? Kevés! Kétszázezerre? Az is kevés! Százötven millió kár visszatérítése esetén legalább egy millió dollár jutalomra tarthat igényt!

Mit tesz aztán? Megmarad továbbra hivatalnoknak? Van eszében! Valahol a tengerparton vilát építtet és oda vonul családjával, hogy hátralevő napjait zavartalan békében, nyugalomban, boldogságban tölthesse! Úgy van! Ezt teszi majd!

Napsugaras jövőjének kápráztató gondolataival feküdt le. Alig várta a következő napot, mely meghozza majd boldogságának első fakadását.

Egészen más hangulatban töltötte el délutánját az elnökpán. Bosszankodott is, meg örült is. Bosszankodott, hogy akkorát tévedhetett. Annyi időn át és annyszoros átrágás ellenére sem vette észre elgondolásában ezt az óriási hibát. Igaza van a bírónak. Ha köztudomásúvá válik cselekedete, az nem mint ő eddig hitte, gazdasági pangásra, visszaesésre, hanem ellenkezőleg fellendülésre kell hogy

vezessen. Hogy lehetett olyan oktan, hogy ezt eddig nem vette észre? Bizonyára úgy és azért, mert a dologról sohasem beszélt mással.

Másrészt örvendett, mert most már biztosnak látszott előtte, hogy rövidesen vége lesz szenvedésének! Az éjszaka mélyen aludt. Hónapok óta nem történt ez vele. Frissen, kipihenten ébredt. Várta, hogy Silliman elé vezessék. Fontolgatta, hogy mit fog mondani, hogy hogyan vezeti be vallomását. Szakértőket kér majd. Hadd figyeljen rá az egész tudományos világ. Úgy van! Mert hiszen az ő nevének a legnagyobb felfedezőké között van a helye és hogy eddig is nem ott emlegetik, az csak szerénységének és gazdasági elképzeléseibe érhetetlenül belecsúszott tévedésének tudható be.

Az őrmester lépteit figyelte. Hallatszanak-e már? Aztán Gidára gondolt. Milyen kár, hogy ma sem beszélhet vele. Pedig de sok mondanivalója lenne. Nem baj! Úgyis kiszabadul nemsokára! Akkor pedig bőven lesz idejük mindent, de mindent alaposan megbeszélni. Felállt és járkálni kezdett cellájában. Ot lépést tehetett egyik faltól a másikig. Aztán megint az ágyára ült. Várt. Hiába. Nem jöttek érte. Egyszercsak megjelent a falon a táncoló napsugár. Hála Istennek! Legalább fiával beszélgethet.

— Jó reggelt, apa! — villogták a sugarak. — Hogy aludtál?

— Köszönöm kérdésedet. Jól. Mit tettél tegnap?

— Egy darabig hívtalak. Amikor nem válaszoltál, mindjárt gondoltam, hogy kihallgatásra vittek.

— Jól gondoltad, mert valóban ott voltam.

— Igen, tudom. Áron mondta. Azt is megtudtuk az ügyvédtől, hogy jelentős fordulatra van kilátás.

— Nem mondta az ügyvéd, hogy ez a fordulat mikor fog bekövetkezni?

— Nem.

— Tegnapelőtt miért hagytad hirtelenül abba a táviratozást?

— Az említett ház mögé rejtőzött a nap. Félix bácsitól is kaptunk értesítést. Azt rádiózta, hogy Sanghaiba repül.

— Nem mondta, hogy miért?

— Röviden csak annyit üzent, hogy a San-Francisco-ban talált nyomok oda vezetnek.

— Mást nem mondott?

— Kért, hogy ne türelmetlenkedj. Ő azt reméli, hogy három-négy héten belül újra Sidneyben lesz és jelentős adatokkal a helyes irányba terelheti ügyedet.

— Mit csinál Áron?

— Nemrégien letette a soffőrvizsgát és pár hete a pilótaságot is tanulja.

— A hidroplánom még itt van?

— Itt! A HGA XX. Miért kérded?

— Lehet, hogy Áronnak nemsokára Budapestre kell utaznia, jó volna, ha azon mehetne.

— Megmondom neki?

— Csak óvatosan! A világért el ne áruljátok, hogy velem az ablakon át beszélhettek, mert akkor más cellába visznek. Azért ha megemlíted bátyád előtt az esetleges pesti utat, úgy tedd, hogy senki más meg ne tudja.

— Ne félj apa, óvato . . .

A napsugár elhalványodott. Bizonyosan megint az a felhőkarcoló az oka. Az utolsó betűt már alig vehette miatta észre. Végigfeküdt az ágyán, hogy a beszélgetést gondolatban még egyszer végigélvezze. Félix Sanghaiba ment. Vajjon minek a nyomára jöhetett?

Fontolgatni kezdte, hogy mi történne, ha Félix a napokban megjelenne és leleplezné a tolvajbandát? Akkor ő biztosan kiszabadul! Még abban az esetben is, ha titkát megőrzi! Megőrizze? Hosszasan elrágódott ezen. Végre úgy döntött, hogy akármi történjék, beszélni fog. Felfedezésének közlése, mint

újabbán belátta, csak hasznára lesz az emberiségnek. Miért hallgasson tehát? Szakértőket kér és vegyészeti eszközöket, hogy állításait kísérletekkel igazolhassa. A kísérletekhez természetesen béliumra is szüksége lesz. Mily szerencse, hogy annak idején a Magyar Állami Bankban letétbe helyezett tíz darab tizezer dolláros rudat és három köbdeciméter tiszta fémet. Ezért kell majd Áron fiának a magyar fővárosba utaznia. Ezt a fontos letétet nem bízhatja másra.

Este eszmélt rá, hogy az egész nap elmúlt a nélkül, hogy a vizsgálóbíró elé vezették volna. Vajjon mi lehet ennek az oka? Újra aggályok kezdtek elhatalmasodni fölötte. Hátha mégis rosszakarattal kezelik ügyét és nem is akarják szabadon bocsátani? Hátha mégis igaz legelső gyanúja, hogy az egész komédiának végső célja Árpád-földjének lefoglalása? Ha holnap sem vezetnék Silliman elé, okvetlenül megkérdi fiát, hogy mi történik Újbudán? Hogy miképen látják ott a valószínű jövőt. Alapításának sorsa fölött gyötrődve nyomta el az álom.

Másnap a szokottnál korábban jött érte az őrmester. Egyenesen a vizsgálóbíró elé vezették. Szobájában az államügyészen és ügyvédjén kívül még három urat talált. Silliman kímérten, ünnepélyesen, szinte hatástvadászva fogadta.

— Salamon úr, — szólt vontatottan hozzá — tegnapelőtt kijelentette, hogy ügyében töredelmes vallomást óhajt tenni. Végre, annyi hónap után könnyíteni akar lelkiismeretén. Kérem, tárja fel egészen nyíltan előttünk a multját.

A vizsgálóbíró szavai meglepték az elnökispánt.

— Tévedni tetszik — válaszolta bizonytalan kiejtéssel. — Az én lelkiismeretemet semmiféle gonosztett sem nyomja. Éppen azért nem is tehetek töredelmes vallomást. Nem akarok, mert nem tudok semmit beismerni. Amiről beszélni szándékozom, az az én felfedezésem. Kémikus vagyok és a

vegyészet terén úgy vélem, világgraszoló felfedezésre tettem szert. Szigorúan tudományos előadást tartok tehát. Éppen azért kérem, adjon alkalmat, hogy azt szakemberek előtt mondhassam el.

— Kérésének nem adhatok helyt, mielőtt magam meg nem győződtem, hogy tulajdonképen miről van szó. Azért tartsa meg előadását most előttünk, és ha szükségesnek látjuk, majd módot adunk, hogy azt szakértők előtt megismételhesse.

— Előadásomat szívesen megtartom most. A szakszerűség azonban majd megkívánja, hogy mindazt, amit mondok, kísérletileg is igazoljam. Azért, amennyiben saját személyemben nem engednek szabadon, hogy az ehhez szükséges szereket beszerzzem, kérem, hogy erre vonatkozóan bőségesen utasíthassam idősebbik fiamat.

— A szükséges vegyészeti eszközöket kivétel nélkül megtalálja a helybeli egyetemen. Azért mondja meg, mire van szüksége és én elrendelem, hogy mindazt ideszállítsák.

— Nem kétlem, hogy a helybeli egyetemnek kitűnő felszerelése van, de bizonyosan tudom, hogy amire nekem szükségem lesz, azzal nem rendelkezik. Nekem ugyanis éppen azok az eszközök meg anyagok kellene, melyeket én fedeztem fel, illetőleg állítottam össze. Ezek pedig kivétel nélkül és egyedül Hazámban találhatók.

— Helyes. Nevezze meg, hogy mit hol helyezett el és én még ma feladatomban a rádiógrammot, hogy a legközelebbi repülőpostával mindazt ideküldjék.

— Nagyon sajnálom. Az én felfedezésemhez tartozó eszközök és anyagok olyan kényes természetűek, hogy azokat fiamon kívül másra semmiképen sem bízhatom. Azért amennyiben erre vonatkozólag kifejezett ígéretét nem bírom, részemről hiábavaló minden további szó.

— Salamon úr ultimátumot intéz hozzám? Ügylátszik, elfelejtette, hogy fogoly?

— Én, ha felfedezésemről beszélek, nem mint vádlott állok ön előtt, hanem mint a tudomány egyik apostola. A tudósnak viszont lehetnek olyan kikötései, melyeket ön éppen a tudomány nevében tiszteletben tartani köteles. Azért, ha a tudomány terén nézeteltérés támad közöttünk, én öntől nem az államügyészséghez, hanem az akadémiához fellebbezek!

Silliman nem tudta, mit feleljen. Bírói gyakorlatában eddig nem találkozott hasonló esettel. Zavartan nézett az államügyészre és a mellette ülő másik három úrra. Súdolództak. Aztán elrendelték a vádlott kivezetését.

Salamon az előszobában majd egy órát vára-
kozott. Amikor újra bevezették, Silliman közölte vele, hogy kérésének helyt adnak. A napokban találkozhat fiával, természetesen csak a vizsgálóbíró jelenlétében és megteheti előtte közléseit. Aztán felszólította, hogy beszéljen.

— Felfedezésem előzményeit részletesen ismertettem már — kezdte az elnökpán. Amikor Félix barátommal és vegyészeti felszereléssel Apostolfáról Magasfalvára érkeztünk, rövid helyszíni szemle után elhatároztuk, hogy a nagyszüleimtől rám maradt lakóház három legtágasabb szobáját rendezzük be kísérleteink céljára.

Az első szobába kerültek a vegyészeti eszközök és műszerek, a másodikba a fizikai kísérletekhez szükséges felszerelés, a harmadikban akartuk felállítani a kohót.

— Csak akarták?

— Igen, mert ehhez kőművesmunkára is szükségünk volt, melyet magunk nem tudtunk elvégezni.

— Nem került sor erre?

— De igen, csak jóval, talán három hónappal később.

— Miért vártak annyit?

— Mert előzőleg sok más munkát kellett elvégeznünk és nem akartuk a dolgot elhamarkodni.

Háromheti megkettőzött erővel elvégzett munka után annyira jutottunk, hogy a barlang tüzetesebb átvizsgálására gondolhattunk. A sziklaüreg legkülönbélebb helyeiről vettünk próbaanyagot, hogy azt laboratóriumunkban megvizsgáljuk. Hamar tisztába jöttünk vele, hogy csak kétféle fém fordul barlangomban elő: az egyik az arany, a másikat én neveztem el bélboriumnak.

— Hogy jutott ehhez a névhez?

— A geológiában és kémiában bevett szokás az újonnan felfedezett kőzeteket, ásványokat vagy elemeket előfordulási helyükről elnevezni. Azt akartam, hogy a tőlem felfedezett új elem is közvetlen környékéről kapja nevét. Sem Nagysúly-hegy, sem Gyergyó-Magasfalva nem alkalmas szó, hogy belőle ásvány, kőzet vagy elem számára nevet képezzünk. A környező helységek közül egyedül Bélbor neve ily szerencsés. Ezokból esett választásom rá.

— Mit csináltak az arannyal?

— Először gondos vizsgálatnak vetettük alá. Minőségével akartunk tisztába jönni. Kisebb csomagokba osztva felszállítottuk műtermünkbe és különféle kísérleteket végeztünk vele. Ezekből kitűnt, hogy az egész mennyiség szennyezés nélküli szín-arany.

— Mekkora volt a felszállított mennyiség?

— Először csak azt vittük fel, amit egy halomba gyűjtve találtunk, összesen 1514 és fél kilót.

— Később találtak még többet?

— Úgy van. Amikor egy évvel később a barlang fenekét felástuk és átrostáltuk, akkor még 739 és negyed kilót gyűjtöttünk össze.

— Mit csináltak evvel az óriási kinccsel?

— Egyelőre semmit.

— Hová rejtették?

— Sehová. Egyszerűen az első szoba sarkába állított üres boroshordóba öntöttük.

Nagyobb fejtörést okozott nekünk a bélborium. Először még azt sem tudtuk, hogy tulajdonképen mi is az. Neve volt már, de még nem döntöttük el, hogy vajjon elemmel, ötvözzel, vegyülettel vagy ásvánnyal van-e dolgunk.

Az első, ami mindkettőnknek feltűnt, hihetetlenül nagy fajsúlya volt. Azért éppen ezt a tulajdonságát tettük legelőször vizsgálódásunk tárgyává. Pontos méréseket végeztünk. Ezek alapján kitűnt, hogy a bélborium fajsúlya 55·4525. Másszóval majdnem háromszor nehezebb az aragnál, több mint kétszer az Osmiumnál. Ilyen nehéz anyagot eddig a földön nem ismertünk.

Ogishama ekkor azt javasolta, hogy azonnal írjunk felfedezésünkről a szaklapokban. Abban igazat adtam neki, hogy ezzel bevonulnánk a tudomány halhatatlanjai közé, nekem azonban a pusztá hírnévnél több kellett.

— Ha közzé tesszük felfedezésünket, — viszonoztam neki — a tudományos illem hozza magával, hogy a bélboriumból juttassunk a múzeumoknak, fizikai és vegyészeti intézeteknek, egyetemeknek és laboratóriumoknak. Ha pedig ezt megtettük, száz meg száz ember esik majd neki, hogy a bélborium mirevalóságát tanulmányozza. Egy-kettőre szabadalmaztatnak hasznosítására különféle eljárásokat és aztán idejönnek, megveszik tőlünk a készletet, mi meg elmehetünk egypár ezer dollárral és a dicsőséggel, hogy mi voltunk a szerencsés feltalálók. A hasznot ellenben elviszik előlünk mások.

Nézeteltérésünkkel kapcsolatban értettem meg, hogy milyen bölcs volt barátom, amikor a barlang feltárásakor nem akart felesben társulni velem. Meg is mondtam ezt neki.

— Látod, — válaszolta és újra csodálhattam bölcsességét — nálunk japánoknál minden téren egy fej gondolkodik és parancsol. A többi szó nélkül engedelmeskedik. Ez a nyitja annak, hogy vállalkozásaink sikerülnek. Mert nem annyira az a

fontos, hogy mit parancsolnak, hanem inkább az, hogy a kiadott parancsot milyen pontosan teljesítik. A haladásnak nem áll útjában a kevésbbé jó parancs, legfeljebb késlelteti azt. De nem lehet haladás ott, ahol széthúzás van, ahol egyszerre ketten vagy még többen akarnak parancsolni.

Ha veled felesben társulok, egyformán rendelkezhetünk és állandó veszekedésekre nyílik alkalmom. Mert majdnem biztos, hogy másképen gondolom a dolgok megvalósítását én és másképen te. A jelen esetben például én cikkeket írnék és az egész tudományos világ figyelmének középpontjába állítanám Gyergyó-Magasfalvát. Te éppen az ellenkezőjét akarnád: a feltétlen titoktartást és nem dolgozhatnánk együtt. Én követelném a magam részét, te tartanád a magadét, végre is széjjel kellene válnunk, és ezért legjobb esetben is csak félsikert aratnánk.

Most azonban te vagy a gazda. Nekem nálad csak fizetésem van. A te akaratod a döntő. Nekem nem lehet más dolgom, mint azt maradéktalanul végrehajtani, és ezért bizonyos, hogy a bélboriumból kihozunk valamit.

Igy történt, hogy a legnagyobb titokban kísérleteztünk tovább. Egymásután állapítottuk meg az új anyag tulajdonságait. Elsősorban azt, hogy zöldes-sárga fémes fényű, hogy jól vezeti a villamosságot, másszóval, hogy elsőrendű vezető. Ebben a sajátágában közel áll a rézhez. Hasonlóan jól vezeti a hőt is. Lágy, könnyen nyújtható fém, mely nyújtathatóságával megközelíti az aranyat. Megállapítottuk olvadáspontját és azt találtuk, hogy az $2400\text{ }^{\circ}\text{C}$. 3400 fokon pedig forr. Atomsúlya 224.2 .

Magas atomsúlyából radioaktivitására következtettünk, de semminémű ilyen hatást nem tudtunk rajta kimutatni. Gondosan vizsgáltuk, hogy vannak-e izotópjai és azt találtuk, hogy nincsenek.

Különös fejtörést okozott, hogy miért nem sikerül vegyítése. A bélborium egyetlen elemmel

sem mutatott vegyi rokonságot. Természetes, hogy ezért vegyértékét sem tudtuk megállapítani.

— Nem gondolták, — szolt bele Salamon nem kis meglepetésére a vizsgálóbíró mellett ülő egyik úr — hogy vannak vegyérték nélküli elemek is?

— Nemcsak gondoltuk, hanem tudtuk is, de a bélborium nem gáz, hanem fém. A fémek között pedig nem ismert addig a vegytan vegyérték nélküli elemeket.

A bélborium vegyértékét nem ismerve, az elemek periódus-rendszerébe sem tudtuk beleilleszteni. Az pedig egészen valószínűtlennek látszott, hogy létezzék elem, mely ettől a rendszertől idegen.

— Később sem sikerült helyét az elemek rendszerében meghatározni? — kérdezte az előbbi úr.

— Csak 1945-ben jutottam el idáig. Addig azonban még hosszú út volt hátra. Feltételeztem ugyanis, hogy a bélborium atomjai egymással vannak szoros kapcsolatban és ezért nem vegyülnek. Megpróbáltuk tehát molekuláit szétbontani. Semmiféle hőmérsékleten, semmiféle elemmel kapcsolatban ez akkor még nem sikerült. Csak miután barátom elvált tőlem, 1945-ben találtam meg a módját, hogy a bélborium miképpen vegyíthető.

Ötvözni próbáltuk. Sikertelenül. Véletlenül terelődött a figyelmem az alumíniumoxidra. Ezzel próbálkoztam. Több eredménytelen kísérlet után ez valóban sikerült.

— Nem mondaná meg kérem, hogy mi módon?

— Nagyon szívesen! A már megolvadt bélboriumba adagoltam bele az alumíniumoxidot. Az oxigén azonnal elvált, az alumínium pedig jól keveredett. Sőt, és ez a legérdekesebb, nem a bélborium molekuláival, hanem atomjaival keveredett. Különféle keverési arányban készítettem ötvözeteket. Nem sok gyakorlati értékük mutatkozott, kivéve a tőlem 9/á-nak elnevezett keverési arányt. Ebben 14828 gramm bélboriumhoz 1890 gramm alumínium-

mot adtam. A súlyarányt véve alapul igen jelentős a kettő között a különbség, ha azonban térfogatuk arányát vesszük, a dolog másképen fest. Ugyanis $267\cdot4\text{ cm}^3$ bélboriumhoz kereken 700 cm^3 alumíniumot adagoltam. És mi volt az eredmény?

Úgy súlyra, mint színre és egyéb fizikai tulajdonságra, mint pl. szilárdságra, nyújthatóságra az aranyhoz hasonló ötvözetet kaptam. Mászóval sikerült a bélboriumból aranyat előállítanom.

Képzelmek az urak, hogy felfedezésem napján mit éreztem?

Tekintve, hogy a barlangban kereken 225 tonna bélboriumot találtunk, egyszerre dúsgazdag embernek éreztem magam.

— Ön ebből az anyagból adott a jegybanknak?

— Ebből.

— Másszóval arany helyett alumíniummal hígított bélboriumot.

— Úgy van!

— Nem gondolta ön, hogy ezzel közönséges csalást követ el?

— Egy percig sem! Mert felfedezésem pillanatában világosan átláttam, hogy a bélborium az aragnál értékesebb fém.

— Hogyan jött erre a gondolatra?

— Tízezer dollárt $779\cdot6\text{ cm}^3$ aragnból és $187\cdot8\text{ cm}^3$ rézből vernek. Ugyanezt a finomságú pénzt megkapjuk már $267\cdot4\text{ cm}^3$ bélboriumból, ha 700 cm^3 alumíniumot keverünk hozzá. E mennyiségek egymásmellé állítása kétségtelenné teszi, hogy a tőlem felfedezett fém az aragnál értékesebb. Értékesebb t. i., mert kevesebből érem el azt, amihez az aragnból több kell.

— Igen, ha a térfogatok arányát veszi. De ha a súlyarányt nézzük?

— Az eredmény ugyanaz. Mert $15046\cdot2$ gramm színaragnból és $1671\cdot8$ gramm rézből csak olyan

jó aranyat kapunk, mint amilyet 14828 gramm bélborium és 1890 gramm alumínium ad.

— Nem gondolja ön, hogy valamely anyag értékéhez előállítási módjának körülményes volta is hozzátartozik?

— Tisztában vagyok ezzel.

— Akkor pedig a bélborium közönséges, nem akarom éppen mondani, hogy hitvány anyag az arany mellett.

— Miért volna hitvány?

— Mert az arany mindig és mindenhol csak kis mennyiségben fordul elő, és sok munkára van szükségünk, míg tisztán előállítjuk. A bélboriumot ezzel szemben óriási tömegben és szintiszta állapotban találta.

— Bíró úrnak igaza volna, ha több bélborium-előfordulást ismernénk. Tudtommal azonban ezideig csak Gyergyó-Magasfalván találtunk bélboriumot. Másszóval egyetlenegy ízben leltünk ilyen fémeket. Márpedig akkor is értékes valamely anyag, hogyha belőle csak kevéssel rendelkezünk. Az a 225 tonna bélborium pedig, amit én találtam, mint mennyiség az emberiség igényeihez mérten elenyészően kevés.

— Mondja meg kérem világosan, hogy a bélboriumból az alumíniummal történt keverés után csak aranyhoz hasonló ötvözet vagy pedig arany, aurum lett-e?

— Aranyhoz hasonló ötvözet.

— A királyvíz oldotta ezt az ötvözetet?

— Mint az aranyat.

— A tiszta bélboriumot nem?

— Nem!

— Csodálatos!

— De érthető, ha meggondoljuk, hogy a tiszta bélboriumnak három-három atomja kapcsolódik molekulává. Ez a kapcsolat olyan szoros, hogy a bélboriummolekula a nemes gázokhoz hasonlóan semmiféle elemmel sem vegyül. Ha ellenben atomjaira bomlott, — és az alumíniumötvözetben atom-

jai szabadon vannak — akkor három vegyértékű elem módjára vegyül. Ez a magyarázata, hogy a királyvíz oldja.

— A bélbóriumot tehát három vegyértékűnek találta?

— Úgy van és éppen ezért a periódus rendszerbe is bele tudtam állítani. Az arany alá a 94. helyre.

— Ön tehát azt állítja, hogy a bélbóriummal új elemet talált?

— Azt. Mégpedig urániumon túli elemet.

— Megkísérelte ön a bélbórium és alumínium ötvözetét újra szétválasztani?

— Meg!

— És sikerült?

— Hosszas próbálgatás után igen.

— Hogyan?

— Elektrolitikus úton. A megolvasztott ötvözetben alacsony feszültségű áramot vezettem keresztül.

— Milyen pólusokat alkalmazott?

— Grafitot vettem e célra. A negatív saroknál vált ki az alumínium, a pozitívnál a bélbórium. Az előbbi azonnal oxidálódott, az utóbbi atomjai molekulákká kapcsolódtak.

— Hajlandó ön előadását az egyetemen megismételni?

— Kérem! Azonban csak akkor, ha alkalmat kapok hozzá, hogy Magyarországból a szükséges anyagokat és eszközöket magamnak meghozathassam és természetesen, ha szabadságomat visszanyerem.

Silliman intett az őrmesternek. Ez volt a jele annak, hogy a kihallgatás véget ért. Salamon összeszedte iratait. Szó nélkül meghajtotta magát és elhagyta a termet.

Az ügyész, a vizsgálóbíró és a három meghívott szakértő egy darabig még tanácskozott, aztán elváltak egymástól.

Hazamenet olyasmit érzett Silliman, hogy ábrándjai szerteszét foszlottak.

Li-ce-csing

Unalmas két hét következett. Gida mindennap pontosan megjelent a padlásablakban, hogy a tükör segítségével elbeszélgessen atyjával. De egyikük sem tudott érdemleges dolgot mondani. Salamon előtt érthetetlennek látszott, hogy miért húzzák ügyét annyira, hogy a bélbóriumról tartott előadásának miért nincs semmi érezhető eredménye?

Végre mégis csak történt valami. Silliman elé vezették. A vizsgálóbíró szobájában várt reá ügyvédje és Áron fia. Mindjárt tudta, hogy miről van szó. Nem csalódott. Megengedték, hogy fiát Magyarországra küldje és alkalmat adtak hozzá, hogy útja előtt a megfelelő utasításokkal ellássa.

— Gyergyó-Magasfalvára mész — mondta neki — és magaddal viszed Dénes Miskát. Ő jól kiismeri magát a környéken, a házunkban és vegyiműhelyemben. Pontosán tudja, hogy melyik eszköz hol áll és ezért számodra nélkülözhetetlen lesz.

— Mit hozunk magunkkal?

— Ulj le és írad . . . Tehát: . . . az egész szintetizáló készüléket. Ehhez tartozik a gázelnélő, az adagoló, a kettős olvasztó kemence a hőmérőkkel.

Legalább öt tartalékhőmérőnek kell még raktáron lenni, hozzátok el valamennyit.

Ide tartozik a keverő készülék is.

Azután szükségem lesz a szeparátor-berendezésre. Részei: a kemence, a hozzá méretezett oxigén- és hidrogéntartályokkal.

Ne felejtsetek el a feszmérőket, legkevésbé pedig a pisztolykoszorút.

Gondosan csomagoljátok be a villamos transzformátort és durranógáz-columbmétert.

Hozzatok még magatokkal vagy három-négy speciál-grafittégelyt, négy volfrámacél fogót és három formát. Vigyázz, hogy a samottbélés ép legyen. Különben nem használhatom.

A csomagolásnál ne kíméljétek a fagyapotot. Inkább több ládában hozzatok a felsorolt eszközöket, semhogy egy is közülük összetörjön.

Repülőgépen menjete, de jövet vegyétek igénybe az egyik gyorsnaszádunkat.

— Tegnap kaptuk az értesítést, hogy a Gyergyó útban Budapest felé áthaladt a Boszporuszon.

— Nagyon jó! Rádiózzátok meg neki, hogy a fővárosban várjon meg benneteket és hozza magával a ládáitokat.

— Nem tart ez így majd nagyon soká?

— A szállításnak nincs más módja!

— Repülön?

— Hová gondolsz? Mindannak, amit felírtál, ha gondosan csomagoljátok, bruttó súlya legalább húsz mázsa. Mekkora repülőgép kellene ehhez? De aztán gondold meg, hogy csak egy teljes felszerelésem van. Ha a repülőt valami baleset éri, kárt szenvednek vagy elpusztulnak műszereim és hosszú hónapokig tart, amíg helyükbe újat csináltatok.

Tehát hajón jösztek . . .

Budapesten elmész a Magyar Állami Pénzügyintézetbe és kiváltod letétemet. Az ügyvéd úr majd lesz szíves és kiállítja a hozzá szükséges igazolásokat. A letétem maga több mint három métermázsa. A kisebbik acélkazettában 3 dm³ szintiszta bélbórium van, a nagyobbikban tíz olyan rúdötvözet, amilyennel Árpád-földjét kifizettem.

Ha a HGÁ XX-szel utazol, öt nap alatt Pesten lehetsz.

— Öt nap alatt?

— Igen! Innen Újbudaig a bizonytalanabb szárazföldi utat véve 3200 km. A tengerpart mentén haladva 4000 km. Azaz 14 órai út. Ha ma este indultok, holnap reggel Újbudán kell lennetek.

Újbudától Batáviáig 2100 km. Kedvező légköri viszonyok mellett hét óra. Batáviában pihentek egy napot.

Batáviától Madras-ig 3600 km. Tizenkét óra alatt ezt a darabot is megteszitek. Ez lesz a harmadik nap.

Madras-ból repüljete Basrába. Az egész útnak ez a leghosszabb darabja. 4000 km. Számítsunk rá 14 órát. Utazástok negyedik napján.

Basrától Budapestig 3000 km. Tekintve, hogy túlnyomó részben hegyvidék fölött kell szállnotok, szánjunk erre is 14 órát. A megfelelő pihenőkkel tehát mint mondtam, öt nap alatt Pesten vagytok.

A magyarországi tartózkodásra számítsunk tíz napot. Vagyis mához két hétre már indulhattok vissza. A hajónak legalább négy hét kell, míg ide ér. Mindez együtt hat hét. Fogságom ennyi ideig tart még. Azért ne vesztegessétek fölöslegesen az időt.

Rádiótok van. Tartsatok állandó összeköttetést a Bélborral és akármi adódnék elő, hacsak lehet, közöljétek. Isten veled!

Az elnököspánt visszavezették zárkájába. Másnap délelőtt megtudta Gida fiától, hogy Áron előző nap este Miskával és a hidroplán személyzetével elszállt. Ma reggel pedig Újbudáról adtak hírt.

— Hála Istennek! — morzézta vissza Salamon.
— Ettől a darabtól féltem leginkább! A legvadabb! Mit tudsz Ogishama barátomról?

— Már régen nem adott életjelt magáról!

— Honnan rádiózott utoljára?

— A Midway szigetekről.

— Mit üzent onnét?

— Hogy Sanghaiba megy.

— És azóta semmit sem tudsz róla?

— Semmit!

— Csak nem érte őt valami baleset?

— Nem hiszem, mert azt az ujságok megírták volna.

— Mit írnak a peremről?

— Semmit! Azaz mégis! Nagy ritkán ismétlik, hogy nemsokára szenzációs fordulat várható, hogy a nyomozás már a legjobb úton halad, hogy már csak napok kérdése és bevallasz mindent!

— Mit szólsz ezekhez a hírekhez?

— Mit szólhatnak? Nevetek meg bosszankodom is!

— Igazad van. Mást mit is tehetn . . .

A nap elrejtőzése véget vetett a társalgásnak.

— Áronék szerencsésen szálltak Batáviában,
— sugarazta másnap Gida — és azonkívül nagy újság van!

— Újság? Ugyan mi?

— Tegnap este váratlanul megérkezett Félix bácsi.

— Ne mondd már! És mit újságolt?

— Csak annyit, hogy biztos nyomára akadt a tettesnek.

— Többet nem mondott?

— Egy szóval sem. Bármennyire kértem.

— Nem mondta, hogy felkeres majd?

— Nem. Csak azt, hogy a bíróságra megy még ma.

— Most hol van?

— Amíg a hajón voltam, nem jött ki kabinjából.

— Nem mondta, hogy hol járt?

— Nem!

— Roppant kíváncsivá tettél!

— Magam is alig várom, hogy valami biztosat megtudjak tőle.

— Áronék nem üzentek semmit?

— Csak azt, hogy kezedet csókolja. Jól van és az út igen érdekes. Azt is üzente, hogy sajnálhatom, hogy nem mentem vele . . .

Ogishama Félix még aznap a törvényszékre ment. Sillimant kereste és kihallgatást kért.

— Mivel szolgálhatok? — kérdezte tőle a vizsgálóbíró.

— Salamon barátom ügyében fontos közölnivalóm van.

— Magánjellegű vagy hivatalos?

— Hivatalos. Kérem vegyenek fel róla jegyzőkönyvet.

— Miről van szó?

— Több adat birtokába jutottam. Kitűnik ezekből, hogy a helybeli bankrablásban részes bizonyos Li-ce-csing nevű fémöntő.

— Ki ez az ember?

— Ha nem csalódom, akkor ugyanaz, akit 1941 őszén Árpád barátom négy társával elfogadott.

— Amint a periratokból kitűnik, Salamon Árpád 1941-ben Gyergyó-Magasfalván tartózkodott.

— Úgy van. Li-ce-csing ott szegődött a szolgálatába.

— Ha nem csalódom, Li-ce-csing kínai név. Hogy került Magyarországra kínai ember?

— Amikor a Nagysúly-hegy barlangjának kincsét felfedeztük, hamarosan tisztába jöttünk vele, hogy ketten az összes szükségessé vált munkát nem végezhetjük el. Salamon semmiképen sem akarta, hogy felfedezésünk nyilvánossá legyen és azért megkért, hogy hozassak neki japán munkásokat. Sok utánjárás mellett sikerült Törökországon keresztül négy japán szakmunkáshoz jutnunk, akiknek vezetője Li-ce-csing volt. A japánok között volt egy kohóközműves, egy bányász, egy asztalos, egy lakatos és Li-ce-csing fémöntő.

Li-ce-csing ugyanabban a mandzsuriai üzemben dolgozott hol a japánok és mint elsőrendű szakmunkást ajánlották őt nekem. Valóban nem volt ellene kifogás és amíg Salamonnal együtt dolgoztam, minden rábízott munkát kitűnően végzett.

— Li-ce-csing tehát Salamon szolgálatában állott?

— Egy Li-ce-csing nevű, kínai származású fémöntő kétséggkívül. Hogy az a hasonló nevű ember, akinek egyes viselt dolgait a következőkben elmondom, ugyanaz-e, ezt a bíróságnak kell eldöntenie.

— Tessék kérem előadni értesüléseit!

— A sidney-i bíróság hónapokkal ezelőtt kérdést intézett több famegmunkáló üzemhez. Kérésére a sanfranciscoi Egyesült Bútorgyárak R. T. egyik tisztviselője magánjellegű levélben választ adott.

— Hogyan jutott kedves uram, ennek az adatnak birtokába?

— Ez most mellékes. A fő az, hogy én azt a bizonyos Carrigan Albertet abban a városban felkerestem és kérdést intéztem hozzá, hogy ki az a tisztviselő, akire említett levelében hivatkozik.

A már felszámolt Famegmunkáló Rt. egykori tisztviselőjét Carrigan megnevezte előttem. Breen Róbertnek hívják és a Mount Street 4105 szám alatt lakik.

Természetesen felkerestem. Való igaz-e, — kérdeztem tőle — hogy a Famegmunkáló Rt.-nél volt alkalmazva?

Igenlő választ adott.

Való igaz-e, kérdeztem továbbá, hogy Sanghai önöknél ezerötszáz cukorjuharból készült faládikát rendelt?

Elismerte ezt is.

Meg tudná-e nevezni nekem, — kérdeztem — hogy ki volt a rendelő?

Yang-sha-ki. — Adta tudtomra.

Ki ez és hol lakik? — tudakoltam továbbá.

Utolsó kérdésemre nem tudott válaszolni. Amíg csak leveleztek — mondta némi bosszúsággal — és amíg a megrendelt áru átvételéről volt csak szó, addig Sanghaiban az európai negyedben, a North Avers Avenue 115 alatt lakott. Amint a fizetésre került a sor, többé nem jelentkezett és a

megadott címről kiderült, hogy ilyen nevű utca Sanghaiban nincs, Yang-sha-ki-ről pedig abban a városban senki sem tud.

— Érdekes! — sziszegte fogai között Silliman.

— Magam nem tartottam olyan érdekesnek, de annyira érthetetlennek sem, mint Breen Róbert úr. A kínai viszonyokat kell csak ismerni és érthetővé válik az egész. A Yang-sha-ki név mögött meghúzódó embernek cinkostársa volt a postán. Ez az illető valamennyi e névre szóló küldeményt elfogott és rendeltetési helyére juttatott. A fizetési felszólításokat azonban a rendes útra terelte. Mivel a cím és név egyformán csak fedőnév volt, természetesen, hogy sem a posta, sem a rendőrség nem tudta Sanghaiban a sanfranciscoi cég követeléseit érvényesíteni.

Breen Róbert úr azt állítja, hogy cége bukásához ennek a számlának kifizetetlen volta nagyban hozzájárult.

Mivel több adattal nem szolgálhatott, elbúcsúztam tőle és Sanghaiba utaztam.

— Ön ki akarta deríteni azt, amire a rendőrség nem volt képes?

— Ki!

— Hogyan fogott hozzá?

— Biztosra vettem, hogy a dologban a kínai alvilág ludas. Habozás nélkül ezzel kerestem tehát kapcsolatot. Segítségemre volt, hogy évekkal előbb bizonyos ügyből kifolyólag már érintkeztem ezekkel az emberekkel.

— Ön összeköttetésben állott a kínai alvilággal? — kérdezte Silliman és tekintete elárulta, hogy Ogishama iránt már régen táplált gyanúja megerősödött.

— Foglalkozásomból önként adódnak ilyen kapcsolatok — válaszolta Ogishama a lehető legközönyösebb hangon.

— De hiszen, ha nem csalódom, ön úgy mu-

talkozott be nálam, mint aki a japán császári diplomáciához tartozik?

— Tényleg oda tartozom, de ez nem zárja ki, hogy bizonyos katonai természetű dolgokban kéte-sebb értékű egyének segítségét egyszer-másszor igénybe ne vegyem.

— Értem! Tessék folytatni! — szólt Silliman, gondolatban pedig még hozzátette: Úgy látom, szabadulni akartok a gyanúból, e helyett azonban mindig jobban belekeveritek magatokat.

— Sanghaiban a Niu-kien-utcába mentem. Hosszú, zezgugos, külvárosi utca. A környezetnek megfelelő áruhát vettem magamra, kezemet, arcomat hozzáillően beszennyeztem és benyitottam a hírhedt ópiumszívóba, melyet az alvilágban Tienhszia néven ismernek.

Külön ültem és drága ételeket rendeltem. Hamarosan körülültek és beszélni kezdtek velem. Érdekelte őket, hogy honnan van pénzem. Azt feleltem nekik, hogy az elmúlt hetekben jól mentek ügyeim. Azt kérdezték, hogy kikkel dolgozom? Yang-sha-ki-val — válaszoltam és lestem a hatást. Azzal a vén gazemberrel? — kérdezték csodálkozva. Hogyan? — érdeklődtem — nagyon megöregedett? Már vagy tíz éve nem láttam! Bizony öreg már, hagyták rá cimborái és csak ritkán jár ide. Állandóan odújában alszik. Csak emberei dolgoznak.

Megtudtam tehát, hogy valóban él Sanghaiban egy ember, akit Yang-sha-ki-nak hívnak. Azt is megtudtam róla, hogy öreg és hogy maga már nem „dolgozik”.

— Voltak-e az öregnek az utóbbi tíz évben nagy ügyei? — érdeklődtem a legtermészetesebb hangon.

— Hogy voltak-e? De még mennyire! — hengegett egy fiatalabb zshivány. Mások vele szemben azt erősítették, hogy bizony nem voltak. Legalább akkorák nem, mint azelőtt. Ezen majdnem össze-

vesztek. Hogy megbékítsem őket, azt kérdeztem, hogy melyik volt az öreg legnagyobb ügye. Felsoroltak néhányat, közte azt, ami engem érdekelt: a ládaügyet.

— Csak nem a friscói ládáról beszéltek? — kérdeztem némi csodálkozással.

— Tudsz róla? — kérdezte egy rémesképű öreg és sanda szemmel nézett rám.

— Hogy tudok-e? Némi közöm nekem is van a dologhoz! — mondtam büszke hanglejtéssel.

Többen közel húzódtak hozzám. — Még utóbb te vagy az, — szólt a sandaszemű, — aki eltoltad ezt az ügyet!

— Mit toltak el benne? — kérdeztem bárgyú arccal.

— Csak ne tetesd magad! Tudod te azt jól! — erősködött a gyanakvó öreg.

— Tien-hszia-ra mondom, nem tudok róla. Én akkor Mexikóban voltam, oda pedig tudjátok, milyen nehezen jönnek a hírek.

Amikor hallották, hogy a kocsmájuk titkos nevére — ami egyébként „Ég aljá”-t jelent — megesküdtem, hittek nekem és elmondták, hogy az a zshivány Li-ce-csing nem tartotta be ígéretét és a munka sikerére kilátásba helyezett tízezer dollárt nem küldte meg.

— Még egy cent-et sem adott a betyár! — dohogta az öreg. Kapjam csak egyszer a kezeim közé. Tien-hszia-ra mondom, kipréselem belőle.

— Li-ce-csing nektek is tartozik? — kérdeztem ijedséget színlelve.

— Tartozik bizony! — kiáltották többen.

— Velem sincsen rendben a dolga! — mondtam csendesen.

— Mondtam én mindjárt Yang-sha-ki-nak, — hencegett az öreg — hogy ne álljon vele szóba, hogy nem közénk való, de nem hitt nekem. Most persze már késő. Beállt közénk a zshivány és nem tartotta meg a szavát! Hát ez a becsület?

Fokozatosan megtudtam tőlük, hogy az a bizonyos Li-ce-csing még egy másik szolgálatért is adósuk. A ládákon kívül 15 ezer rézrudat is közvetítettek neki.

Legjobb tudásom szerint adtam a felháborodottat, a méltatlankodót. Végre kiböktem, hogy tulajdonképen azért jöttem, hogy Li-ce-csing végére járjak. Akárhol is legyen, felkeresem és ha szép szóra nem adja meg, amivel nekem tartozik, elveszem tőle erőszakkal.

— Mennyivel tartozik nektek? — kérdeztem végül.

— Harmincezer dollárral! — zúgták karban. — Tízzel a ládákért és hússzal a rézrudakért.

— Tien-hszia-ra mondom, amilyen igaz, hogy itt vagyok, olyan igaz, hogy ezt is megszerzem nektek.

Szavaimmal megnyertem a csatát. Hittek nekem és most már tudtam, hogy nem leszek gyanússá előttük, ha egyet-mást megkérdek.

Az érdekelt, hogy mi az, amit utoljára Li-ce-csing-ről hallottak.

Elmondták, hogy Sidney-ben az Állami Jegybanknál volt kapus és folyosóőr. Hogy ott feltétlenül megbíztak benne. Hogy ott egy amerikai csoporttal dolgozott. Oda kellett az 1500 ládika és a 15 ezer rézrud. Hogy valami kolosszális betörésről volt szó. Hogy amint tudják, az sikerült is. De utána mintha a föld nyelte volna el Li-ce-csing-et. Semmit sem hallottak többé róla. Csak újabban, állítják egyes fiatalok, akik közül most véletlenül egyik sincs itt, jutottak Yang-sha-kihez megint hírek felőle, de erre vonatkozólag senki sem tudott bizonyosat mondani.

— Azt akarom, hogy ma a Tien-hszia-ban ünnep legyen! — szoltam ekkor. — Nekem jó ügyem volt. Sokat kerestem. Saját hajóm is van. Ezért itt van: adok nektek száz dollárt. Mához egy hétre visszajövök. Tudjátok meg nekem, hogy hol

rejtőzik Li-ce-csing. Nem leszek hálátlan. Ha megkapom, amivel nekem tartozik, felesben osztozunk.

Szavaimnak nagy hatása volt, de azért fegyelmezetten viselkedtek. Elosztatták velem a pénzt. Aztán elmentem. Sötét éjtszaka volt, amikor az utcára kiléptem.

Hajnalban utaztam Japánba. Igazoltam magam és feltártam szándékaimat. Nem okozott nehézséget: igénybe vehettem az egyik hajót, melyek hasonló célokra mindig készen állanak.

— Ön eddig repülőgépen utazott, miért akart most hajóbirtokos lenni?

— Ott az ópiumszívóban, amikor a zsványokkal beszélgettem és magamban a jövő lehetőségeit mérlegettem, az a terv fogamzott meg bennem, hogy Yang-sha-kit egy hajóra csalom és ott kényszerítem, hogy előttem mindazt bevallja, ami Li-ce-csingre vonatkozik.

— Sikerült terve?

— Nem. Tien-hszia haramiái gyanakodva fogadtak. Nem vagy te közibénk való — mondták. — Yang-sha-ki azt állítja, hogy neki Amerikából senki sem dolgozott a kezére. A láda- és rézrúd-ügyet ő egyedül intézte. Zsaru (detektív) vagy te!

Tudtam, hogy veszett ügyem van, ha őszinteségemet bizonyítom. A kínai alvilág elemeivel nem szabad ellenkezni. Azért nem vettem tudomásul bizalmatlanságukat, hanem újból bőségesen megvendégeltem őket, aztán mintegy búcsúzóul csak azt kérdeztem, hogy ki tart igényt Li-ce-csing harmincezer dollárjára.

Egyszerre vagy huszonöten jelentkeztek.

— Jól van, mondtam nekik a legnagyobb nyugalommal. De ti tudjátok a Tien-hszia-nak, az ég aljának törvényét, mely szerint a szajréból (zsákmányból) csak az részesül, aki megszerzésén együtt dolgozott. Ha ti semmit sem akartok elárulni Li-ce-csing tartózkodási helyéről, magam derítem azt fel

és akkor a ti törvényetek szerint a harmincezer dollár az enyém!

Szavaimat néma csend követte. Farkasszemet néztünk egymással. Egyik sem mozdult. Tudtam, hogy ez a vitás esetekben így szokott lenni. Ilyenkor dül el, hogy kinek van igaza. Aki előbb megszegi a csendet, az marad alul. Ezért nem mozdult egyikünk sem. Egyetlen további szót sem szólhattam. Ha beszélek, veszve vagyok. Amikor tehát láttam, hogy reménytelenül várok: a zsványok nem fognak többet mondani, lassan, felemelt fejfel kimentem az utcára.

Az éjszaka sötétjében értem el a kikötőt. Csónakra szálltam és hajóhoz vitettem magam. Tudtam, hogy nem hagyják veszni pénzük reményét. Nem csalódtam. A következő éjjelt hajóm fedélzetén töltöttem. Éjfél körül csendes evezőcsapásokra lettem figyelmes. Előzőleg kitanítottam hajóm őrseit, hogy miképen fogadják az éjjeli látogatókat, ha jönnek. Jól játszották szerepüket. Suttogva beszéltek. Aztán hozzám vezették az érkezőt. Az a sunyiszemű öreg keresett fel, akiről ott a lebújban már gyanítottam, hogy valami vezérszerepe van.

— Mit akarsz? — kérdeztem kurtán.

— Yang-sha-ki küldött! — válaszolta.

— Mit üzen?

— Barber.

— Mi az?

— Sziget.

— Merre fekszik?

— Amerről a nap felkel.

— Mást nem üzent?

— Nem.

— Te sem akarsz egyebet mondani?

— Az én nevem Tu-jün-shan.

— Az enyém pedig Sha-sha-ki! — vágtam ki

hamar az első nevet, mely éppen eszembe jutott.

Amikor a nevemet meghallotta, sarkonfordult és szó nélkül távozott a hajómról.

Tudtam, hogy figyelnek. Tudtam azt is, hogy gyanússá leszek előttük, ha azonnal távozom a kikötőből. Azért még három napig ott maradtam, mint aki egészen biztos a maga dolgában. Több látogatóm nem akadt. Meggyőződtem ebből, hogy az öreg betyár nem csapott be azzal a szigetnévvel. Li-ce-csing tehát Barber szigetén rejtőzik.

Negyedik éjjel csendesen eltűntem hajómmal a kikötőből Barber irányában.

A nyolcadik napon feltűnt a sziget a láthatáron. Megkerültem és csónakon kiszálltam rá. Úgy viselkedtem, mintha semmi közöm sem volna a szigethez és csak kéjutazáson volnék.

A bennszülötteken kívül nem láttam más embert. Ajándékokat osztogattam a vadaknak és jelbeszéddel érdeklődtem, hogy élnek-e a szigeten fehér emberek?

Megértették velem, hogy három fehér, egy sárga és két rézbőrű tartózkodik közöttük. Sárga is? — kérdeztem. Igenlő választ adtak. Li-ce-csing? — kérdeztem. Élénken bólintottak fejükkel. Hol lakik? — tudakoltam tovább. A sziget belseje felé mutattak.

Megtudtam, amit akartam. Megfigyeltem, hogy egészen kezdetleges csónaknál jobb hajó nincs a partok mentén kikötve. Rádióantennát sem vettem észre. Akik itt laknak, — gondoltam — elég jól be vannak ide zárva. Nem akartam magam gyanússá tenni, azért mintha nem sok időm volna, röviden eltávoztam déli irányba. Sidneybe jöttem, hogy jelentésemet megtegyem.

— Köszönöm szívességét. Óriási szolgálatot tett államunknak. A közölt adatokat gondosan áttanulmányozom és ha szükséges lesz, még néhány kiegészítő kérdést bátor leszek feltenni.

— Kérem! Állók a rendelkezésére.

Silliman egész éjszakáját rászánta, hogy Ogishama közléseit tanulmányozza. Li-ce-csing Salamonnak volt alkalmazottja. Aztán állítólag a jegybank-

hoz került portásnak. Most meg Ogishama tereli rá a figyelmet. Mégiscsak igazam lesz nekem, — mormogta ismételten maga elé — hogy maga Salamon áll a lopás mögött.

Másnap azonnal a jegybankba sietett, hogy ott Li-ce-csing után érdeklődjék. Az irattárban megtalálták törzslapját és csatoltan a reá vonatkozó iratokat. Ezek szerint hat évig állott a pénzügyi szolgálatában. Mindenkor pontos, lelkiismeretes embernek mutatkozott. Feljegyezték róla, hogy felette zárkózott. Senkivel sem barátkozik, sehová sem jár. Egyedül magának és szolgálatának élt. Sajat kérelmére bocsátották el.

Az iratok között, mint utolsó darab, került a vizsgálobíró kezébe egy levél. Aláírását nézte. Salamon.

— Ah! — szaladt ki száján a csodálkozás. Elolvasta. Ajánló sorok voltak. Salamon kéri a bank igazgatóságát, hogy Li-ce-csinget, a kitűnő, megbízható, lelkiismeretes embert, aki majdnem hat éven át a leghívebben szolgáltotta őt, most azonban nyugdíjképes állásban szeretne elhelyezkedni, fogadják szolgálatukba.

— Ime! — szól magához elégedetten Silliman és összehajtogatta a levelet — Li-ce-csing Salamon ajánlatára került a bankhoz! Szépen alakulnak a dolgok! Vajjon mit szól majd Salamon, ha a levelet eléje teszi? Vallani fog-e végre?

Irattáskájába helyezte a Li-ce-csingre vonatkozó irásokat és az ügyészre ment. Ott hosszasan tanácskozott az államügyésszel. Megbeszélésük eredményeképpen utasították a kikötő rendőrségét, hogy lepje meg Barber szigetét, kutassa át és ha ott találja Li-ce-csinget vagy cinkosai közül valakit, fogja el és állítsa elő.

Két segédcirkáló és három gyorsnaszád azonnal útra kelt, hogy a parancsot foganatosítsa.

A következő napokban Ogishama ismételten megpróbálta, hogy barátját a börtönben meglátogas-

sa. Kérelmével mindannyiszor elutasították. Amikor pedig e miatt méltatlankodott, Silliman erélyeskedni kezdett és azt mondta neki, ha nem marad nyugton, még őt is letartóztatja.

Salamont Gida röviden minderről értesítette. Az elnököspán nem tudta mire vélni a dolgot. Hihetetlen mérvű rövidlátással vagy éppen rosszakarattal magyarázta bírónak viselkedését.

Ogishama pedig komolyan megijedt a letartóztatás veszélyétől. Elhagyta ezért a Bélbor fedézetét és a császárságnak éppen a sidney-i kikötőben horgonyzó csatahajójára, a Nangaszakira ment lakni.

Ezalatt Áron és Dénes Miska szerencsésen megérkeztek a magyar fővárosba. A HGÁ XX a Dunára ereszkedett. Ugyük sürgette őket, nem sokáig élvezhették a dunaparti város szépségét. Éppen csak meggyőződtek, hogy a Gyergyó megérkezett-e már. Amikor ott találták a szabad kikötőben, az első vonattal Erdélybe utaztak. Következő nap éjfél előtt szálltak ki a magasfalvi Salamon-kúria előtt és zörgettek id. Dénes Miska ablakán. Az öreg nehezen ébredt. Amikor az ablakot kinyitotta és a maga meg gazdája fiát az utcán meglátta, alig akart hinni a szemének.

— Ne te ne! — szólt és összezsapta a kezét — hát hogyan kerültetek hozzánk? — Aztán visszafordult, hogy feleségét felköltse, lámpát gyújtott és még ki tudja, mi mindent csinált, mert csak nagysokára nyitotta ki az ajtót.

— Nézze meg az ember! — ismételte. — Hogy megzavarátok! Be váratlanul jövétek! Oszt ilyen sötét éjcekában! Biz én azt se tudom, hogy hová is fektesselek hamarjában.

— Mindegy lesz nekünk! Majd csak eltöltjük valahogy ezt a darabját az éjtszakának — nyugtatták az öreget a jövevények és igyekeztek pogyászuktól megszabadulni.

Ezalatt Dénes néni megterített és vacsorát

hordott fel az asztalra. Falatozás közben az öreg Miska tízedszer is megkérdezte, hogy honnan jövétek.

— Egyenesen Ausztráliából.

— Oszt mivel?

— Repülön.

— És miért?

— Mert az elnökispán úrnak szüksége van gépeire.

— Mifajta gépeire?

— Hát amelyek adatul vannak a nagyházban.

Dénes Miska zavart arcot vágott.

— Mér csodálkozik úgy apám?

— Hát hogy ti is azért jövétek.

— Mér? Tán más is gyűtt?

— Há nem is tuggyátok?

— Nem.

— Nocsak! . . . há mán ijét ne mondjatok!

— Mondjuk bizony, mert igazán nem tudjuk, hogy más is eljött apám eszközeiért. Ki az?

— Hát az a kínai kovács, a Li-ce-csing.

— Az itt van?

— Ehejt bizon, mán három egész napja.

— Mit keres itt?

— Azt mondá, hogy ötet igényest az elnökispán úr küldé, hogy mindent, ami a három szobában van, összepakkojjon, oszt elhordja Árpád-földjére. Mert, amint mondá, az ispán úrnak sürgősen szüksége van rá.

— Még levelet is mutata! — tette hozzá Dénesné.

Áron és az ifjabbik Miska egymásra néztek. Csak késve szólalt meg az utóbbi:

— És maguk hittek neki?

— Hittünk! Mér ne hittünk vóna?

— Nem tudták, hogy apám fogságban sínylődik?

— Tudtuk, de az a ferdeszemű azt mondá, hogy mán kiszabadula és esmég otthon van és

megént kitanát valamit és ahhoz kell az a sok mindenféle.

— Tyű az árgyélusát! — szörnyűködött Miska. — A legjobb időben jöttünk. Ha késünk, ellopja előlünk azt a sok drága gépet. Hol az a betyár? Hadd tekerem ki a nyakát!? — Azzal felkelt és az ajtó felé indult.

— Lassan a testtel! — szólt rá az öreg. — Dobbal senki sem foga ezidáig verebet. Oszd el is bánnának ám veled, mert hárman is vannak.

— Hol vannak?

— Ahajt a másik házban!

— Úgy van, Miska! — szólt végre bele a beszélgetésbe Áron. Óvatosak legyünk, mert utóbb még ártunk az apámnak.

— Ugyan mivel árthatnánk? Ha leütöm azt a három betyárt, mi baj lesz abból?

— Abból, lehet, hogy nem lesz, de ha dulakodás közben vagy bosszúból összetörnek valamit, az már nagy baj volna. Azért csak lassan! Itt ravasz-ságra van szükség.

— Mit tegyünk hát?

— Maradjunk egyelőre rejtve. Azt gondolom, hogy legjobb lesz, ha holnap délelőtt, úgy a posta idejében, Mihály bácsi átmegy a házba és megmondja annak a Li-ce-csingnek, hogy mondjuk holnapután estére mi is megérkezünk. Majd meglátja, hogy milyen arcot vág hozzá. Én pedig még az éjjel visszamegyek Borszékra és megtáviratozom atyámnak a dolgot.

— Ne menjen, úrfi! — mondá az öreg Miska. — Hosszú az út Borszékig és nem jó egyedülvalósi embernek étcaka arrafelé járni. Aztán az úrfi nem is ismeri a mi vidékünket. Még eltéved és egy bajból kettő leszen. Várjon, instálom, a távirattal hónapig. Az a pár óra ide vagy oda már úgyse számít.

Áron igazat adott az öregnek és nem mozdult ki a házból. Inkább az eshetőségeket latolgatták.

— Mikor jött ide az a Li-ce-csing?

- Három napja.
- Hogy tudott vele beszélni?
- Még amikor az elnököspán urat szolgálá, megtanult magyarul.
- Nem felejtette el annyi idő óta?
- Igaz, kicsit furcsán beszél, de azért egész jól megértém.
- Az emberei hogy beszélnek?
- Azok nem tudnak, csak kínaiul.
- Nézte Mihály bácsi, hogy mit csinálnak?
- Néztem bizony, — és ravaszul hozzátette
- jól vigyázkodtam.
- Mit csinálnak?
- Szépen rendben mindent elcsomagolnak.
- Nem törtek össze semmit?
- Semmit. Látszik, hogy értenek hozzá.
- Aztán mibe csomagolnak?
- Erős, vaspántos ládákba.
- Honnan hozták a ládákat?
- Maroshévízen vásárolták.
- Teringettét! Sok pénzük lehet.
- Nemcsak lehet, hanem van is. Nekem is ígérének száz pengő jutalmat, ha segíték nekik. Csak egy nem tetszék nekem!
- Mi?
- Hát hogy a ládákat a határon akarják átvinni. Azt mondják, hogy arról közelebb a tenger, gyorsabb az út meg olcsóbb.
- Hm!?! Románia felé akarnak menni? Ez valóban még gyanúsabbá teszi őket. Jó lenne a csendőrséget figyelmeztetni!
- Az ám! Ez lenne még a legjobb! — Végére is ebben maradtak.
- Hajnalodott. Áron meg Miska, bár holtfáradtak voltak, útleveleikkel és egyéb igazolványaikkal elindultak a község felé, a csendőrőrsre.
- A Salamon-féle nagy házban semmi sem mozgott. Li-ce-csing és emberei aludtak. Az éjjeli eseményekből semmit sem vettek észre.

A csendőrségen jegyzőkönyvbe foglalták Salamon Áron jelentését és őrjáratot küldtek ki a házhoz. Áron pedig a következő táviratot adta fel atyjának:

Gyergyó óceánjáró. Budapest. Szabad kikötő.

Li-ce-csing, a kínai fémöntő itt van Magasfalván és csomagolja a műszereket. Kérdezze meg szikra útján a Bélbort, hogy atyám tud-e róla. Salamon Áron.

A Gyergyó a Lakihegyre továbbította a rádiogrammot és közölte a Bélbor hullámhosszát. Egy órával később a Bélboron fogták Áron táviratát.

Gida azonnal csónakba szállt és átvitette magát a Nangaszakira, hogy a hírt Ogishamával közölje. A japán roppantul nagyot nézett. Nem sokáig törte fejét a tennivalók felett, hanem leült és a következő szavakat vetette papírra:

Li-ce-csinget senki sem hatalmazta fel, hogy Magasfalváról bármit is elvigyen. Valószínű, hogy része van a bankrablásban. Újabb tette még gyanúsabbá teszi. Fogjátok el és hozzátok ide! Ogishama Félix.

Aztán utasította Gidát, hogy a rádiogrammot adja fel és ha még nem késett el, siessen a városba, hogy atyjának a legújabb hírt bemorzézza.

Gida az óráját nézte.

— Sajnos, már elkéstem. Mire partot érek, a nap már a felhőkarcoló mögé rejtőzött.

A csendőrök Dénesék lakásán zörögtek.

— Azt halljuk, hogy idegenek tartózkodnak a házuknál? — szólt be az őrmester.

— Őrmester úr a kínaiakat érti?

— Mért nem jelentették a külföldiek érkezését?

— Azt mondták, hogy már jelentkeztek.

— Dénes Mihály, maga már idős ember és mégsem tudja, hogy ahhoz írás is kell?

— Mutatának kérem nekem mindenféle írást.

Még pecsét is volt rajta. Azt hittem, hogy rendben van a dolog!

— Hol vannak azok a kínaiak?

— Ott dolgoznak a nagy házban.

A csendőrök érces hangja és lépteik zaja behallatszott. Li-ce-csing és emberei felfigyeltek. Az egyik ablak függőnye mögül kémleltek ki az udvarra. Hamarosan megértették, hogy róluk van szó. Nem akartak a hatóság embereivel találkozni. Azt fontolgatták, hogy miképpen tűnhetnének el gyorsan és biztosan az erdőben. A magassírdaszint ablakaiból kiugrani nem mertek. A pince felé zárva találták az ajtót. A háznak mindkét kijárata az udvar felé nyílt. Bármelyiken futnának ki, egyenesen a csendőrök karjai közé vetnék magukat. Vártak tehát. Gondolták, majd csak bejönnek a csendőrök az egyik ajtón. Ha pedig az egyik ajtón bejöttek, ők a másikon kiszöknek. Az udvaron négy-öt jókora ugrás és bennvannak az erdőben. A fák között aztán közel érik az országhatárt: futva nem több félóránál.

A csendőrök közül kettő valóban behatolt a házba, de a harmadik az udvaron maradt. Li-ce-csing és emberei kicsit másképp gondolták. Halogatásra azonban nem volt idő. Azért a másik ajtón kirohantak.

Az udvaron álló csendőr nagyot kiáltott és a szökevények után vetette magát. Az utolsónak elkapta ruháját és dulakodni kezdett az erős emberrel. Segélykiáltására futva kerültek elő társai és egy-két fogással harcképtelenné tették a kínait. Aztán a másik kettő után iramodtak. Már csak tűnedező alakjukat látták a fák között. Az „állj vagy lövök!” hatástalan maradt. A két lövés a fatörzseket érte. A tolvajok eltűntek az erdő sűrűjében.

A letartóztatott embert előállították a csendőrőrsre. Dénes Miska felismerte: Li-ce-csing! — mondta röviden.

Megkezdődött a kínai kihallgatása. A fémöntő azonban makacskodott. Sem a csendőrök magyar, sem Áron angol nyelven hozzá intézett kérdéseire nem felelt. Azaz felelt, de kínaiul. Tetette magát, mintha más nyelven nem értene.

Szembesítették az öreg Dénessel, akivel előzőleg nem egyszer magyarul beszélt. Hiába. Jelekkel, taglejtésekkel azt igyekezett tudtukra adni, hogy aki magyarul beszélt, az nem ő volt, hanem a megszököttek közül az egyik.

Megmotozták. Zsebeiből két finom pengéjű tör, egy browning, Magyarországra is érvényesen kiállított útlevél és az elnökpán levele került elő, melyben utasítja Dénes gazdát, hogy Li-ce-csingnek, hű emberének adja ki a műszereket és egyebekben is járjon a kezére. A levél Újbudán kelt, 1968 márciusában. Salamon aláírása eredetinek látszott.

A csendőrök megmutatták a levelet Áronnak.

— Nyilvánvalóan hamis! — jelentette ki emez. — Atyám az előző év novembere óta fogságban van. December eleje óta pedig Sidneyben. Senkivel sem érintkezhetett. Nem írhatta tehát ezt a levelet.

— Ki adta magának ezt az írást? — kérdezte a kínait a csendőrök parancsnoka, az alhadnagy.

Li-ce-csing nem felelt. Olyan bamba arcot vágott, mint aki az egészszől egy szót sem ért.

Estefelé éppen arról tanácskoztak, hogy mi történjék a fogollyal, amikor Ogishama rádiógrammját Áronnak kézbesítették.

Áron megmutatta a sürgönyt. Az alhadnagy elolvasta, és az otlévő két őrmesternek is megmutatta. A csendőrök összenéztek, majd Áronra fordították tekintetüket.

— Hogy gondolja a fiatalúr? — kérdezték.

— Azt hiszem, nyolc-tíz nap alatt meg vagyunk a csomagolással. Akkor teherautón visszük ládáinkat Budapestre, ahol atyám egyik hajója, a Gyergyó

reánk vár. Li-ce-csinget magunkkal vinnők és ha egyszer a hajón van, onnan többé meg nem szökheth.

— Nehéz eset! — válaszolta rá csendesen az alhadnagy.

— Miért nehéz?

— A fogolykiadásnak megvannak a maga szabályai.

— Nem kívánom én, hogy a hadnagy úr valami szabálytalanságot elkövessen. Inkább azt gondolom, hogy mialatt mi csomagolunk, van elég ideje, hogy a törvényszéknél a kiadatás iránti engedélyt megszerezze. Tekintve, hogy a nyolc hónap óta ártatlanul fogva tartott atyámról és egyben hazánk egyedüli gyarmatának sorsáról van szó, azt hiszem, gyorsan megkapja az engedélyt.

— Reméljük!

— Li-ce-csinget tehát addig a csendőrségi fogdában tartják?

— Meddig?

— Amíg a csomagolással elkészülünk?

— Addig igen. De ha a kiadatás engedélye meg nem jön, kénytelenek leszünk őt az illetékes törvényszéknek átadni.

Ebben maradtak. Áronék a remélnél gyorsabban elkészültek a csomagolással. A kínaiak szakszerűen dolgoztak. Az általuk beszerzett ládák is kitűnően megfeleltek. Így esett, hogy a remélnél négy nappal előbb az egész munkával elkészültek. Ott állott az udvaron a tizenhárom nehéz vaspántos láda és várta, hogy a gépkocsi a dunai kikötőbe szállítsa őket.

Áron a csendőrségre sietett, hogy megtudja, mit határoztak Li-ce-csing sorsáról.

— Még nem jött válasz az igazságügyminisztériumból — adta tudtára a csendőr.

— Vajjon meddig kell várnom?

— Legjobban tenné fiatalúr, ha elutazna a fővárosba és személyesen érdeklődne az ügy iránt.

Áron nem mondatta magának ezt kétszer. A

következő vonattal utazott. Az igazságügyben feltűnő szívességgel fogadták. Megtudta ott, hogy időközben Sidney is kérte a kiadatást. Úgy határoztak tehát, hogy két detektív kíséri majd a foglyot és Sidneyben személyesen adja át az ottani hatóságnak.

— Nagyon jó lesz! — örvendett Áron.

— Sidney még kér valamit, ami önt is érdekli — szolt a tisztviselő és átadott Áronnak egy írást. Rádiógramm volt. Utasítás, hogy a Li-ce-csinget ne a hosszú hajóúton, hanem repülőn hozzák és Áron is jöjjön vele. Dénes Miska maradjon a csomagokkal és a bankból kiváltott letéttel a Gyergyó fedélzetén.

— Helyes! Így lesz! — szolt röviden Áron és elkészönt a hivatalból. Visszautazott Magasfalvára, ahová időközben a vonatkozó intézkedések megérkeztek. A teherautó is ott várt már az udvaron.

Másnap a kora hajnali órákban indultak. Li-ce-csingre erős szíjbilincset tettek és két titkosrendőr közé őt is felültették a gépkocsira.

Budapesten gyorsan követték egymást az események. A bankból nehézség nélkül kiadták Salamon Árpád letétjét. A behajózás is simán ment. A Gyergyó még aznap felszedte horgonyait és elindult a hosszú négyhetes útra. Másnap hajnalban a HGA XX is felszállt, hogy ugyanazon az úton, amelyen jött, visszatérjen. Fedélzetén Áron mellett két detektív között ült Li-ce-csing. Komoran, hallgatagon, magába mélyedve.

A Vörös Jack

Körülbelül abban az időben, amikor az elnökispánt Jáván elfogták, innen sokezer kilométerrel keletre, Barberen, egy kis szigeten egyre jobban kiélesedett a helyzet.

A dolog nem akart sikerülni, pedig már több éve kísérleteztek vele. A megolvasztással t. i. Mert az aranyrudakat úgy, amint voltak, nem merték értékesíteni. Tizenötezer aranyrúd igen nagy mennyiség. Próbálták elfűrészelni, de a vágás felülete élénken zöldesbe játszott: az ötvözet karca — mint szakértők mondanák — zöldessárga fényű volt. Próbálták törni, kovácsolni, akkor meg a benne lévő alumínium érvényesült és ólomszürke törési, illetőleg kovácsolási felületet nyertek. Ha meg változatlanul viszik a rudakat a piacra, akkor bármely pillanatban veszett ügyük lehet, mert előbb-utóbb mégis csak felfedezik a rablást és közzéteszik az elhurcolt rudak leírását: $5 \times 5 \times 38.7$ cm méret, síma öntött felület, az egyik oldalon a magyar, a másikon a Salamon-nemzetség címerével. Különösen az az ember, akit maguk között csak a Vörös Jacknak hívtak, kezdte végkép elveszíteni a türelmét.

— Meddig várjunk még? — pattogott csak-nem nap-nap után. — Egyre csak hitegetsz minket! Azt állítottad, hogy ötvenezer dollárért százötven milliót adsz nekünk, és íme kisül, hogy nem aranyat lopattál el velünk, hanem az ördög tudja, miféle fémet. Azt állítottad, hogy meg tudod olvasztani, és mégcsak meglágyítanod sem sikerült. Azzal biztattál minket, hogy korlátlan mennyiségben meg tudod szaporítani, ide hordtunk neked ezüstöt, re-

zet, alumíniumot, egyszóval mindent, amit kívántál és mégsem mész semmire.

Egyszer azt hazudod, hogy a kemence nem jó, pedig hajszálpontosan olyat építettünk neked, amilyet kívántál. Máskor a gáz nem az igazi, pedig abból is idehordtunk minden kaphatót. Aztán megint az áramban van szerinted a baj és motor meg dinamó kellene más. Egyszóval csak hazudsz, hazudsz, hogy tehetetlenségedet leplezd, mi meg vakon higgyünk neked? Hát vedd tudomásul, hogy vége a türelmünknek. Vagy beváltod ígéreteidet vagy nézz bele a tengerbe és keresd ki azt a követ, melyet a nyakadba kívánsz venni, hogy örökre leszállj vele a halak közé.

A Vörös Jack szavai Li-ce-csingnek szóltak. A kínai kezdte belátni, hogy tekintélyét erősen megtépázta a sikertelenség. Nem tudta, mit tegyen. Bármennyire törte is a fejét, nem tudta kitalálni, hogy az ötvözés és szétválasztás melyik mozzanatát hagyta annakidején, ott Magasfalván, figyelmen kívül. Lassan-lassan megerősödött benne a gondolat, hogy az egész berendezést elhibázta és a szükséges gépek és kohók szerkezetéből elfelejtett valamit. Így állott elő egy szép napon legújabb tervével, hogy Magyarországba utazik.

— Minden igaz, amit eddig nektek mondtam — szólt a Vörös Jackhoz és cimboráihoz. — Amilyen igaz, hogy itt állok, olyan igaz, hogy meg tudnám aranyunkat akár tízszeresére szaporítani, ha megvolna hozzá a szükséges berendezésem.

— Hát mért nincs meg? — dörgött rá a vörös-képű.

— Valamit elfelejtettem és bármennyire törom rajt a fejem, nem jut eszembe. Azért mit szólnátok hozzá, ha Magyarországra utaznék és elhoznám Magasfalváról az egész berendezést?

Az eddigiektől eltérő, egészen új eszme meglepte a cimborákat.

— El akarsz utazni? — kérdezték tőle. — És mi történjék, ha nem jössz vissza?

— Akkor az én részem a tietek. Ti mindenképen jól jártok. Százötven millió dollárt érő aranyrúdnak vagytok a birtokában. Tehettek vele, amit akartok. Lemondok a magam jussáról, ez pedig mint tudjátok, harminc millió.

— Most mindjárt lemondasz?

— Nem. Csak akkor, ha nem jönnek vissza.

— Meddig várjunk rád?

— Magyarország nagyon messze van. Tudjátok, hogy se pénzünk, se hajónk nincs. Azért örülhetek, ha félév alatt eljutok oda. Ha már ott leszek, szerzek mindent, ami ahhoz szükséges, hogy a gépeket elhozhassam és azért remélem, hogy visszafelé hamarabb jöhetek majd. Most csupán arra kérlek benneteket, várjatok rám kilenc hónapig. Ha a mondott időn túl nem vagyok itt, részem a tiétek.

— Hallottátok fiúk?! — kiáltotta a Vörös Jack és diadalmas tekintettel nézett körül cimborái táborán.

— Hallottuk! — zúgták a többiek.

— Én tehát most útra kelek. A még meglévő ötszáz dollárunkat magamhoz veszem és a motorosunkkal holnap reggel nyugatfelé elmegyek. Beleegyeztek?

— Elég lesz neked száz dollár is. Miért akard elvinni minden pénzünket? — szoltak hozzá többen.

— Rendben van! Igaz! Elég száz dollár is, de akkor utam tovább tart majd. Ha azt akarjátok, hogy hamarosan visszajöjjek, több pénzt kell adnotok.

— Mennyit adjunk neki? — kérdezte embe-reit a Vörös Jack.

— Azt ajánlom, adjunk neki kétszázötven dollárt — javasolta Harcsa Száj, Vörös Jack után a legszenvédélyesebb zsvány. Kétszázötven dollá-

rért tisztességes hajójegyet válthat magának és hamar visszajöhet.

— Már én azt mondom, — szólalt fel ekkor a Fületlen, akinek mint mondják, egy verekedés színhelyén maradtak el a fülei — ne engedjük el magunk közül Li-ce-csinget. Mert mi lesz, ha Magyarországba jutva megszerzi az aranycsináláshoz szükséges gépeket és elkezd ott gyártani az aranyat, minket pedig felad a rendőröknek? Azért emberek, én azt mondom, Li-ce-csing ne menjen el közülünk.

A Fületlen szavai nem mindennapi visszhangot váltottak ki a többiekből. Élénken tárgyalták ezt az eshetőséget. Hosszas, napokig tartó viták, eszmecserék és veszekedések következtek, melyek végén úgy döntöttek, hogy kiadják Li-ce-csingnek mind az ötszáz dollárt útiköltségre, de nem mehet egyedül. A Fületlen és a Gyorskezü elkísérik. Ha látják, hogy Li-ce-csing becsapta őket, elteszik láb alól és amily gyorsan tudnak, visszatérnek a szigetre. Veszélyes útjukért kárpótlásul Li-ce-csing részéből tíz százalékkal több illeti meg őket, mint a többit.

Li-ce-csing elégedetten dörzsölgette kezeit. Nem féltette a maga részét. A még meglévő erős motoroscsónakkal elmegy. Az egész pénzt és az egyetlen még jó rádióberendezést magával viszi. A szigeten hátrahagyottak valóságos börtönben maradnak. Onnan el nem mozdulhatnak, még ha akarának is, mert ennek minden lehetőségét megszüntette. Csak azt várta, hogy elműljék a viharos évszak. Március vége felé aztán elhajózott két cimborájával.

A szigeten maradt tizenöt zsvány mi mást tehetett: várt. Halásztak, kagylókat szedtek és sírálytozásokat; a bennszülöttekkel veszekedtek és igyekeztek az időt úgy, ahogy éppen tudták, agyoncsapni.

Közben arról álmodoztak, hogy milyen jó lesz

nemsokára, ha megkapja mindegyik a maga tíz-tíz millióját. Esős időben napestig azt mesélték egymásnak, hogy ki mit kezd majd. Csak erről a rémes szigetről megszabadulnának már.

A nyári esők idejében, amikor Li-ce-csing távozása óta már igen hosszúnak tűnt fel az idő, és heteken át alig bírtak kimozdulni a szegényesen összetákolt barakkjukból, a Vörös Jacknek életrevaló eszméje támadt. Legalább társai később annak nevezték. Néhány napig csak úgy, némán magában hordozta, egyedül akarta megrágni tervének minden változatát. Csak miután úgy találta, hogy valóban kitűnő és keresztülvihető dologra jött rá, állott elő vele.

— Mondanék nektek valamit, — kezdte egy este — ha felelték kérdéseimre.

— Halljuk a kérdésedet!

— Miért vagyunk ezen a szigeten?

— Li-ce-csinget várjuk.

— Nem jól kérdeztem. Miért jöttünk erre a szigetre?

— Hogy nyugodtan, zavartalanul osztozkodjunk.

— Úgy van. És miért nem osztozkodtunk eddig?

— Mert nem tudtunk megegyezni.

— Mennyi hiányzott a békés megegyezéshez?

— Eleinte sok. Philips halála óta ötvenmillió dollár!

— Látjátok, ez az! Tizennyolcan voltunk százötven millió dollárhoz. És Li-ce-csing magának harmincat követelt. Végre azonban kedvezőre fordult a helyzet.

— Hogy-hogy?

— Jelenleg csak tizenöten vagyunk és százötven millió. Ugye, hogy igazságosan el lehet osztani? Mindenki egyformán kap tízmilliót.

— És mi lesz a másik hárommal? — kérdezte Harcsa Száj.

— Mi lesz? Mi lesz? Bóttal ütik a nyomunkat, ha ugyan valaha ide visszajönnek.

— Jól van! Mi elosztozunk. Mindenki megkapja a maga jól megérdemelt tíz millióját, és hogy megyünk el innen?

— Úgy van! Hogy akarsz elmenni? Se hajónk, se rádióink, se pénzünk. Csak ezek az átkozott aranyrudak vannak birtokunkban. Hogy az ördög vinné el valamennyit!

— Ne átkozd az aranyunkat! Gondoltam én mindenre. Arra is, hogy hogyan juthatunk el innét.

— Ezt mondd meg! A többi gyerekjáték!

— Tudjátok, hogy minden héten kétszer látjuk észak felől a láthatáron a Honolulu-Manilla gőzös füstjét. A bennszülöttek sajkáinak bármelyike alkalmas, hogy a hajóig elvitorlázzunk.

— Ezek a rongyos sajkák nem bírják el aranyunknak még a századrészét sem!

— Nem is az aranyat akarom a hajóig vinni.

— Hanem?

— Egy levelet frizskói barátomnak. Megosztom vele a részemet, ha értünk jön és elvisz ebből a tűznélküli pokolból.

— Biztos, hogy barátod még él?

— Tán csak nem ütötte meg a guta?

— Biztos, hogy értünk jön?

— Kedves barátom, ötmillió dollár, azt hiszem, elég jó útiköltség!

Egyhangúan úgy találták, hogy a Vörös Jack eszméjét meg kell valósítani. Papirosuk, kevés tintájuk még volt. Jack nekiült, hogy körmönfont szavakkal, alvilági nyelven megírja barátjának kérését. Aztán a megfelelő szeles napot várták. Az is megjött végre. A Vörös Jack és Harcsa Száj meg két bennszülött kora hajnalban csónakra szállt, hogy az esti órákban arra haladó óceánjáró elé menjenek. Két napra való eleséget és ivóvizet is vittek magukkal.

A gőzösről meglátták a kis vitorlást és a be-

lőle integetőket. Motoroscsónakot bocsátottak a vízre, hogy — amint vélték — a hajótörötteket felvegyék. A csónakból azonban senki sem akart átszállni, csak azt kérték, hogy az átnyújtott levelet juttassák el rendeltetési helyére. Természetes, hogy ezt a legnagyobb készséggel megígérték. Vörös Jack és Harcsa Száj, mint akik legjobban végezték dolgukat, megelégedetten vitorláztak vissza.

Ott kitörő örömmel fogadták a hírt, hogy sikerült a levelet a hajónak átadni. Ettől kezdve beszélgetésük állandó tárgya Vörös Jack frizskói barátja volt. Hogy ki az és mit csinál? Vajjon él-e még és meghallgatja-e kérésüket? Értük jön-e és mennyi ideig kell reá várniok? Stb., stb.

— Mit gondolsz? — kérdezte egy este, összesen már vagy századszor Harcsa Száj a Vörös Jacktől — mennyi időre van barátodnak szüksége, hogy ideérjen?

— Azt hiszem, legkevesebb négy hétre.

— Akkor még két hétig kell várunk.

A két hét nehezen bár, de elmúlt. És utána meg még kettő. A zshiványok türelmetlenkedtek. Azt kezdték mondogatni, hogy Vörös Jack becsapta őket. Hogy nincs is barátja.

— Miért csaptalak volna be, ti lükék? Hiszen nekem is éppen úgy itt kell elszáradnom, mint nektek, ha nem jön értünk az a hajó!

Egy-két napig csend volt. Aztán előlről kezdődött a morgolódás. Bizonyára meghalt Vörös Jack barátja, találták ki most az elégedetlenek.

— Hogy halt volna meg? Hiszen az nem is egy ember!

— Hát?

— Sok. Egész társulat.

— Mit csinálnak?

— Szereznek, úgy mint mi.

Újra csend lett. De a várakozás nehéz volt. A mentőhajó pedig nem jött. Az elégedetlenség újra erőt vett egyeseken. Mit teszünk majd, —

kérdezték — ha a Vörös Jack levele a rendőrök kezébe jutott és egy szép napon ők szállnak itt partra?

— Ne féljetelek attól! A Vörös Jack írását nem érti meg más, mint akinek szól.

— De hátha elfogták egyik barátodat és megtanulták tőle a nyelvedet?

— Jól van! Akkor idejönnek. És mit találnak itt? Azt mondjuk nekik, hogy megelégedett telepek vagyunk és a levélben nem rólunk van szó... Egyébként pedig azt mondom: elég legyen a zúgolódásból, mert aki még egy szót szól, azt itt-hagyom elsorvadni, részét meg elosztjuk magunk között!

Ez hatott. Többé senki sem merte a hosszú várakozás miatt száját járatni. A nyolcadik hét végén, egyik este lihegve érkezett a tengerpart felől Harcsa Száj.

— Jertek! — kiáltotta, levegő után kapkodva — és nézzétek, vajjon nem a friszköziak jönnek-e? Egy pillanat alatt kiürült a barakk.

— Hol vannak? Merre láttad őket? — kérdezték össze-vissza.

Harcsa Száj nem válaszolt, csak szaladt a sziget nyugati partja felé. Valóban közeledett egy hajó. A Vörös Jack homlokához emelte kezét, hogy szemét a lenyugvó nap sugaraitól védje és úgy meredt a messzeségbe. A hajó meg egyre közeledett. Jack bizonytalanul kezdte érezni magát.

— Fiúk! — szólt csendesen — a zászlaját nézzétek. Nekem úgy tűnik, hogy japán.

— Úgy van! — hagyták rá többen. — A sugaras nap jól látszik rajta. Mit keres e vizeken japán hajó?

— Félek, hogy nem jót!

— Fiúk! — adta ki a jelszót Vörös Jack — rejtőzzék el kiki, amilyen jól csak tud. És ha idegenek jönnek, senki sem tud semmit! Értettétek!?

Valamennyien gyakorlott gangszterek voltak,

nem sok kitanítás kellett nekik. Szétszéledtek a fák és a sziklák között. Vörös Jack és Harcsa Száj a barakkhoz siettek, hogy annak a barlangnak száját, melyben kincsüket őrizték, hamarosan eltömjék. Egypár jókora kő, néhány karó és nyaláb széna megtette a magáét. Aztán ők is elbújtak a bokrok közé.

A hajó közelebb jött. Két-háromszáz méteres távolságban megkerülte a szigetet. Aztán horgonyt vetett. Rémesen izgalmas éjtszaka következett. Senki sem húnyta le a szemét. Nem bírták elképzelni, hogy mit akarnak itt a japánok? Bizonyos, hogy nem hadihajó. Egész formája más. Egyetlen ágyú sem látható fedélzetén. Az is bizonyos, hogy nem halászhajó. Azok nem ilyenek. Általában nem benzinmotorosak és nem gyorsjáratúak, mint ez. Aztán nem látnak rajta hálókat, sem egyéb halászeszközt. Kereskedelmi sem lehet, mert az nem lopná itt horgonyzással, ácsorgással az időt. Sérülése sincs, mert akkor már kiszálltak volna róla a matrózok, hogy a javításhoz szükséges előkészületeket tegyék. Valami gazdag ember kényutazására meg éppen nem gondolhattak, mert ahhoz túlságosan szegényesnek, kopottnak látszott. Nem tudták elképzelni, hogy mit kereshet szigetükön. Reggelre találta ki valaki, hogy tudományos expedíció. Ez a vélemény látszott legvalószínűbbnek, de azért rejtekhelyüket nem hagyták el. Látni akarták a fejleményeket.

A kora reggeli órákban csónakot bocsátottak vízre a japánok és két tengerész meg egy harmadik, valami úrféle jött a szigetre. A parton gyülekezett bennszülöttekkel beszélgetni kezdtek. A zsi-ványok jól láthatták, hogy közöttük jelbeszéd folyik.

— Nem lehet tudós! — súgta Vörös Jack. — Tudós ismeri a bennszülöttek nyelvét.

— Hát akkor mi? — tudakolta Harcsa Száj. Kérdésére azonban senki sem adott feleletet.

Iszonyú hosszúnak tűnt fel az az óra, amíg a

jövevény a parton tartózkodott. Erősen izgatta őket, hogy vajjon mit tesz: visszatér-e hajójára vagy nekiindul a sziget belsejének.

Szerencsére az előbbi következett. Az idegen hajójához csónakázott vissza, felszállt rá és egy órával később a láthatáron kéklettek a motoros eltűnő körvonalai.

Vörös Jack és emberei előjöttek. A bennszülöttektől tudakolták, hogy ki volt itt és mit akart.

— Japán ember volt! — magyarázták a szigetlakók és aziránt érdeklődött, hogy vannak-e itt telepések.

— És ti mit mondtatok?

— Hogy nincsenek.

— Minket nem árultatok el?

— Hová gondolsz?

A vadak jól ismerték Vörös Jackot. Nem egy közülük életével fizetett már, mert valamit nem úgy tett, ahogy a haramiavezér akarta. Letagadták tehát a beszélgetés valódi lefolyását: elhallgatták, hogy egy kínait, három fehéret és két rézbőrűt mégis bevallottak. Azt sem merték bevallani, hogy a japán Li-ce-csing után névszerint is érdeklődött.

Bármennyire jelentéktelennek látszott is a japán hajó a gangszterek előtt, mégis felkavarta már amúgyis zaklatott nyugalmukat. A napok ettől kezdve még nehezebben múltak. Minden óra kétszer hosszabbnak tűnt fel, mint amilyen valójában volt. A várakozás mindjobban ingerelte őket. Harapós kedvük kerekedett. Mégis alig beszéltek, mert valamennyien érezték, hogy a legkisebb szikra is általános veszekedésre, sőt verekezésre adhat okot, ami bizonyosan emberhalált jelent.

Ebben a pattanásig feszült hangulatban telt el hat nap. A hetedik nap estéjén megint Harcsa Száj volt az, aki érkező hajó hírért hozta, de most nem nyugat, hanem kelet felől.

Vörös Jack és emberei percek alatt a parton voltak. A közeledő gőzös „rokonszenvesebbnek”

tűnt fel az előbbinél. Nemzeti hovatartozását nem jelezte zászló — az ilyen hajó azt a szint húzza fel, amely éppen hasznosabbnak látszik. Az előárbocon mégis lengetett a szél egy háromszögű vásznat: fehér mezőben vörös patkót. Az ötezer tonnás, jobbféle tehergőzös lassan, óvatosan közeledett. Az orrában álló tengerész a vizet kémlelte.

Vörös Jack mereven figyelte a hajót. Amikor mintegy kilométernyire lehetett, gyors elhatározással a parton álló egyik sajkába vetette magát, a vízbe merítette az evezőket és erőteljes csapásokkal a jövevények felé igyekezett. Hamar odaért.

— Halló! — kiáltotta. — Kik érkeztek?

— A Friszkói Mágnes! — szólt le hozzá egy érces hang.

— Hurrá! — ordította. — Csakhogy itt vagy pajtás!

Felülről kötélhágcsót bocsátottak le, melyen Vörös Jack macskaügyességgel kúszott a fedélzetre.

— Nincsenek a közelben szirtek? — hangzott el hozzá az első kérdés.

— Nincsenek — válaszolta megnyugtatólag. — A tenger egészen a partig egyenletesen mély és veszély nélküli.

A hajógép mindjárt bátrabban kezdett dohogni: a sziget körvonalai gyorsan nőttek. Percekkel később horgonyt vetettek.

— Hányan vagytok? — tudakolta Vörös Jack-től a Friszkói Mágnes kapitánya.

— Tizenöten.

— Azt írtad, hogy sok aranyotok van.

— Azt.

— Mennyi?

— Sok!

— Kié?

— Mindegyikünké!

— Mennyije van egynek-egynek?

— A szárazon majd megtudod.

A kapitány tíz állig felfegyverzett cimborájával partraszállt.

Vörös Jack emberei majdnem hasonló díszben fogadták. Amikor a frizskóiak látták, hogy a szigeten éppen elég browning meg ismétlőpuska van kéznél, szelidebb arcokat kezdtek vágni.

— Mit kell elszállítanom? — kérdezte barátságosabb hangon a kapitány.

— Jer és lásd!

Vörös Jack előrement: a barlangba vezette a kapitányt. Ott sorakozott az ezerötszáz láda egymásmellett és egymásra halmozva.

— Ezeket a ládákat akarjuk magunkkal vinni.

— Mi van bennük?

— Hm? Mi? Hát mi? — és vállat vont.

— Arany?

— Nem éppen!

— Hát?

— Mi közöd hozzá?!

— Rendben van! . . . jelentette ki a legnagyobb nyugalommal a kapitány és tovább egy szót sem szólt . . . Kibújt a barlangból és visszaindult hajójára. Embereivel a parton álló két csónakba szállt és amikor jó kétszáz lépésre volt a száraztól, visszakiáltotta:

— Vörös Jack! Ne gondold, hogy hiába jöttem ide. Mi a hajón harmincan vagyunk. Azonkívül négy ágyunk is van. Ha nem egyeztek meg szépszerével, elfoglaljuk a szigetet harcban és akkor valamennyien mehetnek a tenger fenekére pihenni!

Vörös Jacket nem lepte meg a dolgok ilyen fordulata. Jól ismerte ő frizskói cimboráit. Azt is előre gyanította, hogy mi lesz a feltételük. Azért is a maga részéről már levelében felesre ajánlotta meg az osztozkodást. De a szigeten vele lévőkről is jól tudta, hogy milyenek. Nem merte tehát nekik előre megmondani, hogy az elutazás innét bizony drága lesz. Most úgy igyekezett feltüntetni magát

előttük, mint aki körömszakadtáig védi emberei érdekét. Azért visszakialtotta:

— Harmincan vagytok? Könnyű azt mondani! Mi a bennszülöttekkel erősödve száznál is többen vagyunk. Ágyútok van? Mit használ az a sziklák nyújtotta védelemmel szemben? Szigetünket és kincünket megvédjük és ha nem vigyáztok, még hajótokat is elfoglaljuk! Ha azonban békésen megegyeztek, tőlünk aranyat kaptok. Mondd meg, hogy mennyit akarsz?

— Hány ládátok van?

— Ezerötszáz!

— Ezret!

— Sok!

Hosszú alkudozás következett.

Amíg a vezérek egymásnak kiáltoztak, hátuk mögött népük az eshetőségeket tárgyalta. Végre is mindkét fél legcélszerűbbnek ítélte, ha ötven-százalékban kiegyeznek.

— Szegényekké akarsz tenni minket? Egész aranyunk felét követeled? — próbálkozott Vörös Jack ellenfelének még utoljára a szívére is hatni.

— Ha nem tetszik végső engedményem, itt-hagylak benneteket és rátok uszítom az ausztráliai rendőrséget! — válaszolta kurtán a Friszkói Mágnes és hajójával olyan mozdulatot tett, mintha máris menni akarna.

— Hát akkor vigye el az ördög aranyunk felét! . . . szólt és visszarendelte embereit a part-ról. Azok visszamentek és elkezdődött a két napig tartó kemény munka: 250 tonna arany behajóztatása.

A nehéz, egyenkint százhetven kilós ládákat a partra hordták. Ebben segédkeztek a bennszülöttek is. Aztán csónakon a hajóhoz szállították az aranyat. Ezt a munkát kizárólag a Mágnes emberei végezték. Végül következett az elraktározás a hajóban. Vörös Jack és embereinek a része került a hajó orrába, a friszkóiaké a farába.

Utolsó este nagy áldomást csaptak és búcsú-

zól megjutalmazták a bennszülötteket néhány életveszélyesen rossz, rozoga és rozsdás vadászfegyverrel meg párszáz tölténnyel.

Reggel, amikor elindultak, a sziget nyugati partja felől jobbról és balról, mintegy hét-nyolc kilométernyire egy-egy gyorsnaszád tűnt elő a ködből.

A Friskói Mágnes már mozgásban volt. Amint a naszádokat feltűnni látták és távcsöveikkel az ausztráliai zászlót árbocaikon felismerték, egyszerre rosszat sejtettek és teljes gőzt adva, keletfelé igyekeztek eltűnni a láthatárról.

A jobbról közeledő gyorsnaszád mögött kibontakozott egy segédcirkáló. Vörös Jack többé nem kételkedett abban, hogy nyomukban a rendőrség. Aggályait nem titkolta a hajó kapitánya előtt.

— Nem ijedek meg tőlük! — válaszolta ez röviden. — Voltam én már nehezebb helyzetekben is, ugye Willi.

— Az! — vetette oda a megszólított csak úgy félvállról. Aztán még megkérdezte: — Harcolnak majd a Vörös Jack legényei is?

— Harcolnak! Aki ellenáll, vettesd a tengerbel!

— Fiúk, az ágyúk mellé! — vezényelte Willi, aki valamikor tűzér lehetett, mert még most is a régen színét vesztett, százszor foltozott egyenruhát viselte.

— Az én embereim nem értenek az ágyúkhoz! — sietett cimboráit zavarukból Vörös Jack kiementeni.

— Akkor le a fűtőházba. Szenet lapátolni, muníciót felhordani, akad itt munka bőven a gyávnak is.

Percek alatt megváltozott az eddig oly békésnek látszó tehergőzös fedélzetén a helyzet képe. Az ott álló négy hatalmas láda pillanatok alatt szétesett és ekkor tűnt ki, hogy alattuk egy-egy tizenöt centiméteres ágyú rejtőzött. Willi rendelkezett. Az ágyúkat a közeledő naszádokra irányított-

ták. Mire ezzel megvoltak, már helyben találták a gránátokat. Villámgyorsan következett a lövegek megtöltése. Mindenki a kalózkapitány parancsát leste.

A két gyorsnaszád egyre közeledett. A Mágnes parancsnoka előtt nem lehetett kétséges, hogy utoléri. A jobboldali ekkor figyelmeztető lövést adott le és felszólította a gőzöst, hogy álljon meg.

— Jut eszünkbe! — dörmögte a rablóvezér.

A két naszád igyekezett a hajó elé kerülni, hogy megállásra kényszerítsék. Ékirányosan nyomultak eléje. Távolságuk öt, majd négy és három, végül két kilométerre fogyott. Willi ekkor tüzet vezényelt. Egyszerre dördült el mind a négy ágyú. Lövedékük befürödött a naszádok oldalába, felrobant és feltépte a fedélzetet. A baloldali naszád lángba borult.

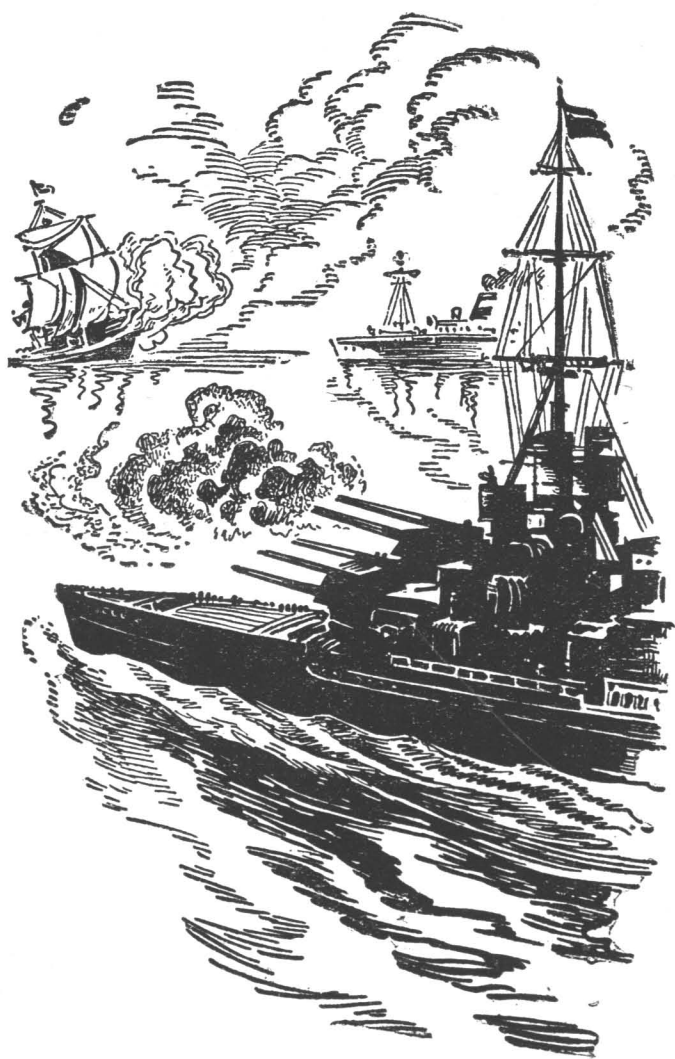
Pokoli ordítás hallatszott a kalózhajóról.

Az ausztráliai flotillát meglepte a támadás. Ágyútűzre, mégpedig kitűnően irányított ágyútűzre senki sem számított. Ennek következtében pár percre zűrzavar támadt.

Az égő naszád harcképtelenné lett. A másikon a kapitány fordulatot balra vezényelt. Élével akart a kalózhajóra állni, hogy kisebb célpontot szolgáltasson. Néhány perc kellett ahhoz, ami azonban elég volt Willinek, hogy még egy szalvét adjon le a két hadihajóra.

A baloldalit a másik két lövés vízvonalon érte és megpecsételte sorsát. Legénysége nagynehezen vízre tudta bocsátani az egyik mentőcsónakot, aztán hanyatt-homlok a tengerbe ugráltak, hogy a süllyedő hajójuk helyén keletkező örvényektől idejében elúszhassanak.

A jobboldali naszádot a második sortűzből csak egyik lövés érte. A parancsnoki híd tövébe vágott be a gránát, onnan a fedélzet alá hatolt és felrobbant. A robbanás meggyújtott egy a közel-

ben lévő olajtartályt, melyből a fedélzetre freccsent szét az égő olaj.

A kalózok azt hitték, hogy megnyerték a csatát. Nem figyeltek eléggé a teljes gőzzel közeledő segédcirkálóra. Ennek parancsnoka átlátta a helyzetet. Nem késlekedhetett. Az első páncéltorony mindkét ágyújából tűz alá vétette a kalózokat. Egyszerre csapódott be náluk a két huszonnégyes gránát. Hatásuk megsemmisítő volt. Robbanásuk valósággal kettészakította a hajót. Mentésről, menekülésről szó sem lehetett. Három perccel később csak deszkadarabok, roncsok, olajfoltok jelezték, hogy előbb ott egy hajó úszott.

Vége volt az ütközetnek. Az egyik deszkába görcsösen kapaszkodott egy ember. A segédcirkáló felvette mindkét naszád legénységét és azt a deszkába kapaszkodó hajótöröttet.

A tengerészek egy tisztet és hét katonát vesztek, a kalózhajóból csak az a deszkába kapaszkodó maradt életben. A parancsnok elé vezették, hogy megkezdhesék kihallgatását.

A hajótörött elmondta, hogy neki az egész ügyszemmi köze. Fischer Franklinnak hívják és Banjuvangiból Friszkóba utazott. Jávában ugyan figyelmeztették, hogy ne szálljon a Kék Fókára, mert az rossz hírű hajó, de ő nem hitt a jegyügynökségnek. Útja sürgős volt és csak tíz nappal később indult hasonlóan olcsó hajó. Ütközben százszor megbánta, hogy a Kék Fókára szállt. Azt hiszi, hogy rajta kívül nem utazott azon tisztességes ember.

— Mit kerestek itt a szigetnél? — kérdezte a kapitány.

— Ládákat vettek fel.

— Mi volt a ládákban?

— Nem tudom. Csak azt láttam, hogy aránylag igen nehezek.

— Miből következtetett erre?

— Egy-egy eléggé kis ládát négyen is cipelték.

A másik cirkáló és a harmadik gyorsnaszád legénysége ezalatt átkutatta a szigetet. Nem találtak rajta más embert, mint szegény bennszülötteket. A flotta tehát visszaindult Sindneybe, ahová négy nappal később meg is érkeztek. Parancsnoka ott írásban jelentést tett és átadta Fischer Franklint.

A hajótörött azt remélte, hogy szabadon bocsátják, azonban csalódott. A kikötő parancsnoksága átadta őt a törvényszéknek, mint neki mondták annyi időre, míg adatait ellenőrzik. Banjuvangiból három nappal később megjött a válasz: Kék Fóka nevű hajó az utóbbi tíz év alatt nem tartózkodott a kikötőben, és Fischer Franklin sanfranciscoi lakos 'nem lelhető fel az útlevelüket láttamoztatott utasok névsorában. Fischer tehát nem mondott igazat és ezért továbbra a fogházban maradt.

A helyszíni szemle

Silliman körül napok óta forgott a világ. Salamon vallomása a bélboriumról, Ogishama jelentése, Li-ce-csing tolvajlási kísérlete Magasfalván, a Barber körüli csata, Fischer Franklin homályos egyénisége össze-vissza kuszálták az előtte eddig világos ügyet.

Legborzasztóbban hatott rá Salamon kincse pusztulásának gyanúja. Ebben a pontban igyekezett legelőször tisztán látni. Elővette tehát La Prairie Ricard sorhajókapitány jelentését, hogy alaposabban áttanulmányozza.

Több órán keresztül olvasta, fontolgatta, mérlegelte a beadványt, míg végre a következő tényeket szűrte le belőle:

Barber szigetén több éven át egy embercsoport tartózkodott és különféle gépekkel, kemencékkel, kohókkal kísérletezett. Ezt a tényt nemcsak a bennszülöttek egyhangú vallomása, hanem a helyszínen talált nyomok, úgymint a szétvert barakk, kohók és kemencék romjai, gépek betontalapzata, üres benzines hordók és rengeteg egyéb hulladék bizonyítja.

Ez az embercsoport, ugyancsak a vadak vallomásai alapján eleinte huszonhárom emberből állt, akik közül egy természetes halállal halt meg, egy — mint mondják, az egyedüli úri kinézésű — egy idő múlva önként távozott és többé nem jött vissza; hármat verekezésben vertek, illetőleg lőttek agyon; három körülbelül félévvel ezelőtt motorcsónakon távozott és a megmaradt tizenöt arra a bizonyos elsüllyesztett hajóra szállt.

Bizonyos, hogy erre a hajóra a gépeken, ben-

zinen, különféle élelmiszereken kívül többszáz ládát is felraktak, melyek mint a vadak mondják, roppantul nehezek voltak.

Bizonyos, hogy ez a hajó egész rakományával elsüllyedt, csak egy ember maradt utasaiból életben, aki magát Fischer Franklinnak nevezi.

Hogyha tehát — mint gyanítja — Salamon kincse azokban a nehéz ládákban volt, akkor az ma már a tenger fenekén pihen és valószínűleg örökre ott marad, mert — ha igazak a térkép adatai — a tenger a jelzett helyen kétezer méternél mélyebb. Ilyen mélységben pedig ezideig bűvár nem járt.

Ha mármost Salamon kincse elpusztult, akkor hiába dolgozik. Mert mit használ neki a pusztá dicsőség? Ámde kideríteni a bankrablás tettesét, az ellopott pénz megkerítése nélkül, csak dicsőség!

Nagyobb bizonyosságot akart szerezni az elsüllyedt kincsről. A szigeten nyomozó tisztet kérlette.

— Ön azt állítja, hogy Barber szigetéről többszáz nehéz ládát szállítottak a kalózhajóra?

— A bennszülöttek egyhangú vallomása alapján igen.

— Találtak valami tárgyi bizonyítékot arra vonatkozólag, hogy valóban voltak ott ilyen nehéz ládák?

— Találtunk.

— Miben áll ez a tárgyi bizonyíték?

— Mintegy ötven lépéssel az egykori barakkromjai mögött terjedelmesebb barlangot találtunk. Behatolva gondosan átvizsgáltuk az egész üreget. Fenekén a föld elég lágy. Ebbe a lágy, agyagos talajba mélyen belenyomódtak az ott álló súlyos faladák. Nyomukat biztosan felismerhettük.

— Történt arra kísérlet, hogy az előzőleg ott tárolt ládák valószínű számát a nyomokból megállapítsák?

— Történt.

— És?

— Gondosan és ismételten megszámoztuk a nyomokat. Azt találtuk, hogy legalább háromszáz láda állott egymás mellett. A bennszülöttek állítása szerint pedig több sorban voltak egymásra halmozva.

— Hadnagy úr mit gondol a ládák sorsát illetőleg?

— Elsüllyedtek a kalózhajóval.

— Borzasztó!

— Bizony, nagyon sajnálatos!

— Salamon kincse e szerint elpusztult?

— Mégpedig örökre!

— Nincs arra mód, hogy a legkorszerűbb eszközökkel kiemeljük azt a tengerből?

— Sajnos, nincs. A tüzérpárbaj helyén a tenger kétezer méternél mélyebb, bűvár oda nem hatolhat le.

— Köszönöm! — szólt és a tengerész felé nyújtotta kezét.

Sillimannak nem kellett több. Mert egy percig sem kételkedett benne, hogy abban a többszáz ládában Salamon kincse vagy annak egy része rejtőzött. Borzasztó! — ismételte naphosszat. Micsoda könnyelműség! Beleágyúzni egy hajóba, melyen százötven millió, — vagy ha igaza van Salamonnak és a bélborium drágább az aranyból — úgy ennél is nagyobb értékű kincs fekszik.

Hiába védekezik La Prairie Ricard, hogy katonai kötelességét teljesítette, amikor tüzet vezényelt. Az ő hajója és az a másik segédcirkáló ne tudtak volna ágyútűz nélkül ártalmatlanná tenni egy kalózhajót? Ures beszéd! Nevetséges kifogás katonai kötelességekre, emberi életre, tengerész becsületre hivatkozni, amikor százötven millióról van szó. Drágán megvásárolt becsület, oktanul teljesített kötelesség . . . Silliman gondolatfűzése itt megakadt. Az emberi életre nem talált kifogást . . . Egy darabig töprenkedett, végre is így szólt

magához: Eh mit, emberi élet? Miért nem ugrottak a tengerbe? Egy matróznak kell annyit úszni, hogy kibírja egy óráig a vízben! Ennyi idő alatt pedig bizonyosan harcképtelenné teszik a kalózokat és kimentik az úszókat . . . És ha belefulladtak volna? . . . Utóvégre egypár emberrel kevesebb! . . . Ausztráliának több embere van, mint Salamon kincse . . . százötven milliója aranyban.

Silliman a jogász és bíró érezte, hogy gondolatai nem helytállóak, de a kincs elvesztése e percekben elhomályosította tárgyilagos ítélőképességét. Hónapok óta azt remélte, hogy belőle egyszer gazdag ember lesz és íme: szertefoszlani látja legszebb álmát. E pillanatban a maga szempontjából többnek ítélte az elveszett gazdagság reményét, mint annak a pár tengerészkatonaének életét, melyet azzal az elhamarkodott ágyúlövessel megmentettek. Nem jutottak eszébe Benjamin Barna szavai, hogy az arany önzővé, kegyetlenné, elvakulttá tesz, hogy gyűlöletre tanít és haragot szít! Csak a maga szerencséjének alkonyát látta.

Salamon kincsének pusztulása túlnehéz gondolat volt neki. Nem bírta elviselni, nem akarta elhinni. Azzal vigasztalta magát, hogy a kalózhajóra annak csak töredéke jutott, a zsiványok a nagyobbik részt jó előre biztos helyre hordták.

A sorhajóhadnagy háromszáz egymás mellé rakott ládáról beszélt és a bennszülöttek bemondása, hogy több sor volt egymásra halmozva, sem bizonyítja, hogy mind az ezerötyszáz ládát behajózták. Ki tudja, hol van a többi?

Fischer Franklint idézte maga elé.

— Mondja el kérem, nyugodtan, higgadtan a történeteket. Hol szállt a hajóra?

— Jáva szigetén, Banjuvangiban.

— De hiszen a kikötőrendőrségtől vezetett névsorban nem szerepel az ön neve?

— Bíró úr kérem, ez mitsem mond! Én sze-

gény ember vagyok és nem tudtam megfizetni a láttamozási illetéket. Egy jóbarátom három dollárért megszerezte nekem a vízumot.

— Ezért a kihágásáért megérdemelné, hogy visszatoloncoltassam Banjuvangiba. De mindegy! Engem fontosabb kérdések érdekelnek. On azt állítja, hogy a Kék Fóka Banjuvangiban horgonyzott, de az ottani kikötőben, mint hivatalosan jelentették, tíz év óta nem fordult meg ilyen nevű hajó.

— Lehet, hogy a Kék Fóka a kikötőben más nevet vett fel. Én ismerem ezt a hajót régóta és tudom, hogy akárhányszor álnév alatt halad. Tetszik tudni, fekete üzletei vannak.

— És maga, a tisztességes ember, ilyen gőzö-sön utazik?

— Olcsó! Én meg szegény ember vagyok!

— Mikor szállt fel?

— Mikor? . . . Mikor is? . . . Mikor is? . . . Holnapután lesz három hete.

— És mikor érkeztek Barber elé?

— Mikor is? . . . Igen! . . . Ma egy hete.

— Majd két hétig mentek Banjuvangitól Barberig?

— Kérem az nem sok. Egy olyan rozoga hajónak t. i., mint a Kék Fóka!

— Mit kerestek Barbernél?

— Mondtam kérem, hogy a Kék Fókának fekete üzletei vannak. Valami csempészsérről volt szó, ha jól értettem a matrózok szavát.

— Csempészsérről. És mit csempésztetek?

— Nem tudom.

— De csak látta, hogy mit raknak fel a hajóra?

— Én csak ládákat láttam.

— Hányat?

— Sokat.

— Nem becsülte meg, hogy hány volt?

— Becsültem is, meg számoltam is.

— És mennyit számolt?
— Legalább ötszázat!
— Biztos ebben?
— Biztos vagyok.
— Mást nem raktak fel a hajóra?
— Két vagy három rossz kályhát, néhány hordó benzint, egy villanymotort és valami benzín-gépet.

— Mást nem?
— Én nem láttam mást.
— Akar még valamit mondani?
— Bocsánatot kérek, de nem tudom, hogy mi érdekli a bíró urat.

— Elmehet. — Vezessék vissza a cellájába!
Ha igazat beszélt, gondolta Silliman, akkor nem pusztult el az egész Salamon kincse! . . . Ó, bárcsak igazat mondott volna!

Li-ce-csinget rendelte maga elé.

— Magát Li-ce-csingnek hívják?

— Igen.

— Maga valamikor Salamon Árpád szolgálá-tában állott?

— Igen. 1941 őszétől 1947 nyaráig.

— Mit csinált a mérnök szolgálatában?

— Fémöntő voltam.

— Mihez kezdett 1947-ben?

— Visszatértem hazámba. Önállósítani akar-tam magam.

— Önállósítani? Hogy érti ezt?

— Salamon úrtól, jól végzett munkám jutal-mául, tízezer dollárt kaptam. Ebből az összegből kis fémöntő műhelyt akartam nyitni.

— Csak akart?

— Hosszas bolyongás után valóban nyitot-tam is.

— Hol bolyongott?

— Kínában. Tetszik tudni, nálunk nincsenek olyan rendezett viszonyok, mint Ausztráliában. Nem mindegy, hogy hol telepszik meg az ember. Csak

nagysokára tudtam meg, hogy Tsin-tsouban rézöntőt keresnek. Ott kezdtem el iparomat.

— Rézöntő volt?

— Az.

— Meddig?

— Kérem most is az vagyok.

— Mit keresett Gyergyó-Magasfalván?

— A szerencse kedvezett nekem. Bélboriumot találtam!

— Micsodát?

— Bélboriumot!

— Honnan ismeri ezt a nevet?

— Elég sokat dolgoztam vele a mérnök úr szolgálatában.

— Tehát bélboriumot talált?

— Úgy van, és aranyat akartam csinálni belőle úgy, mint Salamon úr. Készülékem azonban nem volt. Mit tegyen a szegény ember, ha pénze nincs, valamire pedig szüksége van? Gondoltam, Magasfalván úgyis megszűnt az üzem, a gépek ott úgyis fölöslegesek, miért ne használjam én őket? Nem igaz?

— És ez a levél? — Silliman eléje tartotta azt a levelet, melyet Magasfalván a csendőrségen vettek el tőle.

— Ezt kérem én írtam. Nem akartam erőszakoskodni. Gondoltam, ha Salamon úrtól levelet mutatok fel, kellemetlenség nélkül megkapom azt, amire szükségem van!

— Szép dolog! Levelet hamisít, hogy könnyebben lophasson!

— Kérem bíró uram, mit tegyen a szegény ember, ha akkora kincs birtokába jut, mint a bélborium? Magában semmit sem ér, de megfelelő felszereléssel aranyat lehet belőle csinálni. Én csak ezt akartam. Gondoltam, hogy ha egyszer feldolgoztam az egész talált mennyiséget, becsülettel visszaviszem az eszközöket Magasfalvára.

— Szép! És mit szól ehhez a levélhez? —

Silliman eléje tartotta Salamon levelét, melynek segítségével Li-ce-csing a jegybanknál nyert alkalmazást.

Li-ce-csing nézte, olvasta a levelet, arcának színe még egy árnyalattal sárgább lett. Párszor köszörmelte a torkát, aztán visszatette az iratot az asztalra és kereken kijelentette, hogy nem tud róla.

— Maga tehát Salamon ajánlása nélkül jutott a bankhoz?

— Nem szolgáltam a jegybanknál.

— Hogy mondhat ilyet? A bank személyzetéből legalább ötvenen emlékeznek magára.

— Már mint az én személyemre?

— Igen!

— Az nem lehet kérem! Én a bankot nem szolgáltam. Li-ce-csing közönséges név Kinában. Annyi van belőle, mint a tarka kutya.

— Megidézzek húsz embert, akikkel együtt szolgált? Azt akarja, hogy a szemébe mondják magának az igazságot?

— Kérem bíró uram, megteheti, van hatalma hozzá. De az mitsem változtat a dolgon. A kínai arcot külföldön könnyen összetévesztik. Csak azt látják rajtunk, hogy széles a képünk, sárga a bőrünk, fekete a hajunk, ferdén metszett a szemünk, lapos az orrunk és elég nagy a szánk. Ebben minden kínai megegyezik. Az a Li-ce-csing, aki a banknál szolgált, bizonyos, hogy mindebben hasonló volt hozzám. Azért a személyzet ellenkező vallomása nem dönti meg állításomat.

— Ön tehát tagadja, hogy a banknál szolgált?

— Tagadom és a magam igazát bizonyítani is tudom.

— Mivel?

— Azzal az egyszerű ténnyel, hogy 1950 óta Tsin-tsouban lakom és fémöntő műhelyem ma is létezik.

Li-ce-csing mereven megmaradt vallomása mel-

lett. A tisztviselőkkel és altisztekkel történt szembesítés sem ingatta meg. Ha a szemébe mondták, hogy emlékeznek rá, hogy határozottan felismerik, ő ugyanolyan határozottan azt állította, hogy össze tévesztik. Silliman nem boldogult vele. Elhatározta, hogy cselhez folyamodik. Az egyik éjjel álmából verette fel Fischer Franklint és megkérdezte, hogy eddigi vallomásait fenntartja-e. Fischer igennel válaszolt. Amikor cellájába visszavezették, úgy intéztette a dolgot, hogy Li-ce-csinget éppen akkor vezessék be hozzá. Az ajtóban találkoztak. Hallgaton egymásra néztek. Arcukon némi meglepettség cikázott végig. Silliman észrevette ezt.

— Fenntartja eddigi vallomását? — kérdezte a kínaitól.

— Fenn! — válaszolta az röviden.

— Gondolja meg Li-ce-csing, hogy hiába tagad. Sokan bizonyítanak maga ellen.

— Sajnálom! Nem mondanak igazat.

— Mikor hagyta el Barber szigetét?

— Nem tudom, hogy az a sziget hol van.

— Láta azt az embert, aki az előbb szobámból kiment?

— Láttam!

— Hát az az ember mindent elmondott!

Li-ce-csing meghökkent egy pillanatra. De hamar összeszedte magát. Keveset gondolkozott, aztán azt kérdezte:

— Hogy hívják?

— Kit?

— Azt az embert?

— Fischer Franklinnak.

— És bíró úr azt állítja, hogy ez az ember mindent elmondott? Hiszen még a nevét sem tudja!

— Rendben van, mi nem tudjuk a nevét, de maga elárulta magát. Mert azt az embert Barber előtt fogták ki a tengerből.

— Hogy hol fogták ki, nem tudom. Én csak

azt tudom, hogy régi pajtásom, még San-Francisco-ban barátkoztam össze vele.

— Úgy! Akkor hát megteszem magának azt a szívességet, hogy közös zárkában lakhassanak ezentúl . . . Elmehet!

Li-ce-csinget elvezették és valóban összezárták Fischerrel. Cellájuk falában azonban mikrofon volt elhelyezve.

Három és fél napig egy szót sem szóltak egymáshoz. Gyanakodtak a cselvetésre. Negyedik nap áttették őket egy, az előzőnél sokkal elhanyagoltabb, meszeletlen, téglával kikövezett cellába. Ebben rejtett Silliman csele. Li-ce-csing és Fischer gyanították, hogy az első zárkába azért kerültek, hogy megfigyeljék és kihallgassák őket, nem gyanították azonban, hogy ennek a kopott, elhanyagolt külsejű szobának a falában is mikrofon van. Nappal még kibírták szótlanul, de éjjel, amikor már minden elcsendesedett, megszólalt Li-ce-csing:

— Hogy kerültél ide?

— Barberen fogtak el.

— A bíró azt akarta nekem befüstölni, hogy a tengerből húztak ki.

— Igazat beszélt.

— Felfedezték rejtekhelyünket?

— Ha csak ez volna!

— Mér? Mi történt?

— Elsüllyedt az egész kincs és rajtam kívül meghaltak a fiúk mind.

— Mennyit fizettek neked, hogy ezt nekem bedumáld?

— Bár fizettek volna, úgy legalább ez a pénzem megvolna. De így? Felakaszthatom magam, ha egyszer kiszabadulok innét.

Li-ce-csing nem válaszolt. A másik meg hallgatott. Egy darabig csend volt. Aztán beszélni kezdett Fischer:

— Alighogy elmentél, az a Harcsa Száj nem maradt nyugton. Állandóan azt rágta a fülünkbe,

hogy becsaptál minket és eszed ágában sincs, hogy még visszajöjj. Arról beszélt, hogy milyen jóbarátai vannak Friszkóban, és hogy azok bizonyára elszállítanák innét, ha tudnák, hogy itt senyved. Aztán arról beszélt, hogy milyen jó lenne, ha mindegyikünknek biztos öt milliója volna, a bizonytalan tíz helyett. Addig beszélt, míg a maga pártjára vonta a fiúkat. Hiába ellenkeztem, hiába bizonyítottam, hogy te hamarosan visszajössz és akkor nem biztos öt, de biztosabb tizenöt milliónk lesz, nem használt semmit. Azt mondták nekem, ha nem hallgatok, belefojtanak a tengerbe. Mi mást tehettem, befogtam a számat.

Akkor levelet írt és elküldte.

— Hallod-e Jack! Ne hazudj akkorát. Hogy küldhette el a levelet Barberből?

— Csónakba szállt két bennszülöttel és Manilla-Honolulu gőzöshöz vitorlázott.

— Oda mert menni?

— Oda. És feladta a levelet.

— És?

— És aztán vártunk. Mondom neked, hogy borzasztó idő volt. Hosszú nyolc hétig vártunk. Én téged vártalak, a többiek Harcsa Száj cimboráját. Ha idejében jössz, ma gazdag emberek vagyunk. A friszkói betyár azonban egy szép napon megjelent . . .

Jack elhallgatott. Mély sóhaj szakadt ki kebléből.

— És? — kérdezte kis idő múlva Li-ce-csing.

— És felrakták az összes aranyat a hajójára.

— Felrakták?

— Fel és még hozzá hétszázötven ládát magának foglalt le.

— Odaadtátok?

— Nem akartuk. De azzal fenyegetett, hogy összelő minket és akkor az egész az övé lesz. Hát mit tehattünk?

— Mi lett az én részemmel?

— Azt külön rakattam. Miért? — kérdezte tőlem a Friszkói Mágnes. Ez a Li-ce-csingé — mondom neki. — Hol ez az úr? — kérdi. — Mondom, hogy éppen szerez. Ha szerez, válaszolta kurtán, akkor elég lesz neki az, amit szerez, és lefoglalta magának a te egész részedet.

— A zshivány!

— Aztán el akartak hajózni Mexikó irányába. Már mentünk, amikor valahonnan a tengerből előkerült öt hadihajó. Kettőt a Mágnes a tenger fenekére küldött, de a harmadik becsületesen visszaadta a kölcsönt.

— Mit csinált?

— Beleágyúzott a Mágnes hajójába, olyan alaposan, hogy mindenestül elsüllyedt. Éppen csak én maradtam élve.

— Hallod-e, Vörös Jack, tudtam rólad, hogy szépen tudsz mesélni, de azt hiszem, életedben most hazudtál legnagyobbat!

— Tien-hszia-ra mondom, hogy minden szavam igaz!

— Csak akkor hiszem el, amit mondtál, ha azt is megmondod, hogy mennyit adtak neked azért, hogy nekem ezt a füstöt kifújjad!

— Mondtam már, hogy egy rozsdás cöntet sem kaptam!

— Szép! Ha a felét nekem adod, akkor majd én is elbeszélek neked egy ennél szebb és igazabb mesét.

Vörös Jack még bizonykodott egy ideig, de Li-ce-csing tovább egy szóra sem méltatta.

Másnap Silliman előtt feküdt a két zshivány egész éjjeli beszélgetése, szépen legépelve. Ismételtelen elolvasta, egyes részeket vörös ceruzával aláhúzott, másokat csak megjelölt. Végre rövid kivonatot készített magának. Az olvasottak után nem kételkedhetett, hogy mind az ezerötszáz láda a kalózhajóra került és azzal elsüllyedt. Reá nézve ez volt a legfontosabb. A többi jelentéktelenné tör-

pült e mellett és valóban jelentéktelen körülmény volt az, hogy a Friszkói Mágnes — ahogy a zsványok a kalózhajó kapitányát maguk közt nevezték — az egész kincs felét magának foglalta le.

Megtudta továbbá az előtte fekvő írásból, hogy Fischer Franklinnak Vörös Jack az alvilági neve; hogy vele a szigeten többen voltak együtt; hogy közöttük valami vezérszerepet játszó alak volt Harcsa Száj. Feltűnt azonban neki, hogy Salamonról egész éjjel egy árva szó sem esett. Pedig a sorhajókapitány jelentésében szerepel egy úri kinézésű ember, aki később a szigetről távozott és oda nem jött vissza. Silliman eddig nem kételkedett benne, hogy ez az elnökpán volt.

Meggyőződött végre róla, hogy Vörös Jack és Li-ce-csing Barber szigetén huzamos időt együtt töltöttek.

Homályos pont maradt azonban, hogy miért távozott onnan a kínai?

Mikor megállapításaival elkészült, maga elé idézte a két zsványt. Udvariasan egy-egy széket kínált fel nekik és miután leültek, viaszlemezről lejátszatta előttük egész éjjeli beszélgetésüket. A két betyár először meglepődött, de aztán teljesen hideg, közönyös arcot vágott a dologhoz. Amikor a diktafonból az utolsó szó is elhangzott, megkérdezte tőlük a bíró:

— Mit szólnak hozzá?

— Semmit.

— Tagadja-e Li-ce-csing, hogy Vörös Jackkal együtt volt Barber szigetén?

— Nem tagadom.

— Négy nappal ezelőtt tagadta.

— Kérem, az ember nem lehet elég óvatos!

— Honnan volt maguknak ezerötyszáz láda aranyuk?

— Nekünk nem volt! — felelte gyorsan Vörös Jack.

— De hiszen arról beszélgettek!

— Az igaz. Más azonban a beszéd és más a valóság.

— Csak nem akarja elhíttetni velem, hogy az éjjel mesét mondtak egymásnak?

— Pedig nincs másképl

— Mit szól ehhez Li-ce-csing?

— Tessék még egyszer lejátsszatni a viaszlemezt, arról meghallja válaszomat. Én már az éjjel megmondtam neki, hogy jól tud mesélni! . . . Li-ce-csing alázatosan meghajította magát: Kedves bíró úr! . . . Legyen kegyes és ne vegye zokon, hogy mesélünk — szolt könnyörgő hangon. — Mit is tehetne egyebet két ilyen szegény legény, mint mi? A börtön terhes, az idő meg hosszú. Ha már az élet nem szép, engedje meg, hogy legalább szépen mesélhessünk egymásnak!

Sillimant percekre kiforgatta gondolataiból ennek a minden hájjal megkent zsványnak szemtelensége. Egy darabig még gondolkodott, aztán megkérdezte:

— Ki az a Harcsa Száj?

— Az csak volt egy nagyszerű fiú!

— Harcsa Száj volt a neve?

— Mi neveztük így, magunk közt, fülig érő szája miatt. Tetszik tudni, egy verekezésben késsel megnagyobbították a száját és később akárhogy is igyekezett befogni, nem lett kisebb?

— Kik voltak még magukkal a szigeten?

— Csupa kitűnő fiúk. Nevük úgyis mellékes, mert már mindnyájan a halak országában laknak.

— Salamon Árpád magukkal volt a szigeten?

— Nem! — válaszolták mindketten.

— A bennszülöttek azt vallják, hogy régebben egy úri kinézésű egyén is volt magukkal. Ki volt az?

— Úri kinézésű egyén? Mondd már, ki volt az?
— kérdezte cimboráját Li-ce-csing.

— Tel! — válaszolta ez gondolkodás nélkül.
Silliman véget vetett a kihallgatásnak. Belátta,

hogy minden további kérdése felesleges. A két zsványt ismét külön zárták egymástól. Másnap pedig korán reggel kezükön-lábukon megbilincselve a kikötőbe vitték őket, de úgy, hogy egymást ne láthassák és egymáshoz ne szólhassanak. Ugyanekkor a kikötőbe vezették Salamon Árpádot is. Amint megérkeztek, az ott rájuk váró cirkálóra, a Kingston-ra szállították át őket. Ezen a hadihajón voltak már Silliman és az államügyész, több bíró, bírósági szakértő, rendőrök, mérnökök, tengerészek és a vádlottak ügyvédjei.

Amint valamennyien együtt voltak, a Kingston mozgásba jött és elindult Barber felé.

Meglepte Salamont, hogy a cirkáló fedélzetén szabadon mozoghat. Mérnök ember volt, érdekelte a technika. Soha hadihajón még nem tartózkodott, minden új volt tehát számára, amit maga körül látott. És ha ide vagy oda benézett, nem álltak útjába, ha ez vagy az iránt érdeklődött, udvarias hangon feleltek kérdésére.

Hamarosan megtudta, hogy Barber felé mennek, valami helyszíni szemle céljából. Megtudta, hogy ott nemsokkal előbb kis csata folyt le több hadihajó és a Friszkói Mágnes nevű kalózhajó között és hogy ez utóbbin lett volna Salamon kincse egész összegében.

Az ügyvédjével is szabadon beszélhetett, aki gratulált neki ügye jobbrafordulásához. Megtudta tőle, hogy a döntő fordulatot Ogishama bejelentése adta meg és az a szerencsés körülmény, hogy Áron fia Magasfalván Li-ce-csinggel találkozott. Salamon e közléseket érdeklődéssel hallgatta és nem árulta el, hogy Gidától már mindezt tudja.

A szabadabb élet, a friss tengeri levegő, a jó hírek és a fogházénál sokkal jobb ellátás hamarosan jótékonyan hatottak rá. Egész megkönnyebbülnen érezte magát.

A tengeri utazás harmadik napján a hajó bel-sejében tett nagyobb kirándulást. Szűk folyosóhoz

jutott, melyet tengerész-katona őrzött, feltűzött szuronnyal.

— Mi van itt? — kérdezte tőle.

— Zárkák — felelte az röviden.

— Hát hogyan? — érdeklődött tovább — a hadihajókon börtön is van?

— Van!

— Mire való az?

— A katonai vétségek megbüntetésére.

— Most is vannak foglyok?

— Vannak.

— Kik?

— Két civil.

— Nem tudja, kik azok?

— Nem! Tessék a kémlőnyíláson betekinteni.

Salamont érdekelte a dolog. Nem mondatta magának az engedélyt kétszer. Az egyik zárkához lépett és benézett. Ismeretlen embert látott benne ülni. Ítélete szerint valami félvér lehetett. Közönyösen ment a másik cellához. Abba is benézett. Ezt a foglyot azonnal megismerte. Li-ce-csing volt, egykori fémöntője. Ismét eszébe jutott az az álom, melyet a börtön kórházában látott. Csodálatos! gondolta magában. Sohasem hitte volna! Sohasem mert volna ebben az emberben kételkedni. Vajjon hogyan jutott idáig? És hogyan történhetett, hogy abban az álmoképben Li-ce-csinget látta menekülni, azt, akire legkevésbé gyanakodott, azt, akiért tűzbe merte volna tenni a kezét.

Negyedik nap kora reggel értek Barber elé. Először a bizottság szállott ki. Napnyugta előtt tértek csak vissza. A gyanúsítottakat másnap vitték a szigetre. Mindegyiket külön csónakon. Vörös Jacket és Li-ce-csinget megvasalva. Először ért szárazzat Salamon. A bizottság már a parton várta, azonkívül a bennszülöttek nagy csoportja. Salamont meglepte a vadak részéről tanúsított feltűnő érdeklődés. Csodálkozása azonban nem sokáig tartott. Amint a szárazra lépett, Silliman tolmács útján fel-

szólította a partra sereglett szigetlakókat, hogy jelentkezzék, aki őt ismeri. Sokan megbámulták, de egyik sem jelentkezett.

— Nézzétek meg jól! — ismételte Silliman a felszólítást. — Ez az úr volt a szigeten?

— Nem! — kiáltották mindenfelől.

Következett Vörös Jack.

— Ki ismeri ezt az embert?

— Én! Én! Én! — hallatszott össze-vissza.

— Mi a neve?

— Vörös Jack!

— Mit csinált itt?

— Ő volt az idegenek törzsfőnöke.

— Nem a Harcsa Száj?

— Nem! Hanem ő, a Vörös Jack!

Silliman némán intett a harmadik csónaknak. Néhány erőteljes evezőcsapás azt is a part mellé hozta. A kínainak szigorúan meghagyták, hogy hátul üljön a sziget felé. Most megparancsolták neki, hogy kiszálljon.

— Ki ez az ember? — tette fel Silliman a kérdést.

— Li-ce-csing! — kiáltozták mindenféle hangon.

— Meddig volt a szigeten?

— Sok éven át!

— Mit csinált?

— Tüzet rakott a kemencékben!

— Mit akart a tűzzel?

Mindenfelét össze-vissza beszéltek. Silliman megértette ebből, hogy nem ismerik Li-ce-csing valódi szerepét, ezt az előtte is leghomályosabb pontot. De most nem tett fel több kérdést, azt gondolta, hogy később a helyszínen jobb alkalma lesz.

Előre ment és úgy intézkedett, hogy a kínait jobbjra, a félvért balja felől vezessék. Salamont felkérte, hogy közvetlen közelben kövesse őt. A bennszülöttek nagy körben futkosták és tolongták körül a csoportot.

A barakk helyére értek. Li-ce-csingre látható-

lag nagy benyomást gyakorolt a pusztulás szemlélete. Különösen a lerontott kohók helyét nézte nagy figyelemmel. Innen a barlangba mentek. Még mindig jól kivehető volt földes fenekén az egykor ott sorakozó súlyos ládák nyoma. A fémöntő egy szót sem szólt. Komoran, hangtalanul, lehorgasztott fővel ment, öreinek többször kellett őt biztatni, hogy csak előre, itt már eleget nézelődtek. Útjuk végül a tengerpartra vitt. Silliman felszólította a vadakat, hogy beszéljék el a történeteket. Ezek nem sokat kérték magukat. Valósággal eljátszották az eseményeket. Azt, hogy hogyan jött a kalózhajó, hogy hogyan vitatkoztak először a kalózok és Vörös Jackék, hogy hogyan szálltak ki a friskóiak a szigetre; hogy hogyan hordatták ki velük, bennszülöttekkel a ládákat a barlangból a csónakokhoz; hogy hogyan verték szét a kemencéket, szerelték le a gépeket, gurították el a benzines hordókat; hogy hogyan szállítottak mindent a hajóhoz, és annak oldalán miként húzták fel az egyes tárgyakat a fedélzetre; hogy miként jutalmazták meg őket a puskákkal és játszódtott le a tűzharc. Ezt fegyvereik elsütögetésével szemléltették. Aztán elbeszélték a hajók elsüllyedését, először a baloldali gyorsnaszádét, aztán a kalózhajóét és végül a jobbfelőli naszádét. Majd hogy mint szedték fel a hajótörötteket, és távozott el a segédcirkáló. Valóságos színdarab volt a vadak eredeti, nyers modorában előadva. Valaki megjegyezte, hogy talán száz év múlva mint hőskölteményt fogják ezt a késői nemzedékekkel eljátszatni.

A szemle végén megkérdezte Silliman a kínait:

— Mit szól hozzá? — de nem kapott feleletet. Vörös Jack is igazolva érezte magát. Azért ő is megkérdezte:

— Hiszed-e már, amit akkor éjjel neked a börtönben elbeszéltem? — Li-ce-csing neki is adósa maradt a felelettel.

Visszatértek a hajóra. Silliman azonnal hozzá-

fogott, hogy a legutóbbi vizsgálatok eredményeit összefoglalja. Két napi munka után röviden felvázolta magának:

A jegybankból, még ki nem derített módon Li-ce-csing és bandája lopta ki Salamon kincsét.

Kérdéses még, hogy ki volt a lopás értelmi szerzője és egyes részleteiben kik hajtották azt végre.

Homályos továbbá, hogy miért vitték a kincset Barberre és őrizték ott több éven át a nélkül, hogy a maguk számára hasznosították volna.

Nem tudja, hogy Li-ce-csing miért távozott innen Gyergyó-Magasfalvára és mit akart az ottani berendezéssel.

Érthetetlen, hogy miért voltak a szigeten kohók. — A két zsivány éjjeli beszélgetésében van ugyan egy mondat, amiből erre következtethetne: — azt mondta a Vörös Jack, ha te visszajössz, akkor nem biztos őt, hanem biztosabb tizenöt milliónk lesz — de nem érti, hogy miképen akarták kincsüket kohók segítségével megsokszorozni.

Végül egészen tisztázottnak látszik Salamon Árpád személye.

Jegyzeteit odaadta az ügyésznek. Az öreg jogász hosszasan olvasgatta, tanulmányozta a sorokat. Aztán megkérdezte:

— Mely okok alapján látod Salamon Árpád személyét tisztázottnak?

— Először bizonyos, hogy a szigeten sohasem volt. Továbbá sem Li-ce-csing, sem a Vörös Jack egyszer sem hozták szóba maguk között a nevét. Végül, ha ő intézi a lopást, nem viszik a kincset Barberre, hanem valószínűleg vissza Magasfalvára, ahol valamennyi készülékkel rendelkeztek az aranyrudak beolvasztására és átöntésére.

Bizonyos továbbá, hogy mind az ezerötszáz láda Barberen volt. Az elnökpán tehát semmit sem vett el magának belőle, ami ismét ki van zárva, ha bárminő része lett volna a dologban.

— És a levél?

— Miféle levél?

— Melynek segélyével Li-ce-csing a bankba jutott.

— Nem mond semmit. Li-ce-csing saját bevallása szerint maga hamisította azt az írást, amely révén Magasfalván akadály nélkül akart Salamon felszerelésének birtokába jutni. Igen valószínű, hogy az a tőled említett levél is az ő hamisítványa.

— És mivel magyarázod, hogy Li-ce-csing éppen Salamon kincsét lopta el?

— A kínai sokáig állott az elnökispán szolgálatában. Semmikép sem lehetetlen, hogy valami módon megtudta, hogy a bélborium az aranynál értékesebb. Vagy más, még ki nem derített oka is lehetett.

— Salamon ellen tehát el kell ejtenünk a vádat?

— Kötelességszerűen!

Az államügyész az egész iratcsomót magához vette és cellájába húzódott vissza. Másfél napig dolgozott. Még az éjszakát is rászánta. Egy órával Sidneybe érkezésük előtt a hajó étkezőjébe kérére a rajta tartózkodó egész bíróságot, az ügyvédek meg szakértőket, maga elé idézte Salamon Árpádot és ezen ünnepélyes keretek között kihirdette, hogy visszavonja az ellene emelt vádját és utasítja a bíróságot, hogy az elnökispánt haladék nélkül szabadlábra helyezze. Silliman azonnal végrehajtotta ezt az intézkedést és ezért, amikor a Kingston Sidney kikötőjébe befutott, Salamon Árpád mint szabad ember tartózkodott a fedélzetén.

Silliman a legudvariasabb formában csak egyet kért tőle, hogy amíg a per befejeződik, — csak egy-két hétről lehet már szó — tartózkodjék a városban, annál is inkább, mert amint értesült, az egyetem fel akarja kérni, hogy a bélboriumról szakszerű előadást tartson.

Az elnökispán nagylelkűen csak ennyit felelt:

— Allok a rendelkezésére!

Az arany rajongója

Salamon a Kingstonról egyenesen a Bélborra vitette magát. Két fia leírhatatlan örömmel ugrott a nyakába. Ügyvédje, aki elkísérte, némán és könnyekig meghatottan nézte a keresetlen és őszinte atyai és fiúi szeretet ekkora megnyilatkozását. A gyorsnaszádon pillanatok alatt elterjedt az elnökspán szerencsés visszaérkezésének híre és mire a fiúk atyjukat lakosztályába vezették, már az egész hajó a legünnepélyesebb lobogódíszat öltötte. Ogishama a Nangaszakin ülve látta a Bélbor fellobogozását. Bár a közeljövőben nem remélte barátja szabadulását, mégis azonnal megértette, hogy miről van szó. A hajóhídhöz sietett, leszaladt a lépcsőn, az aljában készenlétben várakozó csónakba vetette magát és amily gyorsan éppen lehetett, a Bélborhoz eveztetett. Ott futólépésben sietett barátjához, felrántotta az ajtót és kitárt karjait a magasba emelve ezt kiáltotta:

— Banzáj! Csakhogy itthon vagy végre!

Aztán kiültek a fedélzetre és hosszasan elbeszélték egymásnak az elmúlt hónapok, hetek és napok izgalmait. Közben a rádiószolgálatos egyik táviratot a másik után adta le és nem győzött a rádió útján hozzá intézett kérdésekre felelni, a gratulációkat fogni és Salamonhoz továbbíttatni. Végre is két segéderőt kellett maga mellé vennie, hogy a rádiós üzemben fennakadás ne álljon be. A nap már régen lenyugodott, a telihold pedig magasan az égen járt, mire a Bélboron elcsendesedett az élet és az elnökspán meg fiai és japán barátjuk nyugovóra tértek.

Li-ce-csing és a Vörös Jack azonban nem tud-

tak aludni. Egy darabig nyugtalanul hánykolódtak fekhelyükön, később mindegyik a maga külön-zárkájában idegesen kezdett föl-alá járkálni. A folyosón szolgálatot teljesítő őr egész éjjel hallotta lépteiknek sötét cellájukból kiszűrődő egyhangú kopogását.

Alighogy világos lett, Li-ce-csing kopogott az ajtaján.

— Mit akarsz? — kérdezte tőle durva hangon az őr.

— Vallani! — felelte a rab röviden.

Az őr elsietett. A fogház szigorú előírása megkövetelte, hogy ha valamelyik rab vallani akar, akkor az illetőt haladéktalanul a vizsgálóbíró elé vezessék.

Az őr a folyosó végébe szerelt villanycsengőhöz lépett és azzal jelt adott az őrszobába. A szolgálatot teljesítő őrmester elősietett.

— Mi baj? — kérdezte.

— Li-ce-csing vallani akar!

Az őrmester a börtön irodájában jelentést tett. Az ügyeletes áttelefonált a fogházzal összeépített törvényszéki épületbe, ahol Sillimannak állandó lakása volt. A vizsgálóbíró azonnal átment hivatalába és intézkedett, hogy a kínait eléje vezessék. Húsz perccel később Li-ce-csing előtte állott.

— Azt hallottam, hogy vallani akar?

— Szeretnék!

— Mi indította erre?

— Salamon kincsenek a pusztulása. Nem hittem Vörös Jacknak, amikor kincsünk elsüllyedéséről beszélt. Azt hittem, felbérelték, hogy vallomásra bírjon. Barberen azonban magam meggyőződtem a valóságról . . . Salamon kincsenek vége! . . . Miért éljek tovább? . . . Elhatároztam, hogy bevallok mindent, legalább hamar vége szakad fogságomnak és ezzel együtt nyomorult életemnek.

— Okosan teszi, hogy könnyít magán! Az őszinte vallomás után megnyugvás száll majd lel-

kébe. Beszélje el szépen, nyugodtan, ami lelkiismeretét nyomja . . . és akkor talán még új életcélt is lát majd maga előtt.

Li-ce-csing elfogódottan nézelődött, de nem szólt egy szót sem. Silliman bátorítani igyekezett őt és hogy ezáltal is könnyítsen rajta, székkel kínálta meg. A fémöntő azonban leülni sem akart. Végre megkérdezte tőle a bíró:

— Látom, hogy valami bántja, mondja meg őszintén, mi baja, hacsak lehet, teljesítem kérését.

— Vallomásomat Salamon és Ogishama urak előtt szeretném elmondani.

— Ide hivassam őket?

— Kérem!

— Az esetleg több óráig tart.

— Nem tesz semmit. Megvárom.

— Akkor is, ha e miatt vissza kellene vezetnem zárkájába?

— Akkor is.

— Jól van! Li-ce-csinget vezessék vissza és értesítsék a nevezett urakat, hogy szíveskedjenek a törvényszékre elfáradni.

Az elnökpán és barátja a délelőtt folyamán valóban megjelentek a vizsgálóbíró irodájában. Silliman tudatta velük, hogy miről van szó és elővezettette Li-ce-csinget.

A fémöntő arcán gyengéd mosoly futott végig, amikor a két urat meglátta és feléjük udvariasan meghajtotta magát.

— Köszönöm, — szólt — hogy eljöttek. Bocssássák meg, hogy ide kérettem önöket. Őszintén el akarom beszélni életemet és úgy érzem, szavaimnak nagyobb hitele lesz, ha önök is hallják, amit mondok.

Li-ce-csing igyekezett azt a modort és műveltséget, amit a bank szolgálatában magára szedett, kimutatni és érvényre juttatni.

— A koreai vas- és fémöntőben voltam művezető, — kezdte vallomását — amikor négy álám

rendelt japán munkással azt az utasítást kaptuk, hogy haladéktalanul Magyarországra utazzunk.

— Melyik évben történt ez? — kérdezte Silliman.

— 1941 nyarán. Az utat nem ismertük, de ez nem okozott fennakadást, mert az egyik város japán konzulátusától csak a legközelebbi város konzulátusáig küldtek.

Városról-városra elérkeztünk Konstantinápolyba. Ott várt Ogishama úr és vele utaztunk Magasfalváig.

Új gazdánál jó dolgom volt. Kényelmesen dolgozhattunk és sok fizetést kaptunk.

— Mit dolgoztak?

— Először fémolvasztó kemencét építettünk a mérnök úr utasításai szerint. Csak azon csodálkoztam, hogy az különbözik a rézolvasztóktól. Kérdeztem is, hogy miért építünk másfélét? Ogishama úr azt válaszolta, hogy a magyarországi réz némileg különbözik az ázsiaitól.

— Maga szakember léteére nem ismerte fel, hogy nem rezet akarnak olvasztani?

— Aranyat kérem addig nem láttam. Nem tudtam, hogy az milyen.

— Nem vette észre, hogy sokkal nehezebb, mint a réz?

— Észrevettem kérem, de azt hittem, hogy az európai réz ilyen.

— Mikor tudta meg, hogy aranyat öntenek?

— Csak nagysokára. Előbb még egy másik kemencét is építettünk, hogy abban a bélboriumot olvasszuk.

— Mit csináltak a bélboriummal?

— Először csak huszonöt kilós rudakba öntöttük. Kereken 9 ezer rúd lett belőle. Sejtlemem sem volt, hogy mekkora értékekkel dolgozunk . . . Licence-szing kis szünetet tartott. Látszott rajta, hogy gondolatai közt keresgél. Silliman segíteni akart neki, azért kérdezte:

— Kilencezer rúd lett a bélboriumból. És az aranyból?

— Abból 225. De ezek csak tízkilós rudak voltak.

— Mit csináltak a rudakkal?

— A bélboriumot visszahordtuk a barlangba és ott szépen sorjában egymásmellé meg egymásra raktuk. Az aranyból azonban minden szombaton tíz rudat a mérnök úr autón elvitt magával.

— Nem tudja, hogy hová?

— Később megtudtam. Akkor már megkedvelt magyar gazdám és autóján egyszer-másszor magával vitt. Budapesten keresztül Apostolfára utaztunk. Ott élt az ő édesanyja. Minden szombaton elment őt meglátogatni és mint ekkor még hittem, neki vitte a tíz-tíz aranyrudat.

— Maga akkor még azt hitte, hogy réz?

— Azt.

— És nem csodálkozott azon, hogy egy, az anyját szerető fiú, ajándékba neki mindig csak egyszerű rézrudakat visz?

— De csodálkoztam. Sokat gondolkoztam ezen. Ezenkívül még mást sem értettem.

— Mit?

— Azt, hogy miért kellett a mérnök úrnak éppen kínai meg japán munkás? Gondoltam azért, hogy ne tudjunk senkivel beszélni. Gyanítottam, hogy itt valami titokról van szó. Ez a gondolat nem hagyott nyugton. Titokban elkezdtem magyarul tanulni.

— Addig milyen nyelveken beszélt?

— Anyanyelvemen, japánul meg angolul. A mérnök úrral is angolul beszéltem.

— Munkástársai is tudtak angolul?

— Azok kérem... — pattant fel Li-ce-csing — nekem nem voltak munkástársaim! Azok csak szakmunkások voltak, én ellenben művezető. A többieknek én parancsoltam. Ők csak japánul beszéltek.

— Maga tehát magyarul kezdett tanulni. Hogyan fogott ehhez?

— Eleinte csak figyeltem, hogy gazdáim mit beszélnek. Hamarosan ellestem néhány szót.

Később, ekkor még csak azért, hogy a titok nyitjára jöjjenek, elcsentem néhány szem európai rezes és elvittem magammal, amikor gazdámmal legközelebb Apostolfára utaztunk. Megkértem őt akkor, hogy Budapesten maradhassak addig, amíg ő Magasfalvára visszatér. Azt mondtam neki, hogy a várost akarom megnézni.

Salamon úr nem ellenkezett, sőt még néhány útbaigazítást is adott. A legelső óráshoz, akit találtam, benyitottam és megkérdeztem tőle, hogy miféle fém az, amit neki mutatok.

— Hogyan értette meg magát vele?

Nagy és előkelő üzlet volt. Angolul beszéltem és angolul válaszoltak. Azt mondták, hogy aranyat tartok a kezemben. Nagyot néztem és eltávoztam. Délután visszatértem és eladásra kínáltam az aranyat. Megvették. Ötszáz pengőt fizettek érte. Budapesten vettem két angol-magyar könyvet, hogy azokból annak az országnak nyelvét megtanuljam.

— Nehéz volt?

— Nem. Azt találtam, hogy némi hasonlóság is van a kínai meg a magyar nyelv között. Egy év alatt elég jól tudtam már beszélni . . .

Ebben az időben ásatták fel velünk a magasfalvi barlangot. Annak földjében még sok arany szem rejtett. Nem okozott különösebb nehézséget naponta egy marokra valót magamnak félretenni.

— Azt mondta az előbb, hogy gazdájánál kényelmesen dolgoztak és szép fizetésük volt. Azt is említette, hogy magát különösen megkedvelte és többször elvitte utazásaira. Mégis lopással hálálta meg ezt a sok jót?

— Azóta kérem ezerszer megbántam bűnömet . . . Mert sokat szenvedtem az arany miatt . . .

Nyugtalan voltam és féltem. Százszor is elhatároztam, hogy visszahordom a lopott kincset vagy legalább nem veszek el többet, de hiába: elhatározásaimat nem tudtam végrehajtani. Kincsem-től nem bírtam elválni és este, amikor együtt volt az egész kitermelt arany mennyiség és mázsálásra került a sor, ismét csak zsebre tettem néhány szép szemet. Rabjává lettem az aranynak, hatalmába kerített a kapzsiság ördöge.

— Mennyit lopott el összesen?

— Borzasztó sokat. 179 kilót.

— Mit csinált evvel a rengeteg mennyiséggel?

— 1945 őszéig rejtegettem.

— Meg tudta ezt tenni a nélkül, hogy észrevegyék?

— Meg. Mert az erdőben bőségesen volt rá alkalom!

— És mit tett vele aztán?

— 1945 őszétől sokszor járhattam teherautónkkal Apostolfára. Tetszik tudni, akkor a bélboriumot szállítottuk. Az egyik útszéli kocsmában, ahol rendszerint megálltunk valamit inni vagy enni, volt egy emberem, akinek mindannyiszor leadtam egyegy kilót, négyszáz dollárért.

— Hogy hívták ezt az embert? — vetette közbe Salamon.

— Goldschmiedt Manónak.

— Mennyit kapott összesen?

— Hetvenegyezer-hatszáz dollárt!

— Hol tartotta ezt a pénzt?

— Ládámnak kettős fenekében.

— Nem sejtette elnök úr, — fordult Silliman Salamon felé — hogy ekkora tételben meglopják?

— Nem! Li-ce-csing külső látszatra hűségesen, készségesen, engedelmesen szolgált. Amit rábízta, pontosan teljesítette. Munkahelyén kifogástalan rendet tartott. A műhelyekből, laboratóriumomból sohasem vett el semmit, pedig nem egyszer hagytam ott szándékosan nagyobb összegeket, hogy

próbára tegyem. Nem gondoltam, hogy a bányában lop meg. Annál kevésbbé gyanítottam ezt, mert úgy tudtam, hogy Félix barátomnak igen nagy tekintélye van Li-ce-csing előtt és ezért minden szavát szent igaznak veszi. Félix viszont mindig csak termésrézről beszélt.

— Bélboriumból nem lopott?

— Nem loptam, kérem alázattal. Akkor még nem tudtam, hogy az az aranyból nagyobb kincs!

— Mikor tudta ezt meg?

— Apránként. Kérem!

— Beszélje el, hogy hogyan jött erre rá!

— Először az tűnt fel, hogy a mérnök úr több figyelmet szentel a bélboriumnak, mint az aranyak. Az aranyat egyszerűen csak rudakba öntöttük és Apostolfára — mint később megtudtam — a pincébe vittük. A bélboriummal azonban napokon, sőt heteken és hónapokon át kísérletezett. Egyszer aztán azt hallom, hogy a bélborium számára külön kemencét építünk . . .

— Az előbb azt mondta, hogy a bélboriumot rudakba öntve visszahordták a barlangba. Ezeket a bélboriumrudakat melyik kemencéből öntötték?

— Az elsőből, abból, melyet az arany számára építettünk.

— Értem már. Folytassa!

— Tehát külön kemence épült. Sajnos, nem néztem meg elég alaposan, hogy ennek milyen a szerkezete.

— Miért sajnálja ezt?

— Mert később Barberen, amikor magam is akartam ilyet építeni, az nem sikerült.

— Barberen miért kellett magának kemence?

— Tessék megengedni, hogy azt később mondjam el! . . . Amikor a kemence, vagy amint mi neveztük, a kisolvasztó elkészült, egy szép napon azt látom, hogy abba a bélboriumon kívül még laza fehér port teszünk és e kettő megolvasztása

után arany folyik ki belőle, mégpedig sokkal több, mint amennyi bélboriumot beletettünk.

— Mi volt az a laza fehér por?

— Az alumínium hamuja.

— Azt honnan szerezték?

— A mérnök úr alumíniumot vásárolt és a maga szerkesztette készülékben égette el.

— Tudja maga, hogy mire való volt az alumínium hamuja?

— Többször kérdeztem kérem, de a mérnök úr sohasem adott rá kielégítő feleletet. Erre azonban csak Barberen jöttem rá. Magasfalván azt hittem, hogy az alumínium hamuja változtatja át a bélboriumot arannyá. Csak azt sajnáltam, hogy nem építettünk nagyobb olvasztót, hogy még több aranyat gyárthattunk volna.

Egy ízben, amikor a mérnök úr egyedül utazott Apostolfára és Ogishama úr már visszament Japánba, titokban megpróbáltam én is aranyat csinálni. Készítettem alumíniumhamut és néhány kis darab bélboriumot beletettem a kemencébe. Sokkal több arany jött ki belőle, mint amennyit gazdám nyerni szokott. Később egy ízben mondtam is neki, hogy miért nem teszünk több hamut a kemencébe. Mennyivel több bélboriumrezünk lenne. De ő csak azt felelte: igaz, hogy több lenne, de rosszabb minőségű.

— Bélboriumrezük?

— Igen! A mérnök úr előttünk csak bélboriumrézről beszélt!

Naponta ötven rudat öntöttünk. Csodálkoztam, hogy gazdám mindenegyres rudat külön-külön milyen gondosan megmér. Csodálkoztam azon is, hogy milyen csinos formába önti a rudakat.

— Csinos formába?

— Igen. Az egyik végébe a magyar, a másik végébe a Salamon-címert öntöttük. Végül azon is csodálkoztam, hogy tíz-tíz rúdnak milyen erős és szép kivitelezésű dobozt csináltatott.

Egy év alatt az egész bélboriumkészletet rudakba öntöttük.

— Tudja, hogy hány rudat öntöttek?

— Tudom kérem. Tizenötezer tizet.

— Mi történt e rudakkal?

— Amint a ládikákat megkaptuk, tizesével elcsomagoltuk és Apostolfára szállítottuk. Ebben az időben majdnem mindig egyik kísérője voltam az autónak és ezen utak alkalmával adtam el az aranyamat.

Egyszer aztán a mérnök úr az apostolfai pincéből a valódi, nem csomagolt aranyrudakat

autóra rakatta és Budapestre szállította egy bankba. Később saját hajót vásárolt, a Gyergyót. Akkor az egész bélboriumot erre a hajóra raktuk és elutaztunk vele Sidneybe!

Nagyon sajnáltam, hogy a mérnök úr odaadta az aranyat! A bélboriumot még jobban sajnáltam.

— Miért sajnálta?

— Mert megszerettem és nem akartam megválni tőle!

— Oktalan beszéd! Hiszen a saját magának lopott aranyat is eladtal!

— Igaz! Eladtam! Bár nagyon sajnáltam. De kénytelen voltam! A papírpénzt elrejtettem és könnyen magammal vihettem, az arannyal ezt nem tehettem. Nagy súlya mindenhol elárult volna. A mérnök úr azonban nem szorult erre rá. Ő saját hajóján utazott.

— Mit törődött maga más dolgával?

— Más dolgával? — ismételte Li-ce-csing megütközve a kérdésen. — Az arannyal, bélboriummal én dolgoztam a legtöbbet, ezért joggal a magaménak tekintettem. Azt szerettem volna, ha az történik vele, amit én akarok. Én meg őrizni akartam és naponta gyönyörködni benne, hogy milyen sok van belőle és milyen szép sorban állnak egymás mellett a ládák . . . Telve a legdrágább kincssel.

Amikor arról értesültem, hogy Sidneyben az egészét odaadjuk, megharagudtam gazdámra. És amikor láttam, hogy miképpen hordják a kincsesládákat a bankba és hogy nem marad meg belőlük egyetlen egy sem, meggyűlöltem őt. Gyűlöletem elviselhetetlenné vált, amikor megláttam azt a sivatagot, amit az aranyunkért cserébe kaptunk. Nem bírtam tovább a szolgálatot. Megváltam Salamon úrtól.

Kínába utaztam és a lopott arany árából gazdag ember akartam lenni. Sanghaiban csecsebecse kereskedést nyitottam. Üzletem jól ment. Olcsón vásároltam, drágán adtam túl a portékámon. De

nem találtam helyemet. Az elvesztett kincs vonzott, közelebb akartam lenni hozzá.

Sanghai üzletemet eladtam és Sidneybe költözkedtem. Japán selymekkel és festményekkel kereskedtem. Közben naponta elmentem a jegybank épülete mellett és az abban elrejtett kincsemre gondoltam.

— Honnan tudta maga, hogy az még ott van? Nem gondolta, hogy fizetéseket eszközöltek vele?

— Amikor kérem az aranyat a hajóról a bankba szállítottuk, többször megfordultam a Salamon-teremben. Egy ízben hallottam, amint egy úr gazdámnak mondta, hogy ez a kincs évszázados helyet talált. Ebből tudtam, hogy az a bankban van és ott is marad örökre.

Irigykedve néztem a bank személyzetét. Ők mindig ott lehetnek az arany birodalmában. Én meg távol vagyok tőle. Kerestem velük az ismeretiséget. Nem soká tartott, és többel közülük jó viszonyba jutottam. Többször hangoztattam, hogy szeretnék én is a bank alkalmazottja lenni. Azt felelték, hogy az nem könnyű, hogy ahhoz hatalmas pártfogóra van szükségem.

Ki lehetne az én pártfogóm? — kérdeztem magamtól. Egyszer, magam sem tudom, hogy hogyan, Salamon úrra gondoltam. Ő talán elég hatalmas pártfogó volna.

Azt terveztem, hogy elutazok hozzá és megkérem. De nem tudtam rászánni magam. Gyűlöltem őt, amiért aranyunkat odaadta. Ekkor jutott eszembe, hogy írok én magam is pártfogó levelet.

A mérnök úr írását sokszor láttam, és mert tetszettek nekem azok a szép betűk, megpróbáltam magam is hasonlókát írni. Több havi gyakorlat után sikerült ez nekem. Emlékeztem még arra a levélre, mellyel előző gazdám Ogishama úrnak ajánlott, gondoltam, ha az, amit írt, jó volt ahhoz, hogy Salamon úr felfogadjon, ugyanilyen levél jó lesz ahhoz is, hogy a bankban alkalmazzanak.

Megírtam a levelet és Salamon úr nevét aláhamisítottam. Aztán kérvényt intéztem a jegybank igazgatóságához és feladtam a postára. Két héttel később választ kaptam. A személyi osztály főnöke válaszolta, hogy hamarosan jelenjek meg előtte. A bankba siettem. Kikérdeztek és két nappal később felvettek.

Eleinte kézbesítő voltam. Később kapus. Még később folyószolgáltatós. Ebben az időben sokat jártam a kincsestermek előtt. Ilyenkor mindig az én kincsemre, a Salamon kincsére gondoltam, melyet nem egyszer láthattam is, amikor a termeket valami okból kinyitották, vagy amikor azokban takarítanom kellett.

Egy alkalommal megint a Salamonba rendelték. Elképzelheti bíró úr, hogy milyen örömmel vettem az ilyen rendelkezéseket. Legszebb napjaim voltak, amikor kincsemhez beléphettem. Ott vártam a Salamon előtt, amíg a bizottság lejött, hogy a termet felnyissák. Többen mentünk be, mint rendesen. Hamar megtudtam, hogy miért. A Salamonban őrzött másféle aranyrudakból száztizenkilencet elvittek. Szerettem volna az ajtóba állni és tiltakozni ez ellen. Azonban eszembe jutott, hogy mit akarok, hiszen én csak közönséges szolga vagyok. Ha nem viselkedem az előírás szerint, kiteszik a szűrőmet, és én soha többé aranyom közelébe nem juthatok. Hallgattam tehát. De megszállt a félelem. Az a félelem, hogy kincsemért, a Salamon kincséért is eljönnek majd egy szép napon és elviszik és szétosztják a világ minden részébe. Ekkor merült fel először bennem a gondolat, hogy ezt mindenáron megakadályozom.

Sokáig nem tudtam, miként fogjak hozzá. Csak lassan alakult ki elhatározásom, hogy valamilyen megszerzem magamnak e kincset és elviszem biztosabb helyre, hogy ott őrizzem halálomig. Azt terveztem, hogy valahová elásom és úgy rendelkezem, hogy temessenek el ott a közelben.

Néha úgy éreztem, hogy tervemet okvetlenül végre kell hajtanom, mások viszont kinevettem saját magamat. Hogy akarod megszerezni Salamon kincsét, kérdeztem magamtól, amikor tudod, hogy azt milyen szigorúan őrzik? Hogy akarod kinyitni ezt a termet? Kihordani ezt a rettentően nagyszűk kincset? Először valóban bolondnak tartottam magam, hogy ilyen képtelenség jár az eszemben. A tolvajlás gondolata azonban mindúntalan visszatért és arra kezdett ösztönözni, hogy nézzek jobban körül, hátha van valami módja végrehajtásának. Valami titkos alagút kellene — súgta belsőmben egy hang.

Hogy a pán céltérmekek meg nem fúrhatók, azt jól tudtam. Sokszor beszélgettek az alkalmazottak és tisztviselők ezek biztonsági berendezéseiről. De ha a Salamonba titkos úton be nem hatolhatok, akkor a kincset onnan előbb ki kell hordani. Igen, de hogyan? Ehhez először a pán céltérmekek kulcsai kellenének, aztán valami helyiség, ahová az ezerezt száz ládát észrevétlenül áthordhatnám. Végül ebből a helyiségből kellene kiutat készíteni. Mindez együtt borzasztó nehéz feladatnak látszott előttem. Elhatározásom azonban, hogy tervemet végrehajtom, valahogyan mégis napról-napra erősebb lett bennem.

Éreztem, hogy magamban elégtelen vagyok a dologhoz. Segítő kell. Igen, de akkor majd osztzkodni is kell vele. Ezt meg nem akartam. Az egész kincset magamnak akartam megszerezni. Képzeletemben olyanféle barlangot láttam, mint a magasfalvi. Mélyen benyúlik a hegybe és többszörös vasajtóval van elzárva. A hegy pedig az enyém.

Később belenyugodtam a gondolatba, hogy segítőknek is adok néhány ládával. Először csak tízet szántam neki. Nekem még mindig marad ezernégyszázkilencven . . . Ki lehetne azonban a segítők? Ekkoriban történt San-Franciscóban az a híres bankrablás, melyet minden ujságban bőven leírtak, és melynek egyik szereplője a Vörös Jack volt.

Bámultam a végrehajtásban és szökésben tanúsított ügyességét. Gondoltam, meg kellene ismerkednem vele.

Amikor a banknál ötödik szolgálati évetem betöltöttem, hat hetes szabadságot kaptam. Ezt az időt használtam fel, hogy Vörös Jackkal találkozzam.

— Ismerte előzőleg Vörös Jackot?

— Nem.

— Mi módon akart akkor vele találkozni? A rendőrség évek óta hiába kereste?

— Még Kínában, csecsebecse üzletemben ismerkedtem meg Yang-sha-kival. Vásároltam tőle. Hamar megtudtam, hogy fekete ügyei és alvilági cimborái vannak. Pusztán kíváncsiságból érdeklődtem ezeknek az embereknek életmódja iránt. Lassan, fokozatosan értesültem szervezetükről, beszédmódjukról, titkaikról. Gondoltam, San-Franciscóban, vagy ahogy mi nevezzük Friszkóban is csak ilyen-féleképpen lehet. És nem csalódtam. Öt nap alatt eljutottam Vörös Jackhoz.

— Hogyan volt erre képes?

— Bíró úr kérdésére nem felelek. A Friszkói Mágnes szervezete, életmódja és törvényei nem tartoznak az én peremhez, viszont mi nem áruljuk el egymást.

Vörös Jacknak azt mondtam, hogy tudok egy „munkát”. Százötven millió arany dollárról van szó. Bankrablás: tehát az ő szakmája. Megajánlok neki egy milliót. Vállalkozik-e segítségemre?

Jack nem válaszolt. Azt kívánta, hogy apró-lékosabban ismertessem előtte a helyzetet. Elmondtam a dolog valamennyi részletét. Sőt magát a jegybank épületét és a környező utcákat, házakat le is rajzoltam. Figyelemmel meghallgatott. Nincs tovább? — kérdezte, amikor mondókám végére értem. Nincs! — feleltem önérzettel, mert azt hittem, hogy nagyszerű tervet eszeltem ki. Vörös Jack azonban kinevetett. Azt mondta, hogy amíg a fő-tisztviselők között nincs segítők, ő semmit sem

tehet. Visszaküldött Sidneybe azzal az utasítással, hogy keressek a jegybank főtisztviselői között eladósodott vagy gazdagság után vágyódó vagy mulató vagy vallástalan embereket. Ha ilyet találtam, — hozzátette, hogy elég egy is — írjak neki, ő majd eljön és meglátja, hogy mit tehetünk? Jutalékáról majd csak akkor egyezkedik, ha a munka ráeső részét eléggé mérlegelte.

Nem így képzeltem a dolgot, de nem léphettem vissza.

— Miért nem?

— Mert aki az alvilágnál „befűzött” valamit, annak ezt a „cérnát végig kell varrni”, ha kedves az élete. Az alvilág törvényei kegyetlenül szigorúak.

— Mesebeszéd! Ha Sidneyben feljelentést tesz Vörös Jack ellen, ezt az embert hamarosan elfogják. A maga életét pedig biztosítja a helybeli rendőrség.

— Vörös Jackot hiába jelentem fel, a rendőrség őt meg nem találja, emberei azonban holt bizonyos, hogy előbb-utóbb rámtalálnak és akkor borzalmas sors vár rám.

— Mi? . . . Tán megölik?

— Ha csak megölnének, az jó volna. De elvisznek valamelyik munkahelyükre a föld alá, valószínűleg az alvilágba és ott kell dolgoznom rabszolga módjára, amíg a halál meg nem vált az élettől. Aki egyszer a lejtőre lépett, annak nincs többé megállás!

— Pogány beszéd!

— Én buddhista vagyok!

— Mellékes! Friskóból visszatért Sidneybe?

— Vissza és szabadságom elteltével ismét elfoglaltam munkahelyemet. Hogy Vörös Jack utasításának hamarosan eleget tegyek, óvatosan érdeklődni kezdtem a főtisztviselők élete iránt. Már három héttel később megtudtam, hogy Philips Samuel vezértitkár nagy házat visz. Háztartása igen sokba

kerül. Adósságai vannak és hogy ezektől szabaduljon, magánüzletekkel foglalkozik.

— Honnan tudta meg ezeket?

— Kérem, a dolog éppen nem volt titkos. Az alkalmazottak is beszéltek róla. Amiről pedig beszélnek, annak nem nehéz utána járni. Magasfalva és Sanghai óta nem voltam én egészen szegény ember. Tulajdonképpen nem is szorultam rá, hogy folyosór legyek. Oda csak az aranyom vonzott. Szabadidőmben úr voltam és megtudtam, ami engem érdekelt.

Értesítettem Vörös Jackot. Hat héttel később Sidneyben találkoztam vele.

Tökéletes úrnak nézett ki. Felkereste Philips Samuelt és üzletet ajánlott fel neki. A vezértitkár úr lépre ment és egy hónappal később öt millió dollár adósság nyomta. Jack húzta be, hogy annál kezesebb báránnyá tegye.

A vezértitkár úr kétségbeesett. Öngyilkos akart lenni. Vörös Jack ekkor hozzá küldte Dandyt, hogy az újabb mentőajánlatot tegyen neki.

— Ki ez a Dandy?

— Vörös Jack hozta őt a nyakamra, mint azt a többi tizenkilencet, akik miatt végre is az egész kincs a tenger fenekére került. Dandyról az mondta nekem Jack, hogy ő az ő jobbkeze és hogy nélküle ilyen nagy munkát el nem végezhetünk. Nevét finom kinézése és jó modora miatt kapta. Ő intézte a szagos ügyeket.

Dandy kisegítette Philips urat az adósságból. Könnyen tehette, mert hiszen magunk között játszottunk. Amit a vezértitkár Jack révén veszített, azt Dandy útján visszaadtuk neki. Dandy attól kezdve sűrűn eljárt Philips úr estélyeire. Sokat beszélt vele és apránként kikérdezte a jegybank ügyeire vonatkozólag. Fokozatosan egyre többet kérdezősködött a páncéltermekről, az aranyalapról, a Dariusról, Croesusról és végül Salamon kincséről. Egy félév sem kellett hozzá és beláttatta vele, hogy ez utób-

binak megszerzése saját céljaira semmi kockázattal sem jár.

— Hogy mondhatott ilyet?

— Közben ugyanis Jack meg én az egész tervet elkészítettük.

Philips úr hatásköréhez tartozott ebben az időben a bank titkos levéltára. Ennek a helyiségnek bejárata szemben van a Salamon termével. Egyes igen fontos iratokat külön kazettákban őriznek.

Jacktól származott a gondolat, hogy ássunk aknát a Sycamore Street alatt és fúrjuk meg a levéltár oldalát. Vigyünk ezen az úton rézrudakkal telt kazettákat a levéltárba. Philips úrnak nem kell egyebet tenni, mint Salamon termékének kulcsait megszerezni. Akkor azokon az éjszakákon, amikor én őrzöm a Salamon előtti folyosót, áthordjuk a levéltárból a rézzel telt ládákat a Salamonba és az aranytartalmúakat viszont a levéltárba. Innen nem okoz majd nagyobb nehézséget az aknán át az utca túloldalán épült házba juttatni őket, a házból pedig a tengerpartra, ahol majd a hajónk vár.

Philips úrral Dandy beszélt. Ötven milliót ígért neki, ha feladatát híven teljesíti. A vezértitkár úr először megijedt. De Dandy annyit beszélt neki és egyrészt olyan megragadó szépséggel ecsetelte előtte a gazdag élet gondtalanságát, a fényesen kivilágított tánctermeket, a zenét és színházat, a luxusjachtot, az utazásokat és örömöket, másrészt oly sötét színekkel az adósságok nyomasztó terheit, hogy Philips úr végre is ráállt.

— És maga mint az arany rajongója, belement, hogy Salamon kincsből ötven milliót odaadjon?

— Először módfelett felháborodtam, hogy az én aranyomnak harmadrészét tudtom és beleegyezésem nélkül másnak ígérik. Annyira felháborodtam, hogy majdnem bolondságot követtem el.

— Mit akart tenni?

— Gyilkolni akartam kérem. Hamarosan be-

láttam azonban, hogy ez nem vezetne célhoz. Ők többen vannak és egyre többen lesznek. Jacknak volt lisztkereskedője. Ezzel az emberrel béreltette ki az utca másik oldalán azt a pincét, ahonnan az aknát ásták. Kőművesei voltak, akik az aknát fúrták és falazták. Voltak teherhordói és hajósai, szóval egész hadserege és ez a rengeteg ember mind az én kincsem rovására akart meggazdagodni, nem szólva róla, hogy mennyibe kerültek a ládikák és a tizenötezer rézrúd, amit az arany helyébe akartunk csempészni.

— De hiszen a ládikák árával mai napig tartozik!

— Honnan tetszik ezt tudni?

— Ez mellékes. Maga feleljen az én kérdésemre.

— Igaz, tartozunk és még a rézrudakat sem fizettük ki. Yang-sha-ki sem hagy békét a közvetítés miatt, de ezek a tartozások, ha munkánk végre is sikerül, nem maradhattak örökké tartozások, mert becsületünk is van.

— Becsületük? . . . Hm? . . . Az előbb azt mondta, hogy gyilkolni akart. Kit akart megölni?

— Egymásután mindenkit, aki aranyomra igényt tartott. Szerencsémre később okosabb dolog jutott eszembe . . . Eszembe jutott, hogy fémöntő vagyok . . . Hogy ismerem a bélborium-arany titkát, azt t. i., hogy az az alumínium hamujával szaporítható . . . Ez az! . . . Még ha rosszabb minőségű is lesz . . . Sebj! . . . Elhatároztam, hogy becsapom az egész társaságot . . . Aranyamból akartak? . . . Hát majd adok én nekik aranyat.

Elbeszéltem Jacknak, hogy mit tanultam Magasfalván. Nem akarta elhinni. Szerencsére kéznél volt bizonyítványom, melyet a mérnök úrtól kaptam. Néhány fényképet is mutathattam neki. Végre mégis csak meggyőztem igazamról. Akkor ő követelte leghevesebben, hogy ha majd az arany birtokában leszünk, építsek olvasztókemencét és szaporítsam

meg kincsünket. Ebben megegyeztünk. Én pedig jót mulattam magamban, mert biztos voltam, hogy most már mind a százötven millió az enyém lesz. Jackot és cimboráit ellenben kifizetem rosszabb minőségű arannyal.

— Legyen szíves — szólt közbe Salamon — és beszélje el részletesebben, hogyan képzelte maga az arany higitását?

— Gondoltam, hogy tíz rudat megolvasztok és alumínium-hamuval addig szaporítom, míg Jack minden embere megkapta a maga részét.

— Nem értem.

— Úgy terveztem, hogy egy-egy aranyrúdhoz annyi alumínium-hamut adok, hogy száz vagy ha lehet, ezer legyen belőle. És akkor Jacknak és minden emberének nem tíz millió, hanem száz millió jut.

— Nem gondolta, hogy észreveszik a csalást?

— Kérem alázattal, egyik sem értett a fémöntéshez.

— Nem gondolta, hogy az alumíniumoxiddal higitott bélboriumnak mások lesznek a tulajdonságai? Hogy könnyebb lesz, lágyabb, világosabb színű?

— Gondoltam rá, de ezen a bajon több árammal akartam segíteni.

— Több árammal?

— Sokszor megfigyeltem, miképen tetszik szabályozni az olvasztásnál az áramot.

— A hőfokot szabályoztam!

— Ne tessék titkolni! Úgyis rájöttem! Ha mérnök úr erősebb, tömörebb vagy színesebb aranyat kívánt, mindig az áramot erősítette. Kevesebb bélborium, több alumínium és több áram jobb aranyat adott! Nem igaz? . . . He-he-he! . . . Ugye ellestem a titkát?

Silliman élesen figyelte Salamont. Kíváncsi volt, hogy mit szól hozzá. A vegyészmérnök arca azonban változatlanul nyugodt maradt. Egy-két pillanatra gondolkodott, aztán ezt kérdezte:

— Barberen sikerült magának a higitás?

— Nem!

— Miért nem?

— Nem tudtam olyan kemencét készíteni, melyben a bélborium megolvad. Nem emlékeztem pontosan, hogy a mérnök úr kohójának milyen volt a belső szerkezete.

— A megolvasztáshoz ez nem lényeges. Hány fokra hevítette a fémeket?

— Lehetett vagy kétezer fok.

— Maga fémöntő és úgy beszél, hogy lehetett? Mondja meg pontosan hány fok volt?

— Nem tudom kérem, nem volt megbízható hőmérőm.

— Hogy akart akkor fémeket olvasztani?

— Kérem szépen, a hőmérő nem fontos. Ha elég hőt adunk, hőmérő nélkül is megolvadnak a fémek.

— Megolvadnak vagy elégnek, magának ez mindegy?

Li-ce-csing az elnökispánra bámult, látszott arcán, hogy nincs tisztában az utóbbi kérdéssel. Rövid szünet után Silliman kérdezte:

— Mondja el részletesebben, hogy miben állott Philips Samuel úr szerepe?

— Igen, kérem! Azt már elmondtam, hogy a Dandy nyerte meg őt tervünknek. Dandy azt is megemlítette neki, hogy velem dolgozzon.

Hivatott is, mindjárt másnap. Én meg elmondtam a tervet. A levéltárról meg az aknáról t. i. Legközelebb magával vitt a levéltárba. Ott kinéztük azt a nagy faszekrényt, melynek háta mögött az aknát legalkalmasabban megnyithattuk. Megbeszéltük a ládikák és rézrudak megrendelését, amit ő azonnal meg is tett.

— De hiszen Yang-she-ki nevében történt a rendelés!

— Philips úr kívánta így, hogy az ő neve sehol se szerepeljen . . . Vörös Jack embere köz-

ben kibérelte a szemközt lévő házban a pincét és elkezdte furatni az aknát.

— Hogyan tudták ezt a legalább ötven méter hosszú aknát észrevétlenül megásni?

— Ez kérem Vörös Jack embereinek ügyességét dicséri. Nappal dolgoztak, amikor nagy a zaj és mélyen az utca alatt ástak.

— Mélyen? Annak a háznak olyan mély a pincéje?

— A pincéből előbb lemélyítettek egy kútszerű üreget és abból indult ki az alagút.

— Hogy hordták ki a belőle kiásott földet?

— Liszteszsákokban.

— Nem tűnt fel a lakóknak, hogy mennyi lisztet adnak el?

— Nem vittek el több zsákot, mint amennyit odahoztak. Liszteszsákjaink belseje gumival volt impregnálva és amikor hozták, mész meg téglák, cement meg homok volt benne, sőt ha az előbb felsorolt anyagokból többre nem volt szükség, akárhányszor csak víz, amit egyszerűen a kanálisba öntöttek. Mivel továbbá a fuvarozás rendszeren az esti órákban történt, nem vettek észre semmit.

— Hogy tudták a bank falát hangtalanul megfúrni?

— Termittel kérem. Ez, mint tetszik tudni, porrá égeti a legkeményebb betont is. Két hét alatt akkora lyukat bontottak a falon, hogy rajta egy ember kényelmesen ki-be járhatott.

— Az alagút mennyi idő alatt készült el?

— Ötvenöt nap alatt.

— Nem dült be?

— Kiboltozták kérem, mint a csatornákat szokás, tojásdad alakra.

— Melyik évben történt mindez?

— A ládikákat és rézrudakat 1957-ben kaptuk, az alagút ugyanekkor épült. Magát a lopást egy évvel később hajtottuk végre három éjjel.

— Csak egy évvel később? Miért vártak annyit?

— Valamennyi rézzel telt ládikára felzetet kellett hamisítani. Az utolsó felnyitásnak, illetőleg a tartalom hitelesítésének másolatát. Három aláírással.

— Ki végezte ezt az okmányhamisítást?

— Vörös Jacknak egyik, a kalózhajóval elszüllyedt embere.

— Nem maga?

— Én kérem csak Salamon úr írását tudom utánozni.

— Azt állította az előbb, hogy a lopás végrehajtásához csak három éjszakára volt szükségük?

— Igenis, kérem alázattal. Az elsőben az alagúton keresztül a levéltárba vittük a rézrudakkal telt ládákat. A másikon Salamon kincset hordtuk át a levéltárba. A harmadikon a rézrudas kazettákat a levéltárból a Salamonba.

— Nem féltek, hogy megzavarja valaki munkájukat?

— Philips úr pontosan tudta, mikor nem jön senki a pánccéltermek környékére. Lent a folyosón pedig én voltam az őrl

— Hányan voltak, hogy ezt a rengeteg kincset ily rövid idő alatt ki tudták hordani?

— Philips úrral együtt huszonhárman.

— Érthetetlen! Kétezeröttszáz mázsánál nagyobb súlyt ilyen rövid idő alatt elvinni!

— A teremből csak az aknanyílásig vittük. Ez mindössze harmincnégy lépést tett ki. Az aknában deszkán csúsztak a ládák a maguk súlyánál fogva a pincéig. Onnan pedig napokig tartott, amíg a tengerpartra fuvaroztuk az egészet.

Aztán befalaztuk a bank oldalába tört nyílást, a pincében pedig betöltöttük az akna kijáratát. Egy hónappal később megszűnt a lisztkereskedés, nyugdíjaztatta magát Philips úr, kiléptem a szolgálattól én és elkezdődött az élet Barberen.

— Philips is a szigetre ment?

— Igen, kérem. A maga részét követelte. Azt mondtuk neki, hogy előbb az egész kincset át kell önteni, különben elárul alakja. A titkár úr maga is belátta ezt, ezért először szívesen velünk időzött. Később kényeskedni kezdett. Hol a fekhely, hol az élelmezés, majd az időjárás vagy a beolvastási munkálatok lassúsága ellen volt kifogása. Pedig igyekeztünk és minden kívánságát is a lehetőségig teljesítettük. Végre is megúntuk egymást. A cimborák egyike megsúgta neki, hogy táguljon el onnét, ha kedves az élete, vagy pedig dolgozzon és tűrjön velünk együtt. Erre azt felelte, hogy lemond a maga részéről, ha őt ép bőrrel Manilába juttatjuk. Teljesítettük kérését. Mert azonban a magunk fajta ember sohasem lehet elég óvatos, Jack jobbnak látta, ha a vezértitkár úr nem soká él.

— Philips Samuelt e szerint maguk tették el láb alól?

— Úgy körülbelül.

— Mi módon?

— Lassú mérgezéssel!

— Mennyi része volt magának ebben?

— Nekem kérem semmi! Én örültem Salamon kincsének és nem törődtem mással. Örültem, hogy egy helyen van. Fel is tettem magamban, hogy most már minden erőmmel megakadályozom szétosztását és egész figyelmemet az olvasztó és szaporító berendezések létesítésére fordítottam. Egy év alatt berendeztem az olvasztóműhelyt. Megvásároltam, ami kellett, a cimborák könnyen adták hozzá a pénzt és lesték, hogy miképen ömlik majd bőviben az arany.

— Honnan volt mindehhez pénzük?

— Ötvenezer dollárt én adtam, Vörös Jack is, ott tartózkodása alatt Philips úr is hozzájárult és a többiek sem fukarkodtak, Nem voltunk mi kérem egészen szegények,

— Ki hajózott maguknak?

— Saját motorosunk volt. Nagyobb és szebb, mint a Bélbor. Azonkívül két jókora motoros csónakunk. Mindegyik elég hozzá, hogy akár Honoluluba utazhassunk vele.

— Mi történt e hajókkal?

— A nagy motorost egy alkalommal, amikor vagy kétszáz méternyire volt a parttól, titokban én gyújtottam fel. Tetszik tudni, meg akartam akadályozni, hogy Salamon kincsét a szigetről elvigyék. Ez a hajó hozta oda, elég erős volt hozzá, hogy megint el is vigye. Ezt meg nem akartam. A motoros csónakok közül az egyiket ugyancsak elintéztem.

— Mit csinált vele?

— Megfúrta és elsüllyedt . . . A harmadikkal pedig elmentem, hogy Magasfalváról a szükséges olvasztókat elhozzam. Nem gondoltam rá, hogy a Harcsa Száj túljár az eszemen és hajó nélkül is hírt tud adni friszközi barátainak. Így aztán majdnem az történt, hogy elszippantották az orrom elől az egész kincset. Szerencsére még éppen az utolsó pillanatban érkeztek a hadihajók, hogy ezt a galád rablást megakadályozzák! Salamon kincse most jó helyen van. Osztatlanul nyugszik a tengerben, én meg csak azt kérem, hogy ott temessenek el, ha majd végrehajtották rajtam az ítéletet.

Li-ce-csing felállt, arcán széles mosoly ült. Salamon és Ogishama felé meghajtotta magát és ezt kérdezte:

— Igazat beszéltem?

Az elnökpán és barátja zavartan néztek egymásra, majd a vizsgálóbíróra, mert nem értették mindjárt, hogy a kínai mit akar. Silliman segítette ki őket zavarukból:

— Li-ce-csing azt kérdi, hogy az urak igaznak minősítik-e vallomását?

— Elbeszélésében nem találtam semmit, aminek valóságát kétségbe vonhatnám — jelentette ki Salamon. Ogishama a maga részéről hozzájárult

barátja nyilatkozatához, hozzáfűzte azonban, hogy a bankrabláshoz természetesen egyikük sem szólhat hozzá, Li-ce-csing erre vonatkozó elbeszélésének igazát a rendőrségnek kell ellenőrizni.

— Kíván még valamit mondani? — kérdezte a kínaitól Silliman.

— Mindent elbeszéltem.

— Akkor berekesztjük a kihallgatást.

„Bűnösök Menedéke”

— Hurrá! Éljen! Banzáj! — kiáltották atyjuk felé a Salamon fiúk, amikor a Bélbor fedélzetére lépett és ujságot lobogtattak előtte.

— Mi történt? — érdeklődött kedves mosollyal az elnökispán, miközben fiait megölelte.

— Olvasd a sidneyi akadémia meghívását.

— Mondjátok el inkább ti!

— Felkérnek, hogy mához négy hétre, az általad felfedezett új elemről az egyetem nagytermében szakszerű előadást tarts és erre meghívják a világ összes érdeklődő tudósát.

— Nem valami sokan gyűlhetnek össze, ha csak négyheti időt adtak!

— De apa, gondold meg! Repülőgéppel a világ minden zugából ideérhetnek négy hét alatt!

— Szép! Úgy látom, ti már elhatároztátok, hogy mit feleltek az akadémiának?

— Csak nem akarod a meghívást visszautasítani?

— Ebben a barátságtalan városban akartok ülni még négy hétig?

— Apus, egy ilyen meghívást nem utasíthatok vissza!

— Ha a tókiói, budapesti, berlini vagy párizsi egyetem meghívásáról volna szó, osztanám véleményeteket, de a sidneyi akadémia nem valami nagy szerepet játszik a tudományos életben!

— Igaz! De most úgylátszik, jóvá akarják tenni, amivel ellened vétettek, és az ilyen udvariaságot nem illik visszautasítani.

— Nemes gondolkozású fiúk vagytok. Mit szólsz hozzá, Félix?

— Fiaid pártján állok!

— Akkor hát legyőztetek! . . . Mit tudtok a Gyergyóról?

— Ma hajnalban hagyta el Újbuda kikötőjét. Ez azt jelenti, hogy négy nap alatt itt lesz.

Három héttel később megtörténtek az előkészületek. Az elnökpán fiaival és japán barátjával serényen dolgozott, míg valamennyi eszköz és műszer a megfelelő helyen állt, kipróbáltan és az egész teremről megfigyelhető módon működött. Több tábla megtelt a vonatkozó számításokkal és levezetésekkel. Megfelelő vetítőkészülék szolgált a kisebb és távolról nem látható kísérleti cselekmények szemléltetésére.

A világ minden részéből jelentkeztek a tudósok, többen néhány nappal előre, hogy, mint jelezték, Salamontól, a világhírű kémikustól több bonyolult vegyi problémában véleményt kérjenek.

Sidney egy héttel az előadás napja előtt lobogódíszben ékeskedett. A város világítását feljavították, a házakat felvirágozták, zenekarok járták az utcákat. Inkább óriási nemzeti ünnepre, mint száraz tudományos előadásra látszottak készülődni.

Az előadás napjára száznál több egyetem és akadémia küldöttei, több mint ötszáz tudós gyűlt össze. Szünni nem akaró tapsvihar fogadta Salamont, amikor Ogishamával, Áron és Gedeon kíséretében az emelvényre lépett. Mindannyian a vegyészek fehér kabátját viselték.

Az elnökpán japán barátját mint munkatársát és asszisztensét, fiait mint segédeit mutatta be az előkelő gyülekezetnek.

Először elméletileg értelmezte felfedezését. Az egyik táblához lépett, melyre előzőleg már felrajzolta és írta az elemek periódus rendszerét.

— Nézetem szerint, — mondotta — az elemek — mint eddig szokás — csak bizonyos erőltetéssel vázolhatók fel egy síkban. A valóságnak

megfelelően az elemek rendszere csak térben szemléltethető.

Aron és Gida papírból szerkesztett, alapjaival egymásfelé fordított óriási kettős kúpot emeltek az emelvényre.

— Ime, uraim! Tekintsék meg ezt a kettős kúpot. Ha az elemek atomjait a maguk valóságában atomsúlyuk szerint növekvő sorrendben egymás mellé helyezhetnők, akkor a felső kúp csúcsában a hidrogén állana. Innen csavarvonal indul ki, mely a kúp oldalára felrajzolt kilenc szektort ismételtelen metszi. E metszéspontokba esnek az egyes elemek.

A csavarvonal egy pontban érinti a két kúp egymásfelé fordított alapsíkját és áthalad a másik kúpra, hogy felületén végig kígyózva csúcspontjába érjen.

Az első kúp csúcsában, mint már bátor voltam megemlíteni, helyezkedik el, szerény nézetem szerint, a hidrogén. A csavarvonal azon pontján, ahol az a felső kúpról az alsóra átlép, áll az uránium, aztán következnek az urániumon túli elemek, növekvő fajsúlyval a csúcspont felé.

A felső kúpot északinak nevezem, az alsót délinek.

Az északi kúpon találjuk az elemek első periódusában felülről lefelé egymás alatt a rezes, ezüstöt és aranyat, haladó sorrendben tehát mind nehezebb fémeket. Kövessük a csavarvonalat még egyszer a kúpfelület körül! Ime, itt átlép a déli kúpra, magunk mögött hagytuk ezzel az urániumot. Következik négy üres hely és aztán pontosan az arany alatt a bélborium, ez a tőlem elsőízben meghatározott elem. A sorrend ezentúl tehát ez: réz, ezüst, arany, bélborium.

Tomboló ünneplés tört ki, mely a következőkben minduntalan félbeszakította Salamon előadását.

Csodálkozással hallgatták a bélboriumnak, ennek a legújabban felfedezett, az aragnál is

nemesebb fémnek ismertetését. Szokatlanul magas fajsúlyát, egyedülálló három atomból összetevődő molekuláit, sajátos ötvözhetőségét az alumíniummal, olvadás és forráspontját, egyszerűen mind fizikai, mind kémiai sajátságait.

Következtek a kísérleti bemutatások. Az olvasztó kemencék és az analízátor, a villamos áramkörök és a szükséges ívfény tűzhelyek.

Végül a megolvasztott bélboriumból már előre elkészített kis formák segítségével öt köbcentiméteres rudacskákat öntött és a megjelent egyetemek szertárainak juttatott egyet-egyet.

Az ünneplésnek nem akart vége szakadni.

— Uraim! Még csak egy pillanatra kérem figyelmüket!

Nagysokára elhalt a zaj.

— Ime, itt van egy olyan aranyrúd, amelyen tizenötezerrel Árpád-földjét kifizettem.

Halotti csend támadt!

— Ez az aragnál jobb fém! Most ezt is megolvasztom és az előbb szétoztott rudacskák módjára kiöntöm. Így!

A kiöntött rudakat Áron és Gedeon vízben lehűtötték.

— Osszátok szét az igen tisztelt megjelenteknek!

Az ünneplés újult erővel tört ki. A vendégek odasereglettek az emelvény köré, hogy Salamonnal szót váltsanak, kezét megszoríthassák, autogrammját kérjék, hogy saját egyetemükre egy-egy előadásra meghívják.

Salamon fáradt volt. Előadása a kora délelőtti órákban kezdődött és este lett, mire véget ért.

Valóságos diadalmenetben vitték őt a legelső szálloda díszesen felterített éttermébe, hogy a nagyszerű napot egy megfelelő ünnepi ebéddel zárják le.

Éjfél is elűtötték az órák, mire a Bélbor fedélzetén nyugovóra hajthatta fejét.

Másnap egyetlen vágy kerítette hatalmába: haza Újbudára! A Bélbor és a Gyergyó a Nagaszaki kíséretében elhagyták Sidney kikötőjét. Négy nappal később feltűntek Újbuda egykor kopár, most pálmaligetes partjai. A GHÁ XX a kikötőből felszállt és a Bélbor mellé ereszkedett. Az elnökispán fiai és Ogishama társaságában átszállt a gyönyörűen épített, sirályalakú hidroplánra. Percekkel később a magas ég kékjét hasították. Az elnökispán annyi idő után ismét látni akarta Árpád-földjét, forrón szeretett alapítását.

Ott terült el alatta a gyarmat fővárosa, Újbuda. Széles utcáival, kertekbe épült házaival, templomaival és középületeivel. Sok-sok zöld díszlett a fehér palával fedett házak között és élesen elütött a parti sziklák vörös színétől.

— Nézd apa, — szólt Gedeon — Árpád-földje piros-fehér-zöld!

— Látom fiam és éppen ebből értelmezem, hogy ezt a vidéket a Teremtő is nekünk szánta.

Ogishama rendkívüli érdeklődéssel szemlélte a tájat. A két fiú egyre lelkesebben magyarázta neki az alattuk fekvő területet. A hosszan elnyúló, csak fűvel benőtt légcsatornákat, a különféle ültetvényeket, helységeket, ipartelepeket és konzervgyárakat.

Amíg ők beszéltek, az elnökispán magára maradt. Gondolatai visszaszálltak a múltba. Abba a kápolnába, ahol jezsuita diák korában esküjét vérevel megírta.

Elővette zsebéből a színét vesztett írást, az elsárgult papirost és olvasni kezdte: Ha Isten segítségével egyszer férfiúvá érek és a Gondviselő a társadalomban szerephez juttat, értelmem minden élével, akaratom minden erejével, egész valóm minden tehetségével, még szenvedések árán is azon leszek, hogy a kereszténység eszméi minél szélesebb körben és minél mélyebben az emberek lelkébe hatoljanak, továbbá, hogy minél több munkaalka-

lom létesíttessék és az emberi munkaerőt jobban megbecsüljék, illőbben fizessék. Isten engem úgy segéljen és a Magyarok Nagyasszonya . . .

Szeme a papírról az alatta tovasikló gyarmatra esett . . . Hála Istennek, férfivá érett. A társadalomban szerephez jutott . . . Munkaalkalmakat létesített . . . Az emberi munkát jól fizette . . . Tanúskodik róla a lenti községek jóléte . . . A maga részéről szorgalmazta, hogy a kereszténység eszméi az emberek lelkébe hatoljanak: gyarmatán csak felekezeti oktatást engedélyezett . . . Minden telep közepén ott áll a templom, mellette a szerzetesek, apácák szakszerű vezetésére bízott iskola . . . Értelmének minden élével, akarátának minden erejével, egész valójának minden tehetségével erre törekedett . . . Egyszer sem engedte, hogy útjáról letérítsék, mert igazi jólétet, megelégedést, lelki békét akart . . . Még szenvedésektől sem riadt vissza . . . Szenvedésektől? . . . Ugyan mit szenvedett ő gyarmatáért? . . . Mit? . . . Semmit! . . . Már-már egy fájdalmas akkord akart belevegyülni folyton növekvő ünnepi hangulatába, amikor eszébe jutott a fogsága . . . Ime! Itt a szenvedés . . . Ezt viselte el céljaiért . . .

Szent öröm hullámozott végig lelkén. Úgy érezte, hogy az összes munka, fáradság, fejtörés és akarás együttvéve sem ér annyit, mint az a szenvedés, melyet művéért az elmúlt hónapokban elviselt és hogy nincs boldogítóbb érzés, mint az a tudat, hogy életcélja érdekében szenvedhetett! . . .

. . . Azt a telepet tetszik érteni, azzal a sok egyformán épült házzal?

— Úgyvan, azt, amely az északi légcsatorna végéhez legközelebb fekszik.

— Azt, amelyik egészen körül van kerítve?

— Ű-úgyvan!

— Az a Bűnösök Menedéke!

— Hogy mondtad?

— A Bűnösök Menedéke!

— Miért adták neki ezt a sajátságos nevet?

— Mert a Szent Szűznek mint a bűnösök menedékének szobra áll a főtéren. Tessék a templom előtti térre nézni. Azon az obeliszken Szűz Mária szobra áll, amint a hozzá menekülő gonosztevőt palástja alá rejti.

— . . . ?

— Csodálkozni tetszik?

— Hát hogyan csodálkoznék. Ez a szobor inkább illene fegyencek telepére, mint virágzó gyarmati faluba.

— Amit virágzó gyarmati falunak tetszik nézni, az Árpád Földjének fegyenctelepe . . . Atyám el akarta venni ennek a helynek minden szomorúságát és azért annyi szeretetet vitt a telepre, amennyit a keresztény okosság megenged. A büntetett egyének, ha családosa, családjuk körében maradhatnak. Személyenként egy-egy családi házat kapnak. Szakmáik szerint közös munkatermekben vagy ha földművesek, kint a mezőkön kell dolgozniuk jézustársasági segítőtestvérek felügyelete alatt. Naponta, reggel, istentiszteleten vesznek részt, este vetített képekkel előadást hallgatnak. Pártfogójuk és az egész telep védőszentje a Bűnösök Menedéke. Van a telepen könyvtár, sportpálya, fürdők és színház, egyszóval minden, ami a szegény büntetettek testi és lelki jólétéhez szükséges.

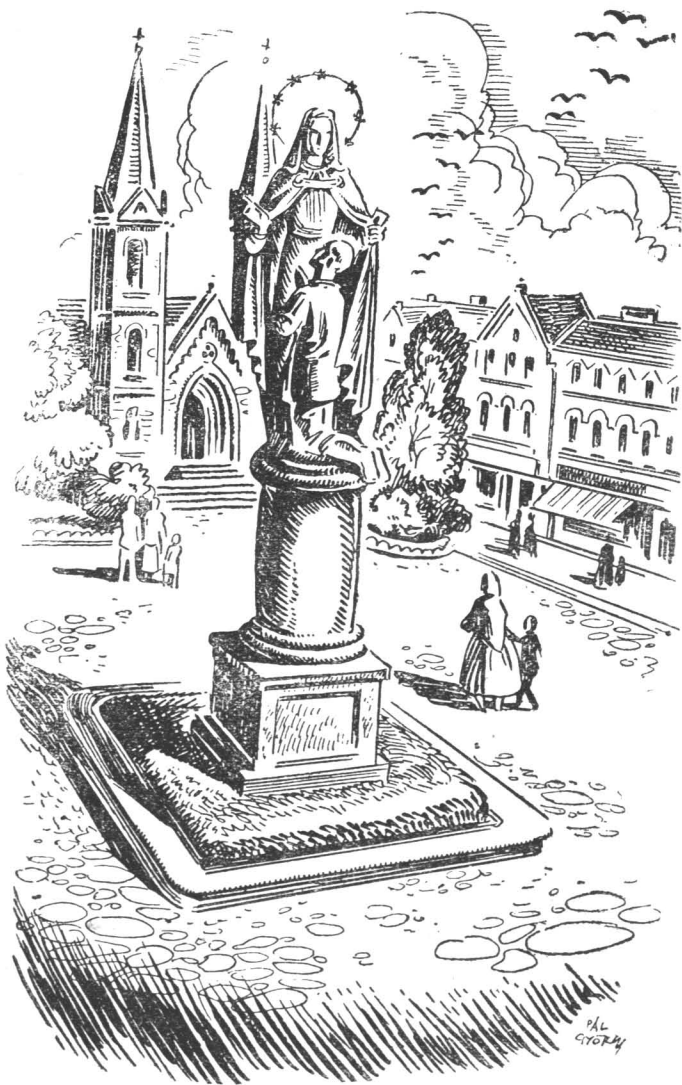
— Miben áll akkor a büntetés?

— Attól függ, hogy ki mire van elítélve . . .

— De mégis?

— A büntetésnek lényege telepünkön az önkéntes vezeklés. A jezsuita atyák — akik vezetésére atyám az egész telepet bízta — arra töreksenek, hogy minden elítélttel beláttassák az önkéntes vezeklés, a nagylelkű jóvátétel szükséges voltát. Ha a bűnös ezt belátta, akkor különféle vezekléseket kell végeznie annyi évig, ahányra elítélték.

— Csodálatos! És megteszik?

— A legtöbb büntetése idejének elmúltával nem akar eltávozni. Azt mondják, ha az emberek mindenütt olyan jók volnának, mint Bűnösök Menedékében, öbelőlük sem lett volna gonosztevő.

— És nem fordul elő, hogy egyik-másikból gonosz természete kitör?

— Otlétének első hónapjaiban a legtöbbel megesik ez, de a megtértek azonnal ártalmatlanná teszik az illetőt. Leintik vagy lefogják. A már megtértek példája pedig hamar hatással van a legmegrögzöttebb gonosztevőre is.

— Árpád-földje aránylag kis gyarmat, hogy-hogy ennyi fegyenc él rajta?

— Az anyaországból is ide deportálják a tízévnél hosszabb időre elítélteket.

— Meg nem térő nem akadt köztük?

— Nem tudom! Hallod apa, mit kérdez Félix bácsi?

Fia megszólítására Salamon összerezett. Mintegy magához tért. A multban járó gondolataiból a jelen világba zökkent vissza. — Nem hallottam — válaszolta szelíd hanglejtéssel. — Mit kérdezett?

— Hogy fennállása óta akadt-e Bűnösök Menedékén meg nem térő?

— Tudtommal nem akadt — felelte, de szavaiból kiérződött, hogy gondolatai ismét messzire szálltak.

Ogishama tovább beszélgetett két fiával, Salamon Árpád azonban nem hallott ebből semmit. Rabja lett egy gondolatnak . . . Hogyan tehette ezt? . . . Ha el nem mulasztja, bizonyára nem kellett volna végigjárnia egész kálváriáját . . . No de nem baj! . . . Örül, hogy szenvedhetett . . . Mulasztását ellenben jóváteszi . . .

— Forduljunk vissza! — szólt a vezető pilótához.

Egy órával később Újbuda kikötőjében szállott vízre a gép.

Miska már várt rájuk a nagy Csepellel.

— Az elnököspánságra! — rendelkezett Salamon.

Amint megérkeztek, a rádiószolgálatost kérte.

— Tudja meg az én nevemben Sidney-től, hogy hogyan áll a bankrablás pere, hogy van-e már ítélet és ha van, mire szól?

Hamarosan megjött a válasz.

— Li-ce-csinget életfogytiglani kényszermunkára ítélték, Vörös Jackot ellenben kiadták az Egyesült-Államoknak, többszörös emberölés vádja miatt.

— Kérdezze meg Sidney-t, hogy Li-ce-csinget az én kérelmemre kiadná-e nekem? Ha azt kérdik, hogy miért kérem, mondja meg, hogy telepünkön, a Bűnösök Menedékén szeretném elhelyezni.

Tíz nappal később ennek a telepnek egyik üresen álló kétszobás kis házikója új lakót kapott: a kínai fémöntőt — Li-ce-csinget.

P. Magyar Márton S. J. fogadta a megbilincselte bűnözőt. Levették róla a vasat és megvendégtették. Majd körülvezették a telepen. Az új embert mindenütt szeretettel köszöntötték. Az elítélt sötét tekintettel nézett vissza.

Estebédre szólt a harang . . . A házasságon kívül élők a közös étteremben gyülekeztek . . . A fémöntőt oda kísérték, helyet kínáltak és kiszolgálták . . .

Nehezen fogadta . . . Terhes volt neki az élet . . . Legjobban szeretett volna ott pihenni, ahol aranya feküdt, mélyen a tenger színe alatt, lent a vizek fenekén . . . Csak egyszer magára maradhatna, hogy felakassza magát az első szögre vagy fa ágára . . .

Balog András azonban, akit Magyar atya melléje beosztott, nem tágitott mellőle.

Éjtszakára rácsos ágyba zárták, mint a kisgyermeket. — Lelki értelemben nem is volt több. — Nem árthatott magának. Másnap, első munka-

napján a kovácsműhelybe osztották be. Megtánították hegeszteni. Könnyen felfogta és hamar megtanulta ezt a rézzel, fémmel való mesterséget. Szép munkákat adtak neki, hogy öröme legyen, ha elkészült vele. És Li-ce-csing a harmadik-negyedik napon már nem nézett olyan kétségbeejtő sötéten . . .

Halogatni kezdte az öngyilkosság óráját . . . Balog András meg lassan elmaradt mellőle.

Magyar atya naponta külön, négy szemközt beszélt vele. A földi szerencse mulandóságáról, a lélek vágyáról az örök boldogság után, Istenről és a Szentháromságról, a lélekről és mennyországról. Jézus Krisztusról és a keresztfáról, a Bűnösök Menedékéről, a Szép Szeretet Anyjáról . . . Li-ce-csing lelkébe úgy hullottak e szavak, mint sziklakeményre száradt talajra az esőcseppek. Beitta, magába szívta őket és minden ily irányú beszélgetés után egy fokkal melegebbnek érezte szívét és könnyebbnek az élet terhet. Az évek pedig teltek-múltak

Idővel belátta, hogy vannak az aragnál nagyobb ideálok és jóval boldogítóbb életcélok. Sőt, hogy az arany tulajdonképpen csak addig érték, míg emberbaráti és művelődési célokat szolgál. Már értékelte a sivatagot, melyet Salamon a kincsén vásárolt.

Sokszor simított végig az egészséges munkában megizzadt homlokán és kérdezte magától: Hogy lehettem olyan oktalan? Hogy lehettem az aragnak vak rajongója? Megszerette Árpád-földjét, Salamonnak igazi kincsét.

1972-ben ünnepelte Árpád-földje megalapításának huszonötödik évfordulóját. Sok szépet és még több örömet hozott ez az év. Mire hazánkban a falevelek lehullottak, az elnököspán kimerült és fáradt lett. Orvosai több hónapi teljes pihenőt írtak elő neki.

— Hová szeretnél menni? — kérdezte tőle hú barátja, Félix.

— A Raung-hotelbe.
— Miért éppen oda?
— Mert paradicsomi szép az a vidék és ami után most annyira vágyom, az a csend!

Igy esett, hogy fiai és japán barátja a Raungra vitték a fáradt embert. Az elnökispánt a kikötőtől a turista-szállóig a legnagyobb tisztelettel vették körül.

A csend, a magány, a pihenés, leginkább azonban a körülötte viruló örök tavasz jótékonyan hatottak kimerült idegzetére.

Karácsony estéjén bérelt kis villájának teraszán ült, amikor a postát eléje tették . . . Sorra nézte a leveleket . . . Hivatalos egy sem volt köztük . . . Salamon pihenni jött . . . csak gratulációk és a kegyelemteljes ünnepek kíváncsai . . . Végül akadt a kezébe egy levél . . . Kusza írású . . . Bűnösök Menedékéből jött . . . Egy boldog rabja e földi paradicsomnak írta . . . Li-ce-csing . . .

Elmondja benne, hogy milyen boldog, amióta kereszténnyé lett és amióta megtanult vezekelni. Amióta tudja, hogy az ember célja tulajdonképpen a mennyország . . . Amióta tudja, hogy mekkora az Isten szeretete. Vétkét százszor megbánta és ez alkalommal leginkább azt fájlalja, hogy legnagyobb jótevőjének, akinek most boldog ünnepeket kíván, a maga részéről annyi fájdalmat és üldöztetést okozott. Azért most alázattal nagyon megbánt bűnéért az Elnökispán bocsánatát kéri.

Salamon nemes lelkéből már régóta megbocsátott, és amikor egykori fémöntőjét erről szeretettel megírt sorokban biztosította, levelének végére ezt írta:

Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa!

TARTALOM

A Nagysúly-hegy	3
A vérrel írt eskü	22
Csalás vagy tolvajlás	32
Árpád-földje	42
Közbelép a rendőrség	59
A vasajtó	78
Benjamin Barna levele	97
A kazetták tanúsága	113
A kis tükör	128
Szertefoszlott ábrándok	144
Li-ce-csing	162
A Vörös Jack	187
A helyszíni szemle	205
Az arany rajongója	226
Bűnösök Menedéke	252

